

EU4ED

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

**Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și
Administrative
Departamentul Relații Internaționale**

**Erasmus+ , Activitate Jean Monnet
„Diplomația economică a Uniunii Europene ca instrument al
acțiunii de politică externă” (620069)**

**ACȚIUNEA DE POLITICĂ EXTERNĂ A UNIUNII
EUROPENE:
DIRECȚII, REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE**

**Materialele Mesei Rotunde
cu participare internațională, organizată în cadrul proiectului
620069 Modulul Academic Jean Monnet
„EU Economic Diplomacy as an Instrument of Foreign Policy
Action”**

12 aprilie 2023

Chișinău 2023

CZU 327:061.1 EU(082)=135.1=161.1

A 16

Comitetul științific:

Cristina MORARI, doctor în științe politice, USM

Cristina EJOVA, doctor în științe politice, USM

Valentin BENIUC, doctor habilitat în științe politice, USEM

Victor JUC, doctor habilitat în științe politice, Institutul de Cercetări Juridice, Politice, Sociologice al USM

Organizatorii Mesei Rotunde:

1. **Cristina EJOVA**, șefa Departamentului Relații Internaționale, FRIȘPA, USM, dr., conf. univ.

2. **Liliana BENIUC**, coordonator al proiectului Modulul Academic Jean Monnet „*EU Economic Diplomacy as an instrument of Foreign Policy Action*” (620069), dr., conf. univ.,

Responsabili de ediție:

Liliana BENIUC, doctor în științe politice, conferențiar universitar

Această acțiune este realizată cu suportul Programului Erasmus+ al Uniunii Europene

Publicația de față reflectă numai punctul de vedere al autorilor și Comisia Europeană nu este responsabilă pentru eventuala utilizare a informațiilor pe care le conține

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN REPUBLICA MOLDOVA

"Acțiunea de politică externă a Uniunii Europene: direcții, realizări și perspective", masă rotundă (2023; Chișinău). Acțiunea de politică externă a Uniunii Europene: direcții, realizări și perspective: Materialele Mesei Rotunde cu participare internațională, 12 aprilie 2023 / comitetul științific: Cristina Morari [et al.]; responsabil de ediție: Liliana Beniuc. – Chișinău: [S. n.], 2023 (CEP USM). – 194 p.

Cerințe de sistem: PDF Reader.

Antetit.: Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative, Departamentul Relații Internaționale [et al.]. – Texte: lb. rom., rusă. – Rez.: lb. rom., engl., rusă. – Referințe bibliogr. la sfârșitul art. – Co-funded by the Erasmus+Programme of the European Union.

ISBN 978-9975-62-582-1 (PDF).

327:061.1EU(082)=135.1=161.1

A 16

ISBN 978-9975-62-582-1 (PDF)

CUPRINS

PREFAȚĂ	5
Otilia BOTNARU. UNIUNEA EUROPEANĂ CA PUTERE BLÂNDĂ ȘI NORMATIVĂ	7
Marinela NEAMȚU. ATRIBUȚIILE DE POLITICĂ EXTERNĂ ALE PARLAMENTULUI EUROPEAN	12
Diana PERDE. ORGANIZAREA ȘI FUNCȚIONAREA SERVICIULUI EUROPEAN DE ACȚIUNE EXTERNĂ	16
Laura CATARAGA. RELAȚIILE UNIUNII EUROPENE CU FEDERAȚIA RUSĂ: EVOLUȚIE ȘI COOPERARE SAU STAGNARE?	21
Olga ZAGORCEA. РЕСПУБЛИКА БЕЛАРУСЬ В ЕВРОПЕЙСКОЙ ПОЛИТИКЕ СОСЕДСТВА	26
Sorin VERDEȘ. ACȚIUNEA DE POLITICĂ EXTERNĂ A UNIUNII EUROPENE ÎN CONTEXTUL GEOPOLITIC INSTAURAT DUPĂ 24 FEBRUARIE 2022	30
Flavius DIACONU. SPRIJINUL UE ACORDAT UCRAINEI ÎN CONTEXTUL AGRESIUNII MILITARE A FEDERAȚIEI RUSE	34
Laurențiu SUHOLITCO. RELAȚIILE UE CU CHINA ÎN DOMENIILE POLITIC, ECONOMIC ȘI PROTECȚIEI DREPTURILOR OMULUI	42
Vlada ȘIMON. ACȚIUNILE EXTERNE ALE UNIUNII EUROPENE DE PREVENIRE ȘI DENUNȚARE A TUTUROR FORMELOR DE DISCRIMINARE .	46
Valeria OBOROCEANU. UNIUNEA EUROPEANĂ, CA PROMOTOR ȘI APĂRĂTOR FERM AL DREPTURILOR OMULUI ȘI AL DEMOCRAȚIEI ÎN ÎNTREAGA LUME	51
Ludmila CÎRMAN, Tatiana MAȘNIC. ROLUL UE ȘI A CONSILIULUI EUROPEI ÎN PROMOVAREA DREPTURILOR OMULUI ȘI A DEMOCRAȚIEI	56
Igor NOVAC. SPRIJINUL UE PENTRU DEMOCRAȚIE ȘI PACE ÎN LUME	60
Sandu SARACUȚA. OBIECTIVELE ȘI PRIORITĂȚILE UE PRIVIND EGALITATEA DE GEN	65
Mădălina-Camelia SÎLNIC. POST-BREXIT: RELAȚIILE DINTRE REGATUL UNIT ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ	69
Tudor RACU. NOȚIUNE DE „EXTINDERE A UNIUNII EUROPENE”. CRITERIILE DE LA COPENHAGA	75
Adriana LESNIC. ETAPELE ADERĂRII UNUI STAT LA UNIUNEA EUROPEANĂ. PERSPECTIVA EUROPEANĂ A BALCANILOR DE VEST	80

Nicolai TOPCIU. ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ЕВРОПЕЙСКИМ СОЮЗОМ И УКРАИНОЙ	84
Adelina NASTAS. RELAȚII DE COLABORARE ÎNTRE UE ȘI GEORGIA ÎN CONTEXTUL DEPURĂRII CERERII DE ADERARE	91
Oleg VOLCOV. ПОЛИТИКА ЕС В ОТНОШЕНИИ СТРАН ЮЖНОГО КАВКАЗА	95
Alina STANCEVA. ВОСТОЧНАЯ ПОЛИТИКА СОСЕДСТВА ЕС В ГРУЗИИ .99	
Denis UNGUREANU. ROLUL UE ÎN PREVENIREA CONFLICTELOR ȘI AVERTIZAREA TIMPURIE	106
Sergiu MOCREAC. ROLUL UE ÎN PREVENIREA CONFLICTELOR ȘI AVERTIZAREA TIMPURIE	112
Evghenii CARBUNI. РЕСПУБЛИКА МОЛДОВА В ЕВРОПЕЙСКОЙ ПОЛИТИКЕ СОСЕДСТВА	126
Radu VERDEȘ. PROCESUL DE IMPLEMENTARE A ACORDULUI DE ASOCIERE UE-REPUBLICA MOLDOVA: REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE	131
Nichita NICHIȚIN. ЕВРОПЕЙСКИЙ СОЮЗ И АРАБО-ИЗРАИЛЬСКИЙ КОНФЛИКТ	136
Xenia GONCIAR. ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ЕГИПТОМ И ЕВРОПЕЙСКИМ СОЮЗОМ	141
Iana TIHON. ГЛОБАЛЬНАЯ СТРАТЕГИЯ ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА ПО ВНЕШНЕЙ ПОЛИТИКЕ И ПОЛИТИКЕ БЕЗОПАСНОСТИ	147
Mădălina ȘIRBU. КОНФЛИКТЫ В РЕГИОНЕ ЮЖНОГО СОСЕДСТВА И ОПЕРАТИВНАЯ РОЛЬ ЕС	151
Vladislav ISTRATI. ПОЛИТИКА ЕС В ОТНОШЕНИИ СИРИЙСКОГО КОНФЛИКТА	155
Irina CABAC-POGOREVICI. LOCUL SI ROLUL UNIUNII EUROPENE IN SISTEMUL INTERNATIONAL CONTEMPORAN	160
Oleg CHETREAN. ATRIBUȚIILE DE POLITICĂ EXTERNĂ ALE COMISIEI EUROPENE, PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI CONSILIULUI UE	168
Diana DICUSARI. SPRIJINUL UE ACORDAT UCRAINEI ÎN TIMPUL AGRESIUNII MILITARE A RUSIEI	174
Elena VERDEȘ. ACȚIUNEA DE POLITICĂ EXTERNĂ A UNIUNII EUROPENE DUPĂ INVAZIA MILITARĂ A RUSIEI ÎN UCRAINA	180
Vasilii GALBEN. FACILITATEA EUROPEANĂ PENTRU PACE, CA INSTRUMENT EXTRABUGETAR AL UE	186
Nichita VEREJAN. POLITICA UE PRIVIND LIBIA	191

PREFAȚĂ

Prezenta culegere de articole este constituită din rezultatele investigațiilor științifice și dezbaterilor, care au avut loc în cadrul Mesei Rotunde „**Acțiunea de politică externă a Uniunii Europene: direcții, realizări și perspective**”, organizată la **12 aprilie 2023**, în cadrul implementării proiectului Modulul Academic Jean Monnet „EU Economic Diplomacy as an Instrument of Foreign Policy Action” (620069), coordonator **Liliana BENIUC**, dr., conf. univ., organizate în cadrul Departamentului Relații Internaționale, Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative, USM. Obiectivele proiectelor Jean Monnet sunt de a forma și disemina cunoștințe în mediul academic al Republicii Moldova despre integrarea europeană, direcțiile și perspectivele. acțiunii de politică externă europeană, diplomația Uniunii Europene.

Articolele reflectă o analiză exhaustivă a politicii externe a Uniunii Europene în contextul relațiilor cu diverse state și regiuni ale lumii. Fiecare articol se concentrează pe aspecte specifice, oferind o perspectivă detaliată privind integrarea europeană și politica externă a UE. În prima parte a acestei culegeri, se analizează Uniunea Europeană ca putere blândă și normativă, evidențiind influența sa în promovarea valorilor și normelor în comunitatea internațională. Se cercetează rolul Parlamentului European în formularea și implementarea politicii externe a UE, subliniind importanța instituțională în procesul decizional.

În culegere se examinează organizarea și funcționarea Serviciului European de Acțiune Externă, oferind o privire detaliată asupra modului în care această entitate contribuie la coeziunea și eficacitatea acțiunilor externe ale UE. O atenție deosebită a fost acordată relațiilor Uniunii Europene cu Federația Rusă, cu Republica Belarus și se analizează dinamica acestor interacțiuni.

Articolele culegerii abordează și alte aspecte majore ale politicii externe a UE, inclusiv relațiile cu Ucraina și sprijinul acordat acesteia în contextul agresiunii militare a Federației Ruse. De asemenea, se analizează relațiile UE cu Republica Moldova, China, acțiunile de prevenire și combatere a discriminării, precum și angajamentul ferm al UE în promovarea drepturilor omului și a democrației în întreaga lume. Fiecare articol din această culegere oferă o perspectivă detaliată, susținută de cercetare exhaustivă și analiză critică. Sperăm că această culegere va constitui o sursă valoroasă, pentru cei interesați de politica externă a Uniunii Europene și va contribui la înțelegerea complexității relațiilor internaționale contemporane.

La dezbaterile Mesei Rotunde „Acțiunea de politică externă a Uniunii Europene: direcții, provocări și perspective” (12 aprilie 2023, FRISPA, USM) au

participat Excelența Sa, **Daniela MORARI**, șefa Misiunii Republicii Moldova pe lângă Uniunea Europeană; **Adrian ERMURACHI**, Co-Director Executiv al Institutului de Politici și Reforme Europene; **Robert HAJȘEL**, Europarlamentar, membru al Grupului Alianței Progresiste a Socialiștilor și Democraților al Parlamentului European; **Milan KURUCZ**, conferențiar universitar, doctor, Departamentul Relații internaționale, facultatea Relații internaționale, Universitatea Economică din Bratislava (Slovacia); **Cristina EJOVA**, doctor în științe politice, conferențiar universitar, șefa Departamentului Relații Internaționale, FRIȘPA, USM; **Liliana BENIUC**, coordonator al proiectului EU4ED, doctor în științe politice, conferențiar universitar, **Ludmila GOLOVATAIA**, coordonator al proiectului Jean Monnet Chair EUDIPSEC, dr., conf. univ., inclusiv studenți, masteranzi și doctoranzi ai USM, ULIM și Institutului de Administrare Publică.

UNIUNEA EUROPEANĂ CA PUTERE BLÂNDĂ ȘI NORMATIVĂ

THE EUROPEAN UNION AS A SOFT AND NORMATIVE POWER

CZU: 327:061.1 UE

Otilia BOTNARU

studentă, Facultatea Relații
Internaționale, Științe Politice
și Administrative,
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID ID: 0009-0000-5834-5587
e-mail: oty_botnaru@mail.ru

Rezumat: *Articolul explorează capacitatea Uniunii Europene de a exercita puterea normativă și soft power-ul în relațiile internaționale. UE servește ca model puternic pentru țările vecine, atrăgând aderarea acestora prin politici externe bazate pe dreptul internațional și multilateralism. Cu toate că nu dispune de o putere militară consolidată, UE utilizează instrumente economice și diplomatice pentru a-și promova influența. Soft power-ul UE se bazează pe promovarea valorilor culturale, influența economică și cadrul instituțional solid. Cu toate acestea, se confruntă cu provocări precum percepția de birocratism și concurența din partea altor puteri economice. UE utilizează condiționalitatea pentru a răspândi norme și valori, având un impact semnificativ în extinderea sa. În final, UE demonstrează eficacitatea unei abordări pașnice în soluționarea problemelor globale.*

Cuvinte-cheie: *Uniunea Europeană; putere normativă; soft power; politică externă; instrumente non-militare; condiționalitate; influență normativă.*

Abstract: *This article examines the European Union's capacity to exercise normative power and soft power in international relations. The EU serves as a strong model for neighbouring countries, attracting their membership through foreign policies based on international law and multilateralism. Despite lacking consolidated military power, the EU employs economic and diplomatic instruments to promote its influence. The EU's soft power relies on the promotion of cultural values, economic influence, and a robust institutional framework. However, it faces challenges such as perceptions of bureaucracy and competition from other economic powers. The EU utilizes conditionality to disseminate norms and values, significantly impacting its expansion. Ultimately, the EU demonstrates the effectiveness of a peaceful approach in addressing global issues.*

Keywords: *European Union; normative power; soft power; foreign policy; non-military instruments; conditionality; normative influence.*

UE este un model puternic pentru restul lumii. Majoritatea țărilor vecine doresc să i se alătore mai degrabă decât să o echilibreze sau să i se opună, iar alte grupări regionale din întreaga lume încearcă să o imite. În plus, politicile externe ale UE în sprijinul dreptului internațional și al multilateralismului generează bunăvoință - ceea ce o diferențiază, spre exemplu, de Statele Unite, care au manifestat ostilitate față de multe tratate internaționale și chiar față de Organizația Națiunilor Unite. Statele membre ale Uniunii sunt toate democrații relativ bogate, cu niveluri ridicate de protecție a drepturilor omului și societăți civile active, precum și cu un patrimoniu cultural magnific. Există, de asemenea, aspecte mult mai puțin atractive ale Europei, în special în ceea ce privește istoria sa, dar capacitatea sa de influență prin metoda puterii blânde este totuși destul de mare.

În timp ce unele state membre dispun de resurse semnificative de putere de comandă sub formă de putere militară (cum ar fi Franța și Regatul Unit ce dispun de arme nucleare și de capacitatea de a proiecta forțe convenționale în străinătate), UE, însă nu dispune de o putere militară consolidată. Forțele pe care Uniunea le poate folosi sunt acum preponderent pentru misiuni de menținere a păcii sau de formare - nu pentru constrângere. În schimb, UE a dezvoltat și manevrat instrumente economice și diplomatice formidabile. Printre acestea se numără unul dintre cele mai mari bugete de ajutor pentru dezvoltare din lume, capacitatea de a încheia acorduri comerciale, de asociere și alte acorduri cu state din afara UE și cu organizații internaționale și o rețea de delegații și reprezentanți speciali pe care o poate folosi pentru a-i angaja pe alții în dialog [1]. Alte instrumente de soft power includ:

1. *Cultura*: UE își promovează valorile culturale, cum ar fi diversitatea și incluziunea, prin diverse programe și schimburi culturale;

2. *Puterea economică*: fiind o putere economică majoră, Uniunea își poate folosi influența economică pentru a încuraja alte țări să adopte normele și standardele sale;

3. *Cadrul instituțional*: cadrul instituțional și sistemul juridic al UE sunt considerate modele de guvernare și pot fi atractive pentru alte țări.

Cu toate acestea, puterea soft a UE se confruntă, de asemenea, cu provocări. Soft power-ul UE poate fi slăbit de percepția că este prea birocratică și că se mișcă prea încet. Puterea economică a UE este, de asemenea, contestată de ascensiunea altor puteri economice, precum China. În cele din urmă, influența culturală a UE poate fi limitată de dominația limbii engleze ca limbă globală.[2]

În ciudă la provocări, instrumentele non-militare au conferit UE o influență puternică pe plan internațional - ceea ce este mai degrabă anormal în politica internațională. Concepția tradițională este că un stat care dispune de ajutor sau de

diplomație are totuși nevoie de forță militară pentru a avea un impact. Cu toate acestea, Uniunea și-a dobândit influența fără acest tip de forță. Ca urmare, UE este uneori descrisă ca o „putere blândă”, deși nu în sensul dorit de J. Nye (fondatorul conceptului de „soft power”). Termenul se referă adesea la faptul că UE se bazează pe ceea ce se consideră a fi instrumente de ajutor și comerț „soft”, mai degrabă decât pe puterea militară. O expresie mai exactă pentru a descrie UE în această privință este “puterea civilă”- adică un actor care folosește instrumente civile (nemilitare). Există totuși o diferență esențială între aceste concepte: instrumentele de politică civilă pot fi și instrumente de putere de comandă. Acestea pot fi utilizate pentru a induce, dar și pentru a constrânge - ca atunci când sunt atașate condiții la furnizarea de ajutor sau privilegii comerciale, sau atunci când sunt impuse sancțiuni.

UE folosește condiționalitatea pentru a răspândi normele: de exemplu, condiționând ajutorul sau acordurile comerciale de respectarea drepturilor omului și a principiilor democratice. De asemenea, aplică condiții, cum ar fi respectarea reglementărilor sale, în schimbul intrării pe piața UE. Și a cerut încheierea unui acord de readmisie în schimbul liberalizării vizelor (adică o țară din afara Uniunii trebuie să accepte să readmită orice imigranți ilegali găsiți pe teritoriul UE care provin de pe teritoriul UE sau care au trecut prin acea țară). Sancțiunile și alte măsuri negative sunt aplicate dacă Uniunea dezaprobă politicile altor țări sau dacă acestea nu respectă cerințele.[1]

Utilizarea de către UE a puterii de comandă (atât a stimulentei, cât și a sancțiunilor) poate fi eficientă atunci când aceste instrumente sunt utilizate în mod credibil și decisiv și când costurile și beneficiile materiale contează pentru țările din afara UE. Condiționalitatea este deosebit de puternică (și eficientă) atunci când vine vorba de extinderea UE: țările care doresc să adere trebuie să își transforme în mod fundamental economiile și sistemele politice pentru a îndeplini condițiile de aderare la Uniune. Puterea de convingere conferă condiționalității de aderare o mare parte din forța sa, deși UE folosește apoi această atractivitate ca putere de comandă. Dar conceptul de putere civilă se potrivește cu acest tip de comportament mai bine decât puterea *soft power*.

Influența normativă a Uniunii Europene presupune capacitatea de a influența comportamentul altor actori în relațiile internaționale prin promovarea propriilor norme și valori, cum ar fi democrația, drepturile omului, statul de drept și dezvoltarea durabilă, atât în interiorul granițelor sale, cât și în afara acestora. Dacă conceptul de putere se referă în mod tradițional la capacitățile diplomatice și militare, influența normativă este astăzi cu atât mai necesară cu cât conflictele internaționale tind să schimbe uniforma militară cu hainele mai civile ale eco-

nomiei, dreptului și tehnologiei. Controversele care decurg din aplicarea extra-teritorială a legislației americane reprezintă un exemplu de referință. Într-o lume interdependentă, reglementarea prin intermediul unui set de instituții, norme și proceduri juridice a devenit esențială. Normativitatea este, așadar, o reflectare a strategiilor de putere [3].

Pentru a-și exporta puterea normativă, UE utilizează un „set de instrumente”, care includ:

- a) difuziunea spontană: normele sunt difuzate în mod natural în statele terțe în care UE se angajează direct;
- b) utilizarea strategiilor de comunicare: constituie activitatea informațională a UE;
- c) activitățile procedural: reprezintă instituționalizarea relațiilor cu UE;
- d) transferul de beneficii reciproce în relațiile UE cu statele terțe;
- e) prezența UE în statele terțe;
- f) difuziunea culturală: procesul de învățare a normelor europene de către statele terțe.[4]

Concluzii. Uniunea dispune de mai multe instrumente pentru a-și exercita puterea normativă, inclusiv condiționalitatea, diplomația și comerțul, oferind ajutor financiar și asistență tehnică țărilor care respectă normele și standardele sale, încurajând dialogul cu alte țări pentru a promova valorile sale și își folosește puterea economică pentru a îndruma alte țări să adopte normele și standardele sale, iar în calitate de „soft power”, UE își folosește atractivitatea pentru a influența comportamentul altor actori. Atractivitatea Uniunii bazându-se pe puterea sa economică, pe influența sa culturală și pe cadrul instituțional, promovând valori culturale, cum ar fi diversitatea și incluziunea, prin programe și schimburi culturale. Cu toate acestea, puterea normativă și puterea blândă a UE se confruntă, de asemenea, cu mai multe provocări. Normele și valorile UE pot fi respinse de unele țări care le văd ca pe o amenințare la adresa suveranității lor. Puterea soft poate fi, de asemenea, slăbită de dezacordurile interne și de diviziunile politice din cadrul UE, iar drept soluție se insistă asupra consolidării celor două puteri, fiind necesară și manifestarea unui interes activ din partea actorilor cointeresați în colaborare. Însă, în pofida la toate acestea, Uniunea Europeană, prin intermediul instrumentelor enumerate, a demonstrat eficacitatea unei abordări pașnice de soluționare a conflictelor și problemelor globale.

REFERINȚE:

1. SMITH, Karen E. *Is the European Union's Soft Power in Decline?* In: *Current history*. 2014. pp. 104-105

2. *What do the EU's communications with Eastern partners reveal about its influence?* In: EU-STRAT. 2017. pp. 5-8.
3. SJURSEN, Helene *The EU as a 'normative power': how can this be?* In: ARENA Centre for European Studies, University of Oslo, 2005. pp. 7-10
4. SKOLIMOWSKA, Anna. *Soft, normative or transformative power: The European Union as a 'Normative Power' in International Relations. Theoretical and Empirical Challenges.* In: Yearbook of Polish European Studies. 2015. Vol. 18. pp. 117-118.

ATRIBUȚIILE DE POLITICĂ EXTERNĂ ALE PARLAMENTULUI EUROPEAN

THE EXTERNAL POLICY COMPETENCES OF THE EUROPEAN PARLIAMENT

CZU: 327:342.53(4-672 UE)

Marinela NEAMȚU
studentă, Facultatea Drept,
Universitatea de Stat din Moldova
e-mail: marinelan0303@gmail.com

Rezumat: *Articolul evidențiază rolul esențial al Parlamentului European (PE) în modelarea și promovarea politicii externe a Uniunii Europene (UE). Acesta subliniază importanța responsabilităților PE în afacerile externe, în ciuda rolului său formal limitat în procesul decizional. Articolul discută despre crearea și consolidarea politicii externe și de securitate comune (PESC) a UE și rolul PE în monitorizarea și contribuția la dezvoltarea acesteia. De asemenea, subliniază competențele bugetare ale PE și influența acestuia asupra priorităților de cheltuieli ale UE în politica externă. În plus, articolul subliniază implicarea PE în monitorizarea acțiunilor UE în relațiile internaționale, rolul său în observarea alegerilor și contribuția sa la responsabilitatea democratică a politicii externe a UE.*

Cuvinte-cheie: *Parlamentul European, politica externă a UE, PESC, Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru Afaceri Externe și Politica de Securitate, SEAE, reuniuni comune de consultare.*

Abstract: *The article highlights the pivotal role of the European Parliament (EP) in shaping and promoting the foreign policy of the European Union (EU). It underscores the significance of the EP's responsibilities in foreign affairs, despite its constrained formal role in the decision-making process. The article delves into the establishment and fortification of the EU's Common Foreign and Security Policy (CFSP), as well as the EP's involvement in monitoring and contributing to its evolution. Additionally, it emphasizes the budgetary competences of the EP and its sway over EU expenditure priorities in foreign policy. Moreover, the article underscores the EP's engagement in overseeing EU actions in international relations, its function in election observation, and its contribution to the democratic accountability of the EU's foreign policy.*

Keywords: *European Parliament, EU foreign policy, CFSP, High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy, European External Action Service (EEAS), joint consultation meetings.*

Uniunea Europeană este una dintre cele mai mari puteri economice și politice din lume, iar Parlamentul European (PE) joacă un rol esențial în politica

externă a UE. Atribuțiile de politica externă ale Parlamentului European sunt cruciale, deoarece acestea îi permit să joace un rol activ în formularea și promovarea politicii externe a Uniunii Europene.

Politica externă și de securitate comună (PESC) a Uniunii Europene a fost creată în 1993, iar de atunci a fost întărită prin tratatele care au urmat. În prezent, Parlamentul monitorizează PESC și contribuie la dezvoltarea sa, în special prin sprijinul acordat Înalțului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, Serviciului European de Acțiune Externă (SEAE), reprezentanților speciali ai UE (RSUE) și delegațiilor UE. Competențele bugetare ale Parlamentului influențează amploarea și sfera de acțiune a PESC, precum și instrumentele financiare ale UE care susțin acțiunile Uniunii în străinătate. Chiar dacă rolul formal al Parlamentului European este limitat în procesul decizional privind politica externă, acesta a sprijinit încă de la începutul conceptului PESC și a căutat să-l extindă. În contextul problemelor internaționale din ultimul deceniu, Parlamentul a exercitat presiunea pentru crearea unei funcții de „ministru de externe” al UE și a unui „serviciu diplomatic european”. În practică, Parlamentul a ajuns la o cooperare informală cu SEAE, Președinția UE, Secretariatul Consiliului și Comisia Europeană în domeniul afacerilor externe, precum și cu parlamentele naționale ale statelor membre.

Articolul 36 din TUE cere Înalțului Reprezentant să consulte periodic Parlamentul cu privire la principalele aspecte ale PESC și la opțiunile fundamentale în acest domeniu, precum să îl informeze cu privire la evoluției acesteia. Parlamentul organizează, de două ori pe an, dezbateri privind progresele realizate în domeniul PESC și adresează întrebări și recomandări Consiliului și Înalțului Reprezentant.

Dreptul Parlamentului de a fi informat și consultat cu privire la PESC/PSAC a fost întărit și mai mult în urma Declarației privind responsabilitatea politică făcută în 2010 de Înalțul Reprezentant. Declarația prevedea:

1. Consolidarea statutului „reuniunilor comune de consultare” (RCC), care permit unui grup desemnat de deputați din Parlamentul European să se întâlnească cu omologi din Comitetul Politic și de Securitate al Consiliului (COPS), din SEAE și Comisie pentru a discuta misiunile civile ale PSAC, planificate și în curs de desfășurare;

2. Afirmarea dreptului „comitetului special” al Parlamentului de a avea acces la informații confidențiale referitoare la PESC și PSAC;

3. Organizarea de schimburi de opinii cu șefii de misiune, șefii de delegație și cu alți înalți funcționari ai UE în timpul reuniunilor comisiilor și al audierilor comisiilor din Parlament;

4. Mandatarea Înalțului Reprezentant să se prezinte în fața Parlamentului, cel puțin de două ori pe an, pentru a informa despre situația actuală a PESC/PSAC și pentru a răspunde la întrebări.

Parlamentul European are, de asemenea, puterea de a decide asupra bugetului Uniunii Europene, care include și cheltuielile în domeniul politicii externe. Acest lucru înseamnă că Parlamentul European are puterea de a influența prioritățile de cheltuieli ale UE în ceea ce privește politica externă. Parlamentul trebuie să aprobe bugetul anual al PESC. Un acord interinstituțional din decembrie 2020 privind disciplina bugetară stabilește cadrul pentru aprobarea anuală și structura de bază a bugetului PESC, precum și mecanismele de informare. În plus, Parlamentul European poate adopta rezoluții care să ofere direcții privind politica externă a UE și care să influențeze deciziile de politică externă ale Comisiei Europene și ale Consiliului European.

Parlamentul examinează periodic operațiunile SEAE și îi oferă sugestii privind chestiunile structurale, acoperind aspecte precum echilibrul geografic și de gen la nivelul personalului său, dar și interacțiunea sa cu alte instituții ale UE și cu serviciile diplomatice ale statelor membre. Parlamentul poartă, de asemenea, discuții periodice cu Înalțul Reprezentant și cu reprezentanții speciali ai UE (RSUE) numiți pentru anumite regiuni sau chestiuni. Comisiile parlamentare care au contribuit la înființarea SEAE au, de asemenea, schimburi de opinii cu șefii de delegații ai SEAE nou-numiți.

Parlamentul European are și un rol important în monitorizarea acțiunilor politice ale Uniunii Europene în ceea ce privește relațiile sale cu alte state și organizații internaționale. În acest sens, PE poate convoca audieri și interpelațiuni în cazul în care consideră că acțiunile UE în ceea ce privește politica externă nu sunt conforme cu valorile și principiile UE. Aceasta poate ajuta la prevenirea unor politici externe care nu ar fi în interesul UE sau care ar putea încălca drepturile omului sau principiile democratice.

Pe lângă aceste atribuții, Parlamentul European poate să desemneze observatori sau reprezentanți pentru a monitoriza alegerile din alte state sau regiuni, contribuind, astfel, la monitorizarea procesului electoral și la asigurarea corectitudinii și transparenței acestuia.

Implicarea Parlamentului în PESC contribuie la consolidarea responsabilității democratice a acestei politici. Parlamentul a sprijinit în mod ferm peisajul instituțional post-Lisabona, promovând un rol mai mare pentru SEAE, pentru delegațiile UE și pentru RSUE, precum și o politică mai coerentă și o PESC mai eficace, inclusiv sancțiuni. Parlamentul a insistat pentru o mai mare coerență în-

tre instrumentele politice și financiare ale UE pentru politicile externe, în scopul de a evita dublarea eforturilor și ineficacitatea.

Parlamentul este consultat cu privire la PESC, exercită controlul asupra acesteia și oferă contribuții strategice în materie de politici. Implicarea sa se axează pe dezbateri periodice pe teme esențiale de politică externă cu VP/ÎR în sesiunea plenară sau în cadrul Comisiei AFET, în special pe raportul anual privind punerea în aplicare a PESC. Parlamentul a oferit o platformă de dialog între factorii de decizie politică instituționali și guvernamentali, precum și societatea civilă și comunitățile epistemice (cum ar fi grupurile de reflecție și cadrele universitare), contribuind la o mai bună cunoaștere a PESC de către public și la încurajarea participării unei game largi de parteneri din și din afara UE, guvernamentali, dar și neguvernamentali. Prin activitățile sale, Parlamentul a întărit vizibilitatea politicilor externe ale UE și a servit ca o punte de legătură între instituțiile UE și cetățenii europeni.

Concluzie. Parlamentul European reprezintă un element important în ceea ce privește politica externă a Uniunii Europene, cu un rol crucial în formularea și promovarea obiectivelor acesteia în contextul relațiilor internaționale. Atribuțiile de politică externă ale Parlamentului European sunt de o importanță majoră, având în vedere impactul acestora asupra relațiilor diplomatice ale UE cu alte state și organizații internaționale. În acest sens, Parlamentul European dispune de un set de competențe și responsabilități care îi permit să influențeze deciziile-cheie în materie de politică externă a Uniunii Europene și să aducă un aport semnificativ la dezvoltarea acesteia într-un mod coerent și eficient.

REFERINȚE:

1. Politica externă: obiective, instrumente și realizări. [online]. Disponibil: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/158/politica-externa-obiective-instrumente-si-realizari> (accesat: 10 aprilie 2023)
2. Politica externă și de securitate a Uniunii Europene. [online]. Disponibil: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/foreign-and-security-policy_ro (accesat: 10 aprilie 2023)
3. Rezoluția Parlamentului European din 18 ianuarie 2023 referitoare la punerea în aplicare a politicii externe și de securitate comune - raportul anual pe 2022 (2022/2048(INI)). [online]. Disponibil: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0009_RO.html (accesat: 10 aprilie 2023)

ORGANIZAREA ȘI FUNCȚIONAREA SERVICIULUI EUROPEAN DE ACȚIUNE EXTERNĂ

ORGANISATION AND FUNCTIONING OF THE EUROPEAN EXTERNAL ACTION SERVICE (EEAS)

CZU: 341.7/.8(4-672 UE)

Diana PERDE

masterandă, Universitatea
de Stat din Moldova

e-mail: diana.otel@yahoo.com

Istoricul apariției SEAE. Serviciul european pentru acțiune externă, sau pur și simplu numit „Serviciu Extern”, sau SEAE (în engleză, *European External Action Service, SEAE*) este un organism instituțional al Uniunii Europene, sub autoritatea Înalțului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate. Constituie serviciul său diplomatic, atât la Bruxelles, cât și în străinătate. Sediul său se află la Bruxelles la sensul giratoriu Robert Schuman, vizavi de Comisia Europeană și lângă Consiliul European.

Crearea sa provine din Tratatul de la Lisabona, care a intrat în vigoare la 1 decembrie 2009. Articolul 27, paragraful 3 din Tratatul privind Uniunea Europeană, introdus prin Tratatul de la Lisabona prevede: „În exercitarea mandatului său, Înalțul Reprezentant se bazează pe un serviciu european pentru acțiune externă. Acest serviciu funcționează în colaborare cu serviciile diplomatice ale statelor membre și este alcătuit din funcționari din serviciile competente ale Secretariatului General al Consiliului și ale Comisiei, precum și din personal detașat din serviciile diplomatice naționale. Organizarea și funcționarea Serviciului european de acțiune externă sunt determinate printr-o decizie a Consiliului. Consiliul acționează la propunerea Înalțului Reprezentant, după consultarea Parlamentului European și obținerea acordului Comisiei”.

După confirmarea în funcțiile sale la sfârșitul anului 2009, Înalțul Reprezentant, Catherine Ashton, a întreprins prefigurarea SEAE. Deci, SEAE este oficial integrat în 2011: La Bruxelles, unele dintre serviciile secretariatului Consiliului UE (în special relațiile economice externe, PSAC și Centrul de Situație și Informații al Uniunii Europene (IntCen) și ale Comisiei Europene (cooperare internațională și dezvoltare internațională)). În străinătate, delegațiile Comisiei, precum și reprezentanții speciali ai UE, care asigură misiuni diplomatice și politice specifice.

Serviciul devine pe deplin operațional la sfârșitul anului 2010, în urma unui acord cu Parlamentul European și 25 octombrie 2010, Catherine Ashton anunță

numirea lui Pierre Vimont în funcția de secretar general executiv și a lui David O’Sullivan în calitate de director general executiv. În urma alegerilor europene din 2014, noua comisie a fost formată de Jean-Claude Juncker și tocmai prin consensul liderilor statelor membre a fost numită Federica Mogherini 1 luna noiembrie în 2014 ca Înalt Reprezentant. 1 martie 2015, Pierre Vimont este înlocuit de Alain Le Roy.

Organizare și funcționare SEAE. Sediul SEAE are sediul la Bruxelles în clădirea Triunghi și în diferite clădiri administrative. SEAE are o rețea extinsă de reprezentanți ai UE cu statut de ambasador. La ordinele lor se află oficiali europeni, diplomați din serviciile externe ale statelor membre UE și personal local. SEAE este condus de Înaltul Reprezentant, care este și vicepreședinte al Comisiei Europene, el fiind responsabil de coordonarea acțiunii externe a UE și de dezvoltarea și executarea politicii comune de securitate și apărare (PSDC). Funcționează în colaborare cu ministerele afacerilor externe și apărării din statele membre ale UE și cu alte instituții europene, cum ar fi Comisia Europeană, Consiliul și Parlamentul. De asemenea, are o relație solidă de lucru cu diferitele organe ale Organizației Națiunilor Unite și ale altor organizații internaționale.

Componenta SEAE este următoarea:

Membrii consiliului de administrație al SEAE: 1) Înaltul Reprezentant; 2) Secretarul general; 3) Subsecretar general pentru afaceri economice și globale; 4) Subsecretar general pentru afaceri politice; 5) Secretar general adjunct pentru PSAC și răspuns la criză.

Administratori: 1) Director general pentru Asia și Pacific; 2) Director general pentru Africa; 3) Director general pentru Europa și Asia Centrală; 4) Director general pentru Orientul Mijlociu și Africa de Nord; 5) Director general pentru America; 6) Director general pentru afaceri globale și multilaterale.

Alți directori superiori (agenții): 1) Director al politicii de securitate și apărare (ex-CMPD); 2) Director general al Statului Major General al Uniunii Europene (EUMS); 3) Director al Centrului Uniunii Europene pentru Situație și Informații (IntCen); 4) Președinte al Comitetului politic și de securitate (CoPS).

Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate este și vicepreședinte al Comisiei Europene. El reprezintă politica externă și de securitate a UE în lume, coordonează activitatea Comisiei Europene în domeniul relațiilor externe și prezidează reuniunile miniștrilor de externe, ai apărării și ai dezvoltării din statele membre. Înaltul Reprezentant/ Vicepreședintele implementează politica externă și de securitate a UE, împreună cu statele membre, beneficiind de resurse disponibile la nivel național și european. Acest lucru contribuie la asigurarea coerenței în materie de politică externă. SEAE gestionează

politicile externe generale, politicile de securitate și apărare și controlează Centrul de Informații și Situații al Uniunii Europene. Cu toate acestea, desi ÎR și SEAE pot pregăti inițiative, statele membre iau deciziile politice finale, iar Comisia joacă, de asemenea, un rol în implementarea tehnică. ÎR trebuie să raporteze Parlamentului European. SEAE are birouri dedicate tuturor țărilor și organizațiilor regionale din lume și unităților specializate pentru democrație, drepturile omului și apărare.

SEAE are șase *departamente geografice* conduse de un director general. Departamentele împart lumea în: 1) Africa; 2) Asia; 3) America; 4) Orientul Mijlociu și Vecinătatea de Sud; 5) Rusia, Vecinătatea de Est și Balcanii de Vest; 6) Afacerile globale și multilaterale. Birourile geografice nu sunt duplicate în Comisie. SEAE include, de asemenea, departamentele pentru securitate, planificare strategică politică, afaceri juridice, relații interinstituționale, informații și diplomatie publică, audit intern și inspecții, precum și protecția datelor cu caracter personal.

Misiunea SEAE. Uniunea Europeană joacă un rol important în diplomatie, promovarea drepturilor omului, comerțul internațional, dezvoltarea și ajutorul umanitar. Rolul SEAE este de a încerca să aducă coerență și coordonare rolului internațional al UE. Tratatul de la Lisabona stabilește în mod clar ce ar trebui să ghideze Uniunea Europeană la nivel internațional: „Acțiunea Uniunii pe scena internațională trebuie să fie ghidată de principiile care au prezidat crearea, dezvoltarea și funcționarea acesteia. lumea: democrația, statul de drept, universalitatea și indivizibilitatea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, respectarea demnității umane, principiile egalității și solidarității și respectarea principiilor Cartei Națiunilor Unite și ale dreptului internațional”.

Domeniile de cooperare externă a UE: 1) Politica de vecinătate (securitate, stabilitate și economie); 2) Parteneriate pentru dezvoltare (ajutor umanitar și pentru dezvoltare); 3) Parteneriate cu Națiunile Unite; 4) Răspuns la criză și ajutor umanitar (ECHO); 5) Promovarea drepturilor omului; 6) Acțiune împotriva schimbărilor climatice; 7) Politica comercială (acorduri comerciale și de liber schimb).

Control politic și financiar. Acțiunea SEAE se desfășoară în cadrul financiar al UE și în conformitate cu tratatele care guvernează existența și misiunile sale; patru instituții sunt responsabile de monitorizarea acțiunii sale și de respectarea bugetului alocat: 1) Parlamentul European; 2) Consiliul UE – care efectuează controlul politic; 2) Curtea de Conturi Europeană Auditurile – care efectuează controlul bugetar; 3) Curții de Justiție a Uniunii Europene – realizează controlul judiciar este atribuit.

Concluzie. Astfel, se poate afirma că natura interinstituțională a SEAE, inclusiv dependența sa bugetară de decizia comună a Consiliului și Parlamentului European, poate să disipeze inevitabilele desincronizări care apăreau între principalele instituții ale Uniunii. Impactul adus de SEAE în acțiunea externă a UE, a favorizat la reducere întârzierilor reacțiilor de către UE față de situațiile de criză internațională și la articularea imediată a acțiunilor politice, diplomatice și militare concrete ale Uniunii. Grație SEAE, Uniunea tinde să devină un actor internațional mai eficace, care este în măsură să valorifice mai bine timpul și resursele pe care le are la dispoziție pentru a-și promova și susține interesele în diferite regiuni ale lumii.

BIBLIOGRAFIE:

1. HILL, Christopher, SMITH, Michael, VANHOONACKER, Sophie. *International Relations and the European Union*. Oxford University Press, 2017. ISBN:9780198737322 [online]. Disponibil: <https://doi.org/10.1093/hepl/9780198737322.001.0001> (accesat: 04 aprilie 2023).
2. SPENCE, David, BÁTORA, Jozef. *The European External Action Service: European Diplomacy Post-Westphalia*. Springer, 2015. 427 p. ISBN-9781137383037. [online]. Disponibil: https://books.google.md/books?id=NqShCgAAQBAJ&pg=PT37&hl=ro&source=gbs_toc_r&cad=3#v=onepage&q&f=false (accesat: 04 aprilie 2023).
4. SMITH, Michael, KEUKELEIRE, Stephan, VANHOONACKER, Sophie. *The Diplomatic System of the European Union. Evolution, change and challenges*. Routledge, 2016. ISBN: 978-1-315-72634-2. [online]. Disponibil: <https://www.book2look.com/embed/9781317536635> (accesat: 04 aprilie 2023).
5. EECKHOUT, Piet. *EU External Relations Law*. OUP Oxford, 2011. 644 p. ISBN 9780191656057. [online]. Disponibil: <https://books.google.md/books?id=ZDdUX2oVU6MC&printsec=frontcover&hl=ro#v=onepage&q&f=false> (accesat: 04 aprilie 2023).
6. KEUKELEIRE, Stephan, DELREUX, Tom. *EU Foreign Policy*. Palgrave Macmillan, 2014. 408 p. ISBN 978-1-137-02576-0. <https://www.eufp.eu/research>
7. MACIEJ, Wilga, KAROLEWSKI, Ireneusz Pawel. *New Approaches to EU Foreign Policy*. Routledge, 2014. 304 p. ISBN 978-1-317-67454-2. [online]. Disponibil: https://www.academia.edu/3451183/_The_Practice_of_Diplomacy_and_EU_Security_Policy_in_New_Approaches_to_

[EU_Foreign_Policy_edited_by_Maciej_Wilga_and_Ireneusz_Pawel_Karolewski](#) (accesat: 04 aprilie 2023).

8. *The Diplomatic Service of the European Union*. [online]. Disponibil: https://www.eeas.europa.eu/_en (accesat: 04 aprilie 2023).
9. *Organisation chart of the EEAS*. [online]. Disponibil: https://www.eeas.europa.eu/eeas/organisation-chart-eeas_en (accesat: 05 aprilie 2023).

RELAȚIILE UNIUNII EUROPENE CU FEDERAȚIA RUSĂ: EVOLUȚIE ȘI COOPERARE SAU STAGNARE?

THE RELATIONS OF THE EUROPEAN UNION WITH THE RUSSIAN FEDERATION: EVOLUTION AND COOPERATION OR STAGNATION?

CZU: 327:061.1 UE:327(470)

Laura CATARAGA

studentă, Facultatea Relații
Internaționale, Științe Politice
și Administrative
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID ID: 0009-0001-7137-9041
e-mail: lauracataraga6@gmail.com

Rezumat: *Articolul examinează starea actuală a relațiilor dintre Uniunea Europeană (UE) și Rusia, evidențiind legăturile istorice, culturale, științifice și economice împărtășite, precum și implicarea lor comună în problemele globale cheie. Se subliniază rolul semnificativ jucat de Parlamentul European în conturarea și promovarea politicii externe a UE, în ciuda rolului său formal limitat în procesul decizional. Articolul identifică principalele domenii de divergență între UE și Rusia, cum ar fi politica externă, securitatea regională, valorile democratice, conflictele din Siria și Ucraina, politica energetică, securitatea cibernetică și campaniile de dezinformare. În plus, se discută impactul economic al sancțiunilor impuse de UE în urma agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei. Articolul concluzionează prin sugerarea că UE trebuie să dezvolte o politică externă robustă față de Rusia, să se angajeze activ cu vecinii săi din est și să navigheze o Rusie post-Putin menținând în același timp o front unit.*

Cuvinte-cheie: *Uniunea Europeană, Rusia, politică externă, securitate regională, valori democratice, conflicte, politici energetice, securitate cibernetică, sancțiuni.*

Abstract: *The article examines the current state of relations between the European Union (EU) and Russia, emphasizing their shared historical, cultural, scientific, and economic ties, as well as their common engagement with key global issues. It highlights the significant role played by the European Parliament in shaping and promoting EU foreign policy, despite its limited formal role in the decision-making process. The article identifies key areas of divergence between the EU and Russia, such as foreign policy, regional security, democratic values, conflicts in Syria and Ukraine, energy policies, cybersecurity, and disinformation campaigns. Additionally, it discusses the economic impact of sanctions imposed by the EU in response to Russia's aggression towards Ukraine. The article concludes by suggesting that the EU must develop a robust foreign*

policy towards Russia, actively engage with its Eastern neighbors, and navigate a post-Putin Russia while maintaining a united front.

Keywords: *European Union, Russia, foreign policy, regional security, democratic values, conflicts, energy policies, cybersecurity, sanctions.*

UE și Rusia împărtășesc strânse legături istorice, culturale, științifice și economice și se confruntă în comun cu probleme globale cheie. Dacă ar fi să analizăm relațiile dintre Bruxelles și Moscova la momentul actual, este evident faptul că sunt reduse la minimum, a existat o serie de factori care a condus la o ulterioară stagnare a acestor relații. În fața anexării Crimeii în 2014 de către Federația Rusă și a conflictului militar și strategic în curs dintre Rusia și Ucraina, Uniunea Europeană a impus sancțiuni majore împotriva Rusiei, în plus, toate platformele de dialog sectorial au fost înghețate. Înainte de tragica invazie a trupelor ruse pe teritoriul Ucrainei la 24 februarie 2022, între Uniunea Europeană și Federația Rusă erau organizate întâlniri ocazionale pe probleme comerciale și politice, dar cu rezultate limitate. Cele cinci principii care ghidează relațiile cu Rusia au întărit status quo-ul fără a duce la vreo descoperire în relații. Acest lucru se datorează faptului că Bruxelles-ul a abordat întotdeauna Moscova pe baza și în termeni a ceea ce ar fi fost de dorit în cadrul relațiilor bilaterale, mai degrabă decât în considerarea a ceea ce este posibil de realizat pornind de la condițiile și restricțiile existente. Dorința unui admisibil dialog a prevalat asupra recunoașterii diferențelor persistente dintre cele două părți.

Relațiile dintre Uniunea Europeană (UE) și Federația Rusă au fost marcate de divergențe semnificative între o serie de domenii. Acestea diferințe provin din perspective contradictorii asupra unor chestiuni cheie. Iată câteva exemple:

1. **Politica externă și securitatea regională:** UE și Rusia au avut o perspectivă divergentă în ceea ce privește politica externă privată și securitatea regională, în special în Europa de Est și comunitatea locală. În timp ce UE promovează cooperarea și dialogul între statele membre, inclusiv cele din Europa de Est și Balcani, Rusia a manifestat o atitudine ostilă față de extinderea NATO și influența UE în vecinătatea sa apropiată, considerând-o o amenințare la adresa securității sale naționale.

2. **Valorile democratice și drepturile omului:** UE promovează aceste valori și le consideră fundamentale în relațiile internaționale, în care Rusia a fost criticată pentru incriminarea administrației publice, limitarea libertății presei și societății civile, precum și pentru deficitul de democrație și stat de drept.

3. **Conflictul din Siria:** UE a susținut o criză militară sau o soluție politică, precum și un plafon civil în Pune, în care Rusia a dat naștere regimului asupra si-

rianului Bashar al-Assad. Aceasta a creat tensiuni în cele două părți și un accident internațional complicat pentru a rezolva un conflict.

4. Conflictul din Ucraina: UE și Rusia au perspective diferite în ceea ce privește conflictul din Ucraina, în special anexarea ilegală a Crimeii de către Rusia în 2014, sprijinul acordat de Rusia separatiștilor proruși din estul Ucrainei și, ulterior, invadarea Ucrainei la 24 februarie 2022. UE susține integritatea teritorială a Ucrainei și o soluționare pașnică a conflictului, în timp ce Rusia își susține acțiunile și își afirmă dreptul de a proteja interesele sale în regiune.

5. Energie: UE își dorește o diversificare a surselor de energie și o reducere a dependenței de gazul natural rusesc, promovând liberalizarea piețelor de energie și concurența. În schimb, Rusia utilizează adesea resursele energetice ca instrument de influență politică și economică în relațiile cu țările europene, ceea ce a generat preocupări privind securitatea energetică și dependența de Rusia.

6. Cibersecuritate și dezinformare: UE a luat măsuri pentru a consolida securitatea cibernetică și a contracara amenințările cibernetice și dezinformarea, inclusiv din partea Rusiei, în timp ce Rusia a fost acuzată de sprijinirea unor atacuri cibernetice și campanii de dezinformare împotriva UE și a statelor membre [1].

Uniunea Europeană a adoptat o serie de sancțiuni drept răspuns la războiul de agresiune al Rusiei asupra Ucrainei și la anexarea ilegală a regiunilor Donețk, Luhansk, Zaporijia și Herson ale Ucrainei, concepute în scopul slăbirii bazei economice rusești, lipsind-o de tehnologii și piețe critice și reducând în mod semnificativ capacitatea acesteia de a purta războiul. De la invazia neprovocată și nejustificată a Ucrainei de către Rusia în februarie 2022, Consiliul European a adoptat la 25 februarie 2023 cel de al zecelea pachet de sancțiuni împotriva Rusiei. Sancțiunile vizează în mod specific elita politică, militară și economică responsabilă de invazie [2]. Potrivit Băncii Mondiale, Fondului Monetar Internațional (FMI) și Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), anul 2022 a fost un an prost pentru economia rusă. Se estimează că, în 2022, produsul intern brut (PIB) al Rusiei a scăzut cu cel puțin 2,2% în cel mai optimist scenariu și cu până la 3,9% în cel mai pesimist scenariu. Războiul a avut un impact puternic asupra piețelor energetice și alimentare, arată Consiliul European. Prin Declarația de la Versailles, adoptată în martie 2022, liderii celor 27 de state membre ale UE au convenit să elimine cât mai curând posibil dependența UE de combustibilii fosili ruși. La 30-31 mai 2022, Consiliul European a convenit asupra interzicerii a aproape 90% din toate importurile de petrol rusesc până la sfârșitul anului 2022 [3].

La data de 9 septembrie 2022, Consiliul a adoptat o decizie care suspendă integral acordul de facilitare a eliberării vizelor dintre UE și Rusia. În consecință,

cetățenilor ruși li se vor aplica normele generale ale Codului de vize. Taxa pentru cererea de viză a crescut de la 35 EUR la 80 EUR, la necesitatea de a prezenta documente justificative suplimentare, la creșterea timpului de prelucrare a cererilor de viză și la norme mai restrictive pentru eliberarea vizelor cu intrări multiple. Vít Rakušan, ministrul ceh de interne, s-a exprimat în acest context: „Un acord de facilitare a eliberării vizelor permite un acces privilegiat în UE pentru cetățenii partenerilor de încredere cu care împărtășim valori comune. Prin războiul său de agresiune neprovocat și nejustificat, inclusiv atacurile sale fără discriminare împotriva civililor, Rusia a subminat această încredere și a încălcat valorile fundamentale ale comunității noastre internaționale.” [4].

Decizia UE din iunie 2022 de a acorda Moldovei și Ucrainei statutul de țară candidată la UE și Georgiei statutul de țară potențială candidată, ca răspuns la războiul din Ucraina, a fost o recunoaștere a concurenței geopolitice a uniunii cu Rusia. În mod similar, înființarea în octombrie 2022 a unei Comunități Politice Europene a reflectat o încercare de a coopera mai strâns cu țările europene care nu sprijină Rusia în războiul actual. UE trebuie acum să mențină unitatea pe care a creat-o ca răspuns la războiul din Ucraina pentru a face față a trei mari provocări în ceea ce privește Rusia. În primul rând, UE trebuie să construiască o politică externă și de securitate față de Rusia, pe baza faptului că uniunea este acum un actor geopolitic și Rusia este amenințarea majoră la adresa securității europene. În al doilea rând, UE trebuie să elaboreze politici mai proactive pentru a integra vecinătatea estică din afara Rusiei. Și în al treilea rând, UE trebuie să elaboreze o nouă politică a Rusiei, care să fie maxim dură pentru regimul președintelui Vladimir Putin, menținând în același timp vie ideea unei Rusii post-Putin care să facă parte din Europa [5].

REFERINȚE:

1. MIKHELIDZE, N. *Relazioni UE-Russia: il ritorno alla “normalità” è lontano*, ISPI. 2021. Disponibil: <https://www.ispionline.it/it/pubblicazione/relazioni-ue-russia-il-ritorno-alla-normalita-e-lontano-30927> [accesat: 08.04.2023]
2. *Consiliul Uniunii Europene, Sancțiunile UE împotriva Rusiei*. 2023 Disponibil: <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/sanctions/restrictive-measures-against-russia-over-ukraine/sanctions-against-russia-explained/#sanctions> [accesat: 08.04.2023]
3. REȘTEA, K., ANALIZĂ *Un an de război în Ucraina: Cum au evoluat economiile invadatorilor din Rusia și a țării atacate, Ucraina/ Efectele sancțiunilor occidentale și peisajul economiei românești, vecină cu un*

- razboi*. 2023 Disponibil: <https://economedia.ro/analiza-un-an-de-razboi-in-ucraina-cum-au-evoluat-economiile> [accesat: 08.04.2023]
4. *Consiliul Uniunii Europene, Consiliul adoptă suspendarea integrală a acordului de facilitare a eliberării vizelor cu Rusia*, 2022 Disponibil: <https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2022/09/09/council-adopts-full-suspension-of-visa-facilitation-with-russia/> [accesat: 08.04.2023]
 5. MEISTER, S., *A Paradigm Shift: EU-Russia Relations After the War in Ukraine*. 2022 Disponibil: <https://carnegieeurope.eu/2022/11/29/paradigm-shift-eu-russia-relations-after-war-in-ukraine-pub-88476> [accesat: 08.04.2023]

РЕСПУБЛИКА БЕЛАРУСЬ В ЕВРОПЕЙСКОЙ ПОЛИТИКЕ СОСЕДСТВА

THE REPUBLIC OF BELARUS IN THE EUROPEAN NEIGHBORHOOD POLICY

CZU: 327:061.1 UE:327(476)

Olga ZAGORCEA

studentă, Facultatea Relații
Internaționale, Științe Politice
și Administrative, Universitatea
de Stat din Moldova

e-mail: olga.zagorcha@bk.ru

Rezumat: *Articolul analizează acțiunile Republicii Belarus în contextul politicii europene de vecinătate, focalizându-se pe relațiile acesteia cu Uniunea Europeană. Autorul utilizează metodele unui analiză meticuloasă a literaturii de specialitate pentru a susține argumentele. Uniunea Europeană își construiește relațiile cu vecinii săi apropiați în cadrul Politicii Europene de Vecinătate (PEV). Scopul acestei politici este consolidarea relațiilor dintre UE și țările vecine, pentru a crea o zonă sigură și prosperă, denumită „inelul țărilor prietenoase”, la frontierele Uniunii Europene. PEV a fost lansată în 2004 și cuprinde 16 state, împărțite în 10 state sudice și 6 state estice. UE se angajează să sprijine mai intens țările care implementează sau aspiră la reforme democratice, sociale și economice. Articolul subliniază existența principiului diferențierii, care permite UE să dezvolte relații unice cu fiecare dintre statele partenere, adaptându-se la situația specifică a fiecăreia. Se evidențiază patru domenii principale ale noii politici: guvernare adecvată, democrație, stat de drept și drepturile omului; dezvoltare economică durabilă; securitate; migrație și mobilitate. Autorul remarcă eforturile UE de a oferi sprijin financiar statelor partenere prin Instrumentul European de Vecinătate, cu un buget de 15 miliarde de euro în perioada 2014-2020. În ciuda inițiativelor de colaborare, Belarus a fost exclusă din Politica Europeană de Vecinătate, pe motiv că regimul autoritar al președintelui Lukașenko nu corespunde valorilor europene. Belarus susține că a avut întotdeauna relații pașnice și de cooperare cu vecinii săi, fără a se amesteca în afacerile lor. Concluzia articolului subliniază complexitatea relațiilor dintre UE și Belarus. Pe de o parte, Belarus este deschisă la propunerile Uniunii, dar, pe de altă parte, nu este dispusă să adopte noile principii democratice pe teritoriul său.*

Cuvinte-cheie: *Republica Belarus, politica europeană de vecinătate, UE, reforme democratice, diferențiere, democratizare, regim autoritar.*

Abstract: *The article analyzes the actions of the Republic of Belarus in the context of European neighborhood policy, focusing on its relations with the European Union.*

The author employs meticulous literature analysis methods to support the arguments. The European Union builds its relations with its closest neighbors within the framework of the European Neighborhood Policy (ENP). The aim of this policy is to strengthen the relations between the EU and neighboring countries, creating a safe and prosperous zone called the “ring of friendly countries” at the borders of the European Union. The ENP was launched in 2004 and covers 16 states, divided into 10 southern and 6 eastern states. The EU commits to providing stronger support to countries that implement or aspire to democratic, social, and economic reforms. The article emphasizes the existence of the differentiation principle, allowing the EU to develop unique relationships with each partner state, adapting to the specific situation of each. Four main areas of the new policy are highlighted: proper governance, democracy, rule of law and human rights; sustainable economic development; security; migration and mobility. The author notes the EU's efforts to provide financial support to partner states through the European Neighborhood Instrument, with a budget of 15 billion euros for the period 2014-2020. Despite collaborative initiatives, Belarus has been excluded from the European Neighborhood Policy, on the grounds that President Lukashenko's authoritarian regime does not align with European values. Belarus argues that it has always had peaceful and cooperative relations with its neighbors, without interfering in their affairs. The conclusion of the article emphasizes the complexity of the relationship between the EU and Belarus. On one hand, Belarus is open to the Union's proposals, but on the other hand, it is not willing to adopt the new democratic principles within its territory.

Keywords: Republic of Belarus, European neighborhood policy, EU, democratic reforms, differentiation, democratization, authoritarian regime.

Введение. Европейский Союз строит свои отношения с ближайшими соседями в рамках Европейской политики соседства (ЕПС). Целью данной политики Европейского Союза является укрепление отношений между Союзом и странами-соседями для создания прочной зоны безопасности и благосостояния, так называемого «кольца дружественных стран» на границах Европейского Союза. Такой курс продиктован заинтересованностью ЕС в том, чтобы пребывать в окружении стабильных и процветающих соседей. Европейская политика соседства начала своё действие в 2004 году. Она охватывает 16 государств: 10 южных государств (Алжир, Египет, Израиль, Иордания, Ливан, Ливия, Марокко, Палестинская автономия, Сирия, Тунис) и 6 восточных государств (Азербайджан, Армения, Беларусь, Грузия (Сакартвело), Молдова, Украина). Европейский Союз, таким образом, обязуется уделять больше внимания и поддерживать более тесные отношения с теми государствами, которые успешно проводят или стремятся проводить демократические, социальные и экономические реформы. Однако, существование принципа дифференциации позволяет ЕС развивать особые,

уникальные отношения с каждым из своих соседей, принимая во внимание конкретную ситуацию каждого из союзных государств и уровень амбиций, выбранный для их отношений с ЕС, используя существующие инструменты и программы.

Исходя из желания Союза развивать уникальные отношения с каждым из своих стран-частниц, выделяются 4 основные области его новой политики: 1) надлежащее управление, демократия, верховенство закона и прав человека; 2) устойчивое экономического развития; 3) безопасность; 4) миграция и мобильность. ЕС оказывает финансовую поддержку своим соседним государствам, в основном через Европейский инструмент соседства, бюджет которого составляет 15 миллиардов евро по данным 2014-2020 годов.

На саммите Европейского Союза от 2002 года возникло понятие «непосредственное соседство», включающее в себя возможность трансграничного сотрудничества без создания буферных зон и идеологических границ для стран-соседей, не вступивших в ЕС. 11 марта 2003 года был подписан документ под названием «Большая Европа - соседство: новые рамки отношений ЕС с нашими восточными и южными соседями». Этот документ выступает рамочным для формирования Европейской политики соседства. Республика Беларусь, в свою очередь, положительно оценивала инициативу создания политики соседства ЕС и оценивала её «как согласующаяся с национальными стратегическими приоритетами в плане сближения с ЕС и формирования пояса «добрососедства». Весной 2003 г. МИД Беларуси разработал неофициальный документ, в котором было предложено развитие отношений ЕС и Беларуси в рамках политики соседства на таких принципах как: гарантия учета национальных интересов и уважение суверенитета соответствующих стран, предоставление реальных преимуществ от сотрудничества с ЕС; сотрудничество должно быть гибким и сочетать двустороннее и региональное измерение; дифференцированный характер сотрудничества, учитывающий специфику и европейские устремления каждого из них; использование опыта стран-кандидатов в построении регионального сотрудничества.

В ноябре 2006 г. Европейская комиссия, со своей стороны, опубликовала документ о том, что Европейский Союз может дать Беларуси, если последняя станет участником Европейской политики соседства. В нём ЕС предложил Беларуси предпринять значительные шаги для обеспечения демократизации общества, соблюдения прав человека и верховенства права. Главным условием для получения Беларусью статуса полноценного партнера в рамках ЕПС являлась ратификация Соглашения о партнерстве и со-

трудничестве между ЕС и Беларусью. В 2009 году Беларусь, всё же, присоединилась к инициативе ЕС «Восточное партнерство». Однако, ЕС исключил Беларусь из своей Европейской политики соседства. Брюссель, со своей стороны, утверждает, данное исключение является прямым ответом на создание авторитарного режима во главе с президентом Лукашенко. А власти Республики высказали следующую точку зрения: «Беларусь всегда жила со своими соседями в мире и дружбе, стремясь развивать взаимовыгодное сотрудничество, не вмешиваясь в их дела. Как не позволяет и другим вмешиваться в свои дела. Это наша стратегия и политика, как в отношении ближайших соседей, так и далёких стран».

Вывод. Исходя из всего вышеизложенного, напрашивается вывод о непростых взаимоотношениях Европейского Союза и Республики Беларусь. С одной стороны, Республика идёт на встречу предложениям Союза, но, с другой, не готова внедрять новые принципы общественного устройства (демократия) на своей территории.

БИБЛИОГРАФИЯ:

1. *Европейский союз.* [online] Доступ: <https://mfa.gov.by/multilateral/organization/list/c5eed1b3d159efd8.html> (accesat: 04 aprilie 2023)
2. МЕЛЬЯНЦОВ, Денис. *Беларусь – ЕС. Затяжная нормализация.* [online] Доступ: <https://cyberleninka.ru/article/n/belarus-es-zatyazhna-ya-normalizatsiya> (accesat: 04 aprilie 2023)
3. ШАДУРСКИЙ, В. *Отношения Республики Беларусь и Европейского союза: внутренний и внешний контекст.* В: Белорусский журнал международного права и международных отношений. 2003. № 1. pp. [online] Доступ: <https://elib.bsu.by/handle/123456789/31673> (accesat: 04 aprilie 2023)

ACȚIUNEA DE POLITICĂ EXTERNĂ A UNIUNII EUROPENE ÎN CONTEXTUL GEOPOLITIC INSTAURAT DUPĂ 24 FEBRUARIE 2022

EUROPEAN UNION FOREIGN POLICY ACTION IN THE GEOPOLITICAL CONTEXT ESTABLISHED AFTER 24 FEBRUARY 2022

CZU: 327:061.1 UE:341.231.14

Sorin VERDEȘ
masterand, Universitatea de Stat
din Moldova
e-mail: sorinverdes91@gmail.com

Rezumat. Scopul acestui articol oferă ocazia de a înțelege ce s-a realizat, precum și de a reflecta asupra a ceea ce urmează în Politica Externă și de securitate a UE. Este, de asemenea, o încercare de a prezenta această politică și contextul global. În contextul geopolitic actual, Uniunea Europeană este confruntată cu o serie de provocări la nivel intern și internațional. Printre cele mai importante se numără schimbările politice și economice din China și Rusia, tensiunile diplomatice cu Statele Unite și criza umanitară a refugiaților din Orientul Mijlociu și Africa de Nord. În acest context, politica externă a Uniunii Europene trebuie să fie precaută și echilibrată, astfel încât să poată răspunde la aceste provocări într-un mod eficient.

Cuvinte-cheie: Uniunea Europeană, Ucraina, Rusia, invazie militară, OSCE, sancțiuni economice, sancțiuni individuale, Misiune de monitorizare a drepturilor omului.

Abstract: The purpose of this article provides an opportunity to understand what has been achieved and to reflect on what lies ahead in the EU's Foreign and Security Policy. It is also an attempt to present this policy within the global context. In the current geopolitical context, the European Union faces a series of challenges both internally and internationally. Among the most significant are the political and economic shifts in China and Russia, diplomatic tensions with the United States, and the humanitarian crisis of refugees from the Middle East and North Africa. In this context, the EU's foreign policy must be cautious and balanced in order to respond to these challenges effectively.

Keywords: European Union, Ukraine, Russia, military invasion, OSCE, economic sanctions, individual sanctions, Human Rights Monitoring Mission.

Poziția UE față de invadarea Rusiei în Ucraina. Începând cu data de 24 februarie 2022, Uniunea Europeană a fost martorul unor schimbări majore în contextul geopolitic global. Evenimentele care au avut loc în această perioadă

au determinat o reevaluare a strategiei de politică externă a Uniunii Europene. În acest articol, vom analiza acțiunile Uniunii Europene în contextul geopolitic instaurat după 24 februarie 2022.

La data de 24 februarie 2022, Rusia a lansat o invazie militară asupra Ucrainei, sub pretextul protejării minorității ruse din regiunea Donbas. Acest eveniment a declanșat o serie de reacții la nivel internațional, cu state precum Statele Unite, Regatul Unit, Franța și Germania condamnând acțiunile Rusiei și impunând sancțiuni economice. În ceea ce privește relațiile cu Rusia, Uniunea Europeană a adoptat o abordare fermă în urma anexării ilegale a Crimeii în 2014 și a conflictului din Ucraina. Ca răspuns, UE a impus sancțiuni economice împotriva Rusiei și a susținut eforturile de mediere ale Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE). Cu toate acestea, după ce Rusia a invadat Ucraina în 2022, Uniunea Europeană a fost nevoită să ia măsuri suplimentare. Acestea includ restricții de călătorie și înghețarea activelor persoanelor implicate în invazie, precum și suspendarea unor acorduri economice și comerciale.

Uniunea Europeană a jucat un rol important în această criză, adoptând o abordare fermă și unitară în fața Rusiei. La nivel politic, Uniunea Europeană a condamnat acțiunile Rusiei și a susținut integritatea teritorială a Ucrainei. La nivel economic, Uniunea Europeană a impus sancțiuni economice împotriva Rusiei, care au afectat sectoarele financiare, energetice și comerciale. De asemenea, Uniunea Europeană a oferit sprijin Ucrainei prin intermediul Misiunii de Monitorizare a Drepturilor Omului și prin intermediul asistenței financiare și tehnice pentru a ajuta Ucraina să își consolideze capacitățile de securitate și să facă față crizei umanitare.

În ceea ce privește relațiile Uniunii Europene cu alte state, evenimentele din Ucraina au determinat o reevaluare a relațiilor cu Rusia. Uniunea Europeană a suspendat negocierile cu Rusia privind Acordul de Asociere și a suspendat relațiile economice cu Rusia. În același timp, Uniunea Europeană a intensificat relațiile cu alte state partenere, cum ar fi Statele Unite, Regatul Unit și Japonia. În ceea ce privește relațiile cu China, Uniunea Europeană a adoptat o abordare echilibrată, intensificând cooperarea economică, dar condamnând abuzurile asupra drepturilor omului și încălcările drepturilor de proprietate intelectuală.

Evenimentele din Ucraina din 24 februarie 2022 au avut un impact semnificativ asupra politicii externe a Uniunii Europene. Uniunea Europeană a adoptat o abordare fermă și unitară în fața Rusiei, a intensificat relațiile cu alte state partenere și a adoptat o abordare echilibrată în relațiile cu China. Este important să se mențină această abordare și să se ia în considerare implicațiile așteptate ale politicii externe a Uniunii Europene în contextul geopolitic actual.

În timp ce Uniunea Europeană a adoptat o abordare puternică față de Rusia, este important să se ia în considerare faptul că sancțiunile economice pot avea un impact negativ asupra economiilor europene, în special asupra celor care depind în mare măsură de importurile de energie din Rusia. Prin urmare, Uniunea Europeană ar trebui să ia în considerare măsuri alternative de securitate energetică, cum ar fi diversificarea surselor de energie și încurajarea investițiilor în energii regenerabile.

UE s-a angajat să continue să își manifeste solidaritatea și să ofere sprijin în ceea ce privește refugiații, care fug din calea războiului din Ucraina, precum și în ceea ce privește țările care îi găzduiesc. De asemenea, UE se coordonează cu partenerii și cu aliații, în cadrul ONU, al OSCE, al NATO și al G7. În mai multe rânduri, Consiliul European a condamnat atacurile fără discriminare ale Rusiei împotriva civililor și a infrastructurii civile și a îndemnat Rusia să pună capăt atacurilor sistematice cu rachete împotriva infrastructurii energetice a Ucrainei. Liderii UE au subliniat că Rusia, Belarusul și toți cei responsabili de crime de război și de alte infracțiuni extrem de grave vor fi trași la răspundere pentru acțiunile lor, în conformitate cu dreptul internațional.

Sancțiuni individuale și economice. UE a adoptat o serie de sancțiuni ca răspuns la războiul de agresiune al Rusiei asupra Ucrainei și la anexarea ilegală a regiunilor Donețk, Luhansk, Zaporijia și Herson ale Ucrainei. Măsurile sunt concepute astfel încât să slăbească baza economică a Rusiei, lipsind-o de tehnologii și piețe critice și reducând în mod semnificativ capacitatea acesteia de a purta războiul. În acest context, UE a adoptat, de asemenea, sancțiuni împotriva: 1) Belarusului ca răspuns la implicarea sa în invadarea Ucrainei; 2) Iranului în legătură cu utilizarea dronelor iraniene în agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei. În prezent, statele membre au definiții diferite pentru ceea ce constituie o încălcare a măsurilor restrictive și pentru sancțiunile care ar trebui aplicate în cazul încălcării acestora. Iată de ce, la 28 noiembrie, Consiliul a adoptat în unanimitate o decizie prin care se adaugă încălcarea măsurilor restrictive pe lista infracțiunilor prevăzute de legislația UE inclusă în Tratatul privind funcționarea UE. Decizia: 1) va asigura aplicarea armonizată a sancțiunilor în întreaga UE; 2) va descuraja tentativele de eludare sau de încălcare a sancțiunilor. În urma acestei decizii, Comisia Europeană va prezenta o propunere de directivă care va stabili norme minime privind definirea infracțiunii constând în încălcarea măsurilor restrictive ale UE și a sancțiunilor aferente.

În **concluzie**, acțiunile Uniunii Europene în contextul geopolitic actual trebuie să fie precaute și echilibrate. Este important să se ia în considerare implicațiile așteptate ale politicii externe a Uniunii Europene și să se găsească soluții al-

ternative atunci când sunt necesare. Prin adoptarea unei abordări echilibrate și prudente, Uniunea Europeană poate să-și consolideze poziția în fața provocărilor geopolitice și să își protejeze interesele economice și de securitate.

BIBLIOGRAFIE:

1. BOFFEY, Daniel. *EU leaders announce intention to collectively rearm in face of Putin threat*. The Guardian. 2022. 11 March. [online]. Disponibil: <https://www.theguardian.com/world/2022/mar/11/eu-leaders-announce-intention-collectively-rearm-putin-threat-russia-ukraine> (accessed 11 May 2022)
2. ZULEEG, Fabian. *Has the EU gone far enough on sanctions?* Brussels: European Policy Centre. 2022. [online]. Disponibil: <https://euobserver.com/opinion/154437> (accessed 11 May 2022).
3. *EU response to Russia's invasion of Ukraine*. European Council. [online]. Disponibil: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-response-ukraine-invasion/> (accessed 11 May 2022).

SPRIJINUL UE ACORDAT UCRAINEI ÎN CONTEXTUL AGRESIUNII MILITARE A FEDERAȚIEI RUSE

THE EU'S SUPPORT FOR UKRAINE IN THE FRAMEWORK OF THE RUSSIAN FEDERATION'S MILITARY AGGRESSION

CZU: 327:061.1 UE:355.4(470:477)

Flavius DIACONU

student, Facultatea Relații
Internaționale, Științe Politice
și Administrative,
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID ID: 0009-0000-8906-7225
e-mail: gherman.flavius1@gmail.com

Rezumat: Această cercetare își propune să ofere o înțelegere cuprinzătoare și nuanțată a relațiilor UE-Ucraina, acoperind aspecte de cooperare, precum legăturile comerciale și economice, colaborarea în materie de securitate și reformele democratice. Studiul investighează evoluția relației UE-Ucraina de-a lungul anilor, examinând provocările, oportunitățile și implicațiile acesteia asupra dinamicii regionale și globale. Abordarea interdisciplinară se bazează pe cunoștințe din domeniul relațiilor internaționale, al politicii comparative, al economiei și al sociologiei. Folosind metode de cercetare atât calitativă, cât și cantitativă, inclusiv analiza de conținut, interviuri, sondaje și studii de caz, cercetarea integrează surse primare și secundare, incluzând documente de politică, rapoarte oficiale, acoperire media și cercetare academică. Un exemplu ilustrativ îl reprezintă includerea unui grafic ce detaliază totalul ajutorului financiar oferit de UE de la începutul agresiunii militare. În plus, sprijinul financiar fără precedent oferit de UE, în valoare de 37,8 miliarde de euro, subliniază angajamentul său față de reziliența și reconstrucția Ucrainei. Cercetarea contribuie la dezbateri mai ample privind politica externă a UE, perspectivele de integrare și aduce în lumină dinamica complexă a politicii regionale și internaționale în Europa de Est. De asemenea, se evidențiază neutralitatea și integritatea teritorială continuă a Republicii Moldova, susținută de reziliența Ucrainei și sprijinul UE.

Cuvinte-cheie: Relațiile UE-Ucraina, răspunsul Uniunii Europene, sancțiuni, ajutor financiar, protecție temporară, eforturi de reconstrucție.

Abstract: This research aims to provide a comprehensive and nuanced understanding of EU-Ukraine relations, encompassing cooperation aspects such as trade and economic ties, security cooperation, and democratic reforms. The study investigates the evolution of the EU-Ukraine relationship over the years, examining the challenges, opportunities, and its implications on regional and global dynamics. The interdisciplinary approach is based on knowledge from the field of international relations, comparative politics, economics, and sociology. Using both qualitative and quantitative research methods, including content analysis, interviews, surveys, and case studies, the research integrates primary and secondary sources, including policy documents, official reports, media coverage, and academic research. A illustrative example is the inclusion of a chart detailing the total financial aid provided by the EU since the start of the military aggression. In addition, the unprecedented financial support provided by the EU, amounting to 37.8 billion euros, highlights its commitment to Ukraine's resilience and reconstruction. The research contributes to more in-depth debates on the EU's foreign policy, integration perspectives, and sheds light on the complex dynamics of regional and international politics in Eastern Europe. It also highlights the continued territorial integrity and neutrality of the Republic of Moldova, supported by Ukraine's resilience and EU support.

interdisciplinary approach draws on knowledge from international relations, comparative politics, economics, and sociology. Utilizing both qualitative and quantitative research methods, including content analysis, interviews, surveys, and case studies, the research incorporates primary and secondary sources, including policy documents, official reports, media coverage, and academic research. An illustrative example is the inclusion of a graph detailing total financial aid provided by the EU since the onset of the military aggression. Furthermore, the EU's unprecedented financial support, totalling €37.8 billion, underscores its commitment to Ukraine's resilience and reconstruction. The research contributes to broader discussions on EU foreign policy, integration prospects, and sheds light on the intricate dynamics of regional and international politics in Eastern Europe. Additionally, it highlights the Republic of Moldova's continued neutrality and territorial integrity, bolstered by Ukraine's resilience and EU support.

Keywords: *EU-Ukraine Relations, European Union Response, Sanctions, Financial Aid, Temporary Protection, Reconstruction Efforts.*

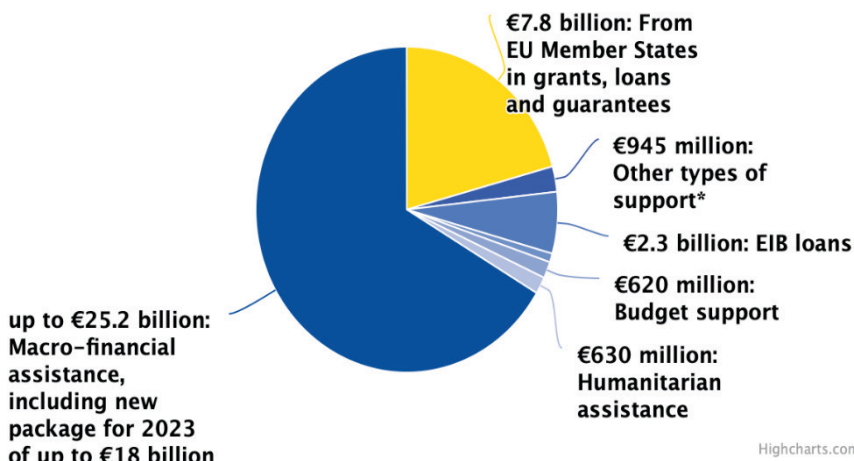
Introducere. Obiectivul principal al acestei cercetări este de a oferi o înțelegere cuprinzătoare și nuanțată a relațiilor UE-Ucraina, acoperind atât aspectele de cooperare, inclusiv legăturile comerciale și economice, cooperarea în materie de securitate și reformele democratice. Cercetarea urmărește să investigheze modul în care relația UE-Ucraina a evoluat de-a lungul anilor, provocările și oportunitățile care există în această relație, precum și implicațiile acestora pentru dinamica regională și globală.

Pentru a atinge aceste obiective, se pot utiliza o serie de metode științifice, inclusiv metode de cercetare calitativă și cantitativă, cum ar fi analiza de conținut, interviuri, sondaje și studii de caz. Abordarea este interdisciplinară, bazându-se pe cunoștințe din domeniul relațiilor internaționale, al politicii comparative, al economiei și al sociologiei.

De asemenea, cercetarea are ca scop să se angajeze în literatura și teoriile existente privind relațiile UE-Ucraina, precum și să se bazeze pe surse primare și secundare, inclusiv documente de politică, documente oficiale, rapoarte media și cercetări academice. Un exemplu relevant ar fi includerea acestui grafic cu referire la ajutorul financiar total de la începutul agresiunii militare, oferit de către UE [Anexa 1. Ajutorul financiar UE-Ucraina].

Anexa 1. Ajutorul financiar UE-Ucraina.

**€37.8 billion
made available by Team Europe**

Războiul din Ucraina. Războiul ruso-ucrainean [1, p. 4-8], este un conflict internațional în curs de desfășurare între Rusia, alături de activiști sprijiniți de Rusia, și Ucraina, care a început în februarie 2014. În urma Revoluției Demnității din Ucraina, Rusia a anexat Peninsula Crimeea din Ucraina și a sprijinit separatiștii pro-ruși care au luptat împotriva armatei ucrainene în războiul din Donbas. Primii opt ani de conflict au inclus, de asemenea, incidente navale, război cibernetic și tensiuni politice sporite. În februarie 2022, Rusia a lansat o invazie la scară largă a Ucrainei.

La începutul anului 2014, protestele Euromaidan au dus la Revoluția Demnității și la înlăturarea președintelui pro-rus al Ucrainei, Viktor Ianukovici. La scurt timp după aceea, au izbucnit tulburări pro-rusești în estul și sudul Ucrainei. Simultan, trupe rusești nemarcate au intrat în Crimeea, în Ucraina, și au preluat clădiri guvernamentale, puncte strategice și infrastructură. În scurt timp, Rusia a anexat Crimeea în urma unui referendum extrem de controversat. În aprilie 2014 [2, p.1], separatiștii pro-ruși înarmați au ocupat clădiri guvernamentale din regiunea Donbas din estul Ucrainei și au proclamat Republica Populară Donețk (RPD) și Republica Populară Luhansk (RPL) ca state independente, declanșând războiul din Donbas.

Rusia a recunoscut RPD și RPL ca state independente în februarie 2022, iar președintele rus Vladimir Putin a anunțat o „operațiune militară specială” în Ucraina și a invadat ulterior regiunea. Invația a fost condamnată la nivel internațional; multe țări au impus sancțiuni împotriva Rusiei și au sporit sancțiunile existente. Rusia a renunțat la o încercare de a cuceri Kievul la începutul lunii aprilie 2022, pe fondul unei rezistențe puternice. Începând din august, forțele ucrainene au început să recupereze teritoriile în nord-est și în sud în urma unor contraofensive. La sfârșitul lunii septembrie, Rusia a declarat anexarea a patru regiuni parțial ocupate în sudul și estul Ucrainei, nerecunoscute la nivel internațional.

Reacția Uniunii Europene. Rusia și-a început invazia în Ucraina la 24 februarie 2022 [7]. În aceeași zi, în declarația Consiliului European (șefii de stat sau de guvern ai celor 27 de state membre ale UE) s-a afirmat că Rusia „încalcă în mod flagrant dreptul internațional” și că UE va „impune Rusiei consecințe masive și severe pentru acțiunile sale”.

La 28 februarie 2022, UE a anunțat că va finanța achiziționarea și livrarea de echipamente militare letale către Ucraina. Aceasta ar fi prima dată când UE a furnizat echipamente letale unei țări terțe. 450 de milioane de euro au fost alocate în acest scop în cadrul Instrumentului European de Sprijin pentru Pace. 50 de milioane de euro au fost alocate pentru bunuri neletale. La 21 martie 2022, miniștrii de externe ai UE au convenit asupra alocării unei sume suplimentare de 500 de milioane de euro în cadrul Facilității Europene pentru Pace.

Răspunsul UE față de invazia rusă în Ucraina din februarie 2022 a inclus mai multe runde de sancțiuni împotriva Rusiei, precum și asistență militară și ajutor umanitar pentru Ucraina. De asemenea, UE a acordat protecție temporară ucrainenilor și resortisanților din țări terțe care au fugit din calea conflictului și a discutat planuri pentru a pune capăt dependenței unor state membre de energia rusă.

Invația Rusiei în Ucraina a adus un grad neobișnuit de unitate în UE, care este adesea destul de încrezătoare, întrucât cele 27 de țări ale sale au oferit Kievului sprijin militar, și-au consolidat propriile sisteme de apărare, au impus sancțiuni Rusiei, au primit câteva milioane de refugiați ucraineni și au făcut primul pas către o posibilă aderare a Ucrainei la UE. „*Războiul lui Putin a unit imediat [UE și NATO] într-o solidaritate completă și dinamică*”, potrivit lui Sigmar Gabriel, fost ministru de externe german.

UE și statele sale membre condamnă cu fermitate războiul brutal de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei și anexarea ilegală a regiunilor ucrainene Donețk, Luhansk, Zaporizhia și Kherson. De asemenea, acestea condamnă implicarea Belarusului în agresiunea militară a Rusiei. Începând cu februarie 2022, Consiliul

European și Consiliul Uniunii Europene se reunesc în mod regulat pentru a discuta situația din Ucraina din diferite perspective. Evenimentele din februarie 2022 au determinat Bruxelles-ul să revadă și să își intensifice sprijinul acordat Ucrainei pe plan politic, umanitar, financiar și militar. UE de asemenea a prelungit directiva privind protecția temporară pentru refugiații ucraineni până în martie 2024.

Pachetele de sancțiuni. Ca răspuns la atacul militar fără precedent și neprovocat al președintelui rus Putin împotriva Ucrainei, UE a introdus un pachet cuprinzător și solid de sancțiuni restrictive menite: a) să submineze capacitatea Kremlinului de a finanța războiul; b) să impună costuri economice și politice clare asupra elitei politice ruse responsabile de invazie; c) să diminueze baza sa economică.

Sancțiunile UE au fost coordonate cu SUA, Marea Britanie și alți aliați. Noi sancțiuni fuseseră deja impuse Rusiei la 22 februarie, după ce președintele Putin a semnat ordinul de recunoaștere a republicilor autoprocimate independente din regiunea Donbas. Alte sancțiuni au fost anunțate la 25 februarie, iar acestea au fost extinse din nou la 28 februarie, 2 martie și 15 martie. Lista persoanelor și entităților care fac obiectul înghețării activelor și al interdicției de călătorie a fost extinsă progresiv pentru a include președintele Putin, miniștrii guvernului, toți membrii Parlamentului rus și diverși oameni de afaceri.

Sancțiunile financiare au inclus: 1) interzicerea accesului băncilor rusești la piețele financiare din UE și interzicerea tranzacțiilor cu Banca Centrală a Rusiei; 2) înghețarea activelor unor bănci rusești; 3) interzicerea accesului băncilor rusești la sistemul de mesagerie SWIFT pentru tranzacții financiare. Alte sancțiuni au inclus: a) interzicerea aterizării, decolării sau survolării teritoriilor UE de către transportatorii aerieni ruși și de către alte aeronave înregistrate sau deținute de ruși în UE; b) interzicerea difuzării de emisiuni de către instituțiile media rusești de stat Russia Today și Sputnik; c) interdicție privind tranzacțiile cu anumite societăți de stat; d) interdicție privind exporturile în UE de bunuri legate de sectorul rafinării petrolului și de industria aeronautică și spațială (inclusiv aeronave); e) restricții comerciale privind fierul și oțelul, precum și produsele de lux.

Asistența UE pentru Ucraina. În 2022, în cadrul mecanismului de protecție civilă, Uniunea Europeană a furnizat asistență și operațiuni de urgență în Ucraina în valoare de 443 de milioane de euro. Pentru prima dată, fiind lansată asistența militară letală pentru Ucraina în cadrul instrumentelor recent introduse.

Toate transporturile de arme și echipamente militare efectuate de Uniunea Europeană și de membrii acesteia au o valoare financiară majoră. În 2023, pentru a continua să sprijine Ucraina, aceasta oferă un pachet financiar, fără precedent, în valoare de până la 18 miliarde EUR, sub forma unor împrumuturi foarte avan-

tajoase. Așadar UE per total a pus la dispoziție 37, 8 miliarde de Euro [tabel 1] de la începutul agresiunii nejustificate a Rusiei, dintre care 7,8 miliarde EUR din partea statelor membre, 25,2 miliarde EUR sub formă de asistență macrofinanciară și 2, 3 miliarde EUR sub formă de împrumuturi. În aceeași ordine de idei, doresc să menționez evenimentul mondial de strângere a donațiilor „*Stand Up for Ukraine*”, care a reușit să colecteze 9,1 miliarde pentru persoanele care fug din calea invaziei rusești, dintre care un 1 miliard provine de la Comisia Europeană.

Propunerea din februarie 2022 a fost pentru un nou program de asistență macrofinanciară de urgență (AMF de urgență) pentru Ucraina, în valoare de până la 1,2 miliarde de euro [8]. Aceasta a urmat unei solicitări din partea Ucrainei și a unor discuții directe între președintele Comisiei, Ursula von der Leyen, și președintele Ucrainei, Volodymyr Zelenskyy.

Comisia Europeană a declarat că fondurile propuse pentru 2022 vor fi puse la dispoziția Ucrainei sub formă de împrumuturi pe termen lung „în condiții foarte favorabile”. Aceasta a precizat că o primă tranșă de 600 de milioane de euro va fi plătită Ucrainei imediat ce propunerea va fi adoptată de Consiliul UE și de Parlamentul European. A doua tranșă va fi plătită după ce va exista o evaluare pozitivă a progreselor înregistrate de autoritățile ucrainene în ceea ce privește punerea în aplicare a unui număr limitat de măsuri politice pe termen scurt convenite.

La 4 martie 2022, UE a adoptat o legislație care prevede protecție temporară pentru persoanele care fug din Ucraina. Aceasta se aplică cetățenilor ucraineni și membrilor de familie ai acestora, în cazul în care aceștia au avut reședința în Ucraina la 24 februarie 2022 sau înainte de această dată. Se va aplica, de asemenea, cetățenilor din țări terțe sau apatrizilor care beneficiază de protecție internațională în Ucraina, precum și membrilor de familie ai acestora.

Protecția temporară va fi acordată pentru o perioadă de până la trei ani. Sistemul s-ar putea încheia mai devreme dacă Consiliul UE decide că este sigur să se întoarcă în Ucraina. Persoanele care fug din Ucraina vor avea drepturi de ședere, acces la piața muncii și la locuințe, asistență medicală și acces la educație pentru copii în statul membru în care se duc. UE va coordona asistența și va oferi finanțare pentru statele membre gazdă.

Sprajinul pentru viitoarea reconstrucție a Ucrainei. Pe 23 februarie, fabrica Azovstal din orașul portuar ucrainean Mariupol era una dintre cele mai mari uzine siderurgice din Europa, cu 11 kilometri pătrați de furnale înalte și metal lichid. Cei 11.000 de muncitori ai săi turnau peste 4 milioane de tone de oțel pe an. La 24 februarie a început războiul, iar trei luni mai târziu Azovstal era în ruine. Rusia a redus cea mai mare parte din Mariupol, precum și alte orașe din estul Ucrainei, la niște rămășițe arse. Rachetele și artileria rusească au distrus

gări, porturi și turnuri de telecomunicații, au lovit peste 1.000 de școli și au lăsat drumurile și lanurile de grâu pline de cratere. Pagubele materiale s-au ridicat la 104 miliarde de dolari la sfârșitul lunii mai 2022, potrivit Școlii de Economie din Kiev, iar anul curent economia se va contracta cu până la 50% [1].

Alianții Ucrainei s-au angajat să aloce bani pentru a menține țara în funcțiune în timpul războiului și pentru a o reconstrui ulterior, „pentru a ajuta o nouă Ucraina să se ridice din cenușa războiului”, a declarat Paolo Gentiloni, comisarul european pentru economie. O estimare precisă a costului total este imposibilă, dar presupunerile se situează între 200 și 500 de miliarde de dolari și sunt în creștere. Având în vedere convingerea UE privind victoria Ucrainei în acest conflict, la începutul anului 2023 aceștia anticipează prin intermediul *platformei multi-instituționale de coordonare*, acțiuni privind reconstrucția și modernizarea infrastructurii ucrainene a orașelor afectate.

Concluzie. În general, această cercetare urmărește să contribuie la dezbaterile mai largi privind politica externă a UE și perspectivele de integrare în UE, precum și să pună în lumină dinamica complexă a politicii regionale și internaționale în Europa de Est. Având în vedere cele menționate anterior, doresc să evidențiez că datorită caracterului rezilient al Ucrainei și a sprijinului Uniunii Europene, Republica Moldova își menține în continuare neutralitatea și integritatea teritorială.

REFERINȚE:

1. BUDJERYN, Mariana. *The Breach: Ukraine's Territorial Integrity and the Budapest Memorandum*. In: Nuclear Proliferation International History Project. Issue Brief #3. [online]. Disponibil: <https://www.wilsoncenter.org/sites/default/files/media/documents/publication/Issue%20Brief%20No%203--The%20Breach--Final4.pdf> (accesat: 3 aprilie 2023)
2. *Proposal for a decision of the European Parliament and of the Council on providing macro-financial assistance to Ukraine*. COM/2022/37 final. [online]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0037> (accesat: 3 aprilie 2023)
3. MAKSAK, Hennadiy. *EU's Assistance to Ukraine: Looking Ahead to 2023*. [online]. Disponibil: <https://www.globsec.org/what-we-do/publications/eus-assistance-ukraine-looking-ahead-2023> (accesat: 3 aprilie 2023)
4. IGLER, Wolfgang, KRAMER, Lorenz. *EU-Ukraine trade and investment relations and the impact of Russia's war*. ISBN 978-92-846-9248-4. [online]. Disponibil: <https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/>

- BRIE/2022/639321/EXPO_BRI(2022)639321_EN.pdf (accesat: 7 aprilie 2023)
5. MINAKOV, Mykhailo. *Political Will or Procedure? Assessing Ukraine's EU Membership Goals in 2023*. [online]. Disponibil: <https://www.wilsoncenter.org/blog-post/political-will-or-procedure-assessing-ukraines-eu-membership-goals-2023> (accesat: 7 aprilie 2023)
 6. RANJAN, Prabhash, ANIL, Achyuth. *Debunking Russia's international law justifications*. [online]. Disponibil: <https://www.thehindu.com/opinion/lead/debunking-russias-international-law-justifications/article65094642.ece> (accesat: 7 aprilie 2023)
 7. FELLA, Stefano. *The EU response to the Russian invasion of Ukraine. House of Commons Library*. Martie, 2022. [online]. Disponibil: <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-9503/CBP-9503.pdf> (accesat: 3 aprilie 2023)
 8. *The EU has begun debating how to fund the reconstruction of Ukraine*. In: The Economist. 2022. Jun 16th. [online]. Disponibil: https://www.economist.com/europe/2022/06/16/the-eu-has-begun-debating-how-to-fund-the-reconstruction-of-ukraine?utm_medium=cpc.adword.pd&utm_source=google&ppccampaignID=18151738051&ppcadID=&utm_campaign=a.22brand_pmax&utm_content=conversion.direct-response.anonymous&gclid=CjwKCAjwrpOiBhBVEiwA_473dH-uSA-AxfaS5noBP84R-kSgAJ1wS_v_V_tU4iGLnA_eB-NwSc7w2DxoC-WcQAvD_BwE&gclsrc=aw.ds (accesat: 10 aprilie 2023)

RELAȚIILE UE CU CHINA ÎN DOMENIILE POLITIC, ECONOMIC ȘI PROTECȚIEI DREPTURILOR OMULUI

THE EU RELATIONS WITH CHINA IN THE POLITICAL, ECONOMIC, AND HUMAN RIGHTS PROTECTION FIELDS

CZU: 327:061.1 UE:341.231.14(510)

Laurențiu SUHOLITCO

student, Facultatea Drept

Universitatea de Stat din Moldova

e-mail: suholitcolaurentiu@gmail.com

Rezumat: Relația dintre Uniunea Europeană (UE) și China este o dinamică complexă, caracterizată de atât de cooperare, cât și de competiție. Acest articol explorează trei domenii cheie de implicare: politic, economic și protecția drepturilor omului. În sfera politică, UE și China colaborează în privința preocupărilor comune precum schimbările climatice, securitatea regională și multilateralismul, menținând un dialog constructiv în ciuda abordărilor diferite. Cu toate acestea, UE exprimă rezerve cu privire la politicile interne ale Chinei, în special cu privire la problemele de drepturile omului, pledând pentru îmbunătățirea tratamentului minorităților și respectarea principiilor democratice. China a devenit partenerul comercial predominant al UE, schimbul bilateral de bunuri totalizând 696 miliarde de euro în 2021, reprezentând 16% din totalul comerțului UE. Relațiile economice au cunoscut tensiuni, în special în ceea ce privește accesul pe piață, drepturile de proprietate intelectuală și subvențiile de stat, reflectând apelurile pentru o concurență echitabilă. Preocupările privind drepturile omului, inclusiv tratamentul uigurilor, tibetanilor și al altora, rămân puncte de dezbatere. Articolul subliniază interacțiunea complexă dintre cooperare și competiție, îndemnând UE să apere drepturile omului, să asigure o concurență economică corectă și să-și diversifice lanțurile de aprovizionare în timp ce interacționează cu China.

Cuvinte-cheie: Relații UE-China, Implicare Politică, Relații Economice, Protecția Drepturilor Omului, Comerț, Competiție, Cooperare, Multilateralism.

Abstract: The relationship between the European Union (EU) and China is a multifaceted dynamic characterized by both cooperation and competition. This article delves into three key areas of engagement: political, economic, and human rights protection. In the political realm, the EU and China collaborate on shared concerns like climate change, regional security, and multilateralism, maintaining constructive dialogue despite differing approaches. However, the EU voices reservations about China's domestic policies, particularly human rights issues, advocating for improved treatment of minorities and adherence to democratic principles. China has emerged as the EU's predominant trading partner, with bilateral goods exchange totalling €696 billion in

2021, constituting 16% of the EU's total trade. Economic relations have seen tensions, notably in market access, intellectual property rights, and state subsidies, reflecting calls for equitable competition. Human rights concerns, including the treatment of Uighurs, Tibetans, and others, remain contentious points. The article underscores the nuanced interplay of cooperation and competition, urging the EU to uphold human rights, ensure fair economic competition, and diversify supply chains while engaging with China.

Keywords: *EU-China Relations, Political Engagement, Economic Relations, Human Rights Protection, Trade, Competition, Cooperation, Multilateralism.*

The relationship between the European Union (EU) and China is complex, multifaceted, and can be characterized by cooperation and competition. The EU's engagement with China takes place across a wide range of areas, including political, economic, and human rights protection fields. In this article, we will explore these three areas and assess the current state of EU-China relations. In the political sphere, the EU has been engaging with China on various issues of mutual concern, such as climate change, regional security, and multilateralism. Despite some differences in their approaches and interests, the two sides have managed to maintain a constructive dialogue and work together on certain issues. However, the EU has been critical of China's domestic policies, particularly its human rights record, and has urged China to improve its treatment of minorities, such as Uighurs in Xinjiang, and to respect civil liberties and democratic principles. Since the 17th century, China has been an important power for European countries to cooperate with and trade with. Eurostat, the statistical office of the EU, said on Monday 15 Feb that China became the EU's main trading partner last year, overtaking the United States in 2020. In 2022, China was the third largest partner for EU exports of goods (9.0 %) and the largest partner for EU imports of goods (20.8 %) [1].

China is the most important trading partner of the European Union: In 2021, the EU and China traded goods worth € 696 bn (imports and exports). This represents 16% of all EU trade in goods. The share of the United States amounted to approximately 15%. Compared to 2000, the proportion of trade with the United States has decreased significantly, whereas China's share of EU trade has nearly tripled from 4.4% to 16.2% [2]. However, there have been some tensions in their economic relations, particularly in areas such as market access, intellectual property rights, and state subsidies. The EU has been advocating for a level playing field and fair competition, while China has been pushing for greater recognition of its market economy status and more access to EU markets.

The EU has also expressed concerns over China's state subsidies, particularly in strategic sectors such as steel and aluminum, which it argues distort global

markets and harm EU industry. In response, the EU has imposed tariffs on Chinese goods. Human rights protection has been a key point of contention between the EU and China, with the EU being a vocal advocate of human rights and democratic principles. The EU has expressed concerns over China's treatment of minorities, such as the Uighurs, Tibetans, and Mongolians, and has called for an end to the repression of civil society, freedom of expression, and media freedom. The EU has also been vocal in its condemnation of China's crackdown on Hong Kong's pro-democracy movement and has imposed sanctions on Chinese officials responsible for human rights violations. China, on the other hand, has accused the EU of interfering in its internal affairs and has denied allegations of human rights abuses [3].

Conclusions. In recent years, EU-China relations have been strained by several factors, including China's increasingly assertive foreign policy, its crackdown on Hong Kong's pro-democracy movement, and its treatment of minorities in Xinjiang. In response, the EU has taken a more assertive approach to its relations with China. The EU has also sought to strengthen its strategic autonomy, diversify its supply chains, and reduce its reliance on Chinese technology. At the same time, the EU has continued to engage with China in areas of mutual concern, such as climate change and regional security. EU-China relations are characterized by a mix of cooperation and competition, with significant differences and tensions in their relations across the political, economic, and human rights protection fields. As the two sides continue to engage with each other, it is important for the EU to maintain its commitment to human rights and democratic principles, and to promote a level playing field and fair competition in their economic relations. It is also crucial for the EU to diversify its supply chains and reduce its reliance on Chinese technology while continuing to engage with China in areas of mutual concern.

REFERENCES:

1. *EU-China Relations factsheet*. [online]. Disponibil: https://www.eeas.europa.eu/eeas/eu-china-relations-factsheet_en (accesat: 04 aprilie 2023)
2. *EU – China regional and urban policy cooperation*. [online]. Disponibil: https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/cooperation/international/china_en (accesat: 04 aprilie 2023)
3. FANOULIS, E., SONG, W. *Cooperation between the EU and China: A post-liberal governmentality approach*. In: *Review of International Studies*. 2022. No. 48(2). Pp. 346-363. Doi: 10.1017/S0260210521000383.

- [online]. Disponibil: <https://www.cambridge.org/core/journals/review-of-international-studies/article/cooperation-between-the-eu-and-china-a-postliberal-governmentality-approach/B7AB48A-D07483F8503691E777988F6D1>
4. CARLO, Ivano di. *EU–China relations at a crossroads, Vol. I: Looking for a new modus vivendi*. In: Compendium. Europe in the World Programme. 29 June 2022. [online]. Disponibil: https://epc.eu/content/PDF/2022/EU-China_Think-Tank_Compendium.pdf (accesat: 03 aprilie 2023)
 5. ZHOU, Jiayi, YUAN, Jingdong, SU, Fei, KIM, Jinyung, ANTHONY, Ian. *China–EU Connectivity in an Era of Geopolitical Competition*. [online]. Disponibil: <https://www.sipri.org/publications/2021/sipri-policy-papers/china-eu-connectivity-era-geopolitical-competition> (accesat: 03 aprilie 2023)
 6. *The European Union and China held their 37th Human Rights Dialogue*. [online]. Disponibil: https://www.eeas.europa.eu/node/60545_en (accesat: 02 aprilie 2023)
 7. GALLEMÍ, Jan. *Implications of the Xinjiang Conflict on European Union–People’s Republic of China bilateral relations*. [online]. Disponibil: <https://www.unav.edu/web/global-affairs/the-eu-and-china-two-competing-perspectives-on-the-future-of-human-rights> (accesat: 02 aprilie 2023)
 8. OUD, Malin. *Embedding Human Rights in European and US China Policy*. [online]. Disponibil: <https://www.gmfus.org/news/embedding-human-rights-european-and-us-china-policy> (accesat: 02 aprilie 2023)
 9. TAYLOR, Max Roger. *Inside the EU–China Human Rights Dialogue: assessing the practical delivery of the EU’s normative power in a hostile environment*. In: Journal of European Integration. 2022. pp. 365-380. [online]. Disponibil: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/07036337.2020.1854245> (accesat: 1 aprilie 2023)
 10. *EU: Suspend Meaningless ‘Human Rights Dialogues’ with Beijing*. [online]. Disponibil: <https://www.hrw.org/news/2023/02/16/eu-suspend-meaningless-human-rights-dialogues-beijing> (accesat: 1 aprilie 2023).
 11. *Trade with China increasingly important*. [online]. Disponibil: https://www.destatis.de/Europa/EN/Topic/Foreign-trade/EU_tradingPartner.html (accesat: 1 aprilie 2023).

ACȚIUNILE EXTERNE ALE UNIUNII EUROPENE DE PREVENIRE ȘI DENUNȚARE A TUTUROR FORMELOR DE DISCRIMINARE

THE EXTERNAL ACTIONS OF THE EUROPEAN UNION TO PREVENT AND DENOUNCE ALL FORMS OF DISCRIMINATION

CZU: 327:061.1 UE:341.231.14

Vlada ȘIMON

studentă, Facultatea de Drept

Universitatea de Stat din Moldova

ORCID ID: 0009-0009-1009-1202

vladasimon93@gmail.com

Rezumat: *Analiza acțiunilor Uniunii Europene (UE) în ceea ce privește prevenirea și denunțarea tuturor formelor de discriminare la nivel internațional reprezintă un factor crucial în asigurarea respectării drepturilor și libertăților fundamentale, precum și în menținerea păcii între oameni. Discriminarea constituie o problemă majoră în societatea noastră și încalcă drepturile fundamentale ale omului. Prin urmare, este imperativ ca UE să joace un rol activ în lupta împotriva discriminării și să promoveze valorile europene de egalitate și respect. Obiectivele acestui articol sunt de a prezenta politica UE în domeniul prevenirii și combaterii discriminării, acțiunile UE la nivel internațional, studii de caz și exemple de bune practici, precum și sugestii pentru acțiuni viitoare și concluzii. Importanța acestui subiect constă în faptul că combaterea discriminării este esențială pentru promovarea respectului față de drepturile omului, valorile europene și pentru construirea unei societăți mai juste și mai echitabile pentru toți cetățenii.*

Cuvinte-cheie: *Uniunea Europeană, discriminare, drepturi fundamentale, acțiuni internaționale, studii de caz, bune practici, egalitate, respect.*

Abstract: *The analysis of the European Union's (EU) actions regarding the prevention and denouncement of all forms of discrimination at the international level is a crucial factor in ensuring the respect of fundamental rights and freedoms, as well as in maintaining peace among people. Discrimination constitutes a major issue in our society and infringes upon basic human rights. Therefore, it is imperative for the EU to take an active role in the fight against discrimination and to promote European values of equality and respect. The objectives of this paper are to present the EU's policy in the field of preventing and combating discrimination, EU actions at the international level, case studies, and examples of best practices, as well as suggestions for future actions and conclusions. The significance of this topic lies in the fact that combating discrimi-*

nation is essential for promoting respect for human rights, European values, and for building a fairer and more equitable society for all citizens.

Keywords: *European Union, Discrimination, Fundamental Rights, International Actions, Case Studies, Best Practices, Equality, Respect.*

Analiza acțiunilor Uniunii Europene (UE) în ceea ce privește prevenirea și denunțarea tuturor formelor de discriminare la nivel internațional este un factor deosebit de important pentru asigurarea respectării drepturilor și libertăților fundamentale și pentru a asigura și menține pacea între oameni. Discriminarea reprezintă o problemă majoră în societatea noastră și încălcă drepturile fundamentale ale omului. Prin urmare, este important ca UE să joace un rol activ în lupta împotriva discriminării și să încurajeze valorile europene de egalitate și respect. Obiectivele acestui referat sunt de a prezenta politica UE în domeniul prevenirii și combaterii discriminării, acțiunile UE la nivel internațional, studii de caz și exemple de bune practici, sugestii pentru acțiuni viitoare și concluzii. Importanța temei constă în faptul că lupta împotriva discriminării este esențială pentru promovarea respectului față de drepturile omului, valorile europene și pentru construirea unei societăți mai juste și mai echitabile pentru toți cetățenii.

Uniunea Europeană are o serie de politici și legi în domeniul prevenirii și combaterii discriminării. Aceste politici și legi au fost create pentru a asigura că toți cetățenii UE sunt tratați cu egalitate și respect. Directivele UE împotriva discriminării includ Directiva privind rasismul și xenofobia, Directiva privind egalitatea de tratament între persoane indiferent de rasa sau originea etnică, Directiva privind egalitatea de tratament între persoane indiferent de religie sau convingeri, orientare sexuală, vârstă sau dizabilități. În plus, UE a creat Agenția pentru Drepturi Fundamentale (FRA), care are ca scop sprijinirea UE și a statelor membre în protejarea și promovarea drepturilor fundamentale. FRA furnizează expertiză și asistență tehnică în domeniul drepturilor fundamentale și al prevenirii discriminării, inclusiv prin cercetare și monitorizare. UE promovează, de asemenea, campanii de conștientizare a publicului și programe de formare pentru a încuraja incluziunea și combaterea discriminării în toate domeniile. UE a lansat mai multe inițiative, cum ar fi Anul European al Egalității de Șanse pentru Toți și Platforma Europeană pentru Combaterea Rasismului. În general, politica UE în domeniul prevenirii și combaterii discriminării este axată pe protejarea drepturilor fundamentale ale tuturor cetățenilor UE și pe promovarea unei societăți mai incluzive și mai echitabile.

Uniunea Europeană desfășoară acțiuni la nivel internațional pentru a promova prevenirea și denunțarea tuturor formelor de discriminare. Aceste acțiuni includ:

- Promovarea standardelor internaționale privind drepturile omului - UE promovează respectarea standardelor internaționale privind drepturile omului, inclusiv prevenirea și combaterea discriminării, prin intermediul dialogului politic, cooperării și ajutorului umanitar. UE sprijină, de asemenea, activitățile organizațiilor internaționale, cum ar fi Organizația Națiunilor Unite (ONU) și Consiliul European.

- Încurajarea adoptării unor legi și politici anti-discriminare la nivel global - UE încurajează adoptarea unor legi și politici anti-discriminare la nivel global prin cooperare cu alte țări și organizații internaționale, precum și prin promovarea schimbului de bune practici.

- Sprijinirea societății civile și a organizațiilor neguvernamentale (ONG) - UE sprijină activitățile societății civile și a ONG-urilor care luptă împotriva discriminării la nivel internațional prin finanțare, formare și promovarea schimbului de experiență.

- Combaterea discriminării în cadrul relațiilor comerciale și al comerțului - UE promovează respectarea drepturilor omului și a principiilor antidiscriminare în cadrul relațiilor comerciale și al comerțului, inclusiv prin acorduri comerciale și cooperare economică.

- Cooperarea cu țările partenere și organizațiile internaționale - UE cooperează cu țările partenere și organizațiile internaționale pentru a preveni și combate discriminarea, inclusiv prin dialogul politic și cooperarea în domeniul drepturilor omului.

În general, UE promovează valorile sale fundamentale, inclusiv respectarea drepturilor omului și combaterea discriminării, în relațiile sale cu țările partenere și organizațiile internaționale. Iată câteva exemple de studii de caz și exemple de bune practici cu privire la acțiunile externe ale UE de prevenire și denunțare a tuturor formelor de discriminare:

- *Campania UE împotriva discriminării de gen în Myanmar*: UE a lansat o campanie de informare pentru a sensibiliza opinia publică și a încuraja lupta împotriva discriminării de gen în Myanmar. Campania a inclus o serie de activități, cum ar fi producerea de spoturi video și emisiuni radio, organizarea de evenimente de informare și promovarea discuțiilor despre egalitatea de gen în comunități.

- *Programul UE de sprijin pentru minoritățile în Serbia*: UE a lansat un program pentru a sprijini minoritățile din Serbia, inclusiv romii și alte grupuri marginalizate. Programul a inclus acțiuni pentru a îmbunătăți accesul la educație și sănătate, a promova incluziunea socială și a reduce discriminarea.

- *Cooperarea UE-Canada pentru combaterea discriminării*: UE și Canada au semnat un acord de cooperare pentru a împărtăși bune practici și pentru a

promova combaterea discriminării. Acordul prevede schimbul de informații și experiență în ceea ce privește politicile anti-discriminare, precum și organizarea de evenimente comune pentru a sensibiliza opinia publică cu privire la această problemă.

- *Inițiativa UE pentru incluziunea romilor*: UE a lansat o inițiativă pentru a sprijini incluziunea socială a romilor în Europa. Inițiativa includea furnizarea de finanțare pentru proiecte care să îmbunătățească accesul la educație, locuri de muncă și servicii de sănătate pentru romi, precum și promovarea dialogului între comunitățile locale și instituțiile publice.

- *Politica UE pentru drepturile LGBTI*: UE are o politică clară de combatere a discriminării pe baza orientării sexuale și identității de gen, inclusiv prin promovarea drepturilor LGBTI în relațiile sale externe. UE a sprijinit organizațiile LGBTI în întreaga lume prin furnizarea de finanțare și expertiză, precum și prin promovarea dialogului și cooperarea cu guvernele și organizațiile internaționale pentru a îmbunătăți drepturile și incluziunea acestor comunități.

Concluzii. Uniunea Europeană are o politică solidă și bine dezvoltată în ceea ce privește prevenirea și combaterea discriminării la nivel internațional. Această politică include directive, agenții și inițiative care au ca scop protejarea drepturilor fundamentale și promovarea unei societăți mai incluzive și mai echitabile. UE desfășoară, de asemenea, acțiuni la nivel internațional pentru a promova prevenirea și denunțarea tuturor formelor de discriminare și pentru a promova respectarea standardelor internaționale privind drepturile omului. Pentru acțiuni viitoare, UE ar putea să continue să își sporească eforturile în ceea ce privește prevenirea și combaterea discriminării prin dezvoltarea de programe de formare și de conștientizare a publicului, care să încurajeze respectarea valorilor europene de egalitate și respect. De asemenea, UE ar putea să continue să sprijine societatea civilă și organizațiile neguvernamentale în lupta lor împotriva discriminării la nivel internațional și să promoveze schimbul de bune practici. În plus, UE ar putea să încurajeze cooperarea internațională pentru a adopta legi și politici anti-discriminare la nivel global și să continue să promoveze respectarea drepturilor omului în cadrul relațiilor comerciale și al comerțului. Prin aceste acțiuni, UE poate să joace un rol important în promovarea unei lumi mai echitabile și mai incluzive pentru toți cetățenii.

REFERINȚE:

1. *Nediscriminarea și egalitatea de șanse: un angajament reînnoit*. Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor. Bruxelles, 2.7.2008

- COM(2008) 420 final. [online]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0420&from=NL> (accesat: 29 martie 2023).
2. *Susținerea eforturilor naționale privind prevenirea și combaterea discriminării în Republica Moldova.* [online]. Disponibil: https://www.coe.int/ro/web/chisinau/supporting-national-efforts-for-prevention-and-combating-discrimination-in-moldova/-/asset_publisher/bO3MWAjPhYgz/content/ensuring-equality-and-non-discrimination-in-the-republic-of-moldova (accesat: 30 martie 2023)
 3. *Obiective și valori.* [online]. Disponibil: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/aims-and-values_ro (accesat: 30 martie 2023)
 4. *Uniunea Europeană. Ce este și ce face.* [online]. Disponibil: <https://op.europa.eu/webpub/com/eu-what-it-is/ro/> (accesat: 30 martie 2023)
 5. *Consiliul Europei și Uniunea Europeană - parteneri în promovarea drepturilor omului și a democrației.* [online]. Disponibil: <https://www.coe.int/ro/web/chisinau/flag-and-anthem> (accesat: 01 aprilie 2023).

UNIUNEA EUROPEANĂ, CA PROMOTOR ȘI APĂRĂTOR FERM AL DREPTURILOR OMULUI ȘI AL DEMOCRAȚIEI ÎN ÎNTREAGA LUME

THE EUROPEAN UNION, AS A FIRM PROMOTER AND DEFENDER OF HUMAN RIGHTS AND DEMOCRACY ACROSS THE WORLD

CZU: 327:061.1 UE:341.231.14

Valeria OBOROCEANU
studentă, Facultatea Relații
Internaționale, Științe Politice
și Administrative
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID ID: 0009-0008-2562-7981
e-mail: oboroceanuvaleria@yahoo.com

Rezumat: *Democrația și drepturile omului sunt valori universale ce ar trebui promovate la nivel global, formând fundația societăților incluzive în care fiecare individ poate participa liber la viața comunității. Depășirea obstacolelor pentru a aborda încălcările acestor drepturi este esențială pentru menținerea demnității umane, combaterea sărăciei și prevenirea și soluționarea conflictelor. Uniunea Europeană (UE) susține cu fermitate drepturile omului ca fiind universale și indivizibile, promovându-le și apărându-le activ în interiorul granițelor sale și în relațiile cu țările din afara UE. Acest articol explorează angajamentul UE față de democrație și drepturile omului, călătoria sa instituțională și rolul său ca o forță pașnică în promovarea acestor valori la nivel global. De asemenea, analizează politica, obiectivele și acțiunile UE în promovarea democrației și păcii atât la nivel intern, cât și extern, subliniind importanța lor în diverse domenii politice, inclusiv comerț, dezvoltare, extindere, politică externă și de securitate, și relații diplomatice. În plus, articolul evidențiază rolul Consiliului Europei și al Convenției Europene a Drepturilor Omului în protejarea drepturilor omului. Accentuează devotamentul UE față de aceste principii ca aspect fundamental al identității sale. Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, care completează sistemele naționale, joacă un rol semnificativ în asigurarea protecției drepturilor omului pentru cetățenii UE. Parlamentul European și Consiliul European colaborează activ pentru a proteja drepturile fundamentale prin acte legislative, contribuind la un cadru de protecție mai robust. În concluzie, acest articol subliniază că respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale constituie o piatră de temelie a Uniunii Europene, strâns legată de principiile democrației și a statului de drept. Bazându-se pe tradițiile constituționale, obligațiile internaționale, tratate și jurisprudență, UE rămâne angajată*

să protejeze și promoveze eficient aceste drepturi prin intermediul instituțiilor bine informate și eficiente.

Cuvinte-cheie: *Democrație, drepturile omului, Uniunea Europeană, implicare globală, Consiliul Europei, Convenția Europeană a Drepturilor Omului, Carta Drepturilor Fundamentale, Parlamentul European, Consiliul European, libertăți fundamentale, societăți incluzive.*

Abstract: *Democracy and human rights are universal values that should be promoted globally, forming the foundation of inclusive societies where all individuals can participate freely in community life. Overcoming obstacles to address violations of these rights is essential for upholding human dignity, combating poverty, and preventing and resolving conflicts. The European Union (EU) staunchly upholds human rights as universal and indivisible, actively promoting and defending them within its borders and in its relations with countries outside the EU. This article explores the EU's commitment to democracy and human rights, its institutional journey, and its role as a peaceful force in advancing these values worldwide. It also delves into the EU's policies, objectives, and actions in promoting democracy and peace on both internal and external fronts, emphasizing their importance in various policy areas, including trade, development, enlargement, foreign and security policy, and diplomatic relations. Additionally, the article highlights the role of the Council of Europe and the European Convention on Human Rights in safeguarding human rights. It underscores the EU's dedication to these principles as a fundamental aspect of its identity. The Charter of Fundamental Rights of the European Union, which complements national systems, plays a significant role in ensuring the protection of human rights for EU citizens. The European Parliament and the European Council actively collaborate to safeguard fundamental rights through legislative acts, contributing to a more robust protection framework. In conclusion, this article underscores that respect for human rights and fundamental freedoms is a cornerstone of the European Union, closely intertwined with the principles of democracy and the rule of law. Drawing from constitutional traditions, international obligations, treaties, and jurisprudence, the EU remains committed to effectively safeguarding and promoting these rights through informed and efficient institutions.*

Keywords: *Democracy, Human Rights, European Union, Global Engagement, Council of Europe, European Convention on Human Rights, Charter of Fundamental Rights, European Parliament, European Council, Fundamental Freedoms, Inclusive Societies.*

Democrația și drepturile omului sunt valori universale care ar trebui promovate în jurul lumii. Sunt piatra de temelie a unor societăți incluzive, în care toți sunt liberi să participe la viața comunității. Depășirea obstacolelor care perpetuează încălcarea acestor drepturi este crucială pentru respectarea demnității umane, lupta împotriva sărăciei și prevenirea și soluționarea conflictelor. Uniu-

nea Europeană vede *drepturile omului* ca fiind *universale și indivizibile*. Le promovează și le apără activ pe ambele în interiorul granițelor sale și atunci când se angajează în relații cu țări din afara UE. [1, p. 361]. Uniunea Europeană are la bază democrația și drepturile omului. Pentru a putea transpune visul unei Europe puternice ca factor de stabilitate printr-o abordare comunitară transparentă, eficientă, democratică Uniunea a trebuit să parcurgă o serie de etape instituționale.

La ora actuală Uniunea regroupează 27 de state pe plan economic și politic, având printre obiectivele sale apărarea democrației, promovarea și respectarea drepturilor omului, prosperitatea și pacea [3]. Încă de la începuturile sale, Uniunea Europeană (UE) a fost un proiect de integrare menit să mențină pacea între statele sale membre - un obiectiv fundamental pe care a reușit să-l atingă timp de peste 60 de ani. Fiind o comunitate de state care împărtășesc aceeași viziune, UE se bazează, de asemenea, pe anumite valori fundamentale, cum ar fi democrația și statul de drept, pe care Uniunea dorește să le promoveze atât pe plan intern, cât și pe plan extern, și care ghidează toate politicile sale. Pe baza acestei viziuni, UE a elaborat politici specifice pentru a sprijini democrația și pacea în lume. Obiectivul său este și de a include promovarea păcii și a democrației în toate celelalte acțiuni externe ale sale din domenii precum politicile comerciale, de dezvoltare, de extindere și de vecinătate, politica externă și de securitate comună și relațiile politice și diplomatice cu țări terțe și cu instituții multilaterale.

Uniunea și-a creat reputația unei „puteri pașnice”, ghidată de o viziune normativă, și cea a unui actor eficient în domeniul păcii și al democrației [4]. În definirea și punerea în aplicare a politicilor și acțiunilor comunitare, Uniunea urmărește să combată orice discriminare pe motive de sex, rasă sau origine etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală. *Democrația în țările Uniunii Europene (UE)*, cu toate neajunsurile sale, este luată ca etalon, de țări cu democrații emergente. În majoritatea acestor țări încălcările drepturilor omului au devenit din ce în ce mai frecvente, au crescut în intensitate, se exercită restrângeri asupra acțiunilor societății civile, conflictele au în prezent fațete multiple, iar regimurile autoritare au devenit mai îndrăznețe. Uniunea Europeană este *un vis realizabil* pentru populația multor țări aspirante, care văd în Uniune multiple avantaje. [1, p. 361]

Organizația cu o vocație esențială politică și culturală este Consiliul Europei cu cele două instrumente esențiale de protecție a drepturilor omului: *Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale* – tratat internațional ce aduce o garanție colectivă din partea statelor pentru respectarea drepturilor omului – împreună cu protocoalele sale adiționale care i-au adus completări și precizări, și *Carta socială europeană* ce a fost semnată la Torino la

18 septembrie 1961 și apoi revizuită la 2 aprilie 1996. Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, cunoscută și sub denumirea de „*Convenția Europeană a Drepturilor Omului*”, este un catalog al drepturilor fundamentale elaborat de Consiliul Europei, semnat pe 4 noiembrie 1950 la Roma și intrat în vigoare pe 3 septembrie 1953. [3]

Tratatul de la Maastricht (7 februarie 1992) a reafirmat în preambulul său atașamentul țărilor membre la principiul libertății, democrației și respectării drepturilor omului și libertăților fundamentale. În cuprinsul său se reiterează unul din obiectivele fundamentale ale Comunității: „protecția drepturilor și intereselor cetățenilor statelor membre...” (art. B al. 3); se mai precizează că “Uniunea respectă drepturile fundamentale așa cum ele sunt garantate de Convenția Europeană de Apărare a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale (semnată la Roma, 4 noiembrie 1950) și așa cum ele rezultă din tradițiile constituționale comune ale statelor membre ca principii generale a dreptului comunitar,,.

Drepturile omului și democrația trebuie să rămână în *centrul acțiunii externe* a Uniunii. Articolul 21 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) orientează acțiunea de drept, a universalității și a indivizibilității drepturilor omului, precum și a respectării principiilor Cartei Organizației Națiunilor Unite și a dreptului internațional. Carta Drepturilor Fundamentale ale Uniunii Europene este parte a Tratatului de la Lisabona, intrat în vigoare la 1 decembrie 2009, și consacră faptul că Uniunea Europeană se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, oferind cetățenilor săi un spațiu de libertate, securitate și justiție. *Carta este cea mai actuală declarație privind drepturile fundamentale din lume* și promovează demnitatea umană, clarifică drepturile cetățenilor europeni, pune în evidență valorile și principiile Uniunii, prezintă bazele intelectuale și juridice ale Uniunii Europene și garantează respectarea drepturilor fundamentale de către toate instituțiile comunitare. Este reafirmat principiul protecției drepturilor omului ca principiu fundamental al Uniunii Europene. [1, p, 362] Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene stabilește toate drepturile personale, civice, politice, economice și sociale de care beneficiază cetățenii Uniunii. Carta completează sistemele naționale, fără însă a le înlocui. În cazul în care drepturile fundamentale ale persoanelor nu sunt respectate, instanțele naționale trebuie să se pronunțe cu privire la această chestiune. Cetățenii se pot, de asemenea, adresa Curții Europene a Drepturilor Omului, care are jurisdicție asupra încălcărilor drepturilor civile și politice prevăzute în Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. În anumite cazuri, atunci când un stat membru nu respectă dreptul UE și încalcă drepturile unei persoane, Co-

misia Europeană poate aduce un stat membru în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene. [2]

Parlamentul European se angajează integral pentru respectarea drepturilor fundamentale în Uniune. Pe baza lucrărilor Comisiei pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne, deputații în PE dezbate și adoptă, la ședințele plenare, rezoluții referitoare la situația drepturilor fundamentale în UE și la o serie de aspecte particulare legate de protecția acestor drepturi în statele membre. Împreună cu Consiliul UE, Parlamentul European adoptă acte legislative pentru o mai bună protecție a drepturilor fundamentale [2].

În final, concluzionăm faptul că respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale constituie unul dintre principiile fondatoare ale Uniunii Europene alături de libertăți, ce decurg din democrație și statul de drept. Bazată pe tradițiile constituționale și obligațiile internaționale comune, din tratatele asupra Uniunii Europene și tratatele comunitare, *Convenția europeană a drepturilor omului*, *Carta socială adoptată de către Comunitatea europeană și Consiliul Europei precum și din jurisprudența Curții de justiție, a Curții europene a drepturilor omului*, *Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene* cuprinde reperele principale ale protecției și garantării efective a acestor drepturi, de care instituțiile comunitare și statele membre trebuie să țină seama în aplicarea dreptului comunitar. Îndeplinirea acestei obligații în contextul evoluțiilor pe multiple planuri implică o mai bună informare și cunoaștere a realităților și problematicii complexe a drepturilor omului, inclusiv crearea unor instituții eficiente pentru protecția și promovarea acestora.

REFERINȚE:

1. MANOLE, Dinu. *Drepturile omului și democrația – principii directoare ale Uniunii Europene*. In: Teoria și practica administrării publice, 20 mai 2016, Chișinău. Moldova: S.C. „Garamont-Studio” S.R.L., 2016. pp. 361-364. ISBN 978-9975-3019-6-1.
2. *Protecția drepturilor fundamentale în Uniune*. [online]. Disponibil: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/ro/democracy-and-human-rights/fundamental-rights-in-the-eu> (accesat: 01 aprilie 2023)
3. ZLĂTESCU, Irina Moroianu. *Instituții europene și drepturile omului*. București: Editura I.R.D.O., 2008. 138 p. ISBN 978-973-9316-74-3.
4. *Ce face Europa pentru mine?* [online]. Disponibil: <https://what-europe-does-for-me.eu/ro/home> (accesat: 01 aprilie 2023)

ROLUL UE ȘI A CONSILIULUI EUROPEI ÎN PROMOVAREA DREPTURILOR OMULUI ȘI A DEMOCRAȚIEI

ROLE OF EU AND COUNCIL IN PROMOTING RIGHTS AND DEMOCRACY

CZU: [341.176(4) + 061.1 UE]:341.231.14

Ludmila CÎRMAN

studentă, Facultatea Drept
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID ID: 0000-0003-0618-5360
e-mail: ludmilacirman@gmail.com

Tatiana MAȘNIC

studentă, Facultatea Drept
Universitatea de Stat din Moldova
e-mail: tatianamasnic@gmail.com

Rezumat: Acest studiu își propune să analizeze rolul Uniunii Europene (UE) și al Consiliului Europei în promovarea drepturilor omului și a democrației în Europa și la nivel global. Obiectivele studiului cuprind: 1) evaluarea mecanismelor și instrumentelor utilizate de UE și Consiliul Europei în promovarea drepturilor omului și a democrației; 2) identificarea realizărilor și provocărilor în promovarea drepturilor omului și a democrației în Europa și dincolo de aceasta; 3) examinarea impactului politic, economic și social al politicilor și inițiativelor UE și ale Consiliului Europei privind drepturile omului și democrația; 4) evidențierea celor mai bune practici și a lecțiilor învățate în promovarea drepturilor omului și a democrației prin intermediul politicilor UE și ale Consiliului Europei. Studiul va fi realizat printr-o analiză cuprinzătoare a documentelor oficiale, datelor statistice și a rapoartelor referitoare la politicile și inițiativele UE și ale Consiliului Europei privind drepturile omului și democrația. Rezultatele studiului vor fi folosite pentru a oferi o prezentare cuprinzătoare a rolurilor UE și al Consiliului Europei în promovarea drepturilor omului și a democrației.

Cuvinte-cheie: Uniunea Europeană, Consiliul Europei, drepturile omului, democrație, politici, inițiative, impact, realizări, provocări.

Abstract: This study aims to analyse the role of the European Union (EU) and the Council of Europe in promoting human rights and democracy in Europe and worldwide. The study's objectives encompass: 1) evaluating the mechanisms and tools employed by the EU and the Council of Europe in promoting human rights and democracy; 2)

identifying achievements and challenges in promoting human rights and democracy in Europe and beyond; 3) examining the political, economic, and social impact of EU and Council of Europe policies and initiatives regarding human rights and democracy; 4) pinpointing best practices and lessons learned in promoting human rights and democracy through EU and Council of Europe policies. The study will be conducted through a comprehensive analysis of official documents, statistical data, and reports concerning EU and Council of Europe policies and initiatives regarding human rights and democracy. The study's outcomes will be utilized to provide a comprehensive overview of the roles of the EU and the Council of Europe in promoting human rights and democracy.

Keywords: *European Union, Council of Europe, Human Rights, Democracy, Policies, Initiatives, Impact, Achievements, Challenges.*

Scopul studiului este de a analiza rolul Uniunii Europene și a Consiliului Europei în promovarea drepturilor omului și a democrației în Europa și în întreaga lume. Obiectivele studiului includ: 1) evaluarea mecanismelor și instrumentelor utilizate de UE și Consiliul Europei pentru a promova drepturile omului și democrația; 2) identificarea realizărilor și provocărilor în promovarea drepturilor omului și democrației în Europa și în afara sa; 3) analizarea impactului politic, economic și social al politicilor și inițiativelor UE și Consiliului Europei privind drepturile omului și democrația; 4) identificarea bunelor practici și lecțiilor învățate în promovarea drepturilor omului și democrației prin intermediul politicilor UE și ale Consiliului Europei.

Studiul va fi realizat prin intermediul unei analize generale a documentelor oficiale, a datelor statistice și a rapoartelor privind politicile și inițiativele UE și ale Consiliului Europei în ceea ce privește drepturile omului și democrația. Rezultatele studiului vor fi utilizate pentru a oferi o imagine cuprinzătoare a rolului UE și al Consiliului Europei în promovarea drepturilor omului și a democrației.

Uniunea Europeană (UE) și Consiliul Europei sunt două organizații separate care au ca obiectiv promovarea și protejarea drepturilor omului și a democrației în Europa și în întreaga lume. Aceste două organizații colaborează îndeaproape pentru a-și îndeplini obiectivele, dar au diferite funcții și metode de abordare a problemelor legate de drepturile omului și de democrație. UE este o organizație politică și economică care are 27 de state membre și care promovează cooperarea între acestea în diferite domenii, inclusiv în promovarea drepturilor omului și a democrației. UE este unul dintre cei mai importanți actori globali în acest domeniu și a dezvoltat o serie de politici și instrumente pentru a promova și proteja drepturile omului și democrația în Europa și în întreaga lume. UE promovează drepturile omului prin intermediul politicii externe și a acțiunilor sale de cooperare pentru dezvoltare.

Politica de vecinătate a UE are ca obiectiv să sprijine dezvoltarea democrației și a drepturilor omului în țările din vecinătatea UE, prin intermediul dialogului politic, sprijinul financiar și tehnic și alte măsuri. [1] UE sprijină, de asemenea, Organizația Națiunilor Unite (ONU) și alte organizații internaționale în eforturile lor de a promova drepturile omului în întreaga lume. În plus, UE are propriul sistem de protecție a drepturilor omului prin intermediul Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, care monitorizează situația drepturilor omului în statele membre ale UE [2] și furnizează informații și analize pentru a sprijini politicile UE în acest domeniu. UE a adoptat și o serie de directive și reglementări care vizează protecția drepturilor omului, cum ar fi Directiva privind combaterea discriminării și Regulamentul privind protecția datelor.

Consiliul Europei este o organizație interguvernamentală care are 47 de state membre și care are ca obiectiv promovarea și protejarea drepturilor omului, a democrației și a statului de drept în Europa. Consiliul Europei are ca misiune protejarea drepturilor omului și a democrației prin intermediul mai multor mecanisme și instrumente, inclusiv prin intermediul Curții Europene a Drepturilor Omului și al Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția), Uniunea Europeană (UE) și Consiliul Europei (CE) au jucat un rol important în promovarea drepturilor și libertăților omului în Europa. Cele două organizații au încheiat convenții și tratate care protejează drepturile omului, iar multe state membre ale UE și CE au semnat și ratificat aceste acorduri. Principalele instrumente internaționale de protecție a drepturilor omului sunt Convenția Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) și Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene. CEDO este o convenție a Consiliului Europei și a fost semnată în 1950, în timp ce Carta Drepturilor Fundamentale a fost adoptată de UE în 2000. CEDO garantează o serie de drepturi fundamentale, cum ar fi dreptul la viață, dreptul la un proces echitabil și dreptul la libertatea de exprimare. De asemenea, Convenția stabilește o curte europeană a drepturilor omului care analizează plângerile individuale privind încălcările drepturilor omului. Statele membre ale Consiliului Europei sunt obligate să respecte deciziile Curții Europene a Drepturilor Omului.

Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene a fost creată pentru a consolida protecția drepturilor fundamentale în Uniunea Europeană. Carta garantează drepturi cum ar fi dreptul la viață privată și familială, libertatea de gândire, de conștiință și de religie, precum și dreptul la protecție a datelor personale. Respectiv conform Constituției Republicii Moldova art. 4, putem afirma cu certitudine încadrarea noastră în spațiul de interese ale UE, dat fiind faptul că se tinde în permanență să fie respectate normele, drepturile și libertățile omului, în scopul

promovării valorilor europene, astfel alin. 2, al art. 4 al Constituției Republicii Moldova sugerează că în cazul unei neconcordanțe e între „pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale”, fapt ce confirmă tinderea spre aderarea la Uniunea Europeană a Republicii Moldova.

În concluzie, UE și CE au un rol crucial în protejarea și promovarea drepturilor și libertăților omului, iar acest fapt este incontestabil.

REFERINȚE:

1. *Fundamental Rights Report 2021*. [online]. Disponibil: <https://fra.europa.eu/en/publication/2021/fundamental-rights-report-2021> (accesat: 03 aprilie 2023)
2. GIUSTI, Serena, FASSI, Enrico. *The European Endowment for Democracy and Democracy Promotion in the EU Neighbourhood*. In: *The International Spectator*, 2014. pp. 112-129. [online]. Disponibil: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03932729.2014.957018> (accesat: 03 aprilie 2023)
3. *Constituția Republicii Moldova*. În: Monitorul Oficial. 2023. 24 martie. Nr. 97-99. Art. 150. [online]. Disponibil: <https://www.parlament.md/CadrulLegal/Constitution/tabid/151/language/ro-RO/Default.aspx> (accesat: 03 aprilie 2023)

SPRIJINUL UE PENTRU DEMOCRAȚIE ȘI PACE ÎN LUME

EU SUPPORT FOR DEMOCRACY AND PEACE IN THE WORD

CZU: 327:061.1 UE:321.7(100)

Igor NOVAC

student, Facultatea Drept

Universitatea de Stat din Moldova

ORCID ID: 0000-0003-0618-5360

e-mail: igornovac19@gmail.com

Rezumat: *Uniunea Europeană a fost concepută pentru a promova integrarea și menținerea păcii între statele membre, având la bază valori fundamentale precum democrația și statul de drept. Acest studiu se concentrează pe modul în care UE sprijină democrația și pacea în lume prin politici externe și instrumente specifice. Principalele mijloace includ capacități civile și militare, sancțiuni diplomatice și economice, reprezentanți speciali ai UE și proiecte pentru prevenirea acumulării ilicite de arme. De asemenea, UE investește în consolidarea securității internaționale prin operațiuni de menținere a păcii și dezarmare. Parlamentul European joacă un rol crucial în promovarea democrației, sprijinind alegeri libere și medierea dialogului în conflicte internaționale. Prin eforturile sale, UE devine un pilon al ajutorului umanitar mondial, contribuind la construirea unei lumi mai juste, stabile și libere.*

Cuvinte-cheie: *Uniunea Europeană, democrație, pace, politici externe, securitate internațională, Parlamentul European, observarea alegerilor, ajutor umanitar.*

Abstract: *The European Union was designed to promote integration and maintain peace among its member states, based on fundamental values such as democracy and the rule of law. This study focuses on how the EU supports democracy and peace globally through specific foreign policies and instruments. Key means include civilian and military capabilities, diplomatic and economic sanctions, EU special representatives, and projects to prevent illicit arms accumulation. Additionally, the EU invests in strengthening international security through peacekeeping operations and disarmament. The European Parliament plays a crucial role in promoting democracy, supporting free elections, and mediating dialogue in international conflicts. Through its efforts, the EU becomes a cornerstone of global humanitarian aid, contributing to building a fairer, more stable, and free world.*

Keywords: *European Union, democracy, peace, foreign policies, international security, European Parliament, election observation, humanitarian aid.*

Încă de la începuturile sale, Uniunea Europeană a fost un proiect de integrare menit să mențină pacea între statele sale membre. Fiind o comunitate de state

care împărtășesc aceeași viziune, UE se bazează, de asemenea, pe anumite valori fundamentale, cum ar fi democrația și statul de drept, pe care Uniunea dorește să le promoveze atât pe plan intern, cât și pe plan extern, și care ghidează toate politicile sale. *Scopul* de bază al acestui studiu este de a identifica cum anume, prin ce mijloace și instrumente contribuie Uniunea Europeană la sprijinul democrației și a păcii în lume. *Obiectivele* prezentului studiu prevăd identificarea politicii externe a Uniunii Europene privind sprijinul pentru democrație și pace în lume; principalele instrumente prin care UE „disciplinează” subiecții care prin acțiunile lor promovează teroarea și nerespectarea democrației; acțiunile concrete efectuate de către UE asupra sprijinirea păcii și democrației cât și măsurile de asistență oferite în acest sens. În procesul de cercetare a temei am analizat informațiile de pe site-urile oficiale ale Uniunii Europene și a agențiilor de presă care s-au pronunțat asupra subiectului dat. Sprijinirea și menținerea democrației și a păcii în lume de către UE, nu a fost niciodată o sarcină ușoară, iar contextul geopolitic actual prezintă noi provocări care pun în pericol chiar și Uniunea.

Necesitatea de a apăra valorile democratice de atacurile violente a fost tema dominantă a anului 2022. Invazia Ucrainei de către Rusia în februarie a făcut din apărarea democrației o prioritate a celei mai înalte ordini geopolitice și normative. Aceasta a propulsat angajamentele de a proteja democrația în fruntea agendei pentru Europa, atât pe plan intern, cât și în politica externă și de securitate [1].

Statele membre ale UE s-au angajat la o Politică Externă Comună de Securitate pentru Uniunea Europeană. Politica externă și de securitate comună a Uniunii Europene are ca scop menținerea păcii și consolidarea securității internaționale în conformitate cu principiile Cartei Națiunilor Unite. Principalele instrumente ale politicii externe și de securitate comună sunt: 1) *Capabilități civile și militare*: Politica Europeană de securitate și apărare urmărește să consolideze capacitatea externă a UE de a acționa prin dezvoltarea capacităților civile și militare în prevenirea conflictelor și gestionarea crizelor. 2) *Sancțiuni*: pentru a influența politicile care încalcă dreptul internațional, drepturile omului sau politicile care nu respectă statul de drept sau principiile democratice, UE a conceput sancțiuni de natură diplomatică sau economică. 3) *Reprezentați speciali ai UE*: au fost numiți mai mulți reprezentanți speciali pentru a promova politicile și interesele UE în anumite regiuni și țări și pentru a juca un rol activ în eforturile de consolidare a păcii și de promovare a democrației și a statului de drept. 4) *Proiecte de neproliferare și dezarmare*: UE este, de asemenea, un actor internațional principal în lupta împotriva acumulării ilicite și a traficului de arme de calibru mic și arme ușoare [2].

Pentru a permite Uniunii Europene să-și asume pe deplin responsabilitățile de gestionare a crizelor și să acționeze ca actor global de securitate, statele membre ale UE au decis să înființeze structuri permanente politice, militare și civile. În cadrul Politicii Comune de Securitate și Apărare, UE joacă un rol de lider în operațiunile de menținere a păcii, prevenirea conflictelor și întărirea securității internaționale. Este o parte integrantă a abordării cuprinzătoare a UE față de gestionarea crizelor, bazându-se pe resurse civile și militare. Misiunile și operațiunile militare și civile ale UE sunt cea mai vizibilă prezență a UE în străinătate. Aproape 5.000 de femei și bărbați ajută la promovarea păcii și securității acolo unde este necesar, oferind stabilitate și construind reziliență în medii fragile. Ele sunt fețele politicii de securitate și apărare a UE. De când primele misiuni și operațiuni au fost lansate în 2003, UE a întreprins 36 de operațiuni peste mări, utilizând misiuni și operațiuni civile și militare în mai multe țări din Europa, Africa, Asia. Până astăzi, există 17 misiuni și operațiuni în desfășurare, dintre care 11 sunt civile și 6 militare [2].

Pentru a-și îmbunătăți capacitatea de prevenire a conflictelor, de promovare a păcii și de consolidare a securității internaționale, UE a instituit un nou fond extrabugetar: *Instrumentul European Pentru Pace*. Acesta consolidează capacitatea UE de a acționa ca furnizor de securitate la nivel mondial. A fost înființat în martie 2021 pentru a menține pacea, a preveni conflictele și a consolida securitatea internațională.

Instrumentul european pentru pace este format din doi piloni – unul pentru operațiuni militare și unul pentru măsuri de asistență. De la instituirea Instrumentului European Pentru Pace consiliul a adoptat o serie de măsuri de asistență în diferite țări (cele mai recente) cum ar fi: Macedonia de Nord, Niger, Ucraina, Rwanda, Georgia [3]. De o astfel de măsură de asistență a beneficiat și Republica Moldova la data de 30.06.2022, în valoare de 40 milioane de euro în sprijinul Forțelor Armate. Măsura de asistență va consolida capacitățile unităților de logistică, mobilitate, comandă și control, apărare cibernetică, recunoaștere aeriană fără pilot și comunicații tactice ale Forțelor Armate ale Moldovei prin furnizarea de echipamente neletale, provizii și servicii relevante, inclusiv instruire legată de echipament[4].

Cât privește *promovarea democrației* la nivel internațional, Parlamentul European este principalul actor în acest sens. Sprijinul activ acordat eforturilor internaționale depuse de Uniunea Europeană pentru promovarea democrației și drepturilor omului constituie una dintre responsabilitățile principale ale Parlamentului European, prevăzută în tratatele fondatoare ale UE. Această activitate este și în beneficiul cetățenilor UE, a căror poziție în interiorul Uniunii este mai solidă dacă lumea devine mai echitabilă și mai stabilă.

Parlamentul European sprijină democrația în lume prin intermediul următoarelor instrumente: 1) *Observarea alegerilor* - Deoarece alegerile contribuie la instaurarea democrației și îmbunătățesc încrederea cetățenilor în instituții, Parlamentul European este hotărât să sprijine desfășurarea unor alegeri libere și corecte. Parlamentul participă ca observator al alegerilor din țările terțe de peste 30 de ani. Peste 170 de delegații de observare a alegerilor pe termen scurt s-au deplasat în diverse țări din lume. 2) *Medierea și încurajarea dialogului* - UE depune eforturi pentru a preveni conflictele, pentru a interveni atunci când crizele escaladează și pentru a sprijini pacea și democrația după încetarea conflictelor. Deputații contribuie la acest efort mediind între membrii parlamentelor străine, ajutând partidele politice să prevină conflictele, promovând dialogul între partide și instaurând consensul, organizând evenimente internaționale axate pe mediere și prevenirea conflictelor [5].

În concluzie aș dori să menționez că Uniunea Europeană contribuie în mod fundamental pentru asigurarea păcii și democrației în lume din aceste considerente este calificat ca și cel mai mare donator de ajutor umanitar din lume. UE își pune speranța în facerea unei lumi mai bune în care să domine dreptatea, pacea, libertatea, meritocrația, respectarea drepturilor fundamentale ale omului, calitatea înaltă a vieții indivizilor etc. Investind și contribuind asupra asigurării păcii și democrației în lume, Uniunea Europeană limitează sau chiar elimină eventualele pericole, care ar putea afecta atât pe cetățenii săi cât și pe cetățenii altor state.

REFERINȚE:

1. YOUNGS, Richard, VENTURA, Elena, GODFREY, Ken, JONES, Erin, CSAKY, Zselyke, BRUDZIŃSKA, Kinga, MANTOIU, Evelyn, FARINHA, Ricardo, JOHNSON, Carolin, LEAFSTEDT, Ellen. *European Democracy Support Annual Review 2022*. [online]. Disponibil: <https://carnegieeurope.eu/2023/01/30/european-democracy-support-annual-review-2022-pub-88818> (accesat: 02 aprilie 2023)
2. *About the European External Action Service*. [online]. Disponibil: https://www.eeas.europa.eu/eeas/about-european-external-action-service_en#8424
3. *Instrumentul European pentru Pace*. [online]. Disponibil: https://fpi.ec.europa.eu/what-we-do/european-peace-facility_ro?etrans=ro (accesat: 02 aprilie 2023)
4. *Instrumentul European pentru Pace: Consiliul adoptă o măsură de asistență în sprijinul Forțelor Armate ale Republicii Moldova*. [online]. Disponibil: <https://www.eeas.europa.eu/delegations/moldo>

va/instrumentul-european-pentru-pace-consiliul-adopt%C4%83-o-m%C4%83sur%C4%83-de-asisten%C8%9B%C4%83-%C3%AEn_ro?s=223 (accesat: 02 aprilie 2023)

5. *Susținerea democrației în lume*. [online]. Disponibil: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/ro/democracy-and-human-rights/global-democracy> (accesat: 02 aprilie 2023)

OBIECTIVELE ȘI PRIORITĂȚILE UE PRIVIND EGALITATEA DE GEN

EU OBJECTIVES AND PRIORITIES REGARDING GENDER EQUALITY

CZU: 342.724:061.1 UE

Sandu SARACUȚA
student, Facultatea Drept,
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID: 0009-0007-5540-7915
e-mail: sandu.saracuta@gmail.com

Rezumat: *Egalitatea de gen reprezintă un princip fundamental al Uniunii Europene (UE) și un obiectiv-cheie al politicilor sale. În ultimele decenii, UE a dezvoltat și implementat politici și acțiuni complexe pentru promovarea egalității de gen în toate domeniile. Acest articol analizează obiectivele și prioritățile politice ale UE referitoare la egalitatea de gen și metodele utilizate pentru atingerea lor. Obiectivele articolului includ determinarea actului normativ care stabilește obiectivele UE privind egalitatea de gen, identificarea acestor obiective și evaluarea eficacității actului normativ. Actul normativ în cauză este „Strategia privind egalitatea de gen pentru perioada 2020-2025”. Acesta se aliază angajamentului UE de a deveni o „Uniune a egalității” și conține obiective-cheie precum încetarea violenței împotriva femeilor, combaterea stereotipurilor de gen, eliminarea disparităților de gen pe piața muncii și altele. Strategia are un impact semnificativ asupra diverselor domenii sociale și economice în UE, dar și în țările partenere, cum ar fi Republica Moldova. Acest document influențează aspecte economice, politice, juridice și educaționale, iar implicarea egală a bărbaților și femeilor în câmpul muncii poate afecta principiul meritocrației. În concluzie, Strategia privind egalitatea de gen are un impact puternic în promovarea egalității de gen în UE și în țările partenere, având implicații semnificative în mai multe domenii sociale și economice.*

Cuvinte-cheie: *Uniunea Europeană; egalitate de gen; Strategia privind egalitatea de gen; obiectivele și prioritățile egalității de gen, Raport anual privind implementarea obiectivelor egalității de gen la nivel de UE.*

Abstract: *Gender equality is a fundamental principle of the European Union (EU) and a key objective of its policies. In recent decades, the EU has developed and implemented complex policies and actions to promote gender equality in all areas. This article analyses the objectives and policy priorities of the EU regarding gender equality and the methods used to achieve them. The article’s objectives include determining the legislative act that sets the EU’s gender equality objectives, identifying*

these objectives, and evaluating the effectiveness of the legislative act. The relevant legislative act is the „Gender Equality Strategy for the period 2020-2025”. It aligns with the EU’s commitment to becoming a „Union of Equality” and includes key objectives such as ending violence against women, combating gender stereotypes, and eliminating gender disparities in the labour market, among others. The strategy has a significant impact on various social and economic domains within the EU and partner countries like the Republic of Moldova. It influences economic, political, legal, and educational aspects, and equal involvement of men and women in the workforce can affect the principle of meritocracy. In conclusion, the Gender Equality Strategy has a strong impact on promoting gender equality in the EU and partner countries, with significant implications in several social and economic domains.

Keywords: *European Union; gender equality; Gender Equality Strategy; gender equality objectives and priorities; Annual Report on the implementation of gender equality objectives at the EU level.*

Egalitatea de gen este un principiu fundamental al Uniunii Europene (UE) și un obiectiv-cheie al politicilor sale. În ultimele decenii, UE a elaborat și implementat un set complex de politici și acțiuni pentru a promova egalitatea de gen în toate domeniile de activitate. Scopul acestui articol este de a analiza obiectivele și prioritățile politice ale UE privind egalitatea de gen, precum și metodele utilizate pentru a le atinge [1].

Scopul lucrării respective este analiza obiectivelor și priorităților UE privind egalitatea de gen, precum și determinarea nivelului calității implementării acestora. De asemenea, la această etapă a lucrării putem spune că scopul este unul actual, întrucât în prezent curentul feminist este în continuă dezvoltare și manifestă noi cerințe față de tratarea egală a femeilor și bărbaților. Mai mult decât atât, acest subiect este unul perceput foarte divers de societate. Astfel, acest subiect va rămâne mereu actual [2]

Obiectivele lucrării respective sunt: 1) să determinăm actul normativ, care definește obiectivele și prioritățile UE privind egalitatea de gen; 2) să determinăm obiectivele și prioritățile UE privind egalitatea de gen; 3) să examinăm eficacitatea actului normativ care stabilește obiectivele și prioritățile UE privind egalitatea de gen. Metodele folosite în lucrare sunt: analiza politică, analiza juridică, analiza comparativă și analiza comparativă.

Actul normativ care definește obiectivele și prioritățile UE privind egalitatea de gen este „Strategia privind egalitatea de gen pentru perioada 2020-2025” [3]. Strategia UE privind egalitatea de gen se aliniaza angajamentului Comisiei von der Leyen de a realiza o Uniune a egalității [5]. Ea conține obiective de politică și acțiuni care ar putea duce la progrese mari. Până în 2025, Europa

s-ar putea apropia mult de dezideratul de a deveni un continent în care femeile sunt egale cu bărbații. Ideea este ca toți europenii – femei sau bărbați, fete sau băieți – să se bucure de libertatea de a-și urma propria cale, să aibă șanse egale de a prospera, să poată fi membri egali în societate și să poată deveni lideri dacă o merită. Obiectivele-cheie ale strategiei sunt: 1) încetarea violenței împotriva femeilor; 2) combaterea stereotipurilor de gen; eliminarea disparităților de gen de pe piața forței de muncă; 3) asigurarea unei participări egale a femeilor și a bărbaților în diferite sectoare ale economiei; 4) eliminarea diferenței de remunerare între femei și bărbați și a disparităților de gen în ceea ce privește pensiile; 5) eliminarea discrepanțelor de gen în ceea ce privește asumarea responsabilităților familiale și atingerea echilibrului de gen în procesul decizional și în politică. [3]

Strategia respectivă atrage după sine și un angajament din partea Comisiei Europene. Astfel, anual, este elaborat un Raport anual privind implementarea acestor obiective la nivel de UE. În baza raportului din 2023, putem conchide că această strategie are impact politic, asupra sistemului educațional, economic, juridic și asupra politicilor din Republica Moldova [4].

Astfel, în urma efectuării acestui studiu am ajuns la următoarele **concluzii**: „Strategia privind egalitatea de gen pentru perioada 2020-2025” este un document cu caracter politic, însă cu un impact indirect asupra tuturor sferelor sociale de importanță mare din UE. Acest document are impact asupra țărilor din parteneriatul estic al UE, de exemplu, Georgia, Republica Moldova etc. Documentul are impact economic, politic, juridic, asupra sistemului educațional. Mecanismul de implicare egală a bărbaților și femeilor în câmpul muncii, ar putea afecta principiul meritocrației la angajarea sau avansarea în funcție a angajaților.

REFERINȚE:

1. *Egalitatea de gen*. [online]. Disponibil: <https://www.eurofound.europa.eu/ro/topic/gender-equality> (accesat: 03 aprilie 2023).
2. *Promovarea egalității între femei și bărbați*. [online]. Disponibil: https://what-europe-does-for-me.eu/data/pdf/focus/focus10_ro.pdf (accesat: 03 aprilie 2023).
3. *Strategia privind egalitatea de gen. Realizări și domenii de acțiune*. [online]. Disponibil: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_ro (accesat: 04 aprilie 2023)

4. *Raport referitor la Planul de acțiune al UE pentru egalitatea de gen III.* [online]. Disponibil: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2022-0025_RO.html (accesat: 04 aprilie 2023)
5. *Egalitatea de gen în administrația publică.* [online]. Disponibil: <https://ina.gov.ro/tema-lunii-egalitatea-de-gen-in-administratia-publica/> (accesat: 04 aprilie 2023)

POST-BREXIT: RELAȚIILE DINTRE REGATUL UNIT ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ

POST-BREXIT: RELATIONS BETWEEN THE UNITED KINGDOM AND THE EUROPEAN UNION

CZU: 327(410:4-6 UE)“20”

Mădălina-Camelia SÎLNIC
studentă, Facultatea de Drept
Universitatea de Stat din Moldova
mcameliasilnic@gmail.com

Rezumat: *Relațiile dintre Regatul Unit și Uniunea Europeană au fost complexe și tensionate în ultimii ani, în special după referendumul din 2016 din Regatul Unit, în care majoritatea britanicilor s-au pronunțat pentru ieșirea din UE, cunoscută sub denumirea de „Brexit”. Termenul „Brexit” se referă la retragerea Regatului Unit din cadrul Uniunii Europene și din EURATOM. Trebuie să subliniem aici că Regatul Unit este prima și până în prezent, singura țară care a părăsit Uniunea Europeană, după 47 de ani de când a devenit stat membru. Guvernul Regatului Unit a anunțat oficial retragerea țării în martie 2017, inițiind negocierile cu Uniunea Europeană pentru Brexit. Pe parcursul perioadei de negocieri, s-au discutat numeroase aspecte legate de viitoarea relație dintre cele două părți, inclusiv libertatea de circulație, comerțul și cooperarea în domeniile securității și justiției. Regatul Unit s-a retras oficial la 31 ianuarie 2020, începând o perioadă de tranziție care s-a încheiat la 31 decembrie 2020. În această perioadă de tranziție de 11 luni, Regatul Unit a rămas supus legislației UE și a făcut parte din Uniunea vamală a UE și piața unică europeană, dar nu a mai fost reprezentat în instituțiile politice ale UE. După negocieri intense, la sfârșitul lui decembrie 2020 s-a încheiat un acord privind relațiile viitoare dintre UE și Marea Britanie – un acord aprobat de Parlamentul European pe 27 aprilie – Acordul de Comerț și Cooperare dintre UE și Regatul Unit. Acest articol analizează diverse aspecte ale relației post-Brexit dintre Regatul Unit și UE, inclusiv condițiile de trai și de muncă, călătoriile, serviciile de sănătate și comerțul cu bunuri și servicii. Se evidențiază schimbările aduse de Brexit și importanța ca ambele părți să colaboreze pentru a minimiza impactul său negativ asupra economiei și relațiilor bilaterale.*

Cuvinte-cheie: *Regatul Unit, Uniunea Europeană, Brexit, comerț, sănătate, călătorii, condiții de trai și de muncă.*

Abstract: *The relations between the United Kingdom and the European Union have been complex and tense in recent years, especially after the 2016 referendum in the UK, in which the majority of Britons voted to leave the EU, known as “Brexit.” The term Brexit refers to the UK’s withdrawal from the European Union and EURATOM. It*

is important to note that the United Kingdom is the first and, until then, the only country to leave the European Union after 47 years of membership. The UK government officially announced the country's withdrawal in March 2017, initiating negotiations with the European Union for Brexit. During the negotiation period, various issues related to the future relationship between the two parties were discussed, including freedom of movement, trade, and cooperation in security and justice matters. The United Kingdom officially withdrew on January 31, 2020, commencing a transition period that ended on December 31, 2020. During this 11-month transition period, the UK remained subject to EU legislation and part of the EU Customs Union and Single Market but was no longer represented in EU political institutions. After intense negotiations, an agreement on future relations between the EU and the UK was reached at the end of December 2020—an agreement approved by the European Parliament on April 27—the EU-UK Trade and Cooperation Agreement. This article discusses various aspects of the post-Brexit relationship between the UK and the EU, including living and working conditions, travel, healthcare services, and trade in goods and services. It highlights the changes brought about by Brexit and the importance of both parties working together to minimize its negative impact on the economy and bilateral relations.

Keywords: *United Kingdom, European Union, Brexit, trade, healthcare, travel, living and working conditions.*

Relațiile dintre Regatul Unit și Uniunea Europeană au fost complexe și tensionate în ultimii ani, în special după referendumul din 2016 din Regatul Unit, în care majoritatea britanicilor s-au pronunțat pentru ieșirea din UE, cunoscută sub denumirea de „Brexit”.

Termenul „Brexit” se referă la retragerea Regatului Unit din cadrul Uniunii Europene și din EUROATOM. Trebuie să subliniem aici că Regatul Unit este prima și până când, unica țară care a părăsit Uniunea Europeană, după 47 de ani de când a devenit stat membru. Guvernul Regatului Unit a anunțat în mod oficial retragerea țării în martie 2017, începând negocierile cu Uniunea Europeană pentru Brexit. În perioada de negocieri, s-au pus în discuție numeroase aspecte legate de viitoarea relație dintre cele două părți, printre care libertatea de circulație, comerțul și cooperarea în domeniile de securitate și justiție.

Regatul Unit s-a retras la 31 ianuarie 2020, demarând o perioadă de tranziție care s-a încheiat la 31 decembrie 2020. În această perioadă de tranziție de 11 luni, Regatul Unit și UE au negociat viitoarea lor relație. Marea Britanie a rămas supusă legislației UE și a rămas parte a Uniunii vamale a UE și a pieței Unice Europene în perioada de tranziție, dar nu a mai fost reprezentată în organismele sau instituțiile politice ale UE. După negocieri intense, la sfârșitul lui decembrie 2020 s-a încheiat un acord privind viitoarele relații dintre UE și Marea Britanie, acord aprobat de Parlamentul European pe 27 aprilie -Acordul comercial și de

cooperare dintre UE și Regatul Unit. Unele chestiuni au fost deja abordate în acordul de retragere convenit între UE și UK la sfârșitul lui 2019. Acest acord se referă la protecția drepturilor și cetățenilor UE în Marea Britanie și ale cetățenilor britanici care locuiesc în UE, la angajamentele financiare asumate de Marea Britanie în calitate de stat membru, precum și la chestiuni legate de frontiere, în special în Insula Irlandei.

Acordul Comercial și de Cooperare UE-Regatul Unit acoperă următoarele domenii: comerțul cu mărfuri și servicii, comerțul digital, proprietatea intelectuală, achizițiile publice, aviația și transportul rutier, energia, pescuitul, coordonarea sistemelor de securitate socială, cooperarea autorităților de aplicare a legii și cooperarea judiciară în materie penală, cooperarea tematică și participarea la programele Uniunii. Acesta este susținut de dispoziții care asigură condiții de concurență echitabile și respectarea drepturilor fundamentale. Acordul conferă drepturi și obligații atât Uniunii Europene, cât și Regatului Unit, cu respectarea deplină a suveranității și a autonomiei părților în materie de reglementare. Acesta este guvernat de un cadru instituțional privind funcționarea și punerea în aplicare a acordului, precum și de mecanisme obligatorii de soluționare a litigiilor și de asigurare a respectării legii.

Odată cu Brexit-ul, Regatul Unit pierde toate drepturile și obligațiile pe care le-a avut în calitate de stat membru al UE și în perioada de tranziție prevăzută în Acordul de retragere. Acesta nu mai beneficiază de acces liber la piața unică și la uniunea vamală a UE sau de politicile și acordurile internaționale ale UE (inclusiv acordurile de liber schimb cu alte țări terțe). Acest lucru a creat, evident, noi bariere în calea comerțului cu mărfuri și servicii, precum și a mobilității și a schimburilor transfrontaliere – în ambele sensuri.

În continuare, mă voi referi la schimbările în relația dintre Regatul Unit și Uniunea Europeană post-Brexit, sub diverse aspecte, și anume: trai și muncă, călătorii, servicii medicale, comerțul cu bunuri și servicii.

Trai și muncă. Cetățenii UE din Marea Britanie și cetățenii britanici din statele membre ale UE care locuiau deja acolo înainte de ianuarie 2021, vor putea să locuiască și să lucreze în locul unde sunt înregistrați și unde li s-au acordat permise de stabilire de către autoritățile publice britanice sau autoritățile naționale ale statelor membre. Pentru cetățenii britanici care nu locuiesc deja în UE, dreptul lor de a locui și de a lucra în orice stat membru al Uniunii, cu excepția Republicii Irlanda nu este acordat automat și poate fi supus unor restricții. De asemenea, calificările lor nu mai sunt recunoscute automat în țările UE, cum se întâmpla anterior. Cât timp Regatul Unit a fost membru al UE și al pieței unice a UE, resortisanții săi, totodată cetățeni ai Uniunii, care dețineau o calificare obținută

în Regatul Unit beneficiau de un regim simplificat – în unele cazuri automat – de recunoaștere în alte țări ale UE, ceea ce permitea profesioniștilor, cum ar fi medicii, asistenții medicali, stomatologii, farmaciștii, chirurgii veterinari, avocații, arhitecții sau inginerii, să presteze servicii în întreaga Uniune Europeană, inclusiv în Regatul Unit. După Brexit, ca regulă generală, este necesar ca resortisanților Regatului Unit, indiferent unde au obținut calificările, și cetățenilor UE cu calificări dobândite în Regatul Unit să li se recunoască acele calificări în statul membru relevant, în temeiul normelor individuale existente în fiecare țară aplicabile calificărilor resortisanților țărilor terțe, după sfârșitul perioadei de tranziție.

Cetățenii britanici care doresc să viziteze sau să rămână în UE pentru o perioadă de peste 90 de zile, indiferent de motiv (muncă, cercetare, studii, formare), trebuie să îndeplinească cerințele privind intrarea și șederea persoanelor din afara UE. Aceasta se aplică și cetățenilor britanici care au o reședință secundară în UE. Cetățenii UE, care vor să stea pe termen lung sau să muncească în UK (mai mult de 6 luni), vor trebui să îndeplinească condițiile pentru imigranți stabilite de guvernul britanic și vor trebui să ceară viză.

Călătorii. Cetățenii britanici pot vizita UE pentru maxim 90 de zile într-o perioadă de 180 de zile fără a avea nevoie de viză, însă nu mai pot utiliza culoarele rapide de control al pașapoartelor și control vamal. De asemenea, trebuie să aibă un bilet de întoarcere, să poată dovedi că dispun de fonduri suficiente pentru șederea pe teritoriul Uniunii și să aibă un pașaport valabil cel puțin încă șase luni. Cetățenii UE pot vizita UK pentru maxim 90 de zile într-o perioadă de 180 de zile fără a avea nevoie de viză și trebuie să prezinte un pașaport valabil pentru a intra în Marea Britanie.

Serviciile medicale. Cetățenii UE aflați temporar în Marea Britanie beneficiază în continuare de serviciile medicale de urgență pe baza cardului european de asigurări sociale de sănătate. Totuși, pentru șederile mai lungi, legislația națională privind imigrația poate prevedea cerințe suplimentare. În special, Regatul Unit impune în prezent resortisanților țărilor terțe o suprataxă pentru asistență medicală ca o condiție pentru emiterea unei vize de intrare pentru șederile care depășesc șase luni. Această suprataxă trebuie să fie plătită și de cetățenii UE, însă va fi rambursată în cazul studenților și al persoanelor care rămân asigurate în statul membru al acestora. Pensionarii continuă să beneficieze de asistență medicală acolo unde locuiesc, iar țara care le plătește pensia va rambursa țara de reședință.

Comerțul cu bunuri și servicii. Uniunea Europeană și Regatul Unit sunt parteneri comerciali importanți. În 2019, aproximativ 13 % din totalul comerțului cu mărfuri al UE cu țările terțe s-a derulat cu Regatul Unit, iar aproximativ jumătate din comerțul total cu mărfuri al Regatului Unit s-a datorat Uniunii Europene.

Cât timp Regatul Unit a fost stat membru al UE și a făcut parte din piața unică și din Uniunea Vamală a UE, acest comerț s-a derulat fără probleme datorită faptului că UE, inclusiv Regatul Unit, forma un teritoriu vamal unic și împărtășea aceleași standarde, norme și sisteme de supraveghere și de aplicare.

După Brexit, Regatul Unit părăsește piața unică și uniunea vamală a UE. Ca urmare, nu va mai beneficia de principiul liberei circulații a mărfurilor. Pentru a-și păstra relația comercială reciproc avantajoasă, cele două părți au convenit să creeze o zonă de liber schimb ambițioasă, fără tarife sau contingente la produse, mecanisme de reglementare și de cooperare vamală, precum și dispoziții care să asigure condiții echitabile pentru o concurență deschisă și loială, parte a unui parteneriat economic mai amplu.

Conform acordului, pe bunurile comercializate între UK și statele membre ale UE nu vor fi impuse nici taxe, nici cote. Cu toate acestea, există noi proceduri pentru traficul mărfurilor către și dinspre Marea Britanie, pentru că se fac controale la frontieră pentru a verifica respectarea normelor pieței interne (de exemplu, standardele sanitare, de securitate, sociale sau de mediu) și a celor aplicabile în Marea Britanie. Aceasta înseamnă mai multă birocrație și costuri suplimentare. Spre exemplu, toate importurile în UE fac obiectul formalităților vamale și trebuie să îndeplinească toate standardele Uniunii, drept pentru care sunt supuse verificărilor și controalelor regulate. Aceasta nu se aplică mărfurilor care circulă între Irlanda de Nord și UE.

Acordul comercial și de cooperare prevede cele mai ambițioase angajamente în vederea liberalizării accesului pe piață al bunurilor care au fost incluse vreodată într-un acord de liber schimb al UE, inclusiv tarife zero și contingente zero pentru toate mărfurile încă din prima zi, precum și norme moderne pentru evitarea anumitor bariere în calea comerțului bilateral.

Fără acest acord, produse precum (a) carnea de vită, produsele lactate, carnea de pasăre, carnea de porc, carnea de oaie, cerealele, zahărul și mai multe alimente procesate ar fi putut fi supuse unor tarife de aproximativ 50 % sau mai mari, pe baza ratelor Organizației Mondiale a Comerțului; (b) produsele din pește prelucrate ar fi fost supuse unor tarife de până la 25 %; (c) autoturismele ar fi fost, de asemenea, afectate de tarife de 10 %; (d) produsele textile și încălțămintea ar fi supuse unor vârfuri tarifare de 12 %, respectiv 17 %. Aceste tarife ar fi determinat creșterea prețurilor pentru consumatori și ar fi provocat prejudicii economice producătorilor agricoli și sectorului manufacturier de pe ambele părți ale Canalului Mânecii.

În ceea ce privește serviciile, cât timp Regatul Unit a fost stat membru al UE, participând la piața unică a UE și beneficiind de libera circulație a persoanelor și

a serviciilor, întreprinderile puteau presta servicii în mod liber în întreaga Uniune. Regatul Unit a beneficiat de pe urma ecosistemului pieței unice a UE bazat pe norme comune, un cadru unic de supraveghere și un sistem jurisdicțional comun. Ca urmare a Brexit, furnizorii de servicii din Regatul Unit își vor pierde automat dreptul de a oferi servicii în UE. Aceștia vor fi nevoiți să se stabilească în UE, pentru a putea continua să își desfășoare activitatea.

Concluzii. Relațiile post-Brexit dintre Uniunea Europeană și Regatul Unit sunt evident schimbate în comparație cu perioada de până la 1 ianuarie 2021 în toate domeniile de activitate enunțate anterior. Există numeroase păreri legate de efectele Brexit-ului. Fie că este sau nu o „greșeală istorică”, așa cum susține fostul prim-ministru al Regatului Unit, Boris Johnson, este evident faptul că Brexit-ul și schimbările survenite în relația UE-UK au avut urmări sesizabile, în special asupra cetățenilor (fie cei din UE, sau cei din Marea Britanie). Acum, este important ca cele două părți să lucreze împreună pentru a minimiza impactul negativ al Brexit-ului asupra economiei și asupra relațiilor lor bilaterale în general.

REFERINȚE:

1. *Relațiile UE cu Regatul Unit.* [online]. Disponibil: <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/eu-relations-with-the-united-kingdom/> (accesat: 02 aprilie 2023)
2. Policy paper. Summary: *The UK's new relationship with the EU.* Updated 2 July 2021. [online]. Disponibil: <https://www.gov.uk/government/publications/summary-the-uks-new-relationship-with-the-eu/summary-the-uks-new-relationship-with-the-eu> (accesat: 02 aprilie 2023)
3. *Cum vă vor afecta noile relații dintre UE și Marea Britanie.* [online]. Disponibil: <https://www.europarl.europa.eu/news/ro/headlines/eu-affairs/20201203STO93023/cum-va-vor-afecta-noile-relatii-dintre-ue-si-marea-britanie> (accesat: 03 aprilie 2023)
4. *Acordul comercial și de cooperare UE-Regatul Unit.* [online]. Disponibil: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/relations-non-eu-countries/relations-united-kingdom/eu-uk-trade-and-cooperation-agreement_ro (accesat: 03 aprilie 2023)

NOȚIUNE DE „EXTINDERE A UNIUNII EUROPENE”. CRITERIILE DE LA COPENHAGA

THE CONCEPT OF „ENLARGEMENT OF THE EUROPEAN UNION”. COPENHAGEN CRITERIA

CZU: 327:061.1 UE

Tudor RACU

masterand, Universitatea de Stat
din Moldova

e-mail: racutudor1990@gmail.com

Rezumat: *La sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, Europa se afla într-un haos devastator, împărțită între URSS la est și SUA la vest, fiecare urmărind propriile interese. Statele europene au realizat că vechile imperii europene nu mai dețin supremația și că viitorul nu va mai fi dictat de țări precum Anglia, Franța sau Germania, ci de superputeri precum URSS și SUA. Rămase fără resursele coloniilor și epuizate de cele două războaie mondiale, statele europene au adoptat un plan neașteptat. Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului a fost fondată în 1951 de Franța, Germania de Vest, Italia, Belgia, Luxemburg și Olanda pentru a partaja resursele de oțel și cărbune, prevenind astfel un conflict franco-german și făcând față noilor puteri mondiale. CECO a oferit Europei timpul și resursele necesare pentru reconstrucție după cel de-al Doilea Război Mondial. În 1993, s-au stabilit “Criteriile de la Copenhaga” pentru admiterea statelor europene în UE, inclusiv cerințe politice, economice și legislative. Aceste criterii asigură stabilitatea instituțiilor democratice, economii de piață funcționale și conformitatea cu acquis-ul comunitar. Aceste criterii sunt esențiale pentru a proteja economia și valorile UE. În concluzie, criteriile de la Copenhaga sunt fundamentale pentru aderarea la UE, asigurând o dezvoltare economică durabilă și respectarea valorilor comune.*

Cuvinte-cheie: *Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului, Criteriile de la Copenhaga, aderarea la Uniunea Europeană, criteriul politic, criteriul economic, criteriul legislativ, criteriul geografic.*

Abstract: *At the end of World War II, Europe was in a devastating chaos, divided between the USSR in the east and the USA in the west, each pursuing their own interests. European states realized that the old European empires no longer held supremacy, and that the future would be shaped not by countries like England, France, or Germany, but by superpowers like the USSR and the USA. Depleted of resources from their colonies and exhausted by the two world wars, European states adopted an unexpected plan. The European Coal and Steel Community was founded in 1951 by France, West Germany, Italy, Belgium, Luxembourg, and the Netherlands to share coal and steel resources, preventing a Franco-German conflict and facing the new world powers. The ECSC provi-*

ded Europe with the time and resources needed for reconstruction after World War II. In 1993, the “Copenhagen Criteria” were established for the admission of European states into the EU, including political, economic, and legislative requirements. These criteria ensure the stability of democratic institutions, functional market economies, and compliance with the EU acquis. These criteria are essential to protect the economy and values of the EU. In conclusion, the Copenhagen Criteria are fundamental for EU accession, ensuring sustainable economic development and adherence to common values.

Keywords: *European Coal and Steel Community, Copenhagen Criteria, accession to the European Union, political criterion, economic criterion, legislative criterion, geographic criterion.*

Odată cu terminarea celui de-al Doilea Război Mondial toată Europa se afla în dezordine. La Est stătea URSS, iar la Vest SUA. Ambele urmărindu-și propriile interese mai presus decât cele ale aliaților din război. În acest context statele europene au realizat că supremația europeană a vechilor imperii nu mai există și că de acum înainte scena mondială nu va mai fi dictată de țări ca Anglia, Franța sau Germania, ci de țări ca URSS și SUA. După pierderea resurselor din colonii și după consumarea celor de acasă în cele două războaie mondiale, statele europene au rămas fără posibilități, iar asta le-a făcut să recurgă la un plan neașteptat. Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului (CECO) a fost fondată în 1951 (Tratatul de la Paris), de Franța, Germania de Vest, Italia, Belgia, Luxemburg și Olanda pentru a partaja resursele de oțel și cărbune ale statelor membre, pentru a preveni un nou război între Franța și Germania și pentru a face față noilor puteri mondiale. Această comunitate dând Europei timpul și resursele necesare pentru reconstruirea lucrurilor distruse în cel de-al Doilea Război Mondial. În timp, acesta comunitate și-a lărgit aria de influență, iar odată cu creșterea bogăției comune a statelor membre și alte state au dorit aderarea la această uniune.

Datorită numărului tot mai mare de cereri, în iunie 1993 Consiliul European se întâlnește în Copenhaga pentru a discuta criteriile necesare pentru ca un stat să fie acceptat în uniune. Aceasta întâlnire viza țările candidate din Europa Centrală și de Est. Aceste criterii poartă numele de ”Criteriile de la Copenhaga”, ele precizează lucrurile pe care fiecare țară trebuie să le îndeplinească pentru a fi eligibilă admiterii. Criteriile de aderare au fost formulate în următoarea formă: ”țara candidată trebuie să dețină stabilitatea instituțiilor ce garantează democrația, statul de drept, drepturile omului, respectarea și protecția minorităților, existența unei economii de piață funcționale și capacitatea de a face față presiunii competiționale și forțelor de piață din cadrul Uniunii” [1].

Criteriile de la Copenhaga se grupează astfel: 1) Politice; 2) Economice; 3) Legislative.

1. *Criteriul politic* cere existența unor instituții stabile, care ar fi garanțe ale democrației, supremația legii, drepturile omului și protecția minorităților. Acest criteriu a fost desfășurat mai târziu în Tratatul de la Amsterdam, declarându-se că „Uniunea este fondată în baza condițiilor de libertate, democrație, respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, supremației legii, principii care sunt comune pentru toate statele membre” (art.6). Orice stat european care respectă aceste principii poate deveni membru al Uniunii. Conform lui Diana Călin putem spune că ” prin prisma criteriilor politice, se evaluează stabilitatea instituțiilor care garantează democrația, statul de drept, respectarea drepturilor omului și protejarea minorităților, dar și aspecte legate de modernizarea administrației publice, întărirea sistemului judiciar, lupta împotriva corupției, condițiile asigurate copiilor instituționalizați, combaterea traficului cu ființe umane (femei și copii), egalitatea în drepturi a cetățenilor (fără discriminări în funcție de sex, naționalitate, religie sau alte aspecte), programele de integrare a romilor în societate etc” [2].

2. *Criteriul economic* cere ca țările candidate să aibă o economie funcțională și entitățile lor economice să aibă capacitatea de a face față presiunii concurențiale și forțelor pieței din cadrul Uniunii. Criteriul convergenței la euro și Rata de Schimb a Mecanismului European au fost folosite să pregătească țările pentru intrarea în zona Euro, el a fost folosit atât pentru membrii fondatori cât și pentru membri viitori. Se mai analizează și nivelul altor indicatori, precum PIB, rata șomajului, deficitul bugetar, rata inflației ori raportul dintre sectorul public și sectorul privat în economie. Criteriile economice sunt impuse țărilor ce doresc să adere la UE pentru a avea un nivel minim egal de plecare, care pe termen lung să le permită o dezvoltare durabilă.

3. *Criteriul legislativ* precizează necesitatea existenței unor structuri administrative și judiciare care vor permite adoptarea și aplicarea acquis-ului (corpului de legi comune) comunitar. Această condiție urmează să asigure că extinderea Uniunii Europene nu va periclita realizările Comunității și procesul de integrare. Diana Călin definește acquis-ul comunitar ca „ansamblul de drepturi și obligații comune ale statelor membre UE; practic este format din întreaga legislație comunitară: tratate (Tratatul de la Roma, Actul Unic European, Tratatul de la Maastricht, Tratatul de la Luxemburg etc.) și toate reglementările secundare adoptate în completarea tratatelor” [2]. Uniunea Europeană s-a angajat să păstreze acquis-ul european în totalitate, iar din acest motiv în cadrul negocierilor de aderare cea mai mare parte a acquis-ului comunitar nu este negociabilă. Acquis-ul constituie esența construcției comunitare și trebuie preluat în mare parte de statul candidat.

În concluzie, fiecare criteriu trebuie respectat ca o țară să adere la Uniunea Europeană. Toate criteriile fiind importante în aceeași măsură: criteriul politic prezintă necesitatea unor structuri stabile, care să garanteze democrația și supremația legii, criteriul economic prezintă necesitatea existenței unei economii de piață funcționale, care este capabilă să facă față pieței competitive din cadrul UE, iar criteriul legislativ determină buna funcționare a celorlalte criterii și capacitatea de adoptarea integrală a acquis-ului comunitar. Fiecare criteriu creează un pilon de susținere pentru țara care dorește să adere la UE, dacă această țară nu va respecta aceste criterii va pune în pericol nu numai propria economie, ci întreaga uniune. Din acet motiv respectarea criteriilor este obligatorie, fără ele intrarea în uniune fiind imposibilă. În afară de respectarea acestor criterii mai există un criteriu ce trebuie respectat. *Criteriul geografic*, care precizează că o țară poate cere să facă parte din UE atâta vreme cât ea face parte din continentul european. Desigur că anumiți oameni spun că acest continent european nu se oprește la granița geografică (Munții Urali, Marea Caspică), ci la granița ”antică europeană” și anume Marea Neagră, Strâmtoarea Bosfor, Marea Marmara, Strâmtoarea Dardanele. După părerea mea, acest lucru se va schimba odată cu scenariul geopolitic al vremii. El fiind mai mult o armă diplomatică. În opinia mea, în condițiile actuale statele europene au o singură șansă și anume Uniunea Europeană. Fără ea toate vor cădea pradă unei tactici vechi de mii de ani cunoscuta sub numele de „Divide et Impera”(”Divide și stăpânește”). În zilele noastre nu mai este nevoie să dominăm un stat d.p.v.d. militar, ci putem să îl dominăm economic. Această tactică este foarte greu de combătut fără existența unor mijloace de producție proprii sau a unor parteneri economici de nădejde. Criteriile de la Copenhaga încearcă să acorde statelor ce doresc să intre în uniune o șansă mai mare pe piața europeană. În cazul în care ar fi fost lăsate în UE și țări fără o economie dezvoltată, fără un sistem politic bun și fără o legislație la curent cu zilele noastre. Aceste țări ar fi fost mult mai ușor de controlat de către multinationale, care de multe ori au un profit mai mare decât PIB-ul anumitor țări europene. Uniunea Europeană a fost creată să facă față forțelor de după cel de-al Doilea Război Mondial și anume URSS și SUA. Uniunea Europeană încă încearcă să facă acest lucru. Criteriile de la Copenhaga au fost create să țină în frâu din punct de vedere economic state ca Germania, atunci când un stat mult mai slab dezvoltat economic intră în uniune. Criteriile încercând să stabilească un minim de dezvoltare, care fiecare stat trebuie să îl aibă. Acest minim oferindu-i mai multe șanse pe piața europeană.

BIBLIOGRAFIE:

1. Accession criteria (Copenhagen criteria). [online]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/glossary/accession-criteria-copenhagen-criteria.html> (accesat: 8 aprilie 2023)
2. CĂLIN, Diana. *Implicații ale unificării monetare europene asupra României*. Teză de doctorat. 2004. [online]. Disponibil: <https://ad-astra.ro/2006/01/13/implica-ii-ale-unific-rii-monetare-europene-asupra-romniei/> (accesat: 8 aprilie 2023)

ETAPELE ADERĂRII UNUI STAT LA UNIUNEA EUROPEANĂ. PERSPECTIVA EUROPEANĂ A BALCANILOR DE VEST

STAGES OF STATE ACCESSION TO THE EUROPEAN UNION. EUROPEAN PERSPECTIVE OF THE WESTERN BALKANS

CZU: 339.923:061.1 UE:327(497-15)

Adriana LESNIC

studentă, Facultatea Relații Internaționale,
Științe Politice și Administrative
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID 0009-0005-9074-9860
e-mail: adry.lesnic@gmail.com

Rezumat: În prezent, Uniunea Europeană este compusă din 27 de state membre, însă UE are un plan strategic de extindere, iar etapele de integrare au fost dezvoltate pentru fiecare țară. Scopul țărilor care doresc să se alăture Uniunii Europene este de a beneficia de avantajele economice, politice și sociale ale apartenenței la un bloc regional puternic și integrat. Fiecare țară aspiră la prosperitate, la dezvoltarea diverselor sectoare economice și la bunăstarea populației sale, ceea ce poate fi realizat prin valorificarea resurselor naturale și primirea diverselor forme de ajutor din partea altor state. În general, calitatea de membru UE poate aduce numeroase beneficii pentru statele membre, dar implică și costuri și responsabilități, precum respectarea standardelor și reglementărilor UE și contribuții la bugetul UE. Procesul de admitere cuprinde mai multe etape, inclusiv stabilirea unui acord de asociere, negocierea termenilor de aderare, adoptarea și implementarea legislației UE, precum și o serie de evaluări și rapoarte periodice pentru a verifica respectarea criteriilor de aderare.

Cuvinte-cheie: Uniunea Europeană, extindere, proces de aderare, criterii, Balcanii de Vest, integrare, membru.

Abstract: Currently, the European Union consists of 27 member states, but the EU has a strategic plan for expansion, and integration stages have been developed for each country. The goal of countries seeking to join the European Union is to benefit from the economic, political, and social advantages of belonging to a strong and integrated regional bloc. Each country aspires to prosperity, the development of various economic sectors, and the well-being of its population, which can be achieved by utilizing natural resources and receiving various forms of aid from other states. In general, EU membership can bring many benefits to member states, but it also entails costs and responsibilities, such as compliance with EU standards and regulations and contributions to the EU budget. The admission process involves several stages, including establishing an

association agreement, negotiating the terms of accession, adopting and implementing EU legislation, as well as a series of assessments and periodic reports to verify compliance with accession criteria.

Keywords: *European Union, expansion, accession process, criteria, Western Balkans, integration, membership.*

La momentul actual Uniunea Europeană este compusă din 27 de state membre însă UE și-a pus în plan strategia de extindere, cu acest scop au fost elaborate etapele de integrare pentru fiecare țară. Scopul statelor de a adera la Uniunea Europeană este de a beneficia de avantajele economice, politice și sociale ale apartenenței la un bloc regional puternic și integrat. Fiecare țară tinde spre prosperitate, dezvoltarea diferitelor ramuri economice, bunăstarea populației, așadar prosperitatea și bunăstarea pot fi asigurate folosind resursele naturale și ajutoarele sub diferite forme acordate de alte state. În general, aderarea la UE poate aduce multe beneficii pentru statele membre, dar implică și unele costuri și responsabilități, cum ar fi respectarea standardelor și reglementărilor UE și contribuirea la bugetul UE. Procesul de admitere implică o serie de etape, inclusiv stabilirea unui acord de asociere, negocierea condițiilor de aderare, adoptarea și implementarea legislației UE, precum și o serie de evaluări și rapoarte periodice pentru a verifica îndeplinirea criteriilor de aderare. Etapele aderării unui stat la Uniunea Europeană.

1. Primul pas este ca statul respectiv să depună o *cerere oficială de aderare la UE*, care trebuie să fie adresată Consiliului European.

2. *Evaluarea:* După ce cererea este depusă, Comisia Europeană efectuează o evaluare inițială a capacității statului respectiv de a îndeplini criteriile de aderare. Aceste criterii includ, printre altele, respectarea valorilor europene, o economie de piață funcțională și capacitatea de a implementa și aplica legile UE. Comisia Europeană apoi transmite o opinie Consiliului European, în care se specifică dacă statul respectiv îndeplinește criteriile de aderare. Consiliul European decide dacă va începe negocierile de aderare cu statul respectiv. Dacă da, se va stabili un mandat de negociere. Negocierile de aderare au loc între statul respectiv și UE pentru a ajunge la un acord privind condițiile de aderare. Aceste negocieri pot dura mai mulți ani și se concentrează pe diferite aspecte, cum ar fi justiția, libertatea și securitatea, economia și politica.

Procesul de negocieri de aderare la UE are mai multe etape, inclusiv evaluarea conformității cu criteriile de aderare, negocieri sectoriale și tematice, precum și aderarea efectivă, care poate implica adoptarea unor reforme legislative și instituționale. După finalizarea negocierilor, Acordul de Aderare trebuie să fie

ratificat de toate statele membre ale UE și de statul care dorește să adere. După ratificarea acordului, statul respectiv devine un nou stat membru al UE și își începe procesul de integrare în structurile și politicile UE. Cu toate acestea, procesul de aderare poate dura câțiva ani sau chiar decenii, iar finalizarea procesului depinde de progresul fiecărui stat candidat în îndeplinirea cerințelor și criteriilor de aderare ale UE.

Uniunea Europeană controlează îndeplinirea criteriilor de aderare, care au fost formulate de către Consiliul European în Copenhaga în 1993. Aceste criterii sunt emise pentru a asigura că noile state membre sunt pregătite să îndeplinească standardele și valorile Uniunii Europene. Criteriile de la Copenhaga sunt următoarele:

1. *Stabilitatea instituțională*: candidatul trebuie să aibă instituții stabile, care să garanteze democrația, statul de drept, drepturile omului și respectarea și protejarea minorităților.

2. *Economia de piață funcțională*: candidatul trebuie să aibă o economie de piață funcțională și competitivă, capabilă să facă față presiunii concurenței și a forțelor pieței din cadrul UE.

3. *Capacitatea de a îndeplini cerințele UE*: candidatul trebuie să fie capabil să îndeplinească cerințele și obligațiile, care decurg din apartenența la UE, inclusiv capacitatea de a adopta și implementa legislația UE.

4. *Adoptarea acquis-ului comunitar*: candidatul trebuie să adopte *acquis-ul comunitar* (legislația UE) și să-l integreze în legislația și practicile sale naționale.

Statele candidate trebuie să demonstreze că îndeplinesc aceste criterii pentru a fi admise în Uniunea Europeană. Procesul de aderare poate dura mai mulți ani și implică o evaluare detaliată și continuă a progresului realizat de către statele candidate în îndeplinirea criteriilor de la Copenhaga și a altor cerințe ale UE. Fiecare țară are perspectiva de a deveni stat membră a Uniunii Europene, care la rândul oferă și suport pentru a soluționa problemele interne, de exemplu perspectiva de aderare Balcanilor de Vest. Perspectiva europeană a Balcanilor de Vest se referă la procesul prin care țările din această regiune își propun să devină membre ale Uniunii Europene. Aceste țări sunt Albania, Bosnia și Herțegovina, Kosovo, Muntenegru, Macedonia de Nord și Serbia. Deși fiecare dintre ele are propriile sale probleme și provocări, toate își doresc să adere la UE pentru a beneficia de avantajele oferite de această comunitate.

Procesul de integrare europeană a Balcanilor de Vest a început oficial în 2000, odată cu adoptarea Strategiei de la Salonic de către UE. Această strategie a stabilit că țările din regiune sunt eligibile pentru a deveni membre ale UE și a

oferit un cadru de lucru pentru acest proces. De atunci, fiecare dintre aceste țări a început să ia măsuri pentru a-și îndeplini criteriile de aderare la UE. Aceste criterii includ îmbunătățirea guvernării și a statului de drept, combaterea corupției și a criminalității organizate, îmbunătățirea drepturilor omului și a protecției minorităților, dezvoltarea economiei și a infrastructurii, și altele. Cu toate acestea, procesul de aderare la UE pentru Balcanii de Vest a fost unul încet și plin de provocări.

Concluzii. În ciuda progreselor făcute de aceste țări în îndeplinirea criteriilor de aderare, UE a devenit mai reticentă în a primi noi membri în ultimii ani, iar aderarea lor a fost amânată de mai multe ori. În plus, problemele interne din aceste țări, cum ar fi conflictele etnice și politice, corupția și instabilitatea economică, au încetinit procesul de integrare europeană și au creat îngrijorări cu privire la capacitatea lor de a se conforma standardelor UE. Cu toate acestea, UE a menținut angajamentul de a sprijini Balcanii de Vest în procesul lor de aderare, și a oferit asistență financiară și tehnică pentru a-i ajuta să îndeplinească criteriile de aderare. UE a subliniat, de asemenea, importanța continuării reformelor și a progresului în procesul de integrare europeană pentru a putea realiza această aderare în viitor. Orice țară poate deveni stat-membru a Uniunii Europene în special referindu-ne la perspectiva europeană a Balcanilor de Vest care rămâne una importantă, dar și complexă. Deși există provocări și obstacole în procesul de aderare, atât UE, cât și țările din regiune rămân active în realizarea acestei aderare în viitor.

REFERINȚE:

1. *Aderarea la UE*. [online]. Disponibil: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/joining-eu_ro#:~:text=O%20%C8%9B%C4%83%20care%20dore%C8%99te%20s%C4%83,la%20un%20mandat%20de%20negociere. (accesat: 10.04.2023)
2. *Consiliul European*. [online]. Disponibil: <https://www.consilium.europa.eu/ro/european-council/> (accesat: 10.04.2023)
3. *Asistența pentru preaderare*. [online]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/RO/legal-content/glossary/pre-accession-assistance.html> (accesat: 10.04.2023)

ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ЕВРОПЕЙСКИМ СОЮЗОМ И УКРАИНОЙ

RELATIONS BETWEEN THE EUROPEAN UNION AND UKRAINE

CZU: 339.94:061.1 UE:327(477)

Nicolai TOPCIU

student, Facultatea Relații
Internaționale, Științe Politice
și Administrative, Universitatea
de Stat din Moldova

ORCID ID: 0009-0001-9734-6715

e-mail: topciunic@gmail.com

Abstract: *The aims of the analysis of the relations between the EU and Ukraine are, primarily, to examine the stages of development of the interactions between the two entities, to study the state of relations between the EU and Ukraine in various areas, including political and economic aspects, and to identify the difficulties and challenges faced by both sides. The tasks set for conducting this analysis included: studying the historical component of the relations between Ukraine and the EU for a better understanding of their interactions; examining official documents, laws, and other sources related to the relations between the EU and Ukraine; collecting data and statistics on trade flows, investments, cultural exchanges, and other aspects of the interactions.*

Keywords: *European Union, Ukraine, Ukraine-EU Partnership and Cooperation Agreement, European Commission, Ukraine-EU Association Agreements, European Peacekeeping Instrument.*

Rezumat: *Scopurile analizei relațiilor dintre UE și Ucraina sunt, în primul rând, examinarea etapelor dezvoltării interacțiunilor dintre cele două entități, studierea stării relațiilor dintre UE și Ucraina în diferite domenii, inclusiv aspecte politice și economice, și identificarea dificultăților și provocărilor cu care se confruntă ambele părți. Activitățile stabilite pentru desfășurarea acestei analize au inclus: studierea componentei istorice a relațiilor dintre Ucraina și UE pentru o mai bună înțelegere a interacțiunilor lor; examinarea documentelor oficiale, legilor și altor surse referitoare la relațiile dintre UE și Ucraina; colectarea datelor și a statisticilor privind fluxurile comerciale, investițiile, schimburile culturale și alte aspecte ale interacțiunilor.*

Cuvinte cheie: *Uniunea Europeană, Ucraina, Acordul de Parteneriat și Cooperare UE-Ucraina, Comisia Europeană, Acordurile de Asociere UE-Ucraina, Instrumentul European pentru Păcii.*

Аннотация: *Целями анализа отношений между ЕС и Украиной являются, в первую очередь, рассмотрение этапов развития взаимоотношений двух субъектов, изучение состояния отношений между ЕС и Украиной в различных сферах, включая политические и экономические, а также идентификация трудностей и вызовов, с которыми сталкиваются отношения двух сторон. Задачами, поставленными для проведения данного анализа, были: изучение исторической составляющей отношений Украины и ЕС для лучшего понимания их взаимоотношений и взаимодействий; изучение официальных документов, законов и других источников, относящихся к отношениям между ЕС и Украиной; сбор данных и статистики о торговых потоках, инвестициях, культурных обменах и других аспектах взаимоотношений.*

Ключевые слова: *Европейский Союз, Украина, Соглашение о партнерстве и сотрудничестве Украина-ЕС, Европейская комиссия, Соглашения об ассоциации Украина – ЕС, Европейский инструмент поддержания мира*

С момента приобретения Украиной независимости сотрудничество с ЕС развивается неравномерно. В 1994 г. Украина стала первой страной из бывших Союзных республик, подписавшей с Евросоюзом Соглашение о партнерстве и сотрудничестве. Названное соглашение предвещало Украине немалые экономические выгоды. Однако процесс по установлению партнерских отношений Украина-ЕС начался значительно позже. Декларативность государственных управленческих решений, слабое функциональное и институциональное закрепление приоритетности политики европейской интеграции, низкий уровень профессионализма государственных служащих и отсутствие знаний в области евроинтеграции негативным образом сказались на реализации заключенного соглашения.

Подписанное в 1994 г. Соглашение о партнерстве и сотрудничестве вступило в силу только 1 марта 1998 г., когда торговые отношения с Украиной отошли на второй план. В заявлении Европейской комиссии в декабре 2001 г. отмечалось, что приоритетными задачами по Украине на том этапе являлись борьба со СПИДом, туберкулезом, нелегальной миграцией и организованной преступностью. По уровню социально-экономического развития Украина существенно отставала от многих стран субрегиона, уровень национальной экономики был ниже не только относительно европейских стран, но и многих развивающихся стран. Думается, что подобная ситуация сложилась вследствие того, что Украина за первые 10 лет независимости не провела ни одной эффективной экономической реформы. Предполагается, что Европейскому союзу на тот момент было не выгодно направлять крупные денежные средства на решение проблем нестабильной украинской экономики.

Переговоры Украины с ЕС, ежегодные саммиты Украина-ЕС, заседания Совета по вопросам сотрудничества не приносили ощутимых результатов для Украины. Каждый раз ей предъявлялись новые требования и претензии. Украина систематически просила предоставить ей статус ассоциированного члена. В ответ на это Еврокомиссия в 2004-2005 гг. предложила ей статус «соседа ЕС». С одной стороны, такой статус не предусматривал членства в ЕС, но с другой, - страна-сосед в перспективе должна получить доступ к рынку и войти в открытый инвестиционный режим.

На момент подписания Соглашения об ассоциации с ЕС Украину волновал, прежде всего, доступ к открытому инвестиционному режиму. Украине были необходимы иностранные инвестиции для развития национальной экономики. Приобретая самостоятельность, Украина осталась наедине со своими экономическими и политическими реалиями. Слабые интеграционные позиции Украины и несоответствие ее характеристик политическим и экономическим критериям вступления в ЕС оставили Украину позади стран Центральной и Восточной Европы, которые активно и продуктивно осуществляли сложные и многогранные рыночные преобразования.

Прорывным в отношениях Украины и ЕС был 2008 г., когда она вступила в ВТО. В этом же году начался процесс подготовки соглашения о расширенной и всеобъемлющей зоне свободной торговли и ассоциации с ЕС. Ключевой задачей в реализации евроинтеграционного направления Украины стали разработка и предварительное подписание Соглашения об ассоциации с ЕС в 2008 г. В рамках Соглашения об ассоциации с Евросоюзом с 2008 г. Украина и ЕС вели переговоры о заключении Соглашения о «глубокой и всеобъемлющей зоне свободной торговли», в рамках которого предусмотрено не только снижение тарифов, но и снижение затрат торговли за счет гармонизации регуляторных практик и упрощение таможенного режима.

Анализ условий Соглашения об ассоциации между Украиной и ЕС позволяет выделить два аспекта: политико-юридический и экономический. Политико-юридический указывает на особенности отношений ассоциации ЕС с Украиной основывающиеся на устоявшихся принципах и традициях ЕС. Заключая Соглашение об ассоциации, Украина заявила о своей решимости перейти от постсоветской страны, которая вынуждена соблюдать принципы ЕС под страхом быть изолированной от цивилизованного мира, в страну, которая является составляющей цивилизованного мира. В то же время, соглашение об ассоциации не предполагает обретения «ассоциированного членства» в ЕС. В Соглашении отсутствует упоминание о перспективе

членства Украины в ЕС, что существенно отдаляет Украину от достижения конечной цели - получение полного членства в ЕС в среднесрочной перспективе. Новым и новаторским элементом политической части соглашения стали положения о гарантиях безопасности Украины, в частности положение об обязательствах сторон уважать принципы суверенитета и территориальной целостности, нерушимости границ и независимости. После бурных событий конца 2013 - начала 2014 гг. произошло несколько принципиально важных изменений в понимании политико-юридических вопросов и вопросов безопасности, которые являются составляющей частью Соглашения об ассоциации Украины с ЕС. Отказ президента Виктора Януковича подписать соглашение с Евросоюзом стал поводом для массовых акций протеста в Киеве, и после почти трёх месяцев сложного противостояния в конце февраля 2014 года в Украине произошла смена власти. 2 марта новое правительство распорядилось возобновить процесс подготовки к подписанию соглашения. 21 марта представители ЕС и премьер-министр Украины Арсений Яценюк подписали политический блок Соглашения - ту часть документа, которая касается политического взаимодействия, вопросов безопасности и борьбы с терроризмом.

27 июня 2014 г. во время саммита ЕС в Брюсселе была подписана экономическая часть Соглашения, предусматривающая глубокую экономическую интеграцию Украины с ЕС, а также создание зоны свободной торговли. 16 марта 2014 г. Верховная рада Украины одобрила законопроект о ратификации соглашения, который в этот же день был подписан президентом Украины П. Порошенко. Отличительной чертой ЗСТ между Украиной и ЕС является осуществление комплексной программы адаптации содержания секторальных законодательных и подзаконных актов Украины к соответствующим стандартам ЕС. Либерализация торговли между Украиной и ЕС позволит устранить технические барьеры и расширить доступ украинских экспортеров на внутренний рынок ЕС, а также улучшить правила торговли и расширить присутствие европейских экспортеров на украинском рынке, что способствует удовлетворению украинцев качественными товарами. В соответствии с программами экономического реформирования украинским правительством были сделаны первые шаги по улучшению инвестиционного климата, включая дерегулирование предпринимательской деятельности, совершенствование бюджетного и налогового законодательства. В частности, была принята новая редакция Таможенного кодекса и Стратегия таможенного сотрудничества между Украиной и ЕС, вступил в силу новый Уголовный процессуальный кодекс, одобрена Концепция развития системы

управления государственными финансами, начат неформальный Диалог Украина-ЕС, касающийся вопросов бизнес-климата. Стоит учитывать то, что целый ряд предусмотренных Соглашением мер был связан с огромными инвестициями, которые вряд ли могли быть в значительной части покрыты фондами ЕС с учетом прежней финансовой напряженности в ЕС.

После подписания Украиной Соглашения об ассоциации инвестиционные показатели страны ухудшились, а ключевые отрасли экономики, в том числе экспортоориентированные, погрузились в глубокий кризис. В основном это объясняется падением объемов закупок российского газа, замещенного газом из газовых хранилищ, принадлежащих ЕС, а не Украине. с 2014 г. экспорт в страны ЕС вырос лишь на 5%, а по итогам первых четырех месяцев 2015 г. упал на 35%. В целом, доля украинского экспорта в страны ЕС составила 34% от общего объема экспорта. Из этого можно сделать вывод, что ЗСТ эффективна только в одном направлении - из ЕС в Украину. 3 ноября 2021, на заседании экономического Комитета Верховной Рады Украины народные депутаты приняли официальные рекомендации для правительства Украины о необходимости пересмотра условий Соглашения об ассоциации с ЕС, из-за его невыгодности и экономической убыточности для Украины.

Присоединение Крыма к России является предметом жарких споров юристов, политологов, экономистов, историков. На протяжении многих лет после приобретения Украиной статуса независимости в общественном сознании российских граждан присутствовала «тема» Крыма и России. Такие международные организации, как Венецианская комиссия, НАТО, Парламентская ассамблея Совета Европы и Парламентская ассамблея ОБСЕ посчитали присоединение Крыма к России незаконным и нарушающим нормы международного права. В большинстве своем международное сообщество отрицательно отнеслось к присоединению Крыма к России, руководствуясь принципом нерушимости государственных границ Украины, очерченных международным правом и признанных странами-членами ООН. На этом фоне присоединение Крыма привело к тому, что страны Запада встали на поддержку Украины, а также это повлекло за собой обострение взаимоотношений России с США и ЕС и стало одной из причин применения экономических санкций.

24 февраля 2022 г. российские вооруженные силы начали полномасштабное вторжение в Украину. В результате этой агрессии значительные районы украинской территории в настоящее время являются зонами военных действий, из которых спасается множество людей. ЕС един в своей неизменной поддержке Украины и усиливает политическую, гуманитарную,

финансовую и военную помощь. Европейская комиссия, кроме того, тесно сотрудничает с соседними с Украиной странами, чтобы поддержать их в обеспечении защиты людей, спасающихся от вторжения. С начала российской агрессивной войны, ЕС, его государства-члены и финансовые институты в рамках подхода «Команда Европы» было выделено 37,8 млрд евро на поддержку экономической, социальной и финансовой устойчивости Украины, включая макрофинансовую помощь, бюджетную поддержку, экстренную помощь, реагирование на кризисы и гуманитарную помощь. Более того, предоставлены меры по оказанию военной помощи на сумму около 12 млрд евро, включая 3,6 млрд евро из Европейского инструмента поддержания мира. Всего на данный момент общая поддержка Украине с начала российской агрессии составляет около 50 млрд евро. Комиссия также работает над сбором взноса в размере 1 млрд евро для быстрого восстановления. Вместе с ресурсами, предоставленными для удовлетворения потребностей украинцев, спасающихся в ЕС от войны, общая поддержка для Украины и украинцев составляет около 67 млрд евро.

668 млн евро было выделено на проекты гуманитарной помощи для поддержки гражданского населения, пострадавшего от войны в Украине. В эту сумму входят, соответственно, 630 млн. евро для Украины и 38 млн евро для Молдовы на оказание помощи людям, спасающимся от агрессии. Данная гуманитарная помощь от ЕС обеспечивает людей продовольствием, водой, услугами здравоохранения, временным жильем и помогает удовлетворить их основные потребности.

Кроме того, 330 млн евро направляются на программу чрезвычайной поддержки, которая помогает обеспечить доступ к основным товарам и услугам, таким как образование, здравоохранение и продукты питания. Она также способствует защите населения, как внутренне перемещенных лиц, так и принимающих их общин, равно как и оказанию поддержки малым и средним предприятиям и сельскому хозяйству. Еще одна важная цель заключается в восстановлении гражданской маломасштабной инфраструктуры, обеспечении энергетической безопасности и усилении кибербезопасности, свободы средств массовой информации и действий против дезинформации. Предыдущие текущие проекты на сумму 192 млн евро были скорректированы для удовлетворения неотложных потребностей на местах.

На основе всего вышесказанного, можно сделать вывод о том, что отношения между ЕС и Украиной в настоящее время находятся на высоком уровне, что подтверждается их обширной и многосторонней характеристикой. Однако, необходимо отметить, что эти отношения также сталкиваются

с различными вызовами и проблемами, включая экономические и политические трудности, а также сопротивление некоторых членов ЕС украинскому членству в Европейском союзе. В этом контексте, продолжение укрепления отношений между ЕС и Украиной требует от обеих сторон усиленных усилий и готовности к диалогу и компромиссу, особенно в свете изменяющейся геополитической обстановки в регионе.

БИБЛИОГРАФИЯ:

1. Интерфакс. *Украина и ЕС подписали экономическую часть соглашения об ассоциации*. Интерфакс. 2014. 27 июня.
2. ЗСТ. *Между Украиной и ЕС начала действовать зона свободной торговли*. ЗСТ. 2016. 1 января.
3. *EU-Ukraine Association Agreement - the full text*. European Union. 2014. 27 июня.
4. *Отношения ЕС-Украина в фактах и цифрах*. EUNEIGHBOURSEAST. 2021. Июль.
5. ЛОГИНОВА, А.С. *Украина и Европейский союз: реальность и перспективы*. В: Научная статья. 2018.
6. *Подписан политический блок соглашения об ассоциации Украины с ЕС*. ИТАР-ТАСС. 2014. 21 марта.
7. *EU Solidarity with Ukraine*. [online]. Доступ: https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/eu-assistance-ukraine/stand-ukraine-global-campaign_en .
8. *Гуманитарная помощь*. [online]. Доступ: https://commission.europa.eu/index_en
9. *Механизм гражданской защиты ЕС*. [online]. Доступ: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/eu-civil-protection-mechanism_en .
10. *Поддержка энергетической отрасли*. [online]. Доступ: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_22_1789
11. *Реконструкция Украины*. [online]. Доступ: https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/eu-assistance-ukraine/reconstruction-ukraine_ru .

RELAȚII DE COLABORARE ÎNTRE UE ȘI GEORGIA ÎN CONTEXTUL DEPURERII CERERII DE ADERARE

EU COOPERATION WITH GEORGIA: OBJECTIVES ACHIEVEMENTS AND PERSPECTIVES

CZU: 339.94:061.1 UE:327(479.22)

Adelina NASTAS

studentă, Facultatea Relații
Internaționale, Științe Politice
și Administrative
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID ID: 0009-0000-9092-4554
e-mail: nastas.adelina13@gmail.com

Rezumat: *Articolul explorează colaborarea strânsă dintre Uniunea Europeană (UE) și Georgia, în special în lumina depunerii cererii de aderare a Georgiei la UE. Semnarea Acordului de Asociere în 2014 a consolidat angajamentul reciproc în ceea ce privește statul de drept, drepturile omului, buna guvernare și dezvoltarea economică. AA, împreună cu Politica Europeană de Vecinătate, subliniază importanța Georgiei în contextul european. Colaborarea se extinde către diverse sectoare, inclusiv transport, energie și mediu, iar UE susține integritatea teritorială a Georgiei în granițele sale internațional recunoscute. Georgia a obținut acces la Zona de Liber Schimb Aprofundată și Cuprinzătoare, contribuind semnificativ la modernizarea și diversificarea economiei. De asemenea, proiectul „Access2Markets” al Comisiei Europene facilitează schimbul comercial. Georgia beneficiază de sprijinul UE în proiecte precum „EU4Climate”, evidențiind perspectiva sa promițătoare în cadrul Uniunii Europene.*

Cuvinte-cheie: *Uniunea Europeană, Georgia, aderare, Acord de Asociere, Politica Europeană de Vecinătate, integrare, economie, colaborare sectorială.*

Abstract: *This article delves into the close collaboration between the European Union (EU) and Georgia, particularly in light of Georgia's accession request to the EU. The signing of the Association Agreement in 2014 solidified mutual commitments regarding the rule of law, human rights, good governance, and economic development. This agreement, along with the European Neighbourhood Policy, underscores Georgia's significance in the European context. Collaboration extends across various sectors, including transportation, energy, and environment, with the EU supporting Georgia's territorial integrity within its internationally recognized borders. Through the Comprehensive and Enhanced Partnership Agreement, Georgia gained access, significantly contributing to the modernization and diversification of its economy. Additionally, the European Commission's "Access2Markets" project facilitates trade. Georgia benefits*

from EU support in projects like “EU4Climate,” highlighting its promising prospects within the European Union.

Keywords: *European Union, Georgia, accession, Association Agreement, European Neighbourhood Policy, integration, economy, sectoral collaboration.*

Cooperarea dintre Georgia și Uniunea Europeană se bucură de o relație foarte strânsă. Aceasta o putem observa prin semnarea Acordului de Asociere (AA) dintre UE și Georgia din iunie 2014, care a intrat în vigoare în anul 2016. În cadrul AA atât UE, cât și Georgia are drept obiectiv de a crește statutul de drept, inclusiv a drepturilor omului care se află în centrul valorilor UE, buna guvernare și dezvoltare economică [1].

Cadrul instituțional a Acordului de Asociere (AA) stabilește organisme precum Consiliul de Asociere care supraveghează aplicarea acestuia, iar datoriță Agendei de Asociere se definesc prioritățile necesare pentru implementarea obiectivelor stabilite în cadrul acestui acord. De asemenea, acest acord face parte din Politica Europeană de Vecinătate a UE. Acest parteneriat, lansat în anul 2009, a extins cooperarea și a subliniat importanța Georgiei ca parte integrativă a UE. Pe lângă sprijinirea reformelor, parteneriatul estic lucrează pentru o mare mobilitate a cetățenilor și o colaborare mai puternică într-o serie de sectoare, cum ar fi transportul, energia și mediul. În plus, UE este ferm angajată în politică sa de sprijinire a integrității teritoriale a Georgiei în cadrul granițelor sale recunoscute internațional, precum și angajamentul cu regiunile separatiste Abhazia și Osetia de Sud, în sprijinul dezvoltării conflictului pe termen lung.

UE sprijină Georgia în dezvoltarea potențialului său economic prin cooperare internațională, prin care se enumeră alinierea la standardele legislative ale UE. În urma Acordului de Asociere, Georgia a obținut acces la Zona de Liber Schimb Aprofundată și Cuprinzătoare (ZLSAC). În calitate de pilon principal al Acordului de Asociere acesta a contribuit, și contribuie în continuare, la modernizarea și diversificarea economiei din Georgia. O dată cu accesul la zona de Liber Schimb Aprofundată și Cuprinzătoare, comerțul dintre UE și Georgia a crescut constant de-a lungul mai multor ani, iar în prezent UE este principalul partener comercial al Georgiei. ZLSAC adâncește legăturile economice ale Georgiei cu UE și include dispoziții publice vamale, regulile vamale comune, împreună cu standardele tehnice și sanitare pentru bunuri precum produsele alimentare, drepturile de proprietate intelectuală și regulile de concurență. La rândul său UE se angajează să sprijine Guvernul georgian în consolidarea competitivității sale la export, cum ar fi prin instruirea de management al calității și sisteme de infrastructură a calității pentru a asigura îndeplinirea standardelor.

Din octombrie 2020, Comisia Europeană a lansat un nou proiect cu denumirea „*Access2Markets*” care reprezintă un portal online pentru informații comerciale [4]. Acest portal este o combinație dintre portalurile de informații anterioare, baza de date de acces la piață și biroul de asistență socială. Noul portal este un singur punct de acces pentru informații practice pentru import și export unde sunt expuse așa informații precum: cum să exportați mărfuri în peste 120 de țări din afara UE; cum să importați mărfuri din orice țară din lume; comerțul în interiorul UE; beneficiile acordurilor comerciale ale UE cu peste 70 de țări; informații specifice produsului, cum ar fi tarife, taxe naționale, reguli de origine, proceduri vamale, formalități de import și cerințe de produs, bariere comerciale și fluxuri comerciale. În anul 2020 exporturile UE către Georgia s-au ridicat la 1,587 miliarde de euro. Produsele de import fiind în principal cele neagricole, cum ar fi produse ale industriilor chimice, mașini și aparate, produse minerale. Importurile ale UE din Georgia sunt produse industriale, precum produsele minerale, și produsele agricole, cum ar fi produse alimentare, băuturi, tutun, articole textile și produse ale industriilor chimice. UE a importat bunuri în valoare de 763 milioane de euro din Georgia în anul 2020.

În calitate de țară candidată la UE, Georgia are perspective foarte mari, luând în considerare că a reușit să obțină statutul de țară candidată în mai puțin de jumate de an, comparativ cu alte țări. Datorită relațiilor create cu UE pe parcursul mai multor ani și a semnării Acordului de Asociere, Georgia participă la proiectele înaintate de UE, inclusiv în acele proiecte care sunt preconizate pentru un viitor mai îndelungat. Un asemenea proiect este proiectul „*EU4Climate*” cu privire la atingerea neutralității climatice până în anul 2050 [5]. În Georgia, UE sprijină eforturile de abordare și adaptare la schimbările climatice și prin acest proiect finanțează numeroase investiții în infrastructură care contribuie la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. De asemenea, UE promovează și accelerează tranziția globală a sectorului energetic. În acest plan, UE sprijină eforturile Georgiei de a promova eficiența energetică și utilizarea unei energii care nu dăunează mediului înconjurător.

Existența unui mediu sănătos este esențială pentru viață, oferindu-ne hrană, sănătate și medicamente, materiale, recreere și bunăstare. În acest domeniu, UE sprijină Georgia în protejarea ariilor naturale și în protecția resurselor de apă prin dezvoltarea infrastructurii de canalizare a apei și furnizare de echipamente pentru monitorizarea calității apei potabile. UE depune eforturi pentru a îmbunătăți gestionarea resurselor naturale și la o economie circulară neutră din punct de vedere climatic, eficient din punct de vedere al resurselor. În Georgia, UE sprijină gestionarea îmbunătățită a deșeurilor, dezvoltarea politicilor cum ar fi responsabilitatea

extinsă a producătorului, o industrie de ambalare durabilă prin dezvoltarea clusterelor. Tranziția către sisteme alimentare durabile este o componentă importantă a tranziției ecologice, asigurând sustenabilitatea socială, de mediu și economică.

Concluzie: Relațiile create în urma participării Georgiei la mai multe proiecte finanțate de UE permit existența unui fundament solid, care poate permite aderarea Georgiei la UE și extindere a spațiului european. Asemenea relații s-au dobândit în urma colaborării pe parcursul mai multor ani, în baza cărora Georgia a câpătat încrederea Uniunii Europene ca fiind o țară cu perspective mari.

REFERINȚE:

1. *Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, of the one part, and Georgia, of the other part.* [online]. Disponibil: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/PDF/?uri=CELEX:22014A0830\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/PDF/?uri=CELEX:22014A0830(02))
2. *Relations with the EU. The European Union and Georgia.* [online]. Disponibil: https://www.eeas.europa.eu/georgia/european-union-and-georgia_en?s=221#2774 (accesat: 03 aprilie 2023)
3. *Opinion on the EU membership application by Georgia.* [online]. Disponibil: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/QANDA_22_3800 (accesat: 04 aprilie 2023)
4. *EU launches Access2Markets portal to support trade by small businesses.* [online]. Disponibil: <https://eu4georgia.eu/eu-launches-access2markets-portal-to-support-trade-by-small-businesses/> (accesat: 04 aprilie 2023)
5. *Georgia.* [online]. Disponibil: <https://eu4climate.eu/georgia/> (accesat: 05 aprilie 2023)

ПОЛИТИКА ЕС В ОТНОШЕНИИ СТРАН ЮЖНОГО КАВКАЗА

EU POLICY TOWARDS THE COUNTRIES OF THE SOUTH CAUCASUS

CZU: 327:061.1 UE:327(479-13)

Oleg VOLCOV

student, Facultatea Relații
Internaționale, Științe Politice
și Administrative

Universitatea de Stat din Moldova

ORCID ID: 0009-0004-0335-4012

e-mail: ac20volcov.oleg@gmail.com

Rezumat: *Interesele politice ale Uniunii Europene față de țările din Caucazul de Sud au început să se manifeste activ la începutul anilor 2000 și au fost motivate de sprijinul acordat de statele europene, organizații colective și alte structuri în diverse domenii ale țărilor partenere din est, acolo unde a fost necesar. Scopul acestui articol este de a demonstra contribuția UE la politica și economia Georgiei, Azerbaidjanului și Armeniei în perioada de la sfârșitul anilor '90 până în prezent. Obiectivele articolului includ: evidențierea influenței UE asupra țărilor din Caucazul de Sud; examinarea relevanței parcursului de integrare europeană a Georgiei, Armeniei și Azerbaidjanului; prezentarea influenței UE pe exemplul Georgiei și a acordurilor lor de asociere; determinarea gradului de importanță a UE și a Uniunii Economice Eurasiatice, între care se află în balanță Armenia; analizarea politicii de interese a Azerbaidjanului în dilema dintre UE și Rusia.*

Cuvinte cheie: *Uniunea Europeană; Caucazul de Sud, Georgia, Armenia, Azerbaidjan.*

Abstract: *The European Union's political interests towards the South Caucasus countries began to actively manifest in the early 2000s and were driven by the support provided by European states, collective organizations, and other structures in various areas of the partner countries in the East, where it was deemed necessary. The purpose of this article is to demonstrate the EU's contribution to the politics and economy of Georgia, Azerbaijan, and Armenia from the late 1990s to the present. The objectives of the article include: highlighting the EU's influence on the South Caucasus countries; examining the relevance of the European integration path of Georgia, Armenia, and Azerbaijan; showcasing the EU's impact using the example of Georgia and their association agreements; determining the level of significance of the EU and the Eurasian Economic Union, between which Armenia balances; analysing Azerbaijan's policy interests in the dilemma between the EU and Russia.*

Keywords: *European Union; South Caucasus, Georgia, Armenia, Azerbaijan.*

Аннотация: *Политические интересы Европейского Союза в отношении стран Южного Кавказа активно начали проявляться в начале 2000-х и обуславливаются помощью европейских стран, коллективных организаций и иных структур в разных областях восточных стран-партнёров, где это было необходимо. Целью данной статьи является демонстрация вклада ЕС в политику и экономику Грузии, Азербайджана и Армении за период с конца девяностых-начала двухтысячных и по сей день. Задачи статьи: обозначить влияние ЕС на страны Южного Кавказа; рассмотреть релевантность пути к евроинтеграции Грузии, Армении и Азербайджана; показать влияние ЕС на примере Грузии и их соглашений об ассоциации; определить степень важности ЕС и ЕАЭС, меж которыми балансирует Армения; проанализировать политику интересов Азербайджана в дилемме ЕС и России.*

Ключевые слова: *Европейский Союз; Южный Кавказ, Грузия, Армения, Азербайджан*

Принцип следования европейским ценностям подразумевает нормативную роль ЕС как актора, создающего вокруг себя пространство на основе ценностей демократии, верховенства закона, уважения прав человека. Ввиду включения положения о политике соседства в качестве статьи в основополагающий документ ЕС продвижение европейских ценностей за своими пределами признаётся самим ЕС как неотъемлемая часть внешней политики Союза.

Южный Кавказ – пример трёх стран, для которых интеграция с ЕС развивается в разных направлениях, несмотря на принадлежность к единому региону и изначально схожие условия вхождения в программу политики соседства ЕС. Отношения стран Южного Кавказа и ЕС установились в конце 1990-х гг., когда ЕС заключил с Арменией, Грузией и Азербайджаном Соглашения о партнёрстве и сотрудничестве.

Драйвером интеграции как с ЕС, так и с Россией служит не только традиционно многовекторная внешняя политика стран региона, но и экономические взаимоотношения с обоими акторами. Совокупная доля ЕС во внешнеторговом обороте Армении, по данным Европейской Комиссии на 2020 год, составляет 30%, Грузии – 30%, в случае Азербайджана эта цифра составляет 40%.

Существенной преградой в развитии Южного Кавказа является наличие замороженных конфликтов. Фактически регион переполнен множеством разделительных линий. Из-за конфликта в Нагорном Карабахе между

Армений и Азербайджаном отсутствуют какие-либо экономические отношения. Правила зоны свободной торговли с ЕС в реальности не распространяются на продукцию из Южной Осетии и Абхазии. Таким образом, целые территории оказываются отрезаны от интеграционных процессов.

В 2014 г. Грузия подписала Соглашение об ассоциации. С 2016 года некоторые его главы уже начали осуществляться. Соглашение предусматривает структурные реформы во многих важнейших сферах, таких, как государственные финансы, промышленная политика и другие.

Существенная часть Соглашения касается снижения торговых барьеров между Европейским Союзом и Грузией. Через пять лет после вступления Соглашения в силу стороны обязуются провести консультации по поводу ещё большей либерализации торгового режима Грузии и ЕС. Неоспоримо, что подписание Соглашения об ассоциации с Грузией для ЕС прежде всего политический проект. Что касается взаимоотношений с Россией, она на сегодняшний день не является главным торговым партнёром для Грузии и источником инвестиций. Согласно данным национальной статистической службы Грузии, по объёму прямых иностранных инвестиций в Грузии лидирует Азербайджан. Это связано с вполне успешными попытками грузинских властей диверсифицировать поставки энергоресурсов и уменьшить зависимость от России.

Если Грузия преследует чётко определённый путь максимального сближения с ЕС, то Армения – страна, традиционно сочетающая многовековую торность своей политики со стратегическим значением России в экономике страны и безопасности в регионе. По показателю прямых иностранных инвестиций в Армению лидирует Россия. Среди крупных проектов, финансируемых российскими компаниями, проект строительства энергоблока Армянской АЭС, строительство Тепло-Энерго Станции, освоение месторождений урановой руды, инвестиции в железнодорожный транспорт.

Армения – единственный союзник России по ОДКБ на Южном Кавказе, что даёт ей возможность закупать российскую военную технику по внутренним ценам; в Армении также расположены две российские военные базы. В 2013 году Армения заявила о своём намерении вступить в ЕАЭС. 29 мая 2014 года Армения присоединилась к Договору о Евразийском Экономическом Союзе, в связи с чем переговоры о подписании Соглашения об ассоциации с ЕС прекратились.

На данный момент направленность взаимоотношений ЕС с Арменией принципиально отлична от направленности отношений с Россией: если в первом сотрудничестве во многом нацелено на осуществление политиче-

ских и экономических реформ, развитие науки и системы образования, то во втором оно носит стратегический характер и имеет целью обеспечение экономической и военной безопасности страны.

Из всех трёх стран региона Азербайджан занял наиболее прагматичную позицию, сочетая внеблоковый статус с ролью регионального лидера в мусульманском мире, стратегическими отношения с РФ и взаимовыгодным сотрудничеством с ЕС. По данным национальной статистической службы Азербайджана, основным торговым партнёром страны в 2014 г. являлась Италия, Германия и лишь затем Россия, будучи членом минской группы, – важный посредник в урегулировании ситуации в Нагорном Карабахе и стратегический союзник в сфере безопасности. Главная проблема сотрудничества ЕС с Азербайджаном состоит в том, что экономическое взаимодействие не влечёт за собой больших структурных политических изменений. Это подрывает роль ЕС в качестве глобального актора, формирующего особое политическое пространство вокруг себя, основанное на ценностях демократии и свободы.

БИБЛИОГРАФИЯ И ССЫЛКИ:

1. МЕЛИКЯН, Д. *Армения и Евразийский Союз: от сотрудничества до интеграции*. В: Аналитические записки: Институт Кавказа, 2015.
2. *Договор о Европейском Союзе* (Маастрихт, 7 февраля 1992 г.) (в редакции Лиссабонского договора 2007 г.) [Электронный ресурс]. Доступ: <http://base.garant.ru/2566557/#ixzz41gwjB3Ye>
3. БОРКО Ю.А. *Кавказский конфликт и отношения Россия – ЕС*. 2008
4. КОЛОБОВ, О., ХОХЛЫШЕВА О. *Евросоюз и Россия: возможности конструктивного взаимодействия*. В: Современная Европа. 2015. №5. pp. 69–74.
5. *Европейский Союз в поиске глобальной роли: политика, экономика, безопасность*. / Под ред. А. Громько и М.Г. Носова. Москва: Изд-во Весь Мир, 2017.

Статья разработана в рамках проекта «Европейская политика соседства».

ВОСТОЧНАЯ ПОЛИТИКА СОСЕДСТВА ЕС В ГРУЗИИ

THE EU'S EASTERN NEIGHBOURHOOD POLICY IN GEORGIA

CZU: 327:061.1 UE(4-11:479.22)

Alina STANCEVA

studentă, Facultatea Relații Internaționale,
Științe Politice și Administrative

Universitatea de Stat din Moldova

ORCID: 0009-0007-4931-8078

e-mail: stanceva.alina1@gmail.com

Rezumat: Acest articol se concentrează pe analiza politicii est-europene a vecinătății Uniunii Europene în Georgia. Sunt descrise mecanismele și instrumentele principale utilizate de UE pentru atingerea obiectivelor sale în relația cu Georgia, inclusiv programele de asistență financiară, asistența tehnică și cooperarea în domeniul comerțului și investițiilor. De asemenea, sunt examinate provocările cheie cu care se confruntă UE în relațiile sale cu Georgia, cum ar fi instabilitatea politică, conflictele din regiune, corupția și dezvoltarea economică slabă. Sunt prezentate mai multe recomandări pentru consolidarea cooperării între UE și Georgia, inclusiv îmbunătățirea eficacității asistenței financiare, sprijinirea reformelor și combaterea corupției, precum și promovarea soluțiilor pașnice în rezolvarea conflictelor din regiune. În ansamblu, articolul reprezintă o contribuție importantă la studiul politicii est-europene a vecinătății UE și a implementării sale în Georgia.

Cuvinte-cheie: Politică est-europeană a vecinătății, Uniunea Europeană, Georgia, asistență financiară, asistență tehnică, comerț, investiții, instabilitate politică, conflicte, corupție, dezvoltare economică, reforme, soluții pașnice în rezolvarea conflictelor.

Abstract: This article is dedicated to the analysis of the European Union's Eastern Neighborhood Policy in Georgia. The article outlines the primary mechanisms and tools employed by the EU to achieve its objectives concerning Georgia, encompassing programs of financial aid, technical assistance, and cooperation in the realms of trade and investments. Additionally, key challenges faced by the EU in its relations with Georgia are examined, such as political instability, regional conflicts, corruption, and weak economic development. A series of recommendations are discussed for enhancing cooperation between the EU and Georgia, including improving the efficacy of financial aid, supporting reforms and combating corruption, as well as promoting peaceful conflict resolutions in the region. Overall, the article constitutes a significant contribution to the study of the EU's Eastern Neighborhood Policy and its implementation in Georgia.

Keywords: Eastern Neighborhood Policy, European Union, Georgia, financial aid, technical assistance, trade, investments, political instability, conflicts, corruption, economic development, reforms, peaceful conflict resolutions.

Введение. Европейская политика соседства (ЕПС), инициированная ЕС в 2004 г., и программа Восточного партнерства (ПВП), 2009 г., представляют собой попытку оказывать влияние на события в странах Восточного и Южного Кавказа в целях укрепления стабильности, безопасности на границах ЕС. Программы ЕС направлены на сближение стран-партнеров с экономическими и политическими нормами ЕС. В рамках названных программ ЕС пытается стимулировать проведение широкомасштабных реформ в странах-партнерах [1. С. 344]. Истоки ЕПС можно проследить в заключении соглашений о партнерстве и сотрудничестве с новыми независимыми государствами Восточной Европы (с Грузией такое соглашение было подписано в 1999 г.) и создании Евро-средиземноморского партнерства (Euro-Mediterranean Partnership). Эти программы тесно связаны с четвертым и пятым расширением ЕС (2004 и 2007 гг.). Европейская Комиссия неоднократно подчеркивала необходимость создания механизма для сотрудничества с новыми соседями расширенного ЕС в своих документах.

Сотрудничество с ЕС означало, что странам-партнерам будут выделяться средства на проведение реформ, способствующих сближению с европейскими ценностями и нормами в политической и правовой сфере. Экономическое сотрудничество предполагало расширение зоны трансграничной торговли, отмену пошлин и снижение тарифов, содействие торговле на общеевропейском рынке и участие в экономических программах ЕС. Каждая страна ЕПС заключает с ЕС план действий (Action Plan) с перечнем приоритетных целей и задач. Страны реципиенты регулярно отчитываются о проделанной работе, что становится основой для корректировки плана действий.

ЕС реализует несколько региональных программ соседства:

- *Южный Кавказ*: Грузия, Армения, Азербайджан;
- *Восточная Европа*: Украина, Молдавия, Беларусь;
- *Средиземноморский регион*: Алжир, Египет, Израиль, Иордания, Ливан, Ливия, Марокко, Сирия, Тунис и Палестинская автономия.

Расширение ЕС 2004 г. приблизило границы ЕС к Южному Кавказу, и Грузия была включена в Европейскую политику соседства.

Программа Восточного партнерства включает двустороннее и многостороннее сотрудничество. ЕС и страны-участницы ведут переговоры по заключению Соглашения об ассоциации, Глубокой и всеобъемлющей зоны свободной торговли, предоставлению лояльного визового режима. Многостороннее сотрудничество предполагает реализацию четырех приоритетных задач, которые были определены на Рижском саммите ПВП 2015 г.: усиление

институтов управления, сильная экономика, развитие региональных связей и укрепление общества [2, с. 4]. Политика соседства и программа Восточного партнёрства показывают изменение политики ЕС в отношении соседних стран. Изменения определены переменами в политике и состоянии самого ЕС и в сопредельных странах. Сегодня ЕС стремится обезопасить свои восточные границы, в том числе от таких рисков, как нелегальная миграция, экономические кризисы и поставки энергоресурсов. Для достижения этих целей ЕС поддерживает демократические и экономические реформы в соседних странах и стремится к поддержанию политической стабильности и безопасности в Европе в целом.

Влияние ЕС на политический режим в Грузии. В 1992–2006 гг. ЕС предоставил Грузии помощь в размере 505 млн евро через нескольких финансовых инструментов: программы TACIS, Программа продовольственной безопасности (Food security programme), финансирование через Офис ЕС по гуманитарной помощи ЕС (EU Humanitarian Office), Европейская инициатива по демократии и правам человека (European Initiative for Democracy and Human Rights), Реабилитация и макрофинансовая помощь. В 2003 г. после Революции роз ЕС заявил о намерении пересмотреть объемы финансовой помощи Грузии. В июне 2004 г. Европейская комиссия сопредседательствовала на конференции доноров Всемирного банка, на которой было объявлено о выделении Грузии помощи в размере 850 млн евро на 2004–2006 гг. ЕС обязался выделить 125 млн евро, удвоив помощь Грузии в 2004–2006 гг. по сравнению с предыдущим периодом.

В 1994–1997 гг. финансовая помощь шла по Программе продовольственной безопасности, Европейской программе защиты гражданского населения и оказания гуманитарной помощи. Это объясняется тем, что в 1994 г. действующий президент Грузии Эдуард Шеварднадзе подписал с Абхазией соглашение о прекращении огня и разъединении сил после гражданской войны. Однако ситуация на юге Абхазии оставалась сложной, и в это период шло восстановление пострадавших населенных пунктов и обеспечение населения. В 2004 г. отмечен максимальный объем финансовой помощи в рамках программы TACIS, направленной на восстановление экономики и помощь в проведении реформ в Грузии. Возможно, это связано с Революцией роз 2003 г. и проведением масштабных политических и экономических реформ. В 2007 г. самой большой статьей финансовой поддержки Грузии стала макроэкономическая помощь. Помимо традиционной технической помощи, средства были использованы для сопровождения реформ в сфере уголовного права, управления государственными финансами, региональ-

ного развития, профессионального образования и обучения, сельского хозяйства и поддержки временно перемещенных лиц. Комментируя цифры в таблице, можно отметить, что в 2008 г. основанием для получения большого объема финансовой помощи стал вооруженный конфликт с Россией. Несмотря на то, что все денежные поступления со стороны ЕС планируются заранее и прописываются по каждому направлению, в 2008 г. было выделено дополнительно 500 млн евро помимо запланированных 90 млн евро.

Сопоставляя индекс свободы и оценку политического режима, отметим общие тенденции: – до прихода Михаила Саакашвили к власти и победы оппозиции на выборах 2004 г. существующий режим не оценивался как демократический;

– Российско-грузинский вооруженный конфликт оценивается как начало кризиса политического режима Грузии;

– мирная передача власти и уход предыдущих политических сил способствовали развитию демократии в стране;

– новые политические силы (партия «Грузинская мечта»), изначально казавшиеся новаторами и приверженцами демократии, вскоре экспертами стали оцениваться негативно из-за их стремления остаться у власти.

Влияние Европейского союза на политический режим Грузии в период 1992–2003 гг. ограничивалось отсутствием заинтересованности со стороны Тбилиси в отношениях с ЕС. Заявления Эдуарда Шеварднадзе о важности построения конструктивного диалога с ЕС не подкреплялись конкретными действиями. Период президентства Михаила Саакашвили отмечен явным поворотом в сторону Запада: интеграции с ЕС и сотрудничеству с США по линии Грузия – НАТО. В 2004 г. были созданы Аппарат государственного министра Грузии по вопросам европейской и евроатлантической интеграции и парламентский Комитет по европейской интеграции. Как отмечает Ю.Н. Агафонов, Тбилиси приходилось вести тонкую игру: «Во-первых, они старались пользоваться финансовыми и консультативными ресурсами ЕПС, которые выделялись только после двухстороннего согласования программы реформ и ее максимального приближения к плану преобразований, уже существующему в той или иной стране. Во-вторых, они пытались избежать потери власти в результате практической реализации этих реформ» [3, с. 42].

Конституционная реформа. Рассмотрение процесса принятия поправок к Конституции Грузии позволяет оценить влияние ЕС на политический процесс в Грузии. Нет сомнений в том, что поправки к Конституции приведут к сближению европейского и грузинского законодательств. Как

утверждают представители правящей партии, новая конституция приближает Грузию к Европе за счет превращения ее в парламентскую республику и введения пропорциональной избирательной системы взамен смешанной [4]. Поправки к конституции Грузии были приняты в июне 2021 года. Они внесли ряд изменений в структуру и функционирование правительства, судебной системы, а также прав и свобод граждан. Некоторые из ключевых изменений включают:

Уменьшение полномочий президента и усиление полномочий правительства и парламента. Введение новой системы выборов с целью улучшения представительства различных политических партий. Расширение прав и свобод граждан, включая право на свободное выражение мнения и свободу собраний. Улучшение механизмов контроля за деятельностью правительства и повышение уровня ответственности государственных органов. Некоторые из этих изменений вызвали критику со стороны оппозиции и гражданских организаций, которые считают, что они могут привести к ухудшению демократических принципов и ограничению прав граждан.

Столкнувшись также с негативным отзывом от Венецианской комиссии, конституционная группа Грузии внесла ряд изменений. Парламентское большинство приняло поправки, и несколько дней спустя чрезвычайная сессия парламента одобрила измененную версию конституции. Таким образом: – на выборах 2020 г. проходной порог партий составит 3 %, партиям все еще можно будет объединяться в блоки, после чего эта система будет упразднена, а порог снова станет пятипроцентным. – новый механизм распределения мандатов будет использоваться лишь на выборах 2020 г., далее планируется возврат к прежнему принципу. Несмотря на пункт о том, что порог прохождения в парламента будет 5 %, на предстоящих парламентских выборах в 2020 г. его повышать не будут. Это решение было принято в противовес тому, что политическим партиям с момента подписания новой Конституции нельзя создавать блоки. Также особую озабоченность у ЕС вызвала отсрочка ввода пропорциональной системы голосования до 2024 г. Чтобы сгладить это противоречие грузинский парламента принял решение об отмене бонусного распределения мандатов, не преодолевших пятипроцентный порог партий в пользу набравшей большее количество голосов партии.

Процесс изменения Конституции нельзя назвать гладким, и президент Грузии Георгий Маргвелашвили использовал право вето с целью доработки текста Конституции. В итоговом докладе Комиссия вновь выразила сожаление об отсрочке введения новой системы до 2024 г. и рекомендует распреде-

лять мандаты либо пропорционально между всеми прошедшими партиями, либо установить лимит нераспределенных мандатов для партии-победителя в 2–3 %.

В целом, сделанные поправки удовлетворили Венецианскую комиссию и убедили Европейский союз в легитимности проводимых изменений. В конце октября 2017 г. текст конституционной реформы был подписан. Поправки вступят в силу после оглашения итогов президентских выборов осенью 2018 года. Кажущиеся весомыми уступки, на которые пошел грузинский парламент, на самом деле имеют лишь временный характер, так как все предложенные им поправки так или иначе будут реализованы, однако не в 2020 г., а в 2024 г. Важно отметить тот факт, что, несмотря на значимость реформы Конституции, ее финальная редакция далека от того, чтобы называться демократической. Заявляя о своей приверженности нормам демократии, грузинский парламент фактически близок к формированию и легитимации однопартийной системы. Создается ощущение, что партия «Грузинская мечта» в последующие 6 лет останется парламентским большинством. Европейский союз не смог в полной мере повлиять на процесс реформирования. Сожаления и опасения, выраженные Венецианской комиссией, стали тем максимумом, на который в данном случае ЕС оказался способен. Ограничивать сотрудничество с Грузией из-за неудачной реформы рискованно. Являясь одним из лидеров в рамках ЕПС и «Восточного партнерства», Грузия – яркий пример того, как государство способно меняться и трансформироваться под влиянием внешней сил.

Заключение. Анализируя политику Европейского союза по отношению к Грузии, можно сделать вывод о том, что ее содержание и цели менялись и корректировались в соответствии с происходящими внешними и внутренними событиями, будь то расширение ЕС на восток, вооруженный конфликт Грузии и России или же новая конфигурация политических сил в грузинском парламенте. Подход ЕС к Грузии изменялся и в соответствии с достигнутыми успехами страны в сотрудничестве с Европой. Более того, существующие форматы отношений между Евросоюзом и Грузией, Политика соседства и Восточное партнёрство позволяют производить «настройку» приоритетов, целей и задач. Можно заключить, что влияние ЕС на государство ограничивается наличием политической воли последнего к проведению изменений, а намерение двигаться по траектории сближения с ЕС в большинстве случаев определяется вероятностью потери власти. Очевидно, что ни одна политическая сила не станет проводить требуемые Евросоюзом изменения, если их реализация и результаты поставят под угрозу

обладание властью. Таким образом, проведенное исследование позволяет сделать вывод о том, что влияние Европейского союза на политический режим соседних стран должно иметь характер, не противоречащий достижению долгосрочных целей стран ЕС.

БИБЛИОГРАФИЯ:

1. DELCOUR, L. *Meandering Europeanisation. EU policy instruments and policy convergence in Georgia under the Eastern Partnership*. In: *East European Politics*. 2013. № 3. Vol. 29. pp. 344–357. [Электронный ресурс]. Доступ: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/21599165.2013.807804> (дата обращения: 12.02.2022).
2. *Ministry of Foreign Affairs of Latvia. Joint Declaration of the Eastern Partnership Summit* (Riga, 21-22 May 2015). [Электронный ресурс]. Доступ: http://www.mfa.gov.lv/images/Riga_declaration.pdf (дата обращения: 11.07.2022).
3. АГАФОНОВ, Ю. *Влияние Европейской политики соседства на политические режимы стран Восточного партнерства*. В: *Мировая экономика и международные отношения*. 2015. № 10. с. 40–49. [Электронный ресурс]. Доступ: <https://dlib.eastview.com/browse/doc/45601474> (дата обращения: 14.07.2022).
4. КОВАКХИДЗЕ, I. *Constitutional reform aligns Georgia with Europe*. Euroobserver. 2017. [Электронный ресурс]. Доступ: <https://euobserver.com/opinion/139633> (дата обращения: 4.05.2022)

ROLUL UE ÎN PREVENIREA CONFLICTELOR ȘI AVERTIZAREA TIMPURIE

THE ROLE OF THE EU IN CONFLICT PREVENTION AND EARLY WARNING

CZU: 327.5:061.1 UE

Denis UNGUREANU
student, Facultatea Drept
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID ID: 0009-0006-4090-660
e-mail: udenis139@gmail.com

Rezumat: *Articolul analizează importanța prevenirii conflictelor și a avertizării timpurii în cadrul Uniunii Europene. În introducere, se definește conflictul ca o stare de tensiune și ostilitate între părți cu interese divergente și se explică conceptul de avertizare timpurie, care presupune identificarea și evaluarea semnelor de tensionare a conflictelor într-un stadiu incipient. Se subliniază rolul esențial al prevenirii conflictelor și a avertizării timpurii în politica externă și de securitate a UE, contribuind la menținerea păcii și stabilității. Principalele instrumente și politici ale UE în acest domeniu includ dialogul politic, diplomația preventivă, monitorizarea situației, consolidarea instituțiilor, promovarea drepturilor omului, gestionarea crizelor, ajutorul umanitar și dezvoltarea economică și socială. În secțiunea despre prevenirea conflictelor în UE, se evidențiază prioritățile cheie și instrumentele folosite, cum ar fi diplomația preventivă, monitorizarea situației, consolidarea instituțiilor și gestionarea crizelor. Avertizarea timpurie în UE este prezentată ca un instrument esențial în gestionarea conflictelor și crizelor. Se menționează mecanismele și rețelele de avertizare timpurie, precum sistemul european de monitorizare și informare privind securitatea. În final, se subliniază importanța cooperării internaționale în prevenirea conflictelor, cu referire la parteneriatele cu organizații precum ONU, OSCE, NATO și partenerii strategici globali. Se concluzionează că UE joacă un rol crucial în menținerea stabilității globale și promovarea păcii prin prevenirea conflictelor și a avertizării timpurii.*

Cuvinte-cheie: *prevenire a conflictelor, Uniunea Europeană, ONU, OSCE, NATO, diplomație preventivă, monitorizare a situației, gestionarea crizelor, ajutor umanitar*

Abstract: *This article examines the importance of conflict prevention and early warning within the European Union (EU). In the introduction, conflict is defined as a state of tension and hostility between parties with divergent interests, and the concept of early warning is explained, involving the identification and assessment of early signs of conflict escalation. The essential role of conflict prevention and early warning in the EU's foreign and security policy is emphasized, contributing to the maintenance of peace*

and stability. The main instruments and policies of the EU in this field include political dialogue, preventive diplomacy, situation monitoring, institution building, promotion of human rights, crisis management, humanitarian aid, and economic and social development. In the section on conflict prevention in the EU, key priorities and tools such as preventive diplomacy, situation monitoring, institution building, and crisis management are highlighted. Early warning in the EU is presented as a crucial tool in conflict and crisis management. The mechanisms and networks of early warning, such as the European Security Monitoring and Information System, are mentioned. In conclusion, the importance of international cooperation in conflict prevention is underlined, referring to partnerships with organizations such as the United Nations (UN), Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE), North Atlantic Treaty Organization (NATO), and global strategic partners. It is concluded that the EU plays a crucial role in maintaining global stability and promoting peace through conflict prevention and early warning.

Keywords: *conflict prevention, European Union, UN, OSCE, NATO, preventive diplomacy, situation monitoring, crisis management, humanitarian aid.*

Introducere. a) *Definiție a conflictelor și avertizării timpurii.* Conflictul este o stare de tensiune și ostilitate între două sau mai multe părți, care au interese, scopuri, valori sau nevoi divergente și care pot duce la confruntări violente sau la alte forme de perturbare a păcii și ordinii publice. Avertizarea timpurie este o abordare preventivă a gestionării conflictelor, care constă în identificarea și evaluarea timpurie a semnelor de tensionare și de escaladare a conflictelor, urmate de aplicarea măsurilor de prevenire și gestionare a conflictelor într-un stadiu incipient, înainte ca acestea să devină mai complexe și mai dificil de controlat. Avertizarea timpurie implică utilizarea unor instrumente, tehnologii și sisteme de informare și analiză a informațiilor, precum și implicarea actorilor relevanți pentru prevenirea și gestionarea conflictelor.

b) *Importanța prevenirii conflictelor și a avertizării timpurii în cadrul UE.* Prevenirea conflictelor și a avertizării timpurii reprezintă o componentă esențială a politicii externe și de securitate a Uniunii Europene (UE), întrucât acestea contribuie la menținerea păcii și stabilității în interiorul și în afara granițelor sale. UE are o istorie bogată în privința gestionării conflictelor și construirea păcii, iar prevenirea conflictelor și avertizarea timpurie sunt elemente cheie ale strategiei UE de securitate globală. În cadrul UE, acestea sunt abordate prin intermediul unui set de instrumente și politici care vizează prevenirea conflictelor, reducerea tensiunilor, consolidarea instituțiilor și promovarea dezvoltării durabile.

Printre principalele instrumente și politici ale Uniunii Europene în domeniul prevenirii conflictelor și avertizării timpurii se numără: dialogul politic, diplomația preventivă, monitorizarea situației, consolidarea instituțiilor, promo-

varea drepturilor omului și a statului de drept, gestionarea crizelor, ajutorul umanitar și dezvoltarea economică și socială. De asemenea, UE colaborează strâns cu organizații internaționale și regionale, precum Organizația Națiunilor Unite, Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa și Uniunea Africană, pentru a promova cooperarea și a consolida abordarea globală a prevenirii conflictelor și avertizării timpurii.

II. Prevenirea conflictelor în UE. Prevenirea conflictelor reprezintă una dintre principalele priorități ale UE, fiind abordată prin intermediul unui set de politici și instrumente specifice.

1. Diplomazia preventivă: UE promovează dialogul și cooperarea între state și regiuni pentru a evita sau a gestiona conflictele. Aceasta se realizează prin intermediul misiunilor diplomatice și al dialogului intensiv cu actorii relevanți, inclusiv cu organizațiile regionale.

2. Monitorizarea situației: UE monitorizează situația politică, socială și economică a regiunilor relevante pentru a identifica potențialele tensiuni și conflicte într-un stadiu incipient. Acest lucru se realizează prin intermediul misiunilor de observare și monitorizare, precum și prin intermediul rețelelor de informare și a sistemelor de alertă timpurie.

3. Consolidarea instituțiilor: UE sprijină reformele politice și economice pentru a consolida instituțiile naționale și regionale, inclusiv prin intermediul finanțării și asistenței tehnice. Scopul este de a consolida democrația, statul de drept și drepturile omului și de a promova dezvoltarea economică și socială durabilă.

4. Gestionarea crizelor: UE dispune de capacități semnificative de gestionare a crizelor, inclusiv prin intermediul misiunilor civile și militare în afara granițelor sale. Acestea sunt utilizate pentru a sprijini instituțiile și pentru a gestiona situațiile de urgență.

5. Ajutor umanitar: UE furnizează ajutor umanitar în situații de urgență pentru a ajuta populațiile afectate de conflicte și dezastre naturale.

6. Dezvoltare economică și socială: UE sprijină dezvoltarea economică și socială durabilă prin intermediul politicii de vecinătate și a altor instrumente financiare și tehnice.

Prin aceste politici și instrumente, UE își propune să prevină conflictele și să promoveze pacea, stabilitatea și prosperitatea în Europa și în lume.

III. Avertizarea timpurie în UE. Avertizarea timpurie reprezintă un instrument esențial în prevenirea conflictelor și în gestionarea crizelor. În cadrul UE, există mai multe mecanisme și rețele de avertizare timpurie care își propun să identifice și să semnaleze potențialele tensiuni și amenințări de securitate.

1. *Sistemul european de monitorizare și informare privind securitatea*: Acest sistem a fost creat pentru a furniza informații și analize privind amenințările la adresa securității europene. Este format din mai multe centre de monitorizare și analiză la nivelul UE și al statelor membre, care colectează și analizează informațiile privind amenințările la adresa securității.

2. *Rețeaua europeană de avertizare timpurie pentru situații de criză*: Această rețea a fost creată pentru a identifica și avertiza rapid în cazul apariției unei situații de criză sau a unei amenințări grave la adresa securității UE. Avertizările sunt transmise prin intermediul sistemului de alertă rapidă al UE și sunt diseminate către statele membre și alte instituții relevante.

3. *Rețeaua de avertizare timpurie a OSCE*: OSCE (Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa) dispune de o rețea de avertizare timpurie care își propune să identifice și să semnaleze potențialele amenințări la adresa securității în Europa. Această rețea este formată din puncte naționale de contact în fiecare stat membru al OSCE, care colectează și transmit informații privind amenințările la adresa securității către centrul de avertizare timpurie al OSCE.

4. *Rețeaua de avertizare timpurie a NATO*: NATO (Organizația Tratatului Atlanticului de Nord) dispune de o rețea de avertizare timpurie care își propune să identifice și să semnaleze potențialele amenințări la adresa securității membrilor NATO. Această rețea este formată din centre de monitorizare și analiză la nivelul NATO și al statelor membre, care colectează și analizează informațiile privind amenințările la adresa securității.

Prin intermediul acestor mecanisme și rețele de avertizare timpurie, UE și instituțiile sale membre își propun să identifice și să gestioneze potențialele amenințări la adresa securității într-un stadiu incipient, evitând astfel apariția unor situații de criză și conflict.

IV. Cooperarea internațională în prevenirea conflictelor și avertizarea timpurie. Cooperarea internațională este esențială în prevenirea conflictelor și avertizării timpurii, întrucât multe dintre amenințările la adresa securității transcend granițele naționale și necesită o abordare comună la nivel internațional. UE are o serie de parteneri și mecanisme de cooperare pentru prevenirea conflictelor și avertizării timpurii la nivel internațional.

1) *Organizația Națiunilor Unite*: ONU este un partener cheie al UE în prevenirea conflictelor și avertizarea timpurie, prin intermediul agențiilor și programelor sale, precum Departamentul pentru Afaceri Politice și Consolidarea Păcii și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. UE colaborează strâns cu ONU în probleme de securitate și dezvoltare.

2) *OSCE*: UE și OSCE cooperează îndeaproape în domeniul prevenirii conflictelor și avertizarea timpurie. UE și OSCE desfășoară împreună misiuni de observare și monitorizare în regiunile afectate de conflicte și colaborează în dezvoltarea de programe pentru consolidarea păcii și stabilității.

3) *NATO*: UE și NATO colaborează în prevenirea conflictelor și avertizarea timpurie, întrucât aceste două organizații au obiective comune privind securitatea europeană. UE și NATO au semnat un acord-cadru de cooperare în 2016, care reglementează cooperarea între cele două organizații în domenii precum dezvoltarea capacităților, operațiunile civile și militare, și dezvoltarea cooperării în vecinătatea comună.

4) *Parteneriate strategice*: UE a dezvoltat parteneriate strategice cu o serie de state, precum Statele Unite, Canada, Japonia, Australia și Noua Zeelandă, pentru a promova o abordare comună în prevenirea conflictelor și avertizarea timpurie. Aceste parteneriate au ca obiectiv creșterea cooperării în probleme de securitate globală și promovarea valorilor și intereselor comune.

Prin intermediul cooperării internaționale, UE își propune să identifice și să gestioneze potențialele amenințări la adresa securității la nivel global, evitând astfel apariția unor situații de criză și conflict care ar putea afecta stabilitatea și prosperitatea la nivel regional și internațional.

Concluzii: Rolul UE în prevenirea conflictelor și avertizarea timpurie este esențial pentru menținerea stabilității și securității în Europa și la nivel global. UE a dezvoltat o serie de instrumente și politici care au ca scop prevenirea conflictelor și gestionarea lor într-un mod pașnic și durabil, în timp ce avertizarea timpurie reprezintă o componentă esențială a abordării UE privind prevenirea conflictelor. Prin intermediul politicii sale de securitate și apărare comună, UE promovează cooperarea între statele membre în vederea creșterii capacităților de prevenire și gestionare a conflictelor, precum și o mai bună coordonare a acțiunilor la nivelul UE și internațional. De asemenea, cooperarea cu organizațiile internaționale, precum ONU, OSCE și NATO, și partenerii strategici la nivel global, contribuie la consolidarea securității la nivel regional și internațional. Prevenirea conflictelor și avertizarea timpurie reprezintă o investiție în stabilitate și dezvoltare durabilă, care contribuie la protejarea drepturilor omului și promovarea păcii la nivel global. Prin urmare, UE trebuie să continue să își consolideze abordarea privind prevenirea conflictelor și avertizarea timpurie și să promoveze o cooperare strânsă cu partenerii internaționali, în vederea asigurării unui mediu sigur și prosper pentru toți cetățenii.

BIBLIOGRAFIE:

1. FASSIN, Y., SCHMITZ, H. *Conflict prevention and the responsibility to protect*. Routledge, 2018.
2. GROMEK-BROC, K. *Early warning, conflict prevention, and development cooperation: Recent trends, challenges and responses*. European Parliament, 2016.
3. JUNCOS, A.E., POMORSKA, K. *Conflict prevention and the European Union*. Routledge, 2018.
4. KALDOR, M., SELCHOW, S. *Preventing and managing conflict in an age of uncertainty*. The British Academy, 2019.
5. SJURSEN, H. *The EU and conflict prevention: policy evolution and conflict management*. Routledge, 2017.

WEBOGRAFIE:

1. *Site-ul oficial al Uniunii Europene*. [online]. Disponibil: <https://europa.eu/> (accesat: 03 aprilie 2023)
2. *Politica de securitate și apărare comună*. [online]. Disponibil: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/159/politica-de-securitate-si-aparare-comuna> (accesat: 03 aprilie 2023)
3. *The Diplomatic Service of the European Union*. [online]. Disponibil: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en (accesat: 03 aprilie 2023)
4. *The European Union*. [online]. Disponibil: <https://www.osce.org/partnerships/european-union> (accesat: 03 aprilie 2023)
5. *Preventing Conflicts*. [online]. Disponibil: <https://peacekeeping.un.org/en/preventing-conflicts> (accesat: 03 aprilie 2023)

ROLUL UE ÎN PREVENIREA CONFLICTELOR ȘI AVERTIZAREA TIMPURIE

THE EU'S ROLE IN CONFLICT PREVENTION AND EARLY WARNING

CZU: 327.5:061.1 UE

Sergiu MOCREAC
masterand, Universitatea de Stat
din Moldova
e-mail: serjmocreac@gmail.com

Rezumat: *Articolul abordează importanța gestionării crizelor în contextul actual, în care crizele devin din ce în ce mai frecvente și variate, afectând societatea și securitatea la nivel național, regional și global. Crizele pot fi de natură politică, socială sau legate de conflicte violente, și afectează atât statele puternice, cât și cele mai vulnerabile. În acest context, Uniunea Europeană (UE) joacă un rol crucial în menținerea păcii și securității internaționale prin Politica de Securitate și Apărare Comună (PSAC). Articolul subliniază faptul că UE a contribuit la pacea și stabilitatea în Europa, dezvoltând o abordare a securității bazată pe cooperare internațională și soluționarea pașnică a conflictelor. De asemenea, SUA și angajamentele lor în cadrul NATO au jucat un rol important în asigurarea securității europene. Se menționează că anticiparea crizelor și gestionarea acestora sunt provocări semnificative pentru experți și decidenți, iar avertizarea timpurie și prevenirea crizelor necesită o gamă largă de surse de informații și metode analitice. În UE, prevenirea crizelor este o prioritate la nivel intern și extern, iar numeroase instituții și structuri au fost create în acest scop. Articolul evidențiază, de asemenea, Politica de Securitate și Apărare Comună a UE, care îi permite să desfășoare misiuni civile și militare în străinătate și să contribuie la menținerea păcii și soluționarea conflictelor. Strategia globală a UE pentru politica externă și de securitate este menționată ca un instrument pentru consolidarea securității și autonomiei strategice. În plus, se subliniază că Politica UE de securitate și apărare nu se limitează doar la aspectele militare, ci include și diplomația, ajutorul umanitar și cooperarea pentru dezvoltare. Acest ansamblu de politici și instrumente are scopul de a asigura securitatea și stabilitatea în Europa și în lume. În concluzie, adnotarea evidențiază importanța gestionării crizelor și prevenirii conflictelor în contextul actual și subliniază rolul esențial al UE în această privință, folosind Politica de Securitate și Apărare Comună și alte instrumente pentru a contribui la pace și securitate în Europa și în lume.*

Cuvinte cheie: *crize, Uniunea Europeană, securitate, Politica de Securitate și Apărare Comună, gestionarea crizelor, prevenirea conflictelor, strategie globală, cooperare structurată permanentă.*

Abstract: *The article addresses the importance of crisis management in the current context, where crises are becoming increasingly frequent and varied, affecting society and security at the national, regional, and global levels. Crises can be political, social, or related to violent conflicts, and they impact both powerful and vulnerable states. In this context, the European Union (EU) plays a crucial role in maintaining international peace and security through the Common Security and Defence Policy (CSDP). The article emphasizes that the EU has contributed to peace and stability in Europe by developing a security approach based on international cooperation and peaceful conflict resolution. Additionally, the United States and their commitments within NATO have played a significant role in ensuring European security. It is mentioned that anticipating and managing crises are significant challenges for experts and decision-makers, and early warning and crisis prevention require a wide range of information sources and analytical methods. In the EU, crisis prevention is a priority both domestically and externally, and numerous institutions and structures have been created for this purpose. The article also highlights the EU's Common Security and Defence Policy, which enables it to conduct civilian and military missions abroad and contribute to peacekeeping and conflict resolution. The EU's Global Strategy for foreign and security policy is mentioned as an instrument for enhancing security and strategic autonomy. Moreover, it is underlined that the EU's security and defence policy is not limited to military aspects but also includes diplomacy, humanitarian aid, and development cooperation. This array of policies and instruments aims to ensure security and stability in Europe and the world. In conclusion, the annotation underscores the importance of crisis management and conflict prevention in the current context and emphasizes the essential role of the EU in this regard, using the Common Security and Defence Policy and other tools to contribute to peace and security in Europe and the world.*

Keywords: *crises, European Union, security, Common Security and Defence Policy, crisis management, conflict prevention, global strategy, permanent structured cooperation.*

Introducere. Actualmente, crizele au devenit o parte inevitabilă, naturală, a vieții de zi cu zi. Fie că vorbim de turbulențe politice, mișcări sociale sau conflicte violente, în fiecare moment, pe mapamond, cel puțin o criză se află în desfășurare. Programele de știri prezentate de televiziune sunt, invariabil, colecții de astfel de situații, cu intensități, durate, locații variate, aflate în momente diferite de evoluție. Cu alte cuvinte, crizele au devenit parte integrantă a noii ere a informațiilor și apar, deopotrivă, în societățile moderne și statele eșuate, respectiv în companiile de la vârful performanței în afaceri și firmele de mici dimensiuni. Indiferent că au la bază evenimente naturale sau acțiuni umane, crizele au un rol destabilizator asupra societății și securității naționale, regionale sau internaționale.

le, iar efectele lor pot fi devastatoare și cu ramificații pe termen lung dacă nu sunt gestionate corect.

Perioada de pace și stabilitate fără precedent pe care o traversează Europa la sfârșitul secolului XX și începutul secolului XXI se datorează existenței Uniunii Europene. Ea este cea care a generat nu doar un nivel ridicat de dezvoltare economică pe continent, ci și o nouă abordare a securității, întemeiată pe soluționarea pașnică a disputelor și pe cooperarea internațională multilaterală prin intermediul unor instituții comune. Este indiscutabil rolul crucial în asigurarea securității europene l-a jucat SUA, atât prin sprijinul acordat integrării europene, cât și prin angajamentele de securitate față de Europa luate în cadrul NATO. Cu toate acestea, obținerea de informații corecte și oportune constituie o provocare majoră atât pentru experți, cât și pentru reprezentanții puterii, iar sarcina lor principală devine, în aceste circumstanțe, gestionarea activă a datelor și faptelor și dezvoltarea noilor modalități de gândire anticipativă și de planificare strategică pentru a face față, viitoarelor amenințări și oportunități.

Politicile de prevenire necesită un sistem bazat deopotrivă pe evaluări de risc solide și avertizare timpurie. Însă anticiparea timpurie a crizelor continuă să fie un demers anevoios pentru analiști și decidenți, iar identificarea oportunităților de prevenire sau atenuarea efectelor dezastruoase ale acestora constituie o și mai mare provocare. În spațiul european, prevenirea crizelor constituie un obiectiv major de politică internă și externă atât la nivelul Uniunii Europene, cât și al statelor membre. Numeroase instituții, structuri, organisme, și initiative au fost create pentru a fi puse în acțiune încă din faza de semnalare a unei potențiale crize.

Avertizarea timpurie eficientă necesită implicarea unei varietăți de surse de informare și metode analitice: analize locale ale evenimentelor care nu sunt acoperite mediatic; monitorizarea rapoartelor de știri; date structurale, precum indicatorii economici și de dezvoltare. Sursele deschise au devenit, astfel, esențiale securității globale și comunității de gestionare operațională a crizelor și organizațiilor specializate care monitorizează în mod constant informațiile pentru a urmări un număr de probleme pentru a anticipa primele semnale ale unor riscuri viitoare potențiale, pentru a detecta (re)aparitia sau izbucnirea riscurilor sau amenințărilor, precum epidemiile, diferite tipuri de instabilitate inclusiv socială, politică, dezastru naturale, incidente teroriste și pentru a urmări semnalele apariției unor incidente.

Politica de securitate a Uniunii Europene. Uniunea Europeană joacă un rol important în menținerea păcii și securității internaționale. Prin prisma Politicii de Securitate și Apărare Comună, Uniunea Europeană participă activ la gestionarea crizelor la nivel global, precum și la prevenirea conflictelor. Sfârșitul

Războiului Rece și perioada imediat următoarea (conflictul din Balcani) a demonstrat că Europa trebuie să-și asume mai multe responsabilități în ceea ce privește gestionarea crizelor și prevenirea conflictelor. Politica de securitate și apărare comună (PSAC) este componenta PESC care se referă la apărare și la gestionarea crizelor, inclusiv la cooperarea și coordonarea în domeniul apărării între statele membre ale UE. Sfârșitul anului 2009, a intrat în vigoare Tratatul de la Lisabona, care a servit drept baza dezvoltării Politicii de Securitate și Apărare Comune (PSAC). În conformitate cu art.42, p.1 al prezentului tratat, „Politica de securitate și apărarea comună face parte integrantă din politica externă și de securitate comună. Aceasta asigură Uniunii o capacitate operațională bazată pe mijloace civile și militare. Uniunea poate recurge la acestea în cadrul misiunilor în afara hotarelor sale pentru a asigura menținerea păcii, prevenirea conflictelor și întărirea securității internaționale, în conformitate cu principiile Cartei ONU. PSAC permite UE să desfășoare misiuni și operații civile și militare în străinătate, inclusiv în următoarele domenii: 1) prevenirea conflictelor; 2) menținerea păcii; 3) operații comune de dezarmare; 4) consiliere militară; 5) asistență umanitară; 6) stabilizare post-conflict.

Rolul militar al Uniunii Europene este executat nu doar prin prevenirea crizelor și a conflictelor, dar și prin gestionarea eficientă și soluționarea acestora prin căi diplomatice și pașnice. Capacitățile militare și civile, instrumentele și instituțiile de care dispune Uniunea Europeană sunt în stare să garanteze apărarea și securitatea statelor Uniunii Europene și a cetățenilor săi. Anume aceste capacități și instrumente în domeniul securității și apărării îi permit Uniunii Europene să acționeze decisiv pe scena mondială, precum și să fie responsabil de prevenirea și gestionarea crizelor prin detașarea personalului militar și civil în operațiuni de menținere a păcii și operațiuni de stabilizare. Politica UE de securitate și apărare este ghidată de politica externă și de securitate comună (PESC) și de politica de securitate și apărare comună (PSAC), precum și de o serie de strategii și instrumente complementare, printre care: 1) diplomația; 2) ajutorul umanitar; 3) cooperarea pentru dezvoltare; 4) acțiunile în domeniul climei; 5) drepturile omului; 6) sprijinul economic; 7) politica comercială. Politica externă și de securitate comună (PESC) vizează menținerea păcii, consolidarea securității internaționale, promovarea cooperării internaționale și consolidarea democrației, a statului de drept, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale. PESC fost instituită prin Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) în 1993 și actualizată prin Tratatul de la Lisabona în 2009.

Strategia globală și abordarea integrate. Strategia globală a UE pentru politica externă și de securitate își propune să îmbunătățească eficacitatea politi-

cii UE de securitate și apărare, inclusiv prin consolidarea cooperării dintre forțele armate ale statelor membre și gestionarea crizelor. Strategia a fost adoptată de Consiliul UE în noiembrie 2016 și se axează pe consolidarea rezilienței, pe adoptarea unei abordări integrate a conflictelor și a crizelor și pe creșterea autonomiei strategice. Strategia este completată de planul de punere în aplicare privind securitatea și apărarea, care a fost aprobat de Consiliul European în decembrie 2016. Planul de punere în aplicare privind securitatea și apărarea se fundamentează pe trei priorități strategice: 1) răspunsul la conflictele și crizele externe; 2) consolidarea capacităților partenerilor; 3) protejarea UE și a cetățenilor acesteia. Printre acțiunile concrete care vizează atingerea acestor obiective se numără procesul anual coordonat de revizuire privind apărarea (CARD), cooperarea structurată permanentă (PESCO), o capacitate militară de planificare și conducere (MPCC) și setul de instrumente de răspuns rapid al UE.

Procesul anual coordonat de revizuire privind apărarea. Obiectivul procesului anual coordonat de revizuire privind apărarea (CARD) este de a oferi o mai bună imagine de ansamblu la nivelul UE a cheltuielilor pentru apărare, a investițiilor naționale și a eforturilor de cercetare. Revizuirea vizează sporirea transparenței și a vizibilității politice a capabilităților de apărare europene. Printre beneficii se numără: 1) o mai bună identificare a deficitelor; 2) o cooperare aprofundată în domeniul apărării; 2) o abordare mai bună și mai coerentă a planificării cheltuielilor pentru apărare.

Cooperarea structurată permanentă. Tratatul de la Lisabona prevede că un grup de state membre își poate consolida cooperarea în domeniul apărării prin stabilirea unei cooperări structurate permanente (PESCO). Propunerea a fost adoptată de Consiliu în decembrie 2017. Toate statele membre ale UE participă la PESCO, cu excepția a două țări (Danemarca și Malta). Statele membre participante au convenit asupra unei liste inițiale de 17 proiecte care urmează a fi întreprinse în cadrul PESCO. De atunci, lista a fost extinsă la 60 de proiecte, acoperind domenii precum: 1) formarea; 2) dezvoltarea capabilităților; 3) disponibilitatea operațională în domeniul apărării.

Îmbunătățirea structurilor de gestionare a crizelor. La 8 iunie 2017, Consiliul a convenit asupra instituirii unei capacități militare de planificare și conducere (MPCC) în cadrul Statului-Major al Uniunii Europene. MPCC îmbunătățește capacitatea UE de a reacționa într-un mod mai rapid, mai eficace și mai coerent. Aceasta este responsabilă, la nivel strategic, pentru planificarea operațională și conducerea misiunilor militare PSAC neexecutive.

Instrumentul european pentru pace (IEP) este un instrument extrabugetar menit să consolideze capacitatea UE de a preveni conflictele, de a consolida pa-

cea și securitatea internațională, permițând finanțarea acțiunilor operaționale din cadrul politicii externe și de securitate comune (PESC) care au implicații militare sau în domeniul apărării. Acesta a fost lansat în 2021 și înlocuiește și extinde mijloacele fostelor instrumente financiare din acest domeniu, și anume mecanismul Athena și Instrumentul financiar pentru pace în Africa. IEP are un plafon financiar de 5,692 miliarde EUR în prețuri curente (5 miliarde EUR în prețurile din 2018) pentru perioada 2021-2027, cu un plafon anual care variază de la 420 de milioane EUR în 2021 la 1,132 miliarde EUR în 2027. Contribuțiile vor fi stabilite conform unei chei de repartizare bazate pe venitul național brut (VNB). La 12 decembrie 2022, Consiliul a convenit să majoreze plafonul financiar al Instrumentului european pentru pace cu 2 miliarde EUR în 2023. De asemenea, a convenit că, la nevoie, plafonul poate fi majorat cu încă 3,5 miliarde EUR până în 2027. La 14 martie 2023, Consiliul a adoptat o decizie de majorare a plafonului financiar al IEP la 7,979 miliarde EUR (în prețuri curente) până în 2027, asigurând acoperirea nevoilor financiare suplimentare. La 20 martie 2023, în cadrul unei sesiuni comune la care au participat miniștrii afacerilor externe și ai apărării din UE, Consiliul a convenit asupra propunerii axate pe trei direcții, prezentată de Înalțul Reprezentant și de comisarul Breton. Această propunere prezintă modul în care se poate furniza de urgență Ucrainei muniție de artilerie, fie provenind din stocurile existente, fie achiziționată în comun.

Busola strategică este o inițiativă condusă de statele membre ale UE care urmărește să ofere clarificări și orientări cu privire la politica de securitate și apărare comună a UE, precum și să stabilească o interpretare comună a principalelor amenințări și provocări cu care se confruntă Europa pe termen scurt și mediu. Pentru a consolida securitatea și apărarea UE, aceasta este structurată în jurul a patru piloni: 1) parteneriate; 2) investiții; 3) acțiune; 4) securitate. Busola va contribui la orientarea acțiunii viitoare a UE și la gestionarea amenințărilor tot mai mari, cum ar fi concurența geopolitică, rivalitățile economice, dezvoltarea tehnologică și dezinformarea, criza climatică, precum și instabilitatea regională și mondială. Statele membre ale UE au lansat inițiativa pentru prima dată în iunie 2020. Consiliul European a aprobat-o în martie 2022.

Fondul european de apărare. Fondul european de apărare (FEA) dispune de un buget de 8 miliarde EUR pentru perioada 2021-2027. 2,7 miliarde EUR sunt destinate finanțării activității colaborative de cercetare în domeniul apărării și 5,3 miliarde EUR finanțării proiectelor colaborative de dezvoltare a capacităților în completarea contribuțiilor naționale. Completând și amplificând eforturile statelor membre, fondul promovează, în UE, cooperarea dintre întreprinderi și actorii din domeniul cercetării, indiferent de dimensiunile și de originea geogra-

fică a acestora, în privința cercetării și dezvoltării și în privința tehnologiilor și echipamentelor de apărare interoperabile. Fondul sprijină proiecte competitive și collaborative pe parcursul întregului ciclu de cercetare și dezvoltare pentru un impact mai mare asupra capacității de apărare europene și a peisajului industrial european. UE consolidează industria europeană de apărare prin achiziții publice comune cu un instrument de 500 de milioane EUR. Acest instrument urmărește să răspundă nevoilor celor mai urgente și critice de produse din domeniul apărării, inclusiv celor care rezultă din agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei.

Cooperarea UE-NATO. Cooperarea dintre UE și NATO a fost instituită la începutul anilor 2000. Aceasta a dus la dezvoltarea unei game largi de instrumente care oferă o securitate sporită cetățenilor din Europa și nu numai. Printr-o declarație comună, semnată în iulie 2018, UE și NATO au stabilit o viziune comună asupra modului în care vor acționa împreună împotriva amenințărilor comune la adresa securității.

Misiuni și operații civile și militare. Din 2003, UE a lansat peste 30 de misiuni în cadrul politicii de securitate și apărare comune (PSAC). În prezent sunt în curs de desfășurare 11 misiuni civile și 7 misiuni/operații militare în Europa, Africa și Orientul Mijlociu. La 28 mai 2018, Consiliul a adoptat concluzii privind consolidarea politicii de securitate și apărare comune (PSAC) civile. Consiliul a identificat acțiuni pentru a spori eficiența PSAC civile la fața locului. De asemenea, a identificat modalități prin care misiunile civile ar putea contribui la abordarea provocărilor în materie de securitate. La 19 noiembrie 2018, Consiliul și statele membre s-au angajat să consolideze misiunile civile din cadrul PSAC. Consiliul și statele membre au convenit să îmbunătățească capacitatea de răspuns a PSAC civile, prin capacitatea de a lansa o nouă misiune de până la 200 de persoane în termen de 30 de zile. La 12 decembrie 2022, Consiliul a subliniat contribuția semnificativă a PSAC la pacea și stabilitatea internațională și și-a reafirmat angajamentul deplin de a consolida PSAC civilă prin intermediul unui nou Pact privind PSAC civilă, care urmează să fie adoptat până la jumătatea anului 2023.

Misiunea de asistență militară a UE. La 7 octombrie 2022, în cadrul unei reuniuni informale a șefilor de stat, liderii UE au discutat – ca parte a sprijinului militar al UE – despre misiuni de instruire militară pentru Ucraina pentru a o ajuta să aibă câștig de cauză pe câmpul de luptă. La 17 octombrie 2022, miniștrii au instituit noua misiune de asistență militară a UE (EUMAM) în sprijinul Ucrainei. La 15 noiembrie 2022, miniștrii au adoptat o decizie de lansare a misiunii de asistență militară a UE (EUMAM Ucraina). Scopul misiunii este: 1) de a contribui la consolidarea capacității militare a Forțelor Armate ale Ucrainei de a desfășura în mod eficace operații militare; 2) de a permite Ucrainei să își apere in-

tegritatea teritorială în cadrul frontierelor sale recunoscute la nivel internațional, să își exercite în mod efectiv suveranitatea și să protejeze civilii. Misiunea va dura în primă instanță doi ani, iar valoarea de referință financiară pentru costurile comune pentru această perioadă va fi de 106 700 000 EUR. Misiunea va asigura coordonarea cu activitățile bilaterale ale statelor membre în sprijinul Ucrainei, precum și cu alți parteneri internaționali care împărtășesc aceeași viziune, și va fi deschisă participării statelor terțe.

Cooperarea în domeniul apărării cibernetice. Spațiul cibernetic este considerat al cincilea câmp de luptă, la fel de important pentru operațiile militare ca și domeniile terestru, maritim, aerian și spațial. Este un domeniu care cuprinde totul, de la rețelele de informații și telecomunicații, infrastructură și datele pe care le sprijină până la sistemele informatice, operatori și persoanele împuternicite de operatori. UE cooperează în domeniul apărării în spațiul cibernetic prin activitățile Agenției Europene de Apărare (AEA), în colaborare cu Agenția UE pentru Securitate Cibernetică și cu Europolul. AEA sprijină statele membre în construirea unei forțe de muncă militare competente în domeniul apărării cibernetice și asigură disponibilitatea unei tehnologii proactive și reactive în domeniul apărării cibernetice. Strategia de securitate cibernetică a UE, adoptată în decembrie 2020 de Comisie și SEAE, consolidează: coordonarea apărării cibernetice, cooperarea și consolidarea capacităților de apărare cibernetică. Politica pentru apărarea cibernetică a UE, adoptată în noiembrie 2022 de Comisie și SEAE, urmărește să stimuleze capacitățile de apărare cibernetică a UE și să consolideze coordonarea și cooperarea dintre

Coordonarea UE la campaniile hibride. În contextul agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei și în urma aprobării Busolei strategice de către Consiliul European din 24 și 25 martie, Consiliul UE a reiterat în concluziile sale importanța elaborării unui set de instrumente al UE pentru contracararea amenințărilor hibride. Acest set de instrumente introduce cadrul pentru un răspuns coordonat la amenințările și campaniile hibride care afectează UE și partenerii săi. Reunește toți actorii, politicile și instrumentele relevante pentru a contracara într-un mod mai coordonat impactul amenințărilor hibride. Consiliul a reiterat faptul responsabilitatea principală pentru contracararea amenințărilor hibride le revine statelor membre și a subliniat că deciziile privind răspunsul coordonat al UE la campaniile hibride ar trebui: 1) să servească la protejarea democrației și a dreptului internațional; 2) să servească la realizarea obiectivelor Uniunii; 3) să fie proporționale cu fiecare campanie; 4) să dispună de o conștientizare adecvată a situației; 5) să aibă în vedere contextul general; 6) să respecte dreptul internațional și să protejeze drepturile și libertățile fundamentale

Strategia spațială a UE pentru securitate și apărare. În contextul geopolitic actual de creștere a concurenței între puteri și de intensificare a amenințărilor, UE ia măsuri pentru a-și proteja activele spațiale, pentru a-și apăra interesele, pentru a descuraja activitățile ostile în spațiu și pentru a-și consolida poziția strategică și autonomia. La 10 martie 2023, Comisia Europeană și Înalțul Reprezentant au prezentat noua strategie. Pilonii principali ai strategiei sunt: 1) asigurarea unei înțelegeri comune a amenințărilor spațiale; 2) consolidarea rezilienței și a protecției sistemelor și serviciilor spațiale în UE; 3) creșterea capacității colective a UE de a răspunde oricăror atacuri și amenințări care pun în pericol interesele de securitate ale UE; 4) dezvoltarea capabilităților spațiale cu dublă utilizare, inclusiv în scopuri de securitate și de apărare; 5) promovarea parteneriatelor mondiale.

Avertizarea timpurie a constituit, în mod constant, o provocare majoră pentru toate serviciile de informații ca și pentru organizațiile internaționale implicate în managementul crizelor: cum pot fi anticipate crizele viitorului, cum poate o organizație să se pregătească pentru ceea ce pare la o primă vedere imprevizibil și deci, impredictibil. În această ecuație nu există niciodată soluții perfecte care să anticipeze un Pearl Harbour sau sisteme de alertă timpurie atât de performante încât să poată prevedea schimbări geopolitice de amploare precum căderea URSS sau, în celălalt capăt al „meniului” de crize contemporane, un fenomen cu dezvoltare rapidă, în avalanșă, precum problema actuală a refugiaților sirieni în Europa.

Nu există o matematică perfectă a crizelor viitoare nu constituie un argument pentru a nu încerca să dezvolți, într-o organizație cu o abordare comprehensivă asupra securității globale precum Uniunea Europeană, un sistem care să măsoare potențialul unor riscuri sau amenințări latente de a deveni conflicte deschise în viitor. Tratatul de la Lisabona (Concluziile Consiliului privind prevenirea conflictelor din 2011 bazate pe art. 21c din Tratat), crearea Serviciului de Acțiune Externă al UE (SEAE) și dezvoltarea abordării comprehensive asupra securității (EU Comprehensive Approach to External Conflict and Crises 2013) au condus la inițierea unui proces de analiză asupra riscurilor (conflict risk analysis) destinat identificării cauzelor inițiale ale unor conflicte la nivel global și respectiv, a măsurilor necesare pentru prevenirea transformării unor situații de criză sau de risc în conflicte.

SEAE a decis, astfel, în 2012 să dezvolte un sistem de Avertizare și Acțiune Timpurie (*Early Warning and Early Action*) bazat pe un model de analiză de risc, care să răspundă la trei cerințe strategice: 1) identificarea riscurilor cu potențial ridicat și a conflictelor în curs de agravare la nivel global; 2) comuni-

carea acestor riscuri într-un format standardizat decidenților din cadrul Uniunii Europene; 3) generarea unor recomandări pentru acțiuni preventive realizate în mod timpuriu (early actions); 4) aceste recomandări în mod ideal pot fi realizate la nivelul fiecărei țări în situație de risc sau criză pentru a fi transmise PSC (*Political and Security Committee* din cadrul Consiliului UE) care să decidă – la nivelul statelor membre – ce măsuri pot fi luate.

Sistemul de avertizare timpurie al UE nu este, însă, un sistem de predicție a crizelor, ci un mecanism destinat identificării acelor riscuri cu potențial de escaladare ce ar trebui abordate prin acțiuni timpurii destinate protejării intereselor globale ale Uniunii Europene și cetățenilor săi. Sistemul este destinat unei analize de risc cu un orizont de 3-5 ani, fundamente bazate pe colectarea unor date care să fie baza indicatorilor de criză și care să fie monitorizate într-un interval extins de timp. Pe baza evaluărilor SEAE, Comisia UE, prin Instrumentul pentru Stabilitate, poate finanța proiecte concrete destinate sprijinului pentru democratizare, reformă, consolidarea societății civile și a condițiilor economice într-un stat terț care să răspundă în mod direct riscurilor identificate.

Diferența majoră față de un sistem de avertizare timpurie folosit în cadrul unui serviciu de informații este dată de pașii urmăriți care încearcă să traseze un „fir roșu” între monitorizare, evaluare, recomandări politice și măsuri, politici concrete de abordare a riscurilor urmate de un proces de feed-back. În cazul unui serviciu de informații, avertizarea timpurie (sistemele de early warning and awareness) se opresc la nivelul monitorizării și evaluării de risc, uneori fiind urmate de acțiuni limitate la zona securității și a intelligence-ului. Cei patru pași ai sistemului UE sunt: 1) scanarea situațiilor în curs de deteriorare bazată pe o analiză cantitativă a datelor disponibile – dezvoltată într-un sistem de monitorizare a unor indicatori preciși pe baza unui program creat de către JRC (Joint Research Centre al Uniunii Europene); 2) identificarea țărilor care au nevoie de analiză calitativă și acțiuni ulterioare ale UE pentru a capitaliza oportunitățile de prevenire a conflictelor și consolidare a păcii; 3) urmată de o analiză lărgită a riscurilor versus politicilor de urmat la nivelul tuturor actorilor din UE (EEAS, Directoratele ECHO, DEVCO și a altor structuri din cadrul Comisiei și Consiliului UE pentru a stabili obiective explicite legate de politica UE; 4) monitorizarea rezultatelor acestei politici în sensul impactului avut asupra riscurilor identificate;

În ceea ce privește primii doi pași, sistemul UE folosește modelul creat de către *Global Conflict Risk Index (GCRI)*, bazat pe o clasificare a intensității conflictelor pe o scală de la zero la zece:

- **0** - semnifică absența vreunui conflict.

➤ **de la 1 la 4** - conflicte fără folosirea forței, dar cu folosirea unor mijloace în afara cadrului legal sau cu amenințări de utilizare a forței din partea actorilor implicați (spre exemplu, militarizarea frontierelor, înarmarea unor actori civili, pregătiri de război cu mobilizarea unor forțe naționale etc).

➤ **de la 5 la 7** - conflicte cu folosirea forței și recurgerea la violență între părți.

➤ **de la 8 la 10** - conflicte considerate foarte violente pe baza nivelului de victime, numărului de trupe implicate și efectelor asupra statelor vecine.

Modelarea de risc folosită de GCRI se bazează pe două modele statistice, o regresie logică și o regresie lineară. Datele istorice (dinamica unor indicatori în cursul unei perioade de timp extinse) sunt folosite ca input primar pentru a produce coeficienți pentru fiecare variabilă inclusă în sistem. Analiza evoluției acestor coeficienți duce, printr-un sistem de regresie logică la evaluarea probabilității de producere a unui conflict armat, în vreme ce intensitatea unui viitor conflict este măsurată printr-un model de regresie lineară. Din combinația celor două, fiecare țară analizată obține un scor de risc. Centrul de cercetare al UE (JRC – Joint Research Centre) a analizat multiple modele de analiză cantitativă de risc sau conflict pentru a defini un set de variabile care, corelate, pot oferi o evaluare cantitativă corectă a situației dintr-un anumit stat. Parte din indicatorii definiți, grupați în următoarele arii de risc prestabilite (Tabelul 1) au fost discutați și dezvoltați pe baza unor interviuri purtate de JRC și EEAS cu diverși analiști, oficiali în domeniul politicii externe, analiști de intelligence și practicieni în domeniul prevenirii conflictelor. Astfel, actualmente, modelul de risc include următoarele arii de acoperire, fiecare cu indicatorii săi: politică, coeziune socială și securitate publică, prevalența conflictelor, geografie și mediu și economie. Sistemul cantitativ de modelare de risc, odată aplicat și oferind scoruri pe fiecare țară, stă la baza analizelor calitative ulterioare realizate de experții EEAS, care sunt chemați să evalueze rezultatele obținute, astfel încât modelul aplicat să fie folosit sau să devină utilizabil în politicile UE.

Tabelul 1

Zona de risc	Concept	Indicator	Sursa
Politica	Tipul regimului	Tipul rejimului	CSP
		Lipsa democrației	CSP
	Realizarile regimului	Eficacitatea guvernării	World bank
		Nivelul represiunii	CIRI
		Responsabilitatea omului	PTS

Coeziune sociala și securitatea publică	Compilare etnică	Statul de putere etnică (putere națională)	ETH Zurich
		Diversitatea etnica (Subnațional)	ETH Zurich
		Legături etnice transnaționale	CIDCM
	Securitate și sănătate publică	Corupția	World bank
		Rata omuciderilor	UNODC
		Mortalitatea infantile	UNICEF
Prevalenta conflictelor	Situția conflictuală actuală	Conflicte interne recente	HIK;UCDP/PRI
		Vecini cu conflicte extrem de violente	HIK;UCDP/PRI
	Istoricul conflictelor	Ani de la conflict extrem de violent	HIK;UCDP/PRI
		Tendințe din anul trecut	HIK;UCDP/PRI
Geografie și mediu	Provocări geografice	Deficitul de apă	WRI
		Producător de ulei	World Bank
		Constrângeri structurale	BTI
	Demografie	Mărimea populației	World Bank
		Ponderea tinerilor	UNDESA
Economie	Dezvoltare și distribuție	PIB-ul pe cap de locuitor	World Bank
		Deschiderea	World Bank
		Inegalitatea veniturilor	World Bank
	Provizii și ocuparea forței de muncă	Lipsa securității alimentare	FAO
		Rata șomajului	ILOSTAT

Sistemul de avertizare timpurie este din start destinat unei analize structurale a viitoarelor conflicte și nu unei predicții a acestora. Când, cum, în ce condiții va izbucni un conflict este imposibil de prezis cu acuratețe câtă vreme multe dintre acestea debutează pe baza unui eveniment „accidental” – vezi Primăvara arabă în Tunisia sau războiul civil din Siria. Modelul folosit, deși foarte analitic, are anumite limitări inerente. În primul rând, nu există o analiză a conflictelor anunțate, dar care nu s-au întâmplat niciodată, chiar dacă sistemul monitorizează probabil peste 90 la sută din situațiile de violență și conflict din lume. În al doilea rând, principiul „crap in, crap out” al relației directe între input și output, se aplică modelării statistice și inevitabil datele obținute din zone înafara controlului statal

nu pot fi decât limitate. Sistemul nu poate deci analiza în mod clar indicatori din zone aflate în conflicte tribale, în afara oricărei autorități sau din zone controlate de grupări non-statele cum ar fi așa numitul Califat al Statului Islamic în Siria. În al treilea rând, modelarea conduce la rezultate care pot fi dificil de analizat dintr-o perspectivă calitativă, la nivelul diplomatului sau al analistului de intelligence. Dacă un conflict este anunțat într-un interval de câțiva ani într-un stat, analiștii sunt în general reticenți să susțină gradul de probabilitate cu care acest conflict se va declanșa pentru că, de multe ori, factori non-cuantificabili joacă un rol major în asemenea evoluții.

Analiza cantitativă și cea calitativă trebuie să găsească un mod de acomodare și evaluare comun, care nu e întotdeauna ușor de obținut (practic, vorbim de trecerea de la pasul unu al sistemului UE la pașii doi și trei). Sistemul de avertizare timpurie al UE este, însă, un sistem dinamic, aflat într-un proces de adaptare constantă, care încearcă să angreneze într-un mecanism complex toate fazele de angajare a unei organizații internaționale în prevenirea conflictelor (monitorizare, analiză, politică, feed-back). Problemele structurale ale modelelor statistice sau cantitative nu au condus la înlocuirea lor cu alte sisteme deoarece, la nivel calitativ, analiza – fie aceasta politică sau de intelligence – nu poate oferi un rezultat similar. În îmbinarea dintre cele două și găsirea celor mai bune modalități de evaluare calitativă a unor rezultate cantitative stă, probabil, succesul unor asemenea sisteme în viitor.

Concluzii: Contextul geopolitic actual a demonstrat că sistemul relațiilor internaționale este în permanentă evoluție și schimbare. Organizațiile internaționale deja nu mai sunt în stare să facă față individual noilor riscuri și amenințări cu care se confruntă societatea. Rolul organizațiilor internaționale este indispensabil în prevenirea conflictelor și gestionarea crizelor. Politica de securitate a Uniunii Europene subliniază că statele membre ale UE doresc să contribuie la menținerea păcii și securității mondiale prin prisma securității colective și a abordării cuprinzătoare. Abordarea cuprinzătoare a devenit tot mai necesară pentru gestionarea crizelor și a noilor tipuri de conflicte. Prin integrarea instrumentelor atât civile cât și militare, precum și implicarea tuturor actorilor se poate ajunge la o pace durabilă și stabilă. Având în vedere cele expuse pentru a soluționa o criză conform modelului abordării cuprinzătoare, toți actorii implicați trebuie să cunoască acțiunile celorlalți actori pentru a atinge același obiectiv comun.

BIBLIOGRAFIE:

1. *Cooperarea UE în materie de securitate și apărare*. [online]. Disponibil: <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/defence-security/> (accesat: 7 aprilie 2023).

2. *Construirea capacității UE de prevenire a conflictelor și de mediere.* [online]. Disponibil: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2019-0158_RO.html (accesat: 7 aprilie 2023)
3. *Politica externă și de securitate a Uniunii Europene.* [online]. Disponibil: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/foreign-and-security-policy_ro (accesat: 8 aprilie 2023).
4. *Avertizarea timpurie și gestionarea crizelor.* [online]. Disponibil: https://www.sri.ro/upload/AVERTIZ_TIMPURIE_SI_GESTION_CRIZELOR.pdf (accesat: 8 aprilie 2023)

РЕСПУБЛИКА МОЛДОВА В ЕВРОПЕЙСКОЙ
ПОЛИТИКЕ СОСЕДСТВА
THE REPUBLIC OF MOLDOVA IN THE EUROPEAN
NEIGHBORHOOD POLICY

CZU: 341.176(4-11 EaP):327(478)

Evghenii CARBUNI
student, Facultatea Relații
Internaționale, Științe Politice
și Administrative
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID ID: 0009-0006-8061-3086
e-mail: carbunievghenii@gmail.com

Rezumat: Republica Moldova își pune integrarea europeană printre principalele obiective ale politicii sale externe. Uniunea Europeană (UE) contribuie activ la acest proces prin intermediul Politicii de Vecinătate. Această lucrare își propune să descrie și să analizeze eficacitatea implementării Politicii de Vecinătate în contextul Republicii Moldova. Scopul este identificarea etapelor cheie, a mecanismelor, instrumentelor și formularea de concluzii bazate pe informațiile relevante. Metoda principală de cercetare a fost analiza documentelor corespunzătoare, statisticilor și formarea unei imagini generale pe baza acestor informații. Relațiile dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană au o istorie lungă, iar rezultatul acestor relații ar trebui să fie aderarea Republicii la Uniunea Europeană. Una dintre modalitățile de stimulare și susținere a aderării statului la UE este Politica Europeană de Vecinătate. UE colaborează cu Republica Moldova în cadrul Politicii Europene de Vecinătate și dimensiunii sale regionale de est, Parteneriatul Estic. Scopul principal este apropierea Republicii Moldova de UE. De la înființarea Parteneriatului Estic în 2009, acesta s-a dezvoltat și a fost adaptat la schimbările din regiune. Republica Moldova a beneficiat de finanțare considerabilă pentru dezvoltarea sa și pentru depășirea problemelor și crizelor existente. Proiectele implementate în cadrul Parteneriatului Estic contribuie la alinierea societății și a legislației moldovenești la standardele UE, apropiind astfel Republica Moldova de aderare. Unul dintre cele mai importante realizări este obținerea statutului de țară candidată la UE în iunie 2022. Acest progres a fost susținut activ prin finanțare din partea UE. În perioada 2014-2020, Republica Moldova a primit peste jumătate de miliard de euro sub formă de granturi și a avut acces la încă 200 de milioane de euro sub formă de împrumuturi și granturi în cadrul a două programe anterioare de asistență macrofinanciară. Mecanismul Parteneriatului Estic oferă oportunități semnificative și stimulează aderarea Moldovei la UE. Finanțarea generoasă din partea UE are un impact semnificativ asupra Republicii Moldova și o apropie de aderare. Cu toate acestea, Republica Moldova nu este încă pre-

gătită cultural, social și economic pentru aderare. În orice caz, esența politicii europene de vecinătate este de a susține țările în parcursul lor european, iar Republica Moldova este un exemplu elocvent al acestei evoluții pozitive.

Cuvinte-cheie: *Republica Moldova, Uniunea Europeană, Politica Europeană de Vecinătate, Parteneriatul Estic, aderare, finanțare, dezvoltare, reforme, integrare europeană.*

Abstract: *The Republic of Moldova places European integration among its primary foreign policy objectives. The European Union (EU) actively contributes to this process through its Neighbourhood Policy. This paper aims to describe and analyse the effectiveness of implementing the Neighbourhood Policy in the context of the Republic of Moldova. The goal is to identify key stages, mechanisms, tools, and formulate conclusions based on relevant information. The primary research method involved analysing relevant documents, statistics, and forming a comprehensive picture based on this information. The relationship between the Republic of Moldova and the European Union has a long history, and the outcome of these relations should be the Republic's accession to the European Union. One of the ways to stimulate and support the state's accession to the EU is the European Neighbourhood Policy. The EU collaborates with the Republic of Moldova within the framework of the European Neighbourhood Policy and its eastern regional dimension, the Eastern Partnership. The main goal is to bring the Republic of Moldova closer to the EU. Since the establishment of the Eastern Partnership in 2009, it has developed and adapted to changes in the region. The Republic of Moldova has received considerable funding for its development and for overcoming existing problems and crises. Projects implemented within the Eastern Partnership contribute to aligning Moldovan society and legislation with EU standards, thus bringing the Republic of Moldova closer to accession. One of the most significant achievements is the status of a candidate country obtained in June 2022. This progress has been actively supported through funding from the EU. In the period 2014-2020, the Republic of Moldova received over half a billion euros in grants and had access to an additional 200 million euros in loans and grants in the framework of two previous macro-financial assistance programs. The Eastern Partnership mechanism offers significant opportunities and stimulates Moldova's accession to the EU. Generous funding from the EU has a significant impact on the Republic of Moldova and brings it closer to accession. However, the Republic of Moldova is not yet culturally, socially, and economically prepared for accession. In any case, the essence of European neighbourhood policy is to support countries in their European path, and the Republic of Moldova is a clear example of this positive evolution.*

Keywords: *Republic of Moldova, European Union, European Neighbourhood Policy, Eastern Partnership, accession, funding, development, reforms, European integration.*

Республика Молдова ставит евроинтеграцию одной из своих основных целей внешней политики. В свою очередь ЕС активно способствует это-

му через политику соседства. Целью данной работы является описание и анализ эффективности реализации политики соседства в контексте Республики Молдова. Были поставлены задачи выделения основных этапов, механизмов, инструментов, и формирование выводов на основе выделенной информации. Основным методом исследования являлся анализ соответствующей документации, статистики и формирования на базе полученной информации общей картины. Отношения между Республикой Молдовой и Европейским союзом имеет долгую историю. Итогом этих отношений должно стать вступление Республики Молдова в Европейский Союз. Одним из механизмов стимулирования и поддержки вступления государства в объединение является Европейская политика соседства. ЕС сотрудничает с Республикой Молдова в рамках Европейской политики соседства и ее восточного регионального измерения - Восточного партнерства. Ключевая цель - приблизить Республику Молдова к ЕС. Началом сотрудничества в рамках Восточного партнерства следует обозначить 1-й саммит Восточного партнерства в Праге в мае 2009 г., где главы государств или правительств и представители Республики Армения, Азербайджанской Республики, Республики Беларусь, Грузии, Республики Молдова и Украины, представители Европейского Союза и главы государств или правительств и представители его государств-членов встретились в Праге, чтобы наладить свои отношения на новый уровень путем создания Восточного партнерства и приняли совместную декларацию [1].

Республика Молдова имеет тесные экономические связи с ЕС. Например, по данным на 2021 год общий экспорт в страны ЕС составил 1 919 532,0 тысяч долларов США, что составляет 61,1% от общего, а импорт 3 148 990,6 тысяч долларов США, что составляет 43,9% и демонстрирует высокую степень взаимодействия экономик. Особенно это становится видно, когда в уже в 2010 году, через год после пражского саммита импорт и экспорт товар в ЕС превысил импорт и экспорт товаров в СНГ [2, с. 335].

С момента основания Пражского саммита в 2009 году Восточное Партнерство развивалось; содержание политики расширилось, углубилось и было адаптировано к изменяющимся реалиям. Можно выделить следующие даты и события: 7 мая 2009 год. Пражский саммит. Принятие совместной декларации по вопросам «Восточного партнерства»; 13 декабря 2012. Соглашение об установлении рамочной структуры для участия Республики Молдова в операциях ЕС по управлению кризисами; 28 апреля 2014. Либерализация визового режима; 1 сентября 2014 год Соглашение об Ассоциации между Республикой Молдова и Европейским союзом; 16 марта 2022.

Синхронизация с континентальной европейской сетью; 22 август 2022. Обновленная Повестка дня ассоциации ЕС и Республики Молдова на период 2021-2027 гг.; 23 июня 2022 г. Получение статус страны-кандидата в члены ЕС [3], [4].

Самым важным же достижением же является получение статуса страны кандидата. 23 марта 2023 года Европейский совет подтвердил, что Европейский Союз будет продолжать оказывать всю необходимую поддержку Республике Молдова для укрепления устойчивости, безопасности, стабильности и экономики страны и помогать ей на пути к вступлению в ЕС. Этот прогресс был поддержан активным финансирование со стороны ЕС. За 2014-2020 годы Республика Молдова получила более полумиллиарда евро в виде грантов и получила доступ к дополнительным 200 миллионам евро в виде кредитов и грантов в рамках двух предыдущих программ макрофинансовой помощи. Европейский инструмент соседства (ENI) был финансовым инструментом ЕС, предназначенным для соседства на период 2014-2020 гг. Его заменил Инструмент добрососедства, развития и международного сотрудничества (NDICI) – «Глобальная Европа» на период 2021-2027 гг. Ориентировочное двустороннее ассигнование ЕС Республике Молдова на период 2021-2024 гг. составляет 260 млн евро. Продолжается разработка стратегических приоритетов поддержки ЕС Молдове на период 2021-2027 годов. Она основана на Восточном партнерстве [5].

Механизм Восточного партнерства предоставляет огромные возможности и активно стимулирует вступление Республики Молдова в ЕС. Республика Молдова получила и получает огромное количество финансирования для развития государства и для преодоления сложившихся проблем и кризисов. Проекты, реализованные в рамках Восточного партнёрства, способствуют развитию молдавского общества и законодательства по лекалам Европейского Союза, что приближает Республику Молдова к вступлению в ЕС. Экономическое развитие происходит через поддержку предприятия, ряда льгот и развитию инфраструктуры в целом. Партнёрство пытается создать устойчивые и интегрированные экономики, обеспечить верховенство закона, стремится к устойчивой цифровой, к энергетической безопасности и стабильности, стремится сделать общества устойчивыми, справедливыми и инклюзивными. Республика Молдова выбрала вектор вступления в Европейский Союз и Восточное Партнёрство этому способствует. Принятие европейских идей и ценностей в обществе является одним из важнейших этапов процесса вступления в ЕС и проекты в рамках Восточного Партнёрства оказывают влияние и на эту область.

Выводы. Учитывая огромный уровень экономического взаимодействия, который был описан в работе ранее, между ЕС и Республикой Молдова становится более очевидно, что финансирование со стороны ЕС оказывает действительно огромное влияние на Республику Молдову и приближает государство к вступлению в Союз. Стоит отметить, что Республика Молдова ни культурно, ни социально, ни экономически пока не готова к вступлению, если мы рассматриваем ближайшую перспективу, но суть европейской политики добрососедства и состоит в стремлении поддержать государства на европейском пути развития, и на примере Республики Молдова мы можем заметить огромный качественный скачок в сторону европейских стандартов. И такие показатели, как возросшее почти в 3 раза ВВП и ВВП на душу населения [6] и постоянно растущий ИЧР [7, с. 300] тому явные показатели.

БИБЛИОГРАФИЧЕСКИЕ ССЫЛКИ:

1. *Joint Declaration of the Prague Eastern Partnership Summit*. Prague, 7 May 2009. Доступно: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/PRES_09_78 (Дата посещения: 04.04.23)
2. *Anuarul statistic al Republicii Moldova*. Ediția 2022. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. Chișinău, 2022.
3. *EU relations with the Republic of Moldova*. Доступно: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eastern-partnership/moldova/> (Дата посещения: 04.04.23)
4. *Европейский Союз и Республика Молдова*. Доступно: https://www.eeas.europa.eu/moldova/молдова-и-ес_ru (Дата посещения: 04.04.23)
5. *European Neighbourhood Policy and Enlargement Negotiations. Moldova*. Доступно: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/european-neighbourhood-policy/countries-region/moldova_en (Дата посещения: 04.04.23)
6. *The World Bank. Moldova*. Доступно: <https://data.worldbank.org/country/moldova> (Дата посещения: 04.04.23)
7. *Human Development Report 2021/2022*. N. Y.: United Nation, 2022.

PROCESUL DE IMPLEMENTARE A ACORDULUI DE ASOCIERE UE-REPUBLICA MOLDOVA: REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE

THE PROCESS OF IMPLEMENTING THE EU-REPUBLIC OF MOLDOVA ASSOCIATION AGREEMENT: ACHIEVEMENTS AND PROSPECTS

CZU: 339.923:061.1 UE:327(478)

Radu VERDEȘ

Masterand, Universitatea de Stat din Moldova

e-mail: Verdes_radu@mail.ru

Rezumat: Scopul articolului este de a prezenta esența Acordului de Asociere între Republica Moldova și UE, care însumează o serie de angajamente pe care Republica Moldova și Uniunea Europeană și statele membre și le-au asumat, pentru a aprofunda și consolida legăturile existente. Astfel, pentru a asigura îndeplinirea acestor angajamente, prin Acordul de Asociere UE-Republica Moldova părțile au consemnat să stabilească un mecanism instituțional de monitorizare a implementării, dar și luare a deciziilor asupra aspectelor ce cad sub incidența prevederilor Acordului.

Cuvinte-cheie: Acordul de Asociere UE-Republica Moldova, Planul Național de implementare a Acordului de Asociere UE-Republica Moldova, legislația UE, asociere politică, integrare economică.

Abstract: The purpose of this article is to present the essence of the Association Agreement between the Republic of Moldova and the EU, which encompasses a series of commitments that the Republic of Moldova, the European Union, and its member states have undertaken to deepen and strengthen their existing ties. To ensure the fulfillment of these commitments, the EU-Moldova Association Agreement stipulates the establishment of an institutional mechanism for monitoring implementation and making decisions on matters falling within the scope of the Agreement's provisions.

Keywords: EU-Moldova Association Agreement, National Implementation Plan for the EU-Moldova Association Agreement, EU legislation, political association, economic integration.

Planul Național de implementare a Acordului de Asociere Republica Moldova-UE include prioritățile cheie de cooperare în vederea asigurării asocierii politice și integrării economice cu UE și reprezintă instrumentul de bază pentru monitorizarea la nivel intern a procesului de integrare europeană. În acest con-

text, Planul Național include acțiunile necesare de a fi realizate de către instituțiile responsabile conform Acordului de Asociere și Agendei de Asociere în termenii indicați și cu specificarea resurselor financiare necesare în acest sens. Planul se elaborează în baza propunerilor autorităților publice vizate și a consultărilor publice organizate pentru fiecare titlu/domeniu separat. Având în vedere corelația dintre Planul de Acțiuni și Agenda de Asociere, perioada de realizare a unui Plan de acțiuni este de trei ani. Primul Plan Național de Acțiuni a fost aprobat în cadrul, fiind ulterior revizuit în anul 2015 (versiunea o găsiți aici), și a fost realizat în proporție de 73,73%. În cadrul ședinței Guvernului din 28 decembrie 2016 a fost aprobat Planul Național de acțiuni privind implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova-UE pentru anii 2017-2019, fiind ulterior revizuit în prima jumătate al anului 2018 ca urmare a reformei Guvernului. Planul Național de Acțiuni respectiv a fost realizat în proporție de 71,56%.

Obiectivele AA UE-Republica Moldova sunt următoarele: să promoveze asocierea politică și dialogul, precum și integrarea economică, inclusiv prin creșterea participării Republicii Moldova la politicile, programele și agențiile Uniunii Europene (UE); să promoveze, să mențină și să consolideze pacea și stabilitatea pe plan regional și internațional; să promoveze și să consolideze cooperarea în domeniul libertății, securității și justiției, cu scopul de a consolida statul de drept și respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale; să contribuie la consolidarea democrației, a statului de drept și la stabilitatea politică, economică și instituțională în Republica Moldova; să susțină eforturile Republicii Moldova care vizează dezvoltarea potențialului său economic prin cooperare internațională, inclusiv prin apropierea legislației sale de cea a UE; să realizeze o integrare economică progresivă pe piața internă a UE, în special prin crearea unei zone de liber schimb complex și cuprinzător.

Acordul de Asociere UE-Republica Moldova are 465 de capitole, la care se adaugă anexe și protocoale, care includ următoarele domenii: *Principii generale* (titlul I), în special: drepturile democratice, drepturile omului și libertățile fundamentale; economia de piață, dezvoltarea durabilă și multilateralismul eficiente; statul de drept, buna guvernare, cooperarea și bunele relații de vecinătate.

Dialogul politic, reformele interne și cooperarea în domeniul politicii externe și de securitate (titlul II), în special: dezvoltarea unor instituții politice stabile și eficiente; o aliniere treptată a politicilor externe și de securitate; un angajament în ceea ce privește prevenirea conflictelor, stabilitatea regională, lupta împotriva terorismului și măsuri împotriva armelor de distrugere în masă.

Libertate, securitate și justiție (titlul III), în special: respectarea statului de drept, a unui sistem judiciar independent și a cooperării juridice; cooperarea în domeniul migrației și al gestionării frontierelor; lupta împotriva criminalității organizate, a corupției, a terorismului, a spălării de bani și a drogurilor ilegale.

Cooperarea economică și alte tipuri de cooperare sectorială (titlul IV), în special: reforma administrației publice și guvernanta corporativă; dialogul economic, finanțele publice, bugetul și fiscalitatea; ocuparea forței de muncă, politicile sociale, industriale și antreprenoriale; sectoare precum pescuitul, transporturile și energia până la serviciile financiare, sănătatea publică și politicile climatice.

Comerț și aspecte legate de comerț (titlul V), în special: tratamentul național și accesul pe piață al mărfurilor, inclusiv: instituirea unei zone de liber schimb complex și cuprinzător între părți și eliminarea taxelor vamale pentru mărfurile provenite de la cealaltă parte, cu anumite excepții (prevăzute în anexe), alinierea treptată la legislația UE în ceea ce privește barierele tehnice în domeniul comerțului, sanitar și fitosanitar, în domeniul vamal și al facilitării comerțului, al serviciilor și achizițiilor publice; alinierea la practicile UE și internaționale în domeniul drepturilor de proprietate intelectuală, al concurenței și al energiei, precum și la standardele internaționale în domeniul mediului și al muncii (comerț și dezvoltare durabilă). În ceea ce privește drepturile de proprietate intelectuală, acordul semnat în 2012 între UE și Republica Moldova privind protecția indicațiilor geografice a fost integrat în acordul de asociere. Una dintre prioritățile acordului de asociere este asigurarea faptului că legislația moldovenească în acest domeniu este aplicată în mod eficient și că funcționarii din administrațiile relevante și membrii sistemului judiciar beneficiază de o formare adecvată. În contextul Consiliului de asociere (a se vedea mai jos), UE și Republica Moldova se întrunesc periodic pentru a discuta aspecte și bune practici în acest domeniu.

Asistență financiară și dispoziții antifraudă și de control (titlul VI), în special: finanțare pentru Republica Moldova din partea UE, a Băncii Europene de Investiții, a Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare și a altor instituții financiare; cadre multianuale și programe anuale de acțiuni pentru domeniile de finanțare prioritare; schimbul de informații și cooperarea operativă; un angajament din partea Republicii Moldova de a-și alinia treptat legislația proprie la legislația UE și la cea internațională.

Dispoziții instituționale, generale și finale (titlul VII), în special: instituirea următoarelor instituții: 1) Consiliul de Asociere la nivel ministerial pentru

supravegherea și monitorizarea punerii în aplicare a acordului; 2) Comitetul de Asociere compus din înalți funcționari pentru a asista Consiliul; 3) Comitetul de Asociere parlamentar compus din membri ai Parlamentului European și membri ai Parlamentului Republicii Moldova pentru întâlnire și schimb de opinii, 4) Platforma societății civile pentru întâlnire și schimb de opinii. Anexele tehnice descriu în detaliu cum trebuie puse în aplicare diferitele angajamente pe care le conține acordul. Unele, precum cele care vizează indicațiile geografice, comerțul și aspectele sanitare/fitosanitare, au suferit mici modificări din 2016.

Măsuri temporare de liberalizare a comerțului. Agresiunea militară neprovocată și nejustificată a Rusiei împotriva Ucrainei din februarie 2022 a avut un impact grav asupra capacității Moldovei de a încheia tranzacții comerciale cu restul lumii, deoarece aceasta depinde de tranzitul prin teritoriul ucrainean și de infrastructura ucraineană.

Concluzii. În acest context dificil, UE sprijină Republica Moldova prin creșterea gradului de liberalizare a pieței prevăzut de acordul de asociere, în special pentru produsele agricole care fac obiectul unor contingente tarifare anuale cu scutire de taxe vamale. Prin urmare, Regulamentul (UE) 2022/1279 introduce măsuri temporare de liberalizare a comerțului sub forma unor contingente suplimentare cu scutire de taxe vamale pentru anumite produse agricole (roșii, usturoi, struguri de masă, mere, cireșe, prune și suc de struguri). Acestea se aplică pentru o perioadă de 1 an, până la 23 iulie 2023. Pentru două dintre aceste produse (prunele și strugurii de masă), pe care Moldova le exporta anterior în cantități mari către Rusia, Belarus și Ucraina, contingentele suplimentare cu scutire de taxe vamale vor sprijini temporar redirectionarea către UE, dacă este necesar, a volumelor de vânzări direcționate inițial către aceste piețe. Pentru celelalte produse (roșii, usturoi, mere, cireșe și suc de struguri), noile contingente vor consta într-un volum suplimentar scutit de taxe vamale identic cu cel prevăzut în acordul de asociere.

BIBLIOGRAFIE:

1. TŪMA, Petr. *Central Europe leads the way in backing Ukraine. Here's its game plan for what's next.* In: New Atlanticist. 2022. 30 March. [online]. Disponibil: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/central-europe-leads-the-way-in-backing-ukraine-heres-its-game-plan-for-whats-next/> (accesat: 04 aprilie 2023)
2. COHEN, Roger. *President Macron's Unending Russia Diplomacy.* In: The New York Times. 2022. 28 March. . [online]. Disponibil: <https://>

www.nytimes.com/2022/03/28/world/europe/macron-france-russia-ukraine.html

3. TIDEY, Alice. *What is the 'strategic compass' and what does it mean for EU defence?* Euronews. 2022. 23 March.
4. PAUL, Amanda, SHEA, Jamie, CHIHAIA, Mihai Sebastian, CIOLAN, Ionela, RIEKELES, Georg E., RODRÍGUEZ, Andrea G. *Will the Strategic Compass be a game-changer for EU security and defence?* Brussels, 2022. [online]. Disponibil: <https://www.epc.eu/en/Publications/Will-the-Strategic-Compass-be-a-game-changer-for-EU-security-and-defen~479820>

ЕВРОПЕЙСКИЙ СОЮЗ И АРАБО-ИЗРАИЛЬСКИЙ КОНФЛИКТ

EUROPEAN UNION AND THE ARAB-ISRAELI CONFLICT

CZU: 339.923:061.1 UE:327.5(569.4)

Nichita NICHITIN

student, Facultatea Relații

Internaționale, Științe Politice

Și Administrative

Universitatea de Stat din Moldova

ORCID ID: 0009-0000-3548-2124

e-mail: nichitin.nichita.md@gmail.com

Rezumat: *Conflictul dintre Israel și Palestina, unul dintre cele mai complexe și îndelungate din lume, este subiectul acestui articol care se concentrează pe contribuția Uniunii Europene (UE) la soluționarea acestui conflict. Articolul își propune să atingă patru obiective principale: analiza istoriei conflictului, influența sa regională, rolul UE în rezolvare și metodele utilizate de UE, precum și evaluarea impactului acțiunilor UE asupra conflictului. Început în 1948 odată cu înființarea statului Israel pe teritoriul palestinian, conflictul a generat migrații masive și tensiuni continue. Uniunea Europeană a devenit implicată semnificativ în soluționarea conflictului în anii '70, oferind finanțare proiectelor de dezvoltare în Palestina, sprijinind negocierile de pace și acordând asistență financiară organizațiilor în favoarea păcii. Deși UE a jucat un rol vital în abordarea conflictului, multe probleme complexe, precum granițele, statutul Ierusalimului și drepturile refugiaților, rămân nerezolvate. Instabilitatea politică, problemele economice și factorii religioși contribuie la complexitatea conflictului. Cu toate acestea, Uniunea Europeană continuă să susțină soluția cu două state și să medieze în negocieri, luptând pentru pace și stabilitate în Orientul Mijlociu, dar realizarea unei soluții definitive necesită eforturi susținute și cooperare între toate părțile implicate.*

Cuvinte-cheie: *conflict, Israel, Palestina, Uniunea Europeană, Orientul Mijlociu, finanțare, soluționare, stabilitate.*

Abstract: *The conflict between Israel and Palestine, one of the most complex and longstanding in the world, is the subject of this article focusing on the European Union's (EU) contribution to its resolution. The article aims to achieve four main objectives: analyzing the history of the conflict and its regional influence, assessing the EU's role in resolution, examining the methods employed by the EU, and evaluating the impact of EU actions on the conflict. Beginning in 1948 with the establishment of the state of Israel on Palestinian territory, the conflict led to massive migrations and ongoing tensions. The European Union became significantly involved in conflict resolution in the 1970s,*

providing funding for development projects in Palestine, supporting peace negotiations, and offering financial aid to peace-promoting organizations. While the EU has played a vital role in addressing the conflict, many complex issues, such as borders, the status of Jerusalem, and refugee rights, remain unresolved. Political instability, economic issues, and religious factors contribute to the conflict's complexity. Nevertheless, the European Union continues to advocate for a two-state solution and mediate in negotiations, striving for peace and stability in the Middle East, but achieving a definitive solution requires sustained efforts and cooperation from all involved parties.

Keywords: *conflict, Israel, Palestine, European Union, Middle East, funding, resolution, stability.*

Конфликт между Израилем и Палестиной является одним из самых сложных и долгих в мире. Целью данной статьи является анализ вклада Европейского Союза в решение этого конфликта.

Задачи статьи: 1) Рассмотреть историю Арабо-Израильского конфликта и его влияние на регион; 2) Изучить вклад Европейского Союза в разрешение конфликта; 3) Рассмотреть методы, которые использовал Европейский Союз для разрешения конфликта; 4) Сделать выводы о влиянии действий Европейского Союза на Арабо-Израильский конфликт.

Исторически Арабо-Израильский конфликт начался в 1948 году, когда Израиль был образован как независимое государство на территории, которая принадлежала Палестине. Это привело к массовому переселению палестинских арабов и началу конфликта. Европейский Союз начал играть важную роль в решении конфликта в 1970-х годах, когда он начал финансировать проекты по развитию Палестины и поддерживать мирные переговоры между Израилем и Палестиной. С тех пор ЕС постоянно участвует в решении Арабо-Израильского конфликта. Одним из основных методов, которые использует Европейский Союз, является финансирование. ЕС финансирует проекты по развитию инфраструктуры и образования в Палестине, а также финансирует мирные процессы и исследования. ЕС также предоставляет финансовую поддержку различным организациям, которые работают на благо мира и стабильности в регионе. Европейский Союз также играет важную роль в поддержке мирных переговоров между Израилем и Палестиной. ЕС активно участвует в решении спорных вопросов, таких как границы, статус Иерусалима и права беженцев.

Можно сделать вывод, что Европейский Союз сыграл важную роль в решении Арабо-Израильского конфликта. Финансирование проектов по развитию Палестины и поддержка мирных процессов являются важными инструментами ЕС для достижения мира и стабильности в регионе. Кроме

того, Европейский Союз выступает в качестве независимого посредника в переговорах между Израилем и Палестиной.

Однако, несмотря на усилия ЕС, Арабо-Израильский конфликт до сих пор не был окончательно решен. Многие сложные вопросы, такие как границы, статус Иерусалима и права беженцев, по-прежнему остаются неразрешенными. Более того, ситуация в регионе продолжает оставаться нестабильной, что подчеркивает необходимость продолжения усилий для достижения мира и стабильности в регионе.

В заключении, можно отметить, что Европейский Союз является важным участником в решении Арабо-Израильского конфликта. Финансирование проектов по развитию Палестины, поддержка мирных процессов и участие в качестве посредника в переговорах являются важными инструментами ЕС для достижения мира и стабильности в регионе. Однако, для достижения окончательного решения конфликта, необходимы дальнейшие усилия и сотрудничество со стороны всех участников.

Существует множество факторов, которые могут оказывать влияние на Арабо-Израильский конфликт, включая исторические, политические, экономические и религиозные факторы. Несмотря на сложность и многогранность конфликта, Европейский Союз прилагает усилия для решения этой проблемы.

Одним из важнейших факторов, который играет роль в конфликте, является историческая обусловленность. Конфликт между евреями и арабами начался еще в начале 20 века, когда евреи начали возвращаться на свою историческую родину в Палестину. Эта историческая обусловленность продолжает влиять на конфликт и сегодня. Другим важным фактором является политическая нестабильность в регионе. Несмотря на то, что израильские и палестинские лидеры периодически проводят переговоры, прогресс в решении конфликта не достигнут. Политическая нестабильность, а также неспособность лидеров обеих сторон достигнуть соглашения, препятствует достижению мира и стабильности в регионе. Кроме того, экономические проблемы также оказывают влияние на конфликт. В Палестине низкий уровень экономического развития, что приводит к высокой безработице и нищете. Эти экономические проблемы являются источником напряженности и могут усугублять конфликт.

Религиозные факторы также играют роль в конфликте между евреями и арабами. Иерусалим является святым городом для трех религий - иудаизма, христианства и ислама. Вопрос о том, кому принадлежит Иерусалим, является одним из ключевых спорных вопросов в конфликте.

Европейский Союз прилагает усилия для решения всех этих проблем, которые оказывают влияние на Арабо-Израильский конфликт. Финансирование проектов по развитию Палестины, а также медиация в переговорах между израильскими и палестинскими лидерами это только некоторые из методов, которые использует Европейский Союз для достижения мира и стабильности в регионе.

Одним из главных инструментов Европейского Союза в решении конфликта является поддержка двух государственного решения, которое предусматривает создание двух независимых государств - Израиля и Палестины. Европейский Союз выступает за установление мира на основе справедливости и международного права, включая резолюции ООН и международное право гуманитарного характера. Кроме того, Европейский Союз активно финансирует проекты по развитию Палестины. Такие проекты включают в себя строительство инфраструктуры, создание новых рабочих мест и улучшение образования и здравоохранения в регионе. Эти проекты направлены на улучшение жизни палестинского населения и создание более устойчивой и благоприятной среды для решения конфликта.

Европейский Союз также выступает в качестве медиатора в переговорах между израильскими и палестинскими лидерами. Специальный представитель Европейского Союза для Ближнего Востока регулярно встречается с лидерами обеих сторон, чтобы способствовать прогрессу в переговорах. Европейский Союз также выступает в качестве наблюдателя на переговорах и обеспечивает поддержку для поиска мирного решения конфликта.

В заключение, Арабо-Израильский конфликт является сложной и многогранной проблемой, которая влияет на мир и стабильность в Ближнем Востоке. Европейский Союз прилагает усилия для решения этой проблемы, используя различные методы, такие как финансирование проектов по развитию Палестины, медиация в переговорах и поддержка двухгосударственного решения, чтобы создать мир и стабильность в регионе. Однако, как и любой конфликт, этот требует длительного и настойчивого усилия всех заинтересованных сторон.

БИБЛИОГРАФИЯ:

1. КУТРАШЕВ, Д.К. *Посредническая миссия ЕС в палестино-израильском конфликте*. [online]. Доступ: <https://alleuropa.ru/?p=3425> (09.04.2023)
2. ГУДАЛОВ, Н.Н. *Политика Европейского союза по разрешению палестино-израильского конфликта на современном этапе*. [online].

Доступ: <http://www.dslib.net/glob-razvitie/politika-evropejskogo-sojuza-po-razresheniju-palestino-izrailskogo-konflikta-na.html> (дата обращения: 09.04.2023)

3. Най-младший Дж. «Мягкая сила» и американо-европейские отношения. În: Свободная мысль-XXI. 2004. № 10. [online]. Доступ: <http://www.postindustrial.net> (дата обращения: 09.04.2023)
4. *Interim Report on an EU Strategic Partnership with the Mediterranean and the Middle East. European Commission. March 23. 2004. pp. 4.* [online]. Доступ: http://europa.eu.int/comm/external_relations/euromed/publication.htm (дата обращения: 09.04.2023)
5. АЛЬВАНУС, Али. *Роль Европейского союза в ближневосточном конфликте.* În: Молодой ученый. 2013. № 5 (52). с.561-563. [online]. Доступ: <https://moluch.ru/archive/52/6781/> (дата обращения: 09.04.2023).

ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ЕГИПТОМ И ЕВРОПЕЙСКИМ СОЮЗОМ

RELATIONS BETWEEN EU AND EGYPT

CZU: 339.94:061.1 UE:327(620)

Xenia GONCIAR

studentă, facultatea Relații Internaționale,
Științe Politice și Administrative
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID 0009-0000-9155-3804
e-mail: kseniag338@gmail.com

Rezumat: *Articolul explorează relațiile dintre Egipt și Uniunea Europeană (UE), evidențiind modul în care UE sprijină reformele democratice în Egipt prin intermediul resurselor economice și investițiilor. De asemenea, este analizată colaborarea dintre cele două entități în combaterea terorismului, promovarea drepturilor omului și întărirea securității. De-a lungul decadelor, Egiptul și UE au interacționat în diverse domenii, inclusiv economie, securitate și cultură. În ciuda unor neînțelegeri punctuale, cooperarea lor persistă. UE a majorat semnificativ finanțarea pentru cooperarea cu Tunisia, care a evidențiat un interes crescut pentru reformele democratice. În cazul Egiptului, sprijinul financiar al UE nu a putut influența semnificativ situația, dat fiind faptul că acceptarea asistenței externe în domeniul dezvoltării democratice a fost limitată. Articolul subliniază că, în ciuda eforturilor, divergențe privind drepturile omului și libertatea presei rămân obstacole în promovarea relațiilor UE-Egipt. Totuși, cooperarea economică dintre cele două părți rămâne robustă, Egiptul fiind un partener comercial important pentru UE în regiunea Africii și Orientului Mijlociu.*

Cuvinte-cheie: *Egipt, Uniunea Europeană, cooperare, reforme democratice, securitate, terorism, economie, drepturi omului.*

Abstract: *The article explores the relations between Egypt and the European Union (EU), highlighting how the EU supports democratic reforms in Egypt through economic resources and investments. Additionally, it analyzes the collaboration between the two entities in combating terrorism, promoting human rights, and strengthening security. Over the decades, Egypt and the EU have interacted in various fields, including economy, security, and culture. Despite occasional disagreements, their cooperation persists. The EU has significantly increased funding for cooperation with Tunisia, which has shown a heightened interest in democratic reforms. In the case of Egypt, the financial support from the EU has not been able to significantly impact the situation, as the acceptance of external assistance in the realm of democratic development has been limited. The article emphasizes that despite efforts, differences regarding human rights and*

freedom of the press remain obstacles in promoting EU-Egypt relations. Nevertheless, the economic cooperation between the two parties remains robust, with Egypt being a significant trading partner for the EU in the Africa and Middle East region.

Keywords: *Egypt, European Union, cooperation, democratic reforms, security, terrorism, economy, human rights.*

Статья посвящена отношениям между Египтом и Европейским Союзом, целью которой является показать, как ЕС поддерживает демократические реформы в Египте, экономическими и инвестиционными средствами, а также как ЕС и Египет сотрудничают в борьбе с терроризмом, в области нарушений прав человека, и в области безопасности и борьбы с терроризмом.

Египет и Европейский Союз (ЕС) имеют долгую историю взаимодействия, которая началась в 1960-х годах. В настоящее время, несмотря на некоторые разногласия, эти два региона продолжают сотрудничать в различных областях, таких как экономика, безопасность и культура.

В соответствии с принципом “больше за большее” с 2011 г. ЕС более чем в два раза увеличил финансовый вклад в сотрудничество с Тунисом, правительство которого больше остальных было склонно проводить демократические реформы (см. Таблица 1). Страна стала основным получателем европейской помощи среди государств Южного Средиземноморья: за 2011–2016 гг. общая сумма помощи Тунису в рамках разных программ ЕС составила порядка 3,5 млрд евро, включая гранты (более 1,2 млрд евро), финансовую помощь в целях поддержания макроэкономической стабильности (800 млн евро) и льготные займы, в том числе от Европейского инвестиционного банка (1,5 млрд евро). Бюджет Европейского инструмента соседства (ЕИС) на 2014–2020 гг. для Туниса составляет порядка 725–886 млн евро.

Таблица 1.

Объёмы официальной помощи развитию (ОПР), обещанной и предоставленной Евросоюзом Египту и Тунису в 2010 – 2016 гг., млн долларов

Страна	Помощь	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Египет	обещанная	228,44	562,92	769,31	350,32	183,93	328,45	291,6
	предоставленная	121,99	56,79	690,97	-1,64	260,55	148,23	309,56
Тунис	обещанная	93,18	172,36	752,02	292,01	827,23	435,66	511,82
	предоставленная	82,27	371,8	502,12	377,17	385,57	324,23	330,84

Источник: OECD

Таблица 2.

Объёмы помощи, выделяемой ЕС Египту в 2011 – 2016 гг. через механизмы бюджетной поддержки, млн долларов

Страна	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Египет	23,980	38,043	2,270	2,646	2,637	10,963

Источник: OECD

В период правления “Братьев-мусульман” средства, выделяемые через механизмы бюджетной поддержки, были незначительными, а после смены власти в 2013 г. и временного приостановления помощи были существенно сокращены (см. таблица 1, таблица 2). Египетские власти – как исламисты, так и пришедшая им на смену армейская верхушка – пытались дистанцироваться от иностранных акторов и по возможности проводить независимую политику. Несмотря на ограниченные действия в Египте, за 2012–2013 гг. ЕС выделил стране почти 450 млн евро., а за 2014–2016 гг. – 320 млн евро. На 2017–2020 гг. Брюссель утвердил помощь Египту через ЕИС в размере 432–528 млн евро.

Финансовая помощь ЕС Египту, будь она даже больше, не смогла бы радикально изменить ситуацию. Хотя египетские власти, исламисты или военные, стремились работать с внешними акторами в вопросах торговли и экономического развития, они крайне неохотно принимали внешнюю помощь, когда дело касалось осуществления программ в сфере демократического развития. Важно и то, что, действуя в регионе после событий Арабского пробуждения, Евросоюз оказался в довольно конкурентной среде, где его инициативы не имели каких-либо преимуществ по сравнению с теми, которые предлагали другие акторы, включая монархии Персидского залива, чья помощь была значительно больше по объёмам и не была увязана с развитием демократии и прав человека в арабских странах.

Важным элементом отношений между ЕС и Египтом является поддержка ЕС процесса демократических реформ в Египте. Как отмечается в статье Джеральда Стайнберга „The EU’s relations with Egypt: a country in turmoil” (2016), „После того, как Египет преодолел ряд политических и экономических кризисов, в 2014 году была проведена масштабная кампания по борьбе с коррупцией, а также был принят новый закон об инвестициях. Эти шаги были положительно оценены Европейским союзом и служили основой для дальнейшего развития сотрудничества”.

Однако, как отмечает статья „EU-Egypt Relations: A New Era” (2019), “Несмотря на политическую волю и ряд позитивных шагов, существуют некоторые ограничения, которые могут затруднять продвижение отношений между Европейским союзом и Египтом, такие как нарушения прав человека и свободы слова в Египте, а также ограничения на деятельность неправительственных организаций”.

Один из основных каналов сотрудничества между Египтом и ЕС - это Европейский инструмент соседства (ENI), который был создан в 2014 году с целью поддержки развития стран-партнеров ЕС. Согласно официальному сайту Европейской комиссии, Египет получает от ЕС поддержку на различных направлениях, включая развитие человеческого капитала, экономический рост и устойчивое использование природных ресурсов.

Однако, помимо экономического сотрудничества, Египет и ЕС также сотрудничают в области безопасности и борьбы с терроризмом. В 2015 году ЕС и Египет подписали соглашение о сотрудничестве в борьбе с терроризмом, которое предусматривает совместные усилия в борьбе с радикальными группировками, включая ИГИЛ.

Египет и ЕС также продолжают сотрудничать в области культуры. В 2019 году Египет провел культурную неделю в Брюсселе, которая была посвящена истории и культуре Египта. Это событие позволило показать богатство культурного наследия Египта и продемонстрировать его важность для всего мира. Однако, помимо сотрудничества, у Египта и ЕС есть и проблемы в отношениях.

Например, в 2021 году ЕС выразил обеспокоенность по поводу прав человека в Египте. Кроме того, есть разногласия между Египтом и ЕС в отношении конфликта в Ливии. В свете растущей важности региона Ближнего Востока, ЕС активно работает над укреплением своих отношений с Египтом. В этом контексте одним из ключевых направлений является сотрудничество в области экономики и торговли. Египет является крупнейшим торговым партнером ЕС в Африке и Ближнем Востоке.

Объем торговых отношений между Египтом и ЕС достиг 28 миллиардов евро в 2020 году. Египет является одним из крупнейших поставщиков сельскохозяйственной продукции в ЕС, включая фрукты и овощи, а также энергетических ресурсов, таких как нефть и газ.

Председатель Еврокомиссии Урсула фон дер Ляйен заявила, что с целью увеличения поставок природного газа в Европу “между ЕС, Израилем и Египтом будет подписано трехстороннее энергетическое соглашение”. Председатель Еврокомиссии фон дер Ляйен и премьер-министр Израиля Нафта-

ли Беннет провели совместную пресс-конференцию перед двусторонней встречей в Западном Иерусалиме. Фон дер Ляйен подчеркнула, что после нападения России на Украину крайне важно наращивать сотрудничество между Израилем и ЕС в области энергетики и продовольственной безопасности. Она добавила, что ЕС решил сократить закупки ископаемого топлива в России и диверсифицировать свои источники энергии. Еврокомиссар сообщила, что между ЕС, Египтом и Израилем подписан энергетический меморандум о взаимопонимании для увеличения поставок природного газа в Европу. Фон дер Ляйен отметила, что из Израиля в Египет будет проложен газопровод, а сжиженный природный газ Египта будет транспортироваться в Европу по морю. Беннет также заявил, что отношения между Израилем и ЕС развиваются, и что международное сообщество должно работать вместе после начала войны в Украине.

С другой стороны, Европейский Союз является крупнейшим инвестором в Египте, особенно в секторе энергетики, телекоммуникаций и туризма. Одним из основных проектов сотрудничества между Египтом и ЕС является “Европейско-египетский партнерский форум”, который был создан в 2000 году. Целью форума является укрепление экономических и политических связей между Египтом и ЕС. В рамках форума проводятся регулярные встречи высокопоставленных представителей Египта и ЕС, на которых обсуждаются вопросы экономического сотрудничества, инвестиций, технологического развития и других сфер.

Однако, помимо экономического сотрудничества, в последнее время ЕС проявляет большой интерес к политической ситуации в Египте. В свете нарушений прав человека и ухудшения демократических свобод в стране, Европейский Союз выступает за уважение прав человека и свободы выражения. Стоит отметить, что Египет играет важную роль в региональной стабильности и безопасности, особенно в контексте урегулирования израильско-палестинского конфликта. ЕС также признает эту роль и поощряет участие Египта в решении этого вопроса.

В 2019 году Египет стал медиатором в переговорах между Израилем и ХАМАСом, что привело к улучшению ситуации в секторе Газа.

Таким образом, отношения между Египтом и ЕС остаются важными и перспективными для обеих сторон. ЕС продолжает поддерживать экономическую и финансовую помощь Египту, а также сотрудничать в области борьбы с терроризмом и урегулирования региональных конфликтов. Однако, сегодня ЕС оказывается перед серьезной дилеммой – либо сконцентрироваться на стабилизации и обеспечить безопасность в краткосрочной

перспективе, рискуя получить новый виток турбулентности в регионе, либо быть более настойчивым в содействии его демократизации, чтобы обеспечить стабильность и процветание в долгосрочной перспективе. Также есть еще много нерешенных вопросов, таких как права человека, демократические принципы и свободы, которые остаются на повестке дня и требуют дальнейшего внимания и действий от обеих сторон.

БИБЛИОГРАФИЯ:

1. *Egypt and the EU*. European External Action Service. [online]. Disponibil: https://eeas.europa.eu/topics/egypt_en (accessed: April 28, 2023)
2. *Egypt*. European Commission. [online]. Disponibil: https://ec.europa.eu/info/aid-development-cooperation-fundamental-rights/where-we-work/africa/egypt_en (accessed: April 28, 2023)
3. *EU-Egypt Association Agreement*. European External Action Service [online]. Disponibil: https://eeas.europa.eu/topics/egypt/3127/eu-egypt-association-agreement_en. (accessed: April 28, 2023)
4. *Egypt: Democracy, Human Rights and Governance*. U.S. Agency for International Development. [online]. Disponibil: <https://www.usaid.gov/egypt/democracy-human-rights-and-governance> (accessed: April 28, 2023)
5. *EU-Egypt relations*. European Parliament, accessed April 28, 2023. [online]. Disponibil: https://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/en/FTU_5.2.2.pdf (accessed: April 28, 2023)
6. STEINBERG, Gerald. *The EU's relations with Egypt: a country in turmoil*. In: International Affairs. 2016. No. 3. Vol. 92. pp. 505-522.
7. *EU-Egypt Relations: A New Era*. European External Action Service, 2019.

ГЛОБАЛЬНАЯ СТРАТЕГИЯ ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА ПО ВНЕШНЕЙ ПОЛИТИКЕ И ПОЛИТИКЕ БЕЗОПАСНОСТИ

THE EUROPEAN UNION'S GLOBAL STRATEGY FOR FOREIGN AND SECURITY POLICY

CZU: 327.57:339.94:061.1 UE

Iana TИHON

studentă, Facultatea Relații Internaționale
Științe Politice și Administrative
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID ID: 0009-0005-5916-1575
e-mail: yana.tikhon.045@gmail.com

Rezumat: *Articolul analizează detaliat Globala strategie a Uniunii Europene privind politica externă și de securitate, adoptată în 2016. Această strategie își propune să facă Europa mai puternică, mai unită și mai influentă pe plan global, asigurând în același timp securitatea cetățenilor săi și promovând valorile comune. Strategia se bazează pe cinci priorități, dintre care trei vizează regiunea Parteneriatului Estic: securitatea UE, stabilitatea în țările de la est și sud de UE, abordarea complexă a rezolvării conflictelor. De asemenea, se subliniază importanța cooperării regionale deschise pentru menținerea păcii și dezvoltare. Uniunea Europeană susține un ordine mondială bazată pe drept internațional, promovând drepturile omului și dezvoltarea durabilă. Membrii UE se angajează să demonstreze solidaritate în politica lor externă și de securitate și să dezvolte cooperarea între ele și instituțiile UE. Aceasta este o strategie esențială pentru consolidarea Europei în secolul XXI, contribuind la crearea unei industrii de apărare europene solide și la menținerea capacității de decizie.*

Cuvinte-cheie: *Globala strategie, Uniunea Europeană, securitate, stabilitate, rezolvarea conflictelor, cooperare regională, guvernanta globală.*

Abstract: *This article provides a detailed analysis of the European Union's Global Strategy on Foreign and Security Policy, adopted in 2016. The primary objective of this strategy is to strengthen, unify, and enhance the global influence of Europe, while simultaneously ensuring the security of its citizens and promoting shared values. The strategy is built upon five key priorities, of which three are directed towards the Eastern Partnership region: EU security, stability in countries to the east and south of the EU, and a comprehensive approach to conflict resolution. Furthermore, the significance of open regional cooperation for the maintenance of peace and development is underscored. The European Union advocates for a world order founded on international law, advocating for human rights and sustainable development. EU members commit to demonstrating*

solidarity in their external and security policies, and to fostering cooperation among themselves and with EU institutions. This strategy is pivotal for fortifying Europe in the 21st century, contributing to the establishment of a robust European defense industry and the retention of decision-making capacity.

Keywords: *Global Strategy, European Union, security, stability, conflict resolution, regional cooperation, global governance.*

Введение. Глобальная стратегия Европейского союза по внешней политике и политике безопасности – это всеобщая стратегия Союза под названием «Общее видение, общие действия: более сильная Европа». Она заменила Европейскую стратегию безопасности 2003 года и была разработана под руководством главы европейской дипломатии итальянским политиком Федерики Могерини. Отсюда вытекает, что целью данной статьи является детальное рассмотрение данной стратегии, её целей, а также основных направлений, в рамках которых призван работать Европейский союз в своей внешней политике и политике безопасности.

Методология исследования сводится к следующим пунктам: поиску и изучению литературы и интернет-ресурсов по выбранной теме; анализу и синтеза полученной информации и её сравнение, а также сопоставление результатов исследования.

Итак, Глобальная стратегия Европейского союза по внешней политике и политике безопасности была принята 28 июня 2016 года. Цель данной стратегии была провозглашена следующая: сделать Европу сильнее, более единой и влиятельной на мировой арене, а также способной в полной мере обеспечить безопасность своих граждан, соблюсти их интересы и поддерживать ценности.

Согласно данной стратегии, внешняя политика и политика безопасности Союза будут основываться на пяти приоритетах, три из которых имеют непосредственное отношение к региону Восточного партнерства:

Направление 1. Безопасность Европейского Союза. Глобальная стратегия Европейского Союза должна начинаться внутри самого союза, поэтому предполагается сосредоточение усилий на обороне, борьбе с терроризмом, кибербезопасности, энергетике и стратегических коммуникациях. Страны-члены ЕС претворяют в жизнь обязательства о взаимной поддержке и солидарности, закрепленные в договорах. ЕС внесет свой вклад в систему коллективной безопасности в Европе в тесном взаимодействии со своими партнерами, в первую очередь, с НАТО.

Направление 2. Государственная и социальная устойчивость в странах, расположенных к востоку и югу от Европейского союза. Европейский

Союз крайне заинтересован в инвестировании как в государственную, так и в социальную устойчивость регионов к востоку и югу от своих границ, поэтому «ЕС будет поддерживать различные пути к стабильности в этих регионах, помогая преодолеть наиболее острые случаи государственной, экономической, социальной, климатической, энергетической уязвимости, равно как и разрабатывать более эффективную миграционную политику для Европы и её партнеров» [1, с. 18]. Что касается Восточного соседства, ЕС имеет ряд обязательств перед Восточным партнерством и будет продолжать оказывать поддержку в осуществлении Соглашений об ассоциации и создании углубленных и всеобъемлющих зон свободной торговли. Социальная устойчивость будет подкреплена усилением взаимодействия с гражданским обществом, особенно в отношении его работы по подотчетности правительства. ЕС будет больше взаимодействовать с различными субъектами гражданского общества и «высказываться против сокращения пространства для гражданского общества, в том числе путем нарушения свободы слова и ассоциации» [1, с. 19].

Направление 3. Комплексный подход к разрешению конфликтов. В случае возникновения вооруженного конфликта ЕС будет содействовать укреплению мира. Более того, ЕС будет действовать на всех стадиях конфликта: своевременное предотвращение конфликта, ответственные и решительные меры в ответ на кризис, инвестирование в стабилизацию, недопущение преждевременного отказа от участия при возникновении нового конфликта.

Направление 4. Открытые к сотрудничеству региональные системы. В мире, на который, с одной стороны, воздействуют глобальные вызовы, а с другой стороны – локальное противодействие, на первый план выходит региональное сотрудничество. Добровольные формы регионального управления дают государствам и народам возможность лучше справляться с угрозами безопасности, пользоваться экономическими плодами глобализации, проявлять в полной мере культуру и идентичность и оказывать влияние на международные отношения. Это основной принцип для поддержания мира и развития ЕС в XXI веке, и причина, по которой Союз будет поддерживать открытые к сотрудничеству региональные системы во всем мире. В различных регионах – в Европе, в Средиземноморье, на Ближнем Востоке и в Африке; по ту сторону Атлантики на север и на юг; в Азии; и в Арктике – везде ЕС будет руководствоваться конкретными целями.

Направление 5. Глобальное управление XXI века. ЕС твердо привержен основанному на международном праве мировому порядку, который обеспечивает права человека, устойчивое развитие и доступ к всеобщему достоя-

нию. Эта приверженность выражается в стремлении не просто сохранить, а трансформировать существующую систему. ЕС будет выступать за сильную ООН в качестве оплота многостороннего, основанного на правилах порядка и разрабатывать координируемые на глобальном уровне ответные меры с международными и региональными организациями и государствами.

Вывод. Европейский союз провозгласил надежный, эффективный, сплоченный союз, который открыт к сотрудничеству в области обороны и стремится к созданию прочной европейской оборонной промышленности, которая имеет решающее значение для сохранения права Европы на принятие решений и действия. Помимо этого, страны-члены Союза будут демонстрировать большую сплоченность во всех вопросах внешней политики и политики безопасности, развивать более тесное взаимодействие между собой и институтами ЕС, а также между внешним и внутренним измерениями политики.

БИБЛИОГРАФИЯ:

1. *A Global Strategy for the European Union's Foreign and Security Policy*. In: *Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe*. 2016. 53 p.
2. *Official website of European Union Neighbors' East*. [online]. Доступ: <https://euneighbourseast.eu/> (дата обращения: 17.03.2023)
3. *Official website of the European Commission*. [online]. Доступ: https://commission.europa.eu/index_en (дата обращения: 18.03.2023)
4. *Official website of the European Union*. [online]. Доступ: https://european-union.europa.eu/index_en (дата обращения: 17.03.2023)
5. *Official website The Diplomatic Service of the European Union*. [online]. Доступ: https://www.eeas.europa.eu/_en (дата обращения: 16.03.2023)
6. ВЕЗУИНА, М.А. *Новая глобальная стратегия безопасности ЕС и ее возможные последствия для внешней политики Румынии*. В: Журнал: Проблемы современной науки и образования. 2016. 6 с.
7. ГАВРИЛА, А. *Новая глобальная европейская стратегия безопасности*. В: Казачество. 2016. 10 с.
8. *Глобальная стратегия безопасности ЕС 2016*. Аналитический доклад [Сетевое издание] / Под ред. Н.К. Арбатовой, А.М. Кокеева. М.: ИМЭМО РАН, 2017. 33 с.
9. ДАНИЛОВ, Д. *Глобальная стратегия ЕС: Восточный вектор*. В: Современная Европа. 2017. 12 с.

КОНФЛИКТЫ В РЕГИОНЕ ЮЖНОГО СОСЕДСТВА И ОПЕРАТИВНАЯ РОЛЬ ЕС

CONFLICTS IN THE SOUTHERN NEIGHBORHOOD AND THE OPERATIONAL ROLE OF THE EU

CZU: 327:061.1 UE:327.5(5-15+6-17)

Mădălina SÎRBU

studentă, facultatea Relații

Internaționale, Științe Politice

și Administrative

Universitatea de Stat din Moldova

ORCID ID: 0009-0005-4485-8791

e-mail : madsirbu33@gmail.com

Rezumat: *Articolul analizează evoluția direcției sudice a politicii externe a Uniunii Europene, parte a Politicii Europene de Vecinătate, cu accent pe regiunea mediteraneeană. Motivele pentru includerea acestei direcții în agenda internațională a UE în anii '90 sunt diverse, inclusiv aspecte geografice și geopolitice, precum impactul asupra securității Europei dat de instabilitatea din Nordul Africii și Orientul Mijlociu. De asemenea, se discută motivele sociale și economice, cum ar fi accesul la noi piețe și gestionarea migrației din țările nord-africane către statele membre UE. Articolul subliniază crearea Parteneriatului Euro-Mediteraneean (Procesul de la Barcelona) în 1995, care avea trei dimensiuni: politică, financiar-economică și socio-culturală. Politica se concentra pe promovarea păcii și stabilității, democrație, respectarea drepturilor omului și combaterea terorismului. Dimensiunea financiar-economică viza cooperarea economică și sprijin financiar, în timp ce dimensiunea socio-culturală promova dialogul intercultural și dezvoltarea resurselor umane. Articolul evidențiază, de asemenea, modul în care evenimentele precum “Primăvara Arabă” și conflictele din Libia și Siria au influențat politica UE în regiune, subliniind dificultățile de coordonare și securitatea. Se remarcă că democrația s-a confruntat cu prioritățile de securitate, iar UE trebuie să se adapteze la aceste provocări.*

Cuvinte-cheie: *Uniunea Europeană, Politica Europeană de Vecinătate, Parteneriat Euro-Mediteraneean, securitate, migrație, Primăvara Arabă, Libia, Siria.*

Abstract: *The article analyses the evolution of the European Union's southern foreign policy direction, which is part of the European Neighbourhood Policy, with a focus on the Mediterranean region. The reasons for including this direction in the EU's international agenda in the 1990s are diverse, including geographical and geopolitical aspects, such as the impact on Europe's security due to the instability in North Africa and the Middle East. Additionally, social and economic reasons are discussed, such as*

access to new markets and managing migration from North African countries to EU member states.

The article emphasizes the creation of the Euro-Mediterranean Partnership (Barcelona Process) in 1995, which had three dimensions: political, financial-economic, and socio-cultural. The political dimension focused on promoting peace and stability, democracy, respecting human rights, and combating terrorism. The financial-economic dimension aimed at economic cooperation and financial support, while the socio-cultural dimension promoted intercultural dialogue and human resource development.

The article also highlights how events like the „Arab Spring” and conflicts in Libya and Syria have influenced EU policy in the region, underscoring coordination difficulties and security concerns. It is noted that democracy has faced security priorities, and the EU must adapt to these challenges.

Keywords: *European Union, European Neighbourhood Policy, Euro-Mediterranean Partnership, security, migration, Arab Spring, Libya, Syria.*

Южное направление внешней политики ЕС официально является частью более широкой политики по отношению ко всем соседним странам, которая формально называется Европейская политика соседства. Включение средиземноморского направления в сферу международной деятельности ЕС в 1990-х гг. было обусловлено рядом причин.

Во-первых, географическим и геополитическим положением государств Средиземноморского региона, оказывающим непосредственное влияние на безопасность Европейского континента вследствие конфликтного потенциала в макрорегионе Северной Африки и Ближнего Востока. *Во-вторых*, социально-экономическим аспектом: европейцам были нужны доступ к новым рынкам (в том числе энергоресурсов) и инструменты регулирования потока мигрантов из государств Северной Африки в государства Европейского союза. Начало региональной организации на этом направлении было дано в ноябре 1995 г. на конференции министров иностранных дел в Барселоне, где был официально дан старт программе Евро-средиземноморское партнерство – Барселонский процесс. Партнерство имело три измерения: политическое, финансово-экономическое и социокультурное.

Первое, выразалось в намерении превратить Средиземноморье в зону мира и стабильности, что подразумевало продвижение законности и демократии, уважение прав человека, борьбу с терроризмом, контроль над вооружениями и пр. *Второе*, предусматривало либерализацию предпринимательской деятельности, экономическое сотрудничество, финансовую поддержку и образование в перспективе зоны свободной торговли. *Третье*, было нацелено на диалог между религиями и культурами и развитие чело-

веческих ресурсов, в том числе через образование, здравоохранение и свободную миграцию.

Революционные волнения, начавшиеся в декабре 2010 г. и охватившие к началу 2011 г. многие государства Северной Африки и Ближнего Востока (феномен под названием „арабская весна”), застали врасплох как Союз для Средиземноморья, так и Европейский союз. Поворотным моментом осуществления Евросоюзом средиземноморской политики в изменившихся условиях стала его реакция на политический кризис в Ливии весной 2011 г. Союз был вынужден учитывать разногласия между государствами-членами по Общей внешней политике и политике безопасности. В итоге ЕС сосредоточился на организации гуманитарной помощи беженцам и на содействии гуманитарной миссии в Ливии - EUFOR Libya. Однако попытка использовать военную составляющую ЕС в ливийском урегулировании на гуманитарном направлении фактически провалилась. В итоге военную операцию в Ливии взяла под контроль НАТО, бомбардировки которой привели к свержению режима и гибели М. Каддафи в октябре 2011 г.

Ещё одной проверкой на прочность позиций ЕС в макрорегионе стала гражданская война в Сирии. Постоянно призывая на протяжении 2011-2013 гг. к прекращению боевых действий и насилия против граждан Сирии, ЕС так и не смог предложить сколько-нибудь эффективные инициативы по урегулированию конфликта из-за отсутствия согласованной позиции внутри ЕС. Он, по сути, копирует ливийский сценарий своих действий по принципу негативной обусловленности, несмотря на то что Сирия (в отличие от Ливии) является полноправным членом Союза для Средиземноморья и Европейской политики соседства. В частности, в мае 2011 г. было заморожено Соглашение об ассоциации с Сирией и приостановлены все форматы сотрудничества с режимом Б. Асада, в том числе в рамках СДС.

Выводы. В заключение можно сказать, что на перекрестке трех континентов - наиболее отчетливо проявляются проблемы, становящиеся сейчас главной заботой человечества: растущие диспропорции в социально-экономическом развитии со всеми вытекающими отсюда последствиями, опасность распространения оружия массового уничтожения и средств его доставки, агрессивный национализм и экстремизм, незаконный оборот наркотиков, международный терроризм. Учитывая стремительную эскалацию политической напряженности в Северной Африке (в Ливии) и на Ближнем Востоке (в Сирии), а также отсутствие согласованной трансатлантической позиции по внешней демократизации этого макрорегиона, роль Евросоюза существенно сужается при столкновении с серьезной внешнеполитической

дилеммой секьюритизации/ демократизации: становится всё более очевидным, что демократизации средиземноморских соседей мешает не только нежелание арабских лидеров идти по пути демократической трансформации, но и приоритет ЕС в отношении собственной безопасности.

БИБЛИОГРАФИЯ:

1. КУДРЯШОВА, И. *Европа и «арабская весна»*. В: Актуальные проблемы Европы. 2012. с. 18-38.
2. ЛАТКИНА, В. *Политика Европейского союза в средиземноморье в контексте „арабской весны”*. В: Вестник МГИМО Университета. 2014. с. 139-149.
3. МИХАЙЛЕНКО, В. *Четыре фазы средиземноморской политики Европейского союза*. с. 219-228
4. СЕМЕНОВ, О., ТОЛКАЧЕВ, В. *Проблемы безопасности Средиземноморского региона как сфера конкуренции США и Европейского союза*. В: Известия Иркутского государственного университета. Серия: Политология. Религиоведение. 2015. с. 50-56.

ПОЛИТИКА ЕС В ОТНОШЕНИИ СИРИЙСКОГО КОНФЛИКТА

EU POLICY TOWARDS THE SYRIAN CONFLICT

CZU: 327:061.1 UE:327.5(569.1)

Vladislav ISTRATI

student, Facultatea Relații Internaționale,
Științe Politice și Administrative
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID ID: 0009-0001-6656-1631
e-mail: ac20istrati.vladislav@gmail.com

Rezumat: *Articolul analizează implicarea Uniunii Europene (UE) în conflictul din Siria, evidențiind politici și acțiuni cheie ale UE în gestionarea acestui conflict. Conflictul sirian, declanșat în 2011, a transformat țara într-un focar major de instabilitate la granițele sudice ale Europei. UE și statele membre sunt principalii furnizori de ajutor umanitar pentru refugiații sirieni, oferind asistență limitată în zonele controlate de opoziție. În paralel, UE aplică sancțiuni stricte împotriva guvernului lui Bashar al-Assad și exclude orice sprijin pentru reconstrucție în zonele sub controlul Damascului până când vor avea loc reforme și tranziție politică. Divergențele între statele membre și schimbările rapide în favoarea guvernului sirian sugerează posibilitatea unei transformări a poziției UE. Cu toate acestea, definirea unei abordări viabile în conformitate cu noile realități rămâne dificilă pentru Bruxelles, implicând numeroase dileme politice. UE s-a implicat activ în conflictul sirian din 2011, acordând o atenție deosebită ajutorului umanitar și facilitării soluțiilor politice. O serie de politici cheie includ: ajutorul umanitar, eforturile diplomatice, sancțiunile, sprijinul pentru opoziție și gestionarea crizei refugiaților. Pe viitor, UE va continua să acorde ajutor semnificativ victimelor conflictului, inclusiv refugiaților din țările vecine.*

Cuvinte-cheie: *criza refugiaților, UE, conflictul din Siria, tranziție politică, dilemă politică, ajutor umanitar, efort diplomatic, opoziție.*

Abstract: *The article examines the involvement of the European Union (EU) in the Syrian conflict, highlighting key policies and actions taken by the EU in managing the crisis. The Syrian conflict, which began in 2011, has turned the country into a major hotspot of instability at Europe's southern borders. The EU and its member states are the primary providers of humanitarian aid to Syrian refugees, offering limited assistance in opposition-controlled areas. Concurrently, the EU enforces strict sanctions against Bashar al-Assad's government and withholds support for reconstruction in Damascus-controlled areas until reforms and political transition take place. Discrepancies among member states and swift shifts favouring the Syrian government*

hint at the potential for a transformation in the EU's stance. Nevertheless, devising a viable approach in line with new realities remains challenging for Brussels, entailing numerous political dilemmas. Since 2011, the EU has actively engaged in the Syrian conflict, placing significant emphasis on humanitarian aid and facilitating political solutions. Key policies encompass humanitarian aid, diplomatic endeavours, sanctions, support for the opposition, and refugee crisis management. In the future, the EU is likely to continue offering substantial assistance to conflict victims, including refugees from neighbouring countries.

Keywords: *refugee crisis, EU, Syrian conflict, political transition, political dilemma, humanitarian aid, diplomatic effort, opposition.*

Введение. Статья посвящена роли Европейского Союза в Сирийском конфликте. Ее цель показать предпринимаемые ЕС шаги и политики в урегулировании этого конфликта. Начавшаяся в 2011 г. война в Сирии превратила эту страну в крупный очаг нестабильности у южных границ Европы. Сегодня ЕС и государства-члены являются ключевыми донорами гуманитарной помощи для сирийских беженцев и предоставляют ограниченную негуманитарную помощь в районы, контролируемые оппозицией. Параллельно ЕС поддерживает жёсткий санкционный режим в отношении правительства Б. Асада и исключает любую поддержку реконструкции в районах, находящихся под контролем Дамаска, до тех пор, пока в стране не будут проведены реформы и осуществлен политический транзит. Усиление разногласий между странами-членами и стремительное изменение положения дел в Сирии в пользу правительства указывают на гипотетическую возможность трансформации позиции ЕС. Однако для Брюсселя процесс выработки жизнеспособного подхода, отражающего новые реалии, весьма затруднителен и сопряжён с целым рядом политических дилемм.

Европейский Союз (ЕС) активно участвует в сирийском конфликте с момента его начала в 2011 году, уделяя особое внимание оказанию гуманитарной помощи и содействию политическому урегулированию кризиса. Вот некоторые ключевые моменты политики ЕС в отношении сирийского конфликта:

1. *Гуманитарная помощь:* ЕС является одним из крупнейших доноров гуманитарной помощи сирийскому народу. С начала конфликта ЕС предоставил более 20 миллиардов евро гуманитарной помощи и помощи в целях развития Сирии и соседним странам, принимающим сирийских беженцев. Эта помощь была использована для обеспечения продовольствием, жильем, медицинским обслуживанием и образованием миллионов людей, пострадавших от конфликта.

2. *Дипломатические усилия*: ЕС активно участвует в дипломатических усилиях по поиску политического решения сирийского конфликта. ЕС поддержал мирные переговоры под руководством ООН в Женеве и вошел в состав Международной группы поддержки Сирии, целью которой является поиск политического решения конфликта.

3. *Санкции*: ЕС ввел ряд санкций против сирийского режима и связанных с ним физических и юридических лиц. Эти санкции включают в себя нефтяное эмбарго, замораживание активов и запрет на поездки. Санкции направлены на оказание давления на режим с целью заставить его прекратить насилие и начать полноценные политические переговоры.

4. *Поддержка оппозиции*: ЕС оказывает политическую и материальную поддержку сирийской оппозиции. ЕС признал Сирийскую национальную коалицию в качестве законного представителя сирийского народа и предоставил ей финансовую и техническую помощь.

5. *Кризис беженцев*: Сирийский конфликт привел к кризису беженцев в регионе, миллионы людей бегут в соседние страны и Европу. ЕС сыграл ключевую роль в оказании гуманитарной помощи сирийским беженцам и в расселении беженцев в Европе. ЕС также сотрудничает с Турцией в регулировании потока беженцев и оказывает ей финансовую поддержку, чтобы помочь справиться с кризисом беженцев. Однако, исходя из текущей ситуации и прошлых действий, можно предположить, что политика ЕС в отношении сирийского конфликта в 2022 году будет по-прежнему направлена на оказание гуманитарной помощи, продвижение политического решения конфликта и поддержку сирийского народа и беженцев.

Учитывая продолжающееся насилие в Сирии и гуманитарный кризис, ЕС, скорее всего, продолжит оказывать значительную помощь пострадавшим от конфликта, включая беженцев в соседних странах. ЕС также, вероятно, продолжит поддерживать мирные переговоры под руководством ООН и дипломатические усилия по поиску политического решения конфликта. Кроме того, ЕС может рассмотреть новые меры или стратегии для урегулирования ситуации в Сирии, такие как предоставление большей поддержки местным группам гражданского общества или усиление давления на сирийский режим для участия в значимых политических переговорах. В конечном итоге, политика ЕС в отношении сирийского конфликта будет зависеть от развития ситуации и политической воли стран-членов ЕС для решения кризиса.

В последние годы политика ЕС в отношении сирийского конфликта по-прежнему сосредоточена на оказании гуманитарной помощи и поддержке политического решения кризиса. ЕС остается одним из крупнейших доноров

гуманитарной помощи сирийскому народу, уделяя особое внимание оказанию помощи нуждающимся внутри Сирии и беженцам в соседних странах.

ЕС также продолжает поддерживать мирные переговоры под руководством ООН и дипломатические усилия по поиску политического решения конфликта. Кроме того, ЕС участвует в усилиях по привлечению к ответственности за военные преступления и нарушения прав человека, совершенные в ходе конфликта.

По мере продолжения конфликта ЕС столкнулся с новыми проблемами, такими как продолжающийся кризис беженцев и распространение терроризма в регионе. ЕС пытался решить эти проблемы с помощью целого ряда мер, включая оказание усиленной поддержки соседним странам, принимающим сирийских беженцев, и сотрудничество с международными партнерами в борьбе с терроризмом.

В целом, политика ЕС в отношении сирийского конфликта формировалась на основе приверженности гуманитарным принципам, убежденности в важности продвижения политического решения кризиса, а также признания региональных и глобальных последствий конфликта.

В обозримой перспективе ЕС вряд ли будет участвовать в восстановлении Сирии. *Во-первых*, широкое участие ЕС и государств-членов в этом процессе невозможно, пока сохраняются санкции. Даже если предположить, что санкционное давление ЕС на Сирию ослабнет, нет никаких оснований ожидать снятия американских санкций, которые могут стать ещё жёстче, поскольку в Вашингтоне обсуждается возможность введения экстерриториальных санкций, которые станут препятствием для участия компаний третьих стран в восстановлении САР. *Во-вторых*, хотя некоторые европейские страны начинают взаимодействовать с правительством Б. Асада, ни одна из них не станет втягиваться в дипломатическую войну ради него. В частности, в мае 2019 г. эти государства не противодействовали продлению санкций Советом ЕС ещё на год – до июня 2020 г. Это, однако, не исключает того, что на фоне усиления разногласий между странами – членами ЕС в среднесрочной перспективе некоторые из рестриктивных мер могут быть отменены, что откроет дорогу европейским компаниям для участия в проектах реконструкции САР. *В-третьих*, вопрос о возвращении беженцев – главный аргумент в пользу участия ЕС в восстановлении Сирии – теряет популярность. Как отмечает научный сотрудник Итальянского института международных политических исследований Е. Дакрема, хотя миграционные вопросы остаются центральным элементом современной политики Евросоюза, непосредственно тема сирийских беженцев в

последнее время отсутствует во внутренних дебатах европейских стран, включая даже Германию.

Выводы. Европейские политики оказались в затруднительном положении – они не хотят принимать участие в восстановлении Сирии, укрепляя тем самым власть Б. Асада, но и не могут игнорировать гуманитарную ситуацию в стране и свои интересы в сфере безопасности и миграции. Таким образом, как участие, так и неучастие ЕС в восстановлении Сирии сопряжено с рисками. В условиях роста разногласий между государствами-членами и явного изменения соотношения сил в самой Сирии Брюсселю требуется обусловить свою помощь в деле реконструкции страны более реалистичными требованиями. Очевидно, что для ЕС это сопряжено с политическими дилеммами, однако неготовность выработать жизнеспособную позицию может привести к эрозии общеевропейского подхода. Политика “стратегического терпения” более не отвечает нынешним реалиям, поэтому вполне вероятно, что в краткосрочной перспективе курс ЕС в отношении Сирии претерпит изменения, и Брюссель окажется вынужден “примирять” противоречивые цели внешней политики в отношении САР. В какую сторону качнется маятник, покажет время, положение дел “на земле”, позиции других членов международного сообщества, в том числе США.

БИБЛИОГРАФИЯ

1. *Краткий обзор: Влияние реакции ЕС на кризис в Сирии* | EEAS. [online]. Доступ: https://www.eeas.europa.eu/node/43037_ru (дата обращения: 17.03.2023)
2. *Европейский Союз и кризис в Сирии* | EEAS. [online]. Доступ: https://www.eeas.europa.eu/eeas_ru (дата обращения: 17.03.2023)
3. *Европейские санкции: инструмент борьбы с репрессиями в Сирии*. Министерство Европы и иностранных дел. [online]. Доступ: <https://www.diplomatie.gouv.fr/ru/dossiers-pays/syrie/les-sanctions-europeennes-un-instrument-de-lutte-contre-la-repression-en-syrie/> (дата обращения: 17.03.2023)
4. БАРТЕНЕВ, В.И. *Взаимно гарантированная обструкция? Россия, страны Запада и политические дилеммы реконструкции Сирии*. В: Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Международные отношения. 2018. № 4. с. 755–774
5. ТОРКУНОВ, А.В., КИРИЛЛОВ, В.Б., КУЗЬМИНА, Н.Б., МАЛЬГИН, А.В. ПОДБЕРЁЗКИН, А.И., СИМОНИЯ, Н.А., ТОКОВИНИН, А.А. *Актуальные проблемы современной мировой политики*. В: Ежегодник ИМИ. 2014. Выпуск 2 (8).

LOCUL SI ROLUL UNIUNII EUROPENE IN SISTEMUL INTERNATIONAL CONTEMPORAN

THE PLACE AND ROLE OF THE EUROPEAN UNION IN THE CONTEMPORARY INTERNATIONAL SYSTEM

CZU: 339.94:061.1 UE

Irina CABAC-POGOREVICI
masterandă, Universitatea de Stat
din Moldova
e-mail: irina.cabac@usmf.md

Rezumat: Scopul prezentului articol este a descriere prezintă Uniunea Europeană și care este activitatea sa. Prima secțiune explică pe scurt ce este UE. A doua secțiune, „Ce face Uniunea Europeană”, descrie activitatea pe care o desfășoară UE în peste 40 de domenii diferite pentru a îmbunătăți viața oamenilor din Europa și din afara acesteia. A treia secțiune, „Cum adoptă decizii și cum acționează Uniunea Europeană”, descrie instituțiile aflate în centrul procesului decizional al UE și modul în care deciziile lor sunt transpuse în acțiuni. Uniunea Europeană (UE) este o uniune economică și politică formată din 27 de țări europene. Originea sa se regăsește în tratatele semnate după al Doilea Război Mondial, cu un prim pas spre cooperarea economică pentru a evita conflictele. Astfel, în 1958, s-a înființat Comunitatea Economică Europeană între șase țări fondatoare. Ulterior, alte 22 de țări s-au alăturat, creând o piață unică în continuă dezvoltare. UE a evoluat dintr-o uniune economică către o organizație cu impact în diverse politici, de la climă, mediu, sănătate, până la relații externe și migrație. De peste jumătate de secol, UE a promovat pacea, stabilitatea și prosperitatea, introducând moneda euro. Peste 340 de milioane de cetățeni din 19 țări folosesc euro, beneficiind de avantajele acesteia. UE elimină controalele la frontiere, facilitând călătoriile și muncitul liber în Europa. Toți cetățenii UE au dreptul să aleagă țara în care studiază, lucrează sau se pensionează. Piața unică favorizează libera circulație a mărfurilor, serviciilor, capitalului și persoanelor. UE promovează transparența și democrația în guvernare, implicând cetățenii în procesul decizional. Valorile fundamentale ale UE sunt respectarea demnității umane, libertatea, democrația, egalitatea și statul de drept. Drepturile omului sunt protejate prin Carta drepturilor fundamentale a UE, incluzând nediscriminarea și protecția datelor personale. Prin sistemul judiciar independent, UE asigură aplicarea dreptului. Membrii UE își unesc suveranitatea pentru a lua decizii comune în interesul comun al cetățenilor europeni.

Cuvinte-cheie: Uniunea Europeană; cooperare economică; uniune economică; piața unică; membrii UE; drepturile omului; Carta drepturilor fundamentale ale UE, libera circulație a mărfurilor; libera circulație a serviciilor; libera circulație a persoanelor; libera circulație a capitalului.

Abstract: *The purpose of this article is to describe the European Union (EU) and its activities. The first section briefly explains what the EU is. The second section, “What the European Union Does,” describes the EU’s activities in over 40 different areas to improve the lives of people in Europe and beyond. The third section, “How the European Union Makes Decisions and Acts,” describes the institutions at the heart of the EU’s decision-making process and how their decisions are translated into actions. The European Union (EU) is an economic and political union of 27 European countries. Its origin lies in treaties signed after the Second World War, with the initial step towards economic cooperation to avoid conflicts. In 1958, the European Economic Community was established among six founding countries. Subsequently, 22 other countries joined, creating a single market in continuous development. The EU has evolved from a purely economic union to an organization with an impact on various policies, from climate, environment, health, to foreign relations and migration. For over half a century, the EU has promoted peace, stability, and prosperity, introducing the euro currency. Over 340 million citizens from 19 countries use the euro, benefiting from its advantages. The EU eliminates border controls, facilitating travel and free movement within Europe. All EU citizens have the right to choose the country where they study, work, or retire. The single market promotes the free movement of goods, services, capital, and people. The EU promotes transparency and democracy in governance, involving citizens in the decision-making process. The fundamental values of the EU are respect for human dignity, freedom, democracy, equality, and the rule of law. Human rights are protected by the Charter of Fundamental Rights of the EU, including non-discrimination and data protection. Through an independent judicial system, the EU ensures the application of the law. EU members pool their sovereignty to make common decisions in the common interest of European citizens.*

Keywords: *European Union; economic cooperation; economic union; single market; EU members; human rights; Charter of Fundamental Rights of the EU; free movement of goods; free movement of services; free movement of people; free movement of capital.*

Uniunea Europeană (UE) este o uniune economică și politică între 27 de țări europene. Uniunea Europeană, așa cum o cunoaștem în prezent, își are originea în mai multe tratate semnate în perioada ulterioară celui de-al Doilea Război Mondial. Primul pas a fost promovarea cooperării economice, pe baza ideii ca țările implicate în schimburi comerciale să devină interdependente din punct de vedere economic și să devină astfel mai probabilă evitarea conflictelor. Drept urmare, în 1958, a luat naștere Comunitatea Economică Europeană, cu obiectivul inițial de a consolida cooperarea economică dintre șase țări: Belgia, Germania, Franța, Italia, Luxemburg și Țările de Jos. De atunci, 22 de alte țări li s-au alăturat (Regatul Unit a părăsit UE la 31 ianuarie 2020), creându-se

o imensă piață unică (denumită și piață internă), care continuă să se dezvolte pentru a-și valorifica întregul potențial. Ceea ce a început ca o uniune pur economică a evoluat treptat, devenind o organizație care acționează în numeroase domenii de politică diferite, de la politici climatice, mediu și sănătate la relații externe, securitate, justiție și migrație.

De mai bine de jumătate de secol, UE asigură pacea, stabilitatea și prosperitatea, ajută la creșterea nivelului de trai, lansând și moneda europeană unică: euro. În prezent, peste 340 de milioane de cetățeni ai UE din 19 țări folosesc euro ca monedă proprie și se bucură de avantajele pe care le oferă aceasta. Ca urmare a eliminării controalelor la frontieră între cele mai multe dintre țările UE, oamenii pot călători liber pe aproape întregul continent. De asemenea, le este mult mai ușor să trăiască și să muncească într-o altă țară din Europa. Toți cetățenii UE au dreptul și libertatea de a alege țara UE în care doresc să studieze, să lucreze sau să se pensioneze. Fiecare stat membru al UE trebuie să le acorde cetățenilor Uniunii exact același tratament pe care îl acordă propriilor cetățeni în ceea ce privește ocuparea locurilor de muncă, securitatea socială și impozitele.

Piața unică este principalul motor economic al UE. Aceasta permite libera circulație a mărfurilor, serviciilor, capitalurilor și persoanelor. UE își propune să urmeze această direcție și în alte domenii, precum piețele energiei, cunoașterii și de capital, pentru a le garanta cetățenilor europeni beneficii conexe maxime din aceste resurse. UE depune în continuare eforturi pentru ca instituțiile care o guvernează să fie mai transparente și mai democratice. Deciziile sunt luate în cel mai deschis mod posibil și cât mai aproape de cetățeni. Parlamentului European, ai cărui membri sunt aleși prin vot direct, i-au fost acordate mai multe competențe, iar parlamentele naționale joacă un rol mai important decât în trecut, colaborând îndeaproape cu instituțiile UE. UE este guvernată de principiul democrației reprezentative, cetățenii fiind direct reprezentați la nivelul UE în Parlamentul European, iar statele membre fiind reprezentate în Consiliul European și în Consiliul UE. Cetățenii sunt încurajați să contribuie la viața democratică a Uniunii exprimându-și opiniile cu privire la politicile UE pe parcursul elaborării acestora sau sugerând îmbunătățiri ale actelor legislative și politicilor în vigoare. Inițiativa cetățenească europeană le oferă cetățenilor posibilitatea de a se implica și mai mult în politicile UE care le influențează viața. De asemenea, cetățenii pot depune plângeri și pot adresa întrebări cu privire la aplicarea dreptului UE.

Tratatul privind Uniunea Europeană prevede că „Uniunea se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților. Aceste valori sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată prin pluralism, nediscriminare, toleranță, justiție, solidaritate și egalitate între femei și bărbați.” Aceste valori sunt parte integrantă din modul de viață european. Demnitatea umană constituie baza drepturilor fundamentale; aceasta trebuie respectată și protejată.

Drepturile omului sunt protejate de Carta drepturilor fundamentale a UE. Acestea includ dreptul de a nu fi discriminat pe criterii de sex, origine rasială sau etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală, dreptul la protecția datelor cu caracter personal și dreptul de acces la justiție. În 2012, UE a primit Premiul Nobel pentru Pace pentru susținerea cauzelor precum pacea, reconcilierea, democrația și drepturile omului în Europa. A fi cetățean al UE înseamnă totodată a beneficia de drepturi politice. Fiecare cetățean adult al UE are dreptul de a candida și de a vota în cadrul alegerilor pentru Parlament, fie în țara sa de rezidență, fie în țara de origine. UE are la bază statul de drept. Toți cetățenii au drepturi egale în fața legii și toate acțiunile UE se bazează pe tratate, asupra cărora statele sale membre au convenit în mod voluntar și democratic.

Dreptul și justiția sunt sprijinite de un sistem judiciar independent. Statele care fac parte din UE au conferit Curții de Justiție a Uniunii Europene competența de a se pronunța definitiv în ceea ce privește dreptul UE, iar hotărârile acesteia trebuie să fie respectate de toți. Statele membre și instituțiile UE. În centrul UE se află cele 27 de state membre și cetățenii acestora. Caracteristica unică a UE este aceea că, deși toate statele membre rămân state suverane și independente, acestea au decis să pună în comun o parte din suveranitatea lor în domenii în care acest lucru are o valoare adăugată. În practică, aceasta înseamnă că statele membre delegă unele dintre competențele lor decizionale instituțiilor comune pe care le-au creat, astfel încât deciziile cu privire la chestiuni specifice de interes comun să poată fi luate în mod democratic la nivelul UE.

Masa Rotundă „Acțiunea de politică externă a Uniunii Europene: direcții, realizări și perspective”, 12 aprilie 2023

O economie mai puternică, justiție socială și locuri de muncă

Economie, finanțe și moneda euro	Ocuparea forței de muncă și afaceri sociale	Locuri de muncă, creștere economică și investiții	Regiuni
Cercetare și inovare	Piața unică	Protecția consumatorilor	Concurență loială
Fiscalitate și vamă	Spațiu		

UE în lume

Afaceri internaționale și securitate	Parteneriatele internaționale	Politica de vecinătate și extindere a UE	Comerț
Ajutor umanitar și protecție civilă			

Valori și drepturi, statul de drept, securitate

Drepturi fundamentale	Justiția și statul de drept	Egalitatea de gen	Rasismul și egalitatea
Egalitatea pentru persoanele LGBTIQ	Handicap	Persoanele de peste 50 de ani	

Transformarea digitală

Economia și societatea digitală	Un internet mai sigur
---------------------------------	-----------------------

Democrație europeană

Cetățenii și democrația	Bugetul UE
-------------------------	------------

Migrație, frontiere și securitate

Migrație și azil	Spațiul Schengen	Afacerile interne și securitatea cetățenilor
------------------	------------------	--

Educație, cultură, tineret și sport

Educație și formare	Tineret	Cultură, mass-media și sport
---------------------	---------	------------------------------

Statele membre ale Uniunii Europene (2022). Mai multe instituții sunt implicate în procesul decizional la nivelul UE, în special:

✓ *Parlamentul European*, care îi reprezintă pe cetățenii UE și este ales în mod direct de către aceștia;

✓ *Consiliul European*, care este format din șefii de stat sau de guvern ai statelor membre ale UE;

✓ *Consiliul Uniunii Europene* (numit și Consiliul), care reprezintă guvernele statelor membre ale UE; și

✓ *Comisia Europeană*, care reprezintă interesele UE în ansamblu.

Parlamentele naționale ale statelor membre, precum și două instituții consultative joacă, de asemenea, un rol în luarea deciziilor și în elaborarea legislației. Cele două organisme consultative sunt: Comitetul European al Regiunilor, care este format din reprezentanți ai administrației regionale și locale; și Comitetul Economic și Social European, alcătuit din reprezentanți ai organizațiilor angajaților și ai celor patronale și din grupuri ale părților interesate. În general, Comisia este cea care propune legi noi, iar Parlamentul și Consiliul le adoptă.

Organismele consultative (Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor) și parlamentele naționale participă la acest proces, furnizând avize privind propunerile, în principal din perspectiva principiilor subsidiarității și proporționalității. *Principiul subsidiarității* presupune că, exceptând domeniile în care are competențe exclusive, UE acționează doar în cazul în care acțiunea va fi mai eficace la nivelul UE decât la nivel național. Potrivit *principiului proporționalității*, acțiunea UE trebuie să fie limitată la ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivelor din tratatele UE. Statele membre și instituția sau instituțiile UE în cauză pun ulterior în aplicare legislația UE adoptată. A treia secțiune a prezentei publicații conține informații suplimentare despre modul în care UE ia decizii și le pune în aplicare.

Tratatele UE. Orice măsură luată de UE se bazează pe tratatele care au fost aprobate în mod voluntar și democratic de toate țările UE. Tratatele stabilesc obiectivele UE și regulile de funcționare a instituțiilor UE, procedura decizională și relațiile dintre UE și statele sale membre. În anumite cazuri speciale, nu toate statele membre participă la toate domeniile de politică ale UE. De exemplu, deși moneda euro este moneda unică a UE în ansamblu, în prezent zona euro cuprinde doar 19 state membre, în timp ce Danemarca are clauză de neparticipare, iar celelalte țări încă nu îndeplinesc criteriile de aderare. Douăzeci și două de state membre fac parte din spațiul Schengen, ceea ce înseamnă că cetățenii lor pot trece o frontieră între două dintre aceste țări fără a trebui să prezinte un pașaport. Cinci state membre își mențin propriile controale la frontieră.

În **concluzie** voi descrie perspectivele Uniunii Europene. Pe baza agendei strategice convenite de liderii UE, Comisia von der Leyen a stabilit o cale nouă și ambițioasă către o Uniune Europeană mai verde, mai digitală și mai echitabilă atunci când și-a preluat mandatul în decembrie 2019. În prezent, UE răspunde provocărilor unei lumi din ce în ce mai complexe, aflată în schimbare rapidă în contextul a două evenimente mondiale istorice – pandemia mondială declarată în martie 2020 și agresiunea neprovocată și nejustificată a Rusiei împotriva Ucrainei în februarie 2022. Pentru a face față acestor noi amenințări, toate cele 27 de state membre trebuie să colaboreze și mai strâns și să acționeze mai rapid ca oricând. De exemplu, planul de redresare *NextGenerationEU* a îmbunătățit capacitatea UE de a face față pandemiei de COVID-19 și viitoarelor urgențe sanitare, consolidând în același timp reziliența economiilor și a locurilor de muncă din UE. Pentru a face față acestor crize, UE a fost ferm unită - atât în lupta sa împotriva virusului, cât și în ceea ce privește solidaritatea sa cu Ucraina. În plus, UE nu numai că și-a menținut traiectoria îndrăzneată către un viitor verde și digital, ci a și accelerat-o. UE nu depinde doar de solidaritatea și eforturile de colaborare ale statelor sale membre, ci urmărește, de asemenea, să obțină contribuții din partea cetățenilor săi și încurajează participarea acestora. Un exemplu recent în acest sens este Conferința privind viitorul Europei. Inițiativa centrată pe cetățeni, care a început în primăvara anului 2021 și s-a desfășurat timp de un an, a reunit sute de mii de cetățeni din întreaga UE pentru a discuta ceea ce contează pentru ei în calitate de europeni.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

1. BALASSA, B. *European Economic Integration*. Amsterdam: North Holland, 1975.
2. DENT, M.C. *The European Economy. The Global Context*. London: Routledge, 1997. p. 34.
3. DEVLIN, R., ESTEVADEORDAL, A. *What's New in the New Regionalism in the Americas*. INTAL-ITD-STA. Working Paper 6.
4. GUDYNAS, E., *Dos caminos distintos: tratados de libre comercio y procesos de integración*
5. HERSCHEL, M. *L'économie de la Communauté européenne*. Paris: Armand Colin, 1992.
6. RIMBAULD, G. *L'Europe des quinze*. Paris: JVDS, 1995.

ATRIBUȚIILE DE POLITICĂ EXTERNĂ ALE COMISIEI EUROPENE, PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI CONSILIULUI UE

FOREIGN POLICY TASKS OF THE EUROPEAN COMMISSION, THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL OF THE EU

CZU: 327:[341.176 + 342.53](4-672 UE)

Oleg CHETREAN

masterand, Universitatea de Stat
din Moldova

ochetrean@gmail.com

Rezumat: *Obiectivul articolului dat este de a arăta Uniunea Europeană (UE) ca o entitate politică și economică formată din 27 de state membre, care își asumă o serie de responsabilități în plan intern și extern. În acest context, politica externă a UE este crucială pentru a îndeplini obiectivele Uniunii, precum promovarea valorilor democratice, a drepturilor omului, a păcii și a securității globale. Pentru a putea implementa o politică externă coerentă și eficientă, există trei instituții europene principale care au atribuții în domeniul politicii externe: Comisia Europeană, Parlamentul European și Consiliul UE. Comisia Europeană este instituția care are atribuții în domeniul inițierii și coordonării politicii externe a UE. Sunt arătate competențele instituțiilor a UE.*

Cuvinte-cheie: *Uniunea Europeană, Comisia Europeană, Parlamentul European, Consiliul UE, atribuții în domeniul politicii externe, proces decizional.*

Abstract: *The objective of this article is to present the European Union (EU) as a political and economic entity comprised of 27-member states, which assumes a range of responsibilities both domestically and internationally. In this context, the EU's foreign policy plays a crucial role in achieving the Union's objectives, including the promotion of democratic values, human rights, peace, and global security. In order to implement a coherent and effective foreign policy, there are three main European institutions with responsibilities in the field of foreign policy: the European Commission, the European Parliament, and the EU Council. The European Commission is the institution responsible for initiating and coordinating the EU's foreign policy. The competencies of the EU institutions in this domain are outlined.*

Keywords: *European Union, European Commission, European Parliament, EU Council, responsibilities in foreign policy, decision-making process.*

Introducere. Uniunea Europeană este o entitate politică și economică formată din 27 de state membre, care își asumă o serie de responsabilități în plan intern și extern. În acest context, politica externă a UE este crucială pentru a îndeplini obiectivele Uniunii, precum promovarea valorilor democratice, a drepturilor omului, a păcii și a securității globale. Politica externă a UE este pusă în aplicare de către Comisia Europeană, Parlamentul European și Consiliul UE, cele trei instituții principale ale Uniunii care au atribuții în domeniul politicii externe.

Comisia Europeană este instituția care are atribuții în domeniul inițierii și coordonării politicii externe a UE. În această calitate, Comisia are competențe în domeniul negocierii și semnării acordurilor comerciale cu alte state sau organizații internaționale. De asemenea, Comisia poate iniția dialoguri politice cu alte țări sau organizații internaționale și poate coordona asistența și cooperarea cu țările terțe. În plus, Comisia este responsabilă de reprezentarea UE în cadrul organizațiilor internaționale și poate acționa ca mediator în cazurile de conflict între state sau organizații internaționale. În ceea ce privește negocierile comerciale, Comisia are o putere importantă, deoarece aceasta poate negocia și semna acorduri comerciale în numele UE. Comisia trebuie să asigure faptul că aceste acorduri sunt în conformitate cu obiectivele UE și interesele sale economice și politice. De asemenea, Comisia trebuie să asigure că aceste acorduri includ clauze de protecție a mediului, de protecție a drepturilor muncitorilor și de protecție a drepturilor de proprietate intelectuală. Comisia poate, de asemenea, iniția dialoguri politice cu alte țări sau organizații internaționale. În cadrul acestor dialoguri, Comisia poate discuta cu alte țări sau organizații internaționale probleme de interes comun, cum ar fi schimbările climatice, drepturile omului sau combaterea terorismului. În plus, Comisia poate coordona asistența și cooperarea cu țările terțe, prin intermediul instrumentelor de finanțare precum Instrumentul European de Vecinătate sau Fondul European de Dezvoltare. Comisia Europeană poate, de asemenea, să acționeze ca mediator în cazurile de conflict între state sau organizații internaționale. În acest caz, Comisia poate interveni pentru a ajuta la rezolvarea conflictelor și la stabilirea unor soluții pașnice.

Parlamentul European are un rol important în politica externă a UE. Acesta are atribuții de aprobare și evaluare a politicii externe a UE și poate solicita Comisiei Europene să ia măsuri în cazul în care aceasta nu respectă obiectivele și interesele UE. În plus, Parlamentul European poate adopta rezoluții care reflectă poziția sa cu privire la problemele internaționale și poate exprima opinii și recomandări privind politica externă a UE. Parlamentul European poate aproba sau respinge acordurile comerciale negociate de Comisie. Înainte de aprobarea unui acord comercial, Parlamentul European trebuie să examineze și să evalueze im-

pactul acestuia asupra economiei și societății UE. Parlamentul European poate, de asemenea, să solicite Comisiei Europene să monitorizeze respectarea clauzelor din acordul comercial și să ia măsuri în cazul în care acestea sunt încălcate. De asemenea, Parlamentul European are atribuții de a evalua politica externă a UE în ansamblul său și de a adopta recomandări privind aceasta. Parlamentul European poate adopta rezoluții care reflectă poziția sa cu privire la problemele internaționale, cum ar fi crizele umanitare sau conflictele armate. Aceste rezoluții pot fi transmise către organizațiile internaționale relevante sau către guvernele țărilor implicate.

Consiliul UE este instituția care are atribuții de adoptare a deciziilor în domeniul politicii externe a UE. Consiliul UE este format din miniștrii afacerilor externe ai statelor membre și este prezidat de către țara care deține președinția semestrială a Consiliului UE. În calitate de instituție de luare a deciziilor, Consiliul UE este responsabil de adoptarea poziției UE cu privire la problemele internaționale, cum ar fi crizele umanitare sau conflictele armate. Consiliul UE are, de asemenea, atribuții de aprobare a acordurilor comerciale negociate de Comisie. Consiliul UE trebuie să asigure faptul că acordurile comerciale sunt în conformitate cu obiectivele UE și interesele sale economice și politice. În plus, Consiliul UE trebuie să asigure faptul că aceste acorduri includ clauze de protecție a mediului, de protecție a drepturilor muncitorilor și de protecție a drepturilor de proprietate intelectuală. De asemenea, Consiliul UE poate adopta sancțiuni împotriva altor țări sau organizații internaționale în cazul în care acestea încalcă drepturile omului sau acțiunile lor sunt considerate o amenințare pentru pacea și securitatea internaționale. Sancțiunile pot include embargouri economice, restricții la exportul de arme sau interzicerea călătoriilor pentru oficiali sau lideri ai acestor țări sau organizații. Decizia de a adopta sancțiuni trebuie luată de către Consiliul UE prin consens între toate statele membre. Consiliul UE are și atribuții în ceea ce privește politica de vecinătate a UE, care se concentrează pe promovarea stabilității și securității în regiunile vecine UE, precum și pe consolidarea relațiilor economice și politice cu acestea. În acest sens, Consiliul UE poate negocia acorduri de asociere cu țările din regiunea vecinătății UE, care prevăd cooperarea în domenii precum comerțul, energia sau migrația. De asemenea, Consiliul UE este responsabil de dezvoltarea și implementarea politicii de securitate și apărare a UE. Aceasta include dezvoltarea capacităților de securitate și apărare ale UE, consolidarea cooperării în materie de securitate între statele membre și promovarea dialogului și cooperării cu alte organizații internaționale relevante.

Comisia Europeană, Parlamentul European și Consiliul UE au atribuții importante în ceea ce privește politica externă a UE. Comisia Europeană are un rol

important în negocierile și implementarea acordurilor comerciale ale UE, precum și în promovarea valorilor și obiectivelor UE la nivel internațional. Parlamentul European are un rol important în evaluarea și aprobarea acordurilor comerciale și în exprimarea poziției UE cu privire la problemele internaționale. Consiliul UE are un rol important în adoptarea deciziilor cu privire la politica externă a UE, inclusiv în ceea ce privește acordurile comerciale, sancțiunile și dezvoltarea capacităților de securitate și apărare ale UE. Împreună, aceste instituții contribuie la promovarea valorilor, intereselor și obiectivelor UE la nivel internațional și la consolidarea rolului UE în afacerile internaționale. În ceea ce privește interacțiunea dintre aceste trei instituții, aceasta se realizează prin intermediul procesului decizional al UE. Acesta implică un ciclu de negocieri, consultări și aprobări care implică toate cele trei instituții. În primul rând, Comisia Europeană are un rol important în inițierea procesului decizional prin prezentarea propunerilor legislative sau a altor inițiative la nivelul UE. De exemplu, Comisia Europeană poate propune încheierea unui acord comercial cu o țară terță sau poate propune adoptarea unor sancțiuni împotriva unei alte țări sau organizații. Propunerile Comisiei trebuie apoi examinate de Parlamentul European și de Consiliul UE.

Parlamentul European are, de asemenea, un rol important în procesul decizional. Acesta poate examina propunerile Comisiei și poate face sugestii sau propuneri de amendamente. De asemenea, Parlamentul European trebuie să aprobe acordurile comerciale înainte de a intra în vigoare. În plus, Parlamentul European poate exprima poziții sau declarații cu privire la probleme internaționale, de exemplu prin adoptarea de rezoluții sau declarații. Consiliul UE este responsabil pentru luarea deciziilor cu privire la politica externă a UE. Acesta poate adopta decizii prin consens sau prin majoritate calificată, în funcție de natura deciziei. De exemplu, adoptarea de sancțiuni necesită un consens între toate statele membre, în timp ce încheierea de acorduri comerciale poate fi aprobată prin majoritate calificată. În cazul în care există diferențe de opinie între cele trei instituții în ceea ce privește politica externă a UE, acestea pot fi rezolvate prin intermediul unui proces de conciliere. Acesta implică negocieri între Parlamentul European și Consiliul UE, cu implicarea Comisiei Europene, pentru a ajunge la un compromis acceptabil pentru toate părțile.

Este important de menționat că toate cele trei instituții au ca obiectiv final promovarea valorilor, intereselor și obiectivelor UE în afacerile internaționale. În acest sens, ele colaborează îndeaproape pentru a dezvolta o politică externă coerentă și eficientă a UE. De asemenea, ele lucrează împreună pentru a promova pacea, securitatea și prosperitatea la nivel mondial și pentru a aborda problemele globale, cum ar fi schimbările climatice, sărăcia și dezvoltarea durabilă.

Atribuțiile de politică externă ale Comisiei Europene, Parlamentului European și Consiliului UE joacă un rol important în promovarea valorilor, intereselor și obiectivelor UE în afacerile internaționale. Aceste instituții colaborează îndeaproape în cadrul procesului decizional al UE pentru a dezvolta și a implementa o politică externă coerentă și eficientă. Comisia Europeană este responsabilă pentru inițierea propunerilor legislative sau a altor inițiative în ceea ce privește politica externă a UE. Parlamentul European are rolul de a examina aceste propuneri și de a face sugestii sau propuneri de amendamente. Consiliul UE are responsabilitatea de a lua decizii cu privire la politica externă a UE.

Prin colaborarea lor, aceste instituții pot aduce contribuții semnificative la promovarea păcii, securității și prosperității la nivel mondial. În plus, ele pot aborda problemele globale, cum ar fi schimbările climatice, sărăcia și dezvoltarea durabilă. În final, este important să subliniem că aceste instituții lucrează pentru binele cetățenilor europeni, promovând valorile și interesele UE în afacerile internaționale. În plus, trebuie menționat că politica externă a UE poate fi influențată și de alte instituții sau organisme la nivel european. De exemplu, Serviciul European de Acțiune Externă (SEAE) este responsabil pentru coordonarea și implementarea politicilor externe ale UE. Acesta lucrează în strânsă colaborare cu Comisia Europeană, Parlamentul European și Consiliul UE, precum și cu misiunile diplomatice ale statelor membre ale UE. În plus, SEAE poate acorda sprijin și asistență statelor membre ale UE în dezvoltarea politicii lor externe.

Un alt organism important este Comitetul Politic și de Securitate (CPS), care este responsabil pentru coordonarea politicilor de securitate și de apărare ale UE. Acesta este compus din reprezentanți ai statelor membre ale UE și are un rol important în luarea deciziilor cu privire la operațiunile militare ale UE, precum și în dezvoltarea politicii externe și de securitate a UE. De asemenea, alte instituții sau organisme ale UE, cum ar fi Banca Europeană de Investiții (BEI) și Agenția Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (AERD), pot contribui la dezvoltarea și implementarea politicii externe a UE prin acordarea de finanțare și sprijin pentru proiecte la nivel mondial.

Politica externă a UE este o chestiune complexă care implică interacțiunea dintre mai multe instituții și organisme europene. Comisia Europeană, Parlamentul European și Consiliul UE au fiecare atribuțiile lor specifice în ceea ce privește dezvoltarea și implementarea politicii externe a UE, însă toate acestea colaborează pentru a promova valorile, interesele și obiectivele UE în afacerile internaționale. În plus, alte instituții sau organisme ale UE, cum ar fi SEAE, CPS, BEI și AERD, pot contribui și ele la dezvoltarea și implementarea politicii externe a UE. Pe de altă parte, politica externă a UE poate fi afectată și de factori externi, cum ar fi

evoluțiile geopolitice sau economice la nivel mondial. De exemplu, schimbările majore în relațiile internaționale, cum ar fi conflictele armate sau crizele politice, pot avea un impact semnificativ asupra politicii externe a UE. În plus, schimbările economice la nivel mondial, cum ar fi creșterea sau descreșterea economică a anumitor regiuni sau țări, pot influența și ele politica externă a UE.

De asemenea, trebuie menționat că politica externă a UE poate fi influențată și de statele membre ale UE. În general, statele membre ale UE au responsabilitatea de a implementa politica externă a UE la nivel național, prin intermediul misiunilor diplomatice și al reprezentanțelor permanente ale UE la nivel mondial. În plus, aceste state membre pot avea interese naționale diferite, care pot fi diferite de interesele generale ale UE, ceea ce poate afecta dezvoltarea și implementarea politicii externe a UE. De asemenea, societatea civilă și organizațiile non-guvernamentale (ONG-uri) pot juca un rol important în dezvoltarea și implementarea politicii externe a UE. Aceste organizații pot influența opinia publică și pot face presiune asupra instituțiilor europene pentru a adopta politici care să răspundă nevoilor și preocupărilor societății civile.

Concluzii. Este important să subliniem că politica externă a UE are un impact semnificativ asupra vieții cetățenilor europeni. De exemplu, politica externă a UE poate afecta securitatea, economia și mediul de afaceri din UE. În plus, politica externă a UE poate juca un rol important în promovarea valorilor europene, cum ar fi democrația, drepturile omului și dezvoltarea durabilă, la nivel mondial. De aceea, este important ca instituțiile europene să lucreze împreună și să colaboreze cu alte organizații la nivel mondial pentru a dezvolta și a implementa o politică externă coerentă și eficientă, care să promoveze interesele și valorile UE.

BIBLIOGRAFIE:

1. *Politica externă: obiective, instrumente și realizări.* [online]. Disponibil: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/158/politica-externa-obiective-instrumente-si-realizari> (accesat: 03 aprilie 2023)
2. *Instituțiile Uniunii Europene.* [online]. Disponibil: https://www.cdep.ro/camera_deputatilor/phare/2005092930_seminarPHARE/UE_Institutii.pdf (accesat: 03 aprilie 2023)
3. COVALSCHI, Stanislav. *Instituții comunitare europene.* Note de curs.
4. CAIRNS, Watter. *Politicile și instituțiile UE.* București: Editura Corint, 2001.
5. DARIE, Nicolae. *Uniunea Europeană. Construcție. Instituții. Legislație. Politici comune. Dezvoltare.* București: Editura Matrix Rom, 2001.

SPRIJINUL UE ACORDAT UCRAINEI ÎN TIMPUL AGRESIUNII MILITARE A RUSIEI

EU SUPPORT TO UKRAINE DURING RUSSIA'S MILITARY AGGRESSION

CZU: 327:061.1 UE:355.48(470:477)

Diana DICUSARI

masterand, Universitatea de Stat
din Moldova

diana.nistreanu@gmail.com

Rezumat: În februarie 2022, Rusia a invadat Ucraina, declanșând un conflict care a generat o criză umanitară majoră. Comisia Europeană sprijină Ucraina și a impus sancțiuni Rusiei. Un sondaj Flash Euro-barometru, comandat de Comisia Europeană, a evaluat atitudinile cetățenilor UE cu privire la răspunsul la acest război. Rezultatele arată că majoritatea cetățenilor susțin răspunsul UE și sprijină ajutorul pentru Ucraina, sancțiunile împotriva Rusiei și măsurile de aprovizionare cu energie. Există, de asemenea, dorința de a reduce dependența de energie rusă. Cetățenii sunt bine informați despre război și se arată îngrijorați. Ei simpatizează cu Ucraina și consideră că Rusia este responsabilă pentru conflict. Încrederea în sursele de informații variază, dar cetățenii au încredere în autoritățile europene și jurnaliști. În concluzie, UE se angajează să urmărească penal crimele de război din acest conflict și sprijină instituții internaționale în acest sens. Sondajul arată susținerea cetățenilor UE pentru aceste acțiuni și preocuparea lor față de criza din Ucraina.

Cuvinte-cheie: Ucraina, Rusia, Comisia Europeană, sancțiuni, conflict, sondaj, sprijin, energie, informații, UE.

Abstract: In February 2022, Russia invaded Ukraine, triggering a conflict that led to a major humanitarian crisis. The European Commission supports Ukraine and has imposed sanctions on Russia. A Flash Eurobarometer survey, commissioned by the European Commission, assessed the attitudes of EU citizens towards the response to this war. The results show that the majority of citizens support the EU's response and endorse aid for Ukraine, sanctions against Russia, and measures to reduce dependence on Russian energy. There is also a desire to decrease reliance on Russian energy. Citizens are well-informed about the war and express concern. They sympathize with Ukraine and attribute responsibility for the conflict to Russia. Confidence in information sources varies, but citizens trust European authorities and journalists. In conclusion, the EU is committed to prosecuting war crimes in this conflict and supports international institutions in this regard. The survey demonstrates EU citizens' support for these actions and their concern about the crisis in Ukraine.

Keywords: *Ukraine, Russia, European Commission, sanctions, conflict, survey, support, energy, information, EU.*

Introducere. La 24 februarie 2022, forțele armate ruse au lansat o invazie pe scară largă a Ucrainei. Ca rezultat al acestei agresiuni neprovocate și nejustificate, zone substanțiale ale teritoriului ucrainean au devenit zone de război din care fug multe persoane. Comisia Europeană sprijină Ucraina cu asistență de urgență și cooperează strâns cu țările vecine ale Ucrainei pentru a-i sprijini în asigurarea protecției persoanelor care fug de invazie. În plus, Uniunea Europeană a adoptat un pachet cuprinzător și robust de sancțiuni împotriva Rusiei și Comisia Europei a propus planul de acțiune „REPowerEU”, menit să facă Europa independentă de combustibili fosili din Rusia cu mult înainte de 2030.

Un sondaj Flash Eurobarometru a fost comandat de Direcția Generală a Comisiei Europene pentru comunicare, cu scopul de a obține contribuții din partea cetățenilor din Uniunea Europeană (UE) cu privire la atitudinile lor cu privire la răspunsul UE la războiul din Ucraina. Acest Eurobarometru Flash explorează următoarele subiecte: 1) Atitudini generale față de războiul din Ucraina, inclusiv conștientizarea și îngrijorarea față de război, de asemenea ca sentimente față de Ucraina și Rusia; 2) Opinii cu privire la răspunsul autorităților publice, inclusiv satisfacția generală față de răspuns ale autorităților și cetățenilor, opiniile cu privire la răspunsul UE în general și măsurile UE specifice, as precum și sprijin pentru măsurile UE care vizează asigurarea aprovizionării cu energie și atenuarea creșterii prețurilor energiei; 3) Dorința europenilor de a-și reduce consumul de energie printr-o serie de acțiuni diferite; 4) Încrederea în sursele de informații veridice despre războiul din Ucraina, precum și în autoritățile europene, autoritățile naționale, ONG-uri, jurnaliști și rețele sociale.

Opinii cu privire la răspunsul autorităților publice.

- Opiniile despre diferitele elemente ale reacției UE la războiul din Ucraina tind să fie pozitive. De exemplu, aproximativ opt din zece respondenți sunt de acord că, de la începutul războiului, UE a demonstrat solidaritate cu Ucraina; aceasta include 23% care sunt total de acord și 55% care tind să fie de acord. În plus, mai mult de șase din zece sunt de acord că UE a fost unită în răspunsul la război și aproape aceeași proporție sunt de acord că UE a răspuns rapid la război.

- Sprijinul pentru ajutorul economic, militar și umanitar al UE pentru Ucraina este la fel de mare: 93% aprobă acordarea de sprijin umanitar persoanelor afectate de război și 88% aprobă primirea în UE oamenii care fug de război.

- Opt din zece respondenți aprobă sancțiunile economice împotriva Rusiei, inclusiv 55% care pe deplin aprobă și 25% care tind să aprobe.

- Aproximativ două treimi dintre respondenți aprobă finanțarea achiziției și furnizării de echipamente militare către Ucraina, inclusiv 33% care aprobă pe deplin și 34% care tind să aprobe. Oricum, diferențele sunt pronunțate: în timp ce 90% aprobă această măsură în Finlanda, aceasta se aplică pentru 30%- 31% dintre respondenți din Bulgaria și, respectiv, Cipru.

- Per total, aproximativ jumătate dintre respondenți sunt mulțumiți de modul în care autoritățile naționale din țara lor, autoritățile UE, NATO și Statele Unite au reacționat (între 47% și 54%). Satisfacția față de modul în care a reacționat Națiunile Unite este în general cea mai scăzută (40%).

- Mai mult de opt din zece consideră că UE ar trebui să-și reducă dependența de gazul și petrolul rusesc ca cât mai curând posibil, cu o majoritate (56%) total de acord cu acest obiectiv (29% tind să fie de acord).

- Sprijin pentru măsurile UE existente sau potențiale care vizează asigurarea aprovizionării cu energie și atenuarea acestora creșterea prețurilor la energie este mare. De exemplu, 85% sunt de acord că UE ar trebui să ia măsuri pentru a crește eficiența energetică a clădirilor, transporturilor și mărfurilor (45% total de acord, 40% tind să fie de acord); că războiul din Ucraina face mai urgent ca statele membre ale UE să investească în surse regenerabile energiilor (50% sunt total de acord și 34% tind să fie de acord) și că statele membre ale UE ar trebui împreună cumpără gaz din alte țări pentru a obține un preț mai bun (49% sunt total de acord și 36% tind să o facă de acord).

- Majoritatea sunt de asemenea de acord că războiul din Ucraina arată necesitatea unei cooperări militare mai mari în interior UE (37% sunt total de acord, 39% tind să fie de acord). Mai mult de jumătate dintre respondenți împărtășesc această opinie în toate statele membre.

Atitudini generale față de războiul din Ucraina

- Aproape nouă din zece respondenți urmăresc știrile despre războiul din Ucraina de mai multe ori pe zi (41%), o dată pe zi (29%) sau de mai multe ori pe săptămână (19%). Proporția respondenților care urmează știrile despre război de mai multe ori pe săptămână sau mai des depășesc 70% în toate statele membre.

- Interesul ridicat pentru războiul din Ucraina este reflectat de un nivel ridicat de îngrijorare față de război. Mai mult peste opt din zece respondenți sunt de acord să fie personal îngrijorați de războiul din Ucraina, inclusiv 37% care sunt total de acord și 44% care tind să fie de acord.

- Opiniile despre Ucraina tind să fie pozitive. Aproximativ nouă din zece respondenți simt simpatie față de Ucrainenii (54% sunt total de acord și 35% tind să fie de acord). Mai mult de șase din zece constată că Ucraina ar trebui să adere la UE când va fi gata (30% sunt total de acord și 36% tind să fie de acord). Mai

mult de jumătate sunt de acord ca Ucraina să adere la UE atunci când va fi gata în toate țările, cu excepția Ungariei (unde 47% sunt de acord).

- Majoritate covârșitoare a respondenților fie în totalitate (52%), fie tind să fie de acord (26%) că autoritățile ruse sunt responsabile pentru situația actuală. Bulgaria și Cipru sunt singurele două țări în care o majoritate (relativă) nu este de acord că autoritățile ruse sunt responsabile pentru război (46%, respectiv 52%).

Dorința de a reduce consumul de energie

- Marea majoritate a respondenților sunt pregătiți să întreprindă cel puțin unele acțiuni pentru a reduce consumul de energie și facturile; 3% nu sunt pregătiți să ia nicio măsură.

- Acțiunile pe care respondenții sunt cei mai dispuși să le întreprindă includ stingerea luminilor atunci când părăsesc o cameră pentru o în timp ce, acasă sau la serviciu (73%), deconectarea aparatelor electronice atunci când nu sunt utilizate (61%) sau reducerea temperaturii camerei acasă sau la serviciu (52%).

- Cu toate acestea, mai puțini respondenți sunt pregătiți să întreprindă unele dintre acțiunile/acțiunile mai costisitoare un impact mai mare asupra vieții personale. De exemplu, 31% sunt gata să instaleze echipamente acasă pentru a-și controla și reduce consumul de energie sau pentru a adăuga o mai bună izolare în locuința lor.

Încredere în sursele de informații despre război

- Aproape două treimi dintre respondenți fie au multă încredere (12%), fie tind să aibă încredere (52%) în informații din partea autorităților europene despre război. În ceea ce privește autoritățile naționale, aceste cifre sunt 13% pentru „încredere mult” și 50% pentru „tinde să aibă încredere”.

- Mai mult de jumătate dintre respondenți au încredere și în jurnaliști (în care 10% au multă încredere și 46% tind să aibă încredere) și ONG-urile (11% și 42%) ca sursă de informații despre războiul din Ucraina.

- Încrederea în social media ca sursă de informare despre război este mult mai mică: 28% au încredere în social media față de 63% care nu au, inclusiv 25% care nu au deloc încredere în rețelele sociale.

Concluzii. Uniunea Europeană este angajată să asigure răspunderea deplină pentru crimele de război și pentru celelalte crime cele mai grave comise în legătură cu războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, inclusiv prin instituirea unui mecanism adecvat pentru urmărirea penală a crimei de agresiune, care este de preocupare pentru comunitatea internațională în ansamblu. În acest context, Consiliul European salută acordul de creare a noului Centru Internațional de Urmărire Penală a Crimei de Agresiune împotriva Ucrainei (ICPA) la Haga, Olanda, care va fi legat de echipa comună de anchetă existentă susținută de Eu-

rojust. Acesta își reiterează sprijinul pentru anchetele procurorului Curții Penale Internaționale. Consiliul European salută viitoarele negocieri privind o nouă convenție privind cooperarea internațională în investigarea și urmărirea penală a genocidului, crimelor împotriva umanității, crimelor de război și altor crime internaționale.

Uniunea Europeană este pe deplin alături de Ucraina și va continua să ofere sprijin politic, economic, militar, financiar și umanitar puternic Ucrainei și poporului său atât timp cât este nevoie. Uniunea Europeană și statele membre își intensifică eforturile pentru a contribui la satisfacerea nevoilor stringente militare și de apărare ale Ucrainei. Ținând cont de interesele de securitate și apărare ale tuturor statelor membre, Consiliul European salută acordul din Consiliu de a livra de urgență Ucrainei muniție sol și artilerie și, dacă este solicitat, rachete, inclusiv prin achiziții comune și mobilizarea finanțare adecvată, inclusiv prin Facilitatea Europeană pentru pace, care urmărește furnizarea a 1 milion de cartușe de muniție de artilerie într-un efort comun în următoarele douăsprezece luni, fără a aduce atingere caracterului specific al politicii de securitate și apărare a anumitor state membre.

Uniunea Europeană rămâne angajată să sprijine repararea, recuperarea și reconstrucția Ucrainei, în coordonare cu partenerii internaționali. În acest context, Consiliul European reiterează sprijinul deplin al UE pentru instituirea unui mecanism internațional de înregistrare a prejudiciilor provocate de Rusia. Împreună cu partenerii, Uniunea Europeană va continua să intensifice eforturile în vederea utilizării activelor înghețate și imobilizate ale Rusiei pentru reconstrucția Ucrainei și în scopul reparației, în conformitate cu legislația UE și internațională.

Uniunea Europeană va continua să ofere Republicii Moldova tot sprijinul relevant, inclusiv pentru consolidarea rezilienței, securității, stabilității, economiei și aprovizionării cu energie a țării în fața activităților destabilizatoare ale actorilor externi, precum și sprijin pe calea sa de aderare la Uniunea Europeană. Consiliul European invită Comisia să prezinte un pachet de sprijin înainte de următoarea sa reuniune.

BIBLIOGRAFIE:

1. ADMIN, A. *EU support for Ukraine: from sanctions to military and humanitarian aid - EU NEIGHBOURS East*. 2023, March 8. [online]. Disponibil: <https://euneighbourseast.eu/news/explainers/eu-support-for-ukraine-from-sanctions-to-military-and-humanitarian-aid-how-is-the-eu-helping/> (accesat: 03 aprilie 2023)

2. COSTIȚĂ, G. *Un an de război. Ce ajutor a primit Ucraina de la SUA și Europa pentru a-și apăra teritoriul*. În: Europa Liberă România. 2023, February 23. [online]. Disponibil: <https://romania.europalibera.org/a/un-an-de-razboi-rusia-ucraina-ajutor-militar-financiar-sua-europa/32284597.html> (accesat: 03 aprilie 2023)
3. DIACONU, R. *Cum au răspuns statele UE cererilor de ajutor formulate de Ucraina*. 2022, May 1. [online]. Disponibil: <https://cursdeguvernare.ro/razboiul-din-ucraina-cum-au-raspuns-capitalele-ue-cererilor-de-ajutor-formulate-de-kiev.html> (accesat: 04 aprilie 2023)
4. *European Council conclusions on Ukraine*. (2023, March 23). [online]. Disponibil: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/03/23/european-council-conclusions-on-ukraine/> (accesat: 04 aprilie 2023)
5. *How the EU is supporting Ukraine*. [online]. Disponibil: https://www.europa-nu.nl/id/vju4rbpx9yy7/nieuws/how_the_eu_is_supporting_ukraine?ctx=vi4vbw1tpls3 (accesat: 04 aprilie 2023)

ACȚIUNEA DE POLITICĂ EXTERNĂ A UNIUNII EUROPENE DUPĂ INVAZIA MILITARĂ A RUSIEI ÎN UCRAINA

EUROPEAN UNION FOREIGN POLICY ACTION AFTER RUSSIA'S MILITARY INVASION OF UKRAINE

CZU: 327:061.1 UE:355.48(470:477)

Elena VERDEȘ

masterand, Universitatea de Stat
din Moldova

e-mail: Verdes.elena13@gmail.com

Rezumat: Din februarie 2022, Consiliul European și Consiliul Uniunii Europene s-au reunit în mod regulat pentru a aborda criza din Ucraina din diverse perspective. Liderii UE au cerut repetat Rusiei să oprească imediat acțiunile militare, să retragă fără condiții toate forțele militare și echipamentele din Ucraina, și să respecte pe deplin integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei. Au subliniat dreptul Ucrainei de a-și determina propriul destin și au lăudat curajul poporului ucrainean în apărarea țării lor. În răspuns la agresiunea militară, UE a extins semnificativ sancțiunile împotriva Rusiei, adăugând numeroase persoane și entități pe lista sancțiunilor și impunând măsuri restrictive fără precedent. UE a demonstrat unitate și forță, oferind Ucrainei sprijin umanitar, politic, financiar și militar. UE s-a angajat să continue să își arate solidaritatea și să ofere asistență refugiaților care fug din calea conflictului din Ucraina și țările care îi găzduiesc. În plus, UE colaborează cu partenerii și aliații în cadrul ONU, OSCE, NATO și G7. În mai multe rânduri, Consiliul European a condamnat atacurile indiscriminate ale Rusiei asupra civililor și infrastructurii civile, cerând Rusiei să înceteze atacurile sistematice cu rachete asupra infrastructurii energetice a Ucrainei. Liderii UE au subliniat că Rusia, Belarusul și toți cei responsabili de crime de război și alte infracțiuni grave vor fi trași la răspundere pentru acțiunile lor în conformitate cu dreptul internațional. Răspunsul UE a inclus atât sancțiuni individuale, cât și măsuri economice. UE a adoptat o serie de sancțiuni în răspuns la războiul agresiv al Rusiei împotriva Ucrainei și la anexarea ilegală a regiunilor Donețk, Luhansk, Zaporijia și Herson. Aceste măsuri au fost concepute pentru a slăbi baza economică a Rusiei, privând-o de tehnologii și piețe critice și reducând semnificativ capacitatea acesteia de a duce războiul. În acest context, UE a impus sancțiuni și împotriva Belarusului în răspuns la implicarea acestuia în invazia Ucrainei, precum și împotriva Iranului pentru rolul său în furnizarea de drone utilizate în agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei. Acest articol oferă o prezentare cuprinzătoare a extensivelor pachete de sancțiuni ale UE adoptate între februarie 2022 și februarie 2023. Măsurile vizează diferite sectoare, inclusiv finanțe, energie, transport, tehnologie și altele. În plus, UE a luat măsuri pentru

a armoniza aplicarea sancțiunilor în statele membre, descurajând încercările de eludare sau încălcare a acestor măsuri. Răspunsul unitar reflectă angajamentul UE de a proteja suveranitatea și integritatea teritorială a Ucrainei, menținând în același timp stabilitatea în regiune în contextul conflictului în desfășurare.

Cuvinte-cheie: *Criza Ucrainei, sancțiuni UE, Rusia, solidaritate, suveranitate, integritate teritorială, sprijin umanitar, conflict militar.*

Abstract: *Since February 2022, the European Council and the Council of the European Union have convened regularly to address the Ukraine crisis from various angles. EU leaders have repeatedly called on Russia to immediately halt military actions, unconditionally withdraw all military forces and equipment from Ukraine, and fully respect Ukraine's territorial integrity, sovereignty, and independence. They underscored Ukraine's right to determine its own destiny and commended the Ukrainian people for their courage in defending their country. In response to the military aggression, the EU significantly expanded sanctions against Russia, adding numerous individuals and entities to the sanctions list and imposing unprecedented restrictive measures. The EU has demonstrated unity and strength, providing Ukraine with humanitarian, political, financial, and military support. The EU has committed to continue showing solidarity and offering assistance for refugees fleeing the conflict in Ukraine and the countries hosting them. Additionally, the EU is coordinating with partners and allies in the UN, OSCE, NATO, and G7. On multiple occasions, the European Council has condemned Russia's indiscriminate attacks on civilians and civilian infrastructure, urging Russia to cease systematic rocket attacks on Ukraine's energy infrastructure. EU leaders emphasized that Russia, Belarus, and all those responsible for war crimes and other grave offenses will be held accountable for their actions in accordance with international law. The EU's response has encompassed both individual sanctions and economic measures. The EU has adopted a series of sanctions in response to Russia's aggressive war on Ukraine and the illegal annexation of Donetsk, Luhansk, Zaporijia, and Herson regions. These measures are designed to weaken Russia's economic base, depriving it of critical technologies and markets and significantly reducing its capacity to wage war. In this context, the EU has also imposed sanctions against Belarus in response to its involvement in the invasion of Ukraine, as well as against Iran for its role in providing drones used in Russia's aggression against Ukraine. This article provides a comprehensive overview of the extensive EU sanctions packages adopted from February 2022 to February 2023. The measures target various sectors, including finance, energy, transportation, technology, and more. Additionally, the EU has taken steps to harmonize the application of sanctions across member states, discouraging attempts to evade or violate these measures. This unified response reflects the EU's commitment to safeguarding Ukraine's sovereignty and territorial integrity while maintaining stability in the region amidst the ongoing conflict.*

Keywords: *Ukraine Crisis, EU sanctions, Russia, solidarity, sovereignty, territorial integrity, humanitarian support, military conflict.*

Din februarie 2022, Consiliul European și Consiliul Uniunii Europene s-au reunit periodic pentru a discuta despre situația din Ucraina din diferite perspective. Liderii UE au cerut în repetate rânduri Rusiei să înceteze imediat acțiunile militare, să retragă necondiționat toate forțele și echipamentele militare din Ucraina și să respecte pe deplin integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei. Aceștia au evidențiat faptul că Ucraina are dreptul de a-și alege propriul destin și au felicitat poporul ucrainean pentru curajul de care dă dovadă apărându-și țara. Ca răspuns la agresiunea militară, UE a extins masiv sancțiunile împotriva Rusiei, adăugând un număr semnificativ de persoane și de entități pe lista sancțiunilor și adoptând măsuri restrictive fără precedent.

UE a dat dovadă de unitate și de putere și a oferit Ucrainei sprijin umanitar, politic, financiar și militar. UE s-a angajat să continue să își manifeste solidaritatea și să ofere sprijin în ceea ce privește refugiații care fug din calea războiului din Ucraina, precum și în ceea ce privește țările care îi găzduiesc. De asemenea, UE se coordonează cu partenerii și cu aliații, în cadrul ONU, al OSCE, al NATO și al G7. În mai multe rânduri, Consiliul European a condamnat atacurile fără discriminare ale Rusiei împotriva civililor și a infrastructurii civile și a îndemnat Rusia să pună capăt atacurilor sistematice cu rachete împotriva infrastructurii energetice a Ucrainei. Liderii UE au subliniat că Rusia, Belarusul și toți cei responsabili de crime de război și de alte infracțiuni extrem de grave vor fi trași la răspundere pentru acțiunile lor, în conformitate cu dreptul internațional.

Sancțiuni individuale și sancțiuni economice. UE a adoptat o serie de sancțiuni ca răspuns la războiul de agresiune al Rusiei asupra Ucrainei și la aneizarea ilegală a regiunilor Donețk, Luhansk, Zaporijia și Herson ale Ucrainei. Măsurile sunt concepute astfel încât să slăbească baza economică a Rusiei, lipsind-o de tehnologii și piețe critice și reducând în mod semnificativ capacitatea acesteia de a purta războiul. În acest context, UE a adoptat, de asemenea, sancțiuni împotriva: Belarusului ca răspuns la implicarea sa în invadarea Ucrainei; Iranului în legătură cu utilizarea dronelor iraniene în agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei

Primul pachet (23 februarie 2022): sancțiuni individuale împotriva membrilor Dumei de Stat a Rusiei care au votat în favoarea recunoașterii zonelor necontrolate de guvern din oblastele Donețk și Luhansk; restricții privind relațiile economice cu zonele necontrolate de guvern din oblastele Donețk și Luhansk; restricționări ale accesului Rusiei la piețele de capital și la piețele și serviciile financiare ale UE.

Al doilea pachet (25 februarie 2022): sancțiuni individuale împotriva lui Vladimir Putin, a lui Serghei Lavrov și a membrilor Dumei de Stat a Rusiei și ai

Consiliului Național de Securitate, printre alții; sancțiuni economice care vizează sectorul finanțelor, al energiei, al transporturilor și al tehnologiei; suspendarea dispozițiilor privind facilitarea eliberării vizelor pentru diplomații ruși și alți funcționari și oameni de afaceri ruși.

Al treilea pachet (28 februarie și 2 martie 2022): închiderea spațiului aerian al UE pentru toate aeronavele rusești; interzicerea tranzacțiilor cu Banca Centrală a Rusiei; interdicție privind accesul la SWIFT pentru șapte bănci rusești; interzicerea furnizării de bancnote euro către Rusia; suspendarea difuzării în UE a canalelor mass-media deținute de stat Russia Today și Sputnik; sancțiuni individuale împotriva unor belaruși ca răspuns la implicarea Belarusului în invazia militară a Rusiei.

Sanțiuni împotriva Belarusului (9 martie 2022): interdicție privind accesul la SWIFT pentru trei bănci din Belarus; interzicerea tranzacțiilor cu Banca Centrală a Belarusului; limitarea intrărilor financiare din Belarus în UE; interzicerea furnizării de bancnote euro către Belarus.

Al patrulea pachet de sancțiuni (15 martie 2022): sancțiuni individuale împotriva lui Roman Abramovici și a lui Gherman Han, printre alții; interzicerea tuturor tranzacțiilor cu anumite întreprinderi deținute de stat; interzicerea furnizării de servicii de rating de credit oricărei persoane sau entități din Rusia; interzicerea de noi investiții în sectorul energetic rusesc; interzicerea exporturilor către Rusia de produse de lux; interzicerea importurilor de fier și oțel din Rusia în UE.

Al cincilea pachet de sancțiuni (8 aprilie 2022): interzicerea importurilor de cărbune și de alți combustibili fosili solizi din Rusia; închiderea porturilor UE pentru toate navele rusești; interzicerea intrării în UE a operatorilor de transport rutier ruși și belaruși; interzicerea importurilor din Rusia de lemn, ciment, fructe de mare și băuturi alcoolice; interzicerea exporturilor către Rusia de combustibil pentru avioane cu reacție și de alte bunuri; o serie de măsuri economice specifice; sancțiuni împotriva a 217 persoane și 18 entități.

Al șaselea pachet de sancțiuni (3 iunie 2022): o interdicție asupra importurilor de țiței și de produse petroliere rafinate din Rusia (cu excepții limitate); o interdicție privind accesul la SWIFT pentru încă trei bănci rusești și una belarusă; suspendarea difuzării în UE pentru Rossiya RTR/RTR Planeta, Rossiya 24/Russia 24 și TV Centre International; sancțiuni împotriva a 18 entități și 65 de persoane, inclusiv persoane responsabile de atrocitățile comise în Bucea și Mariupol.

Pachetul de „menținere și aliniere” (21 iulie 2022): interzicerea importurilor de aur de origine rusă; consolidarea controlului exporturilor de produse cu dublă utilizare; extinderea interdicției existente de acces în port la ecluze; clarifi-

carea măsurilor existente, de exemplu în domeniul achizițiilor publice, al aviației și al justiției; sancțiuni împotriva a 54 de persoane și 10 entități, inclusiv primarul Moscovei și Sberbank, o instituție financiară importantă.

Al optulea pachet de sancțiuni (6 octombrie 2022): un plafon al prețurilor legat de transportul maritim al petrolului rusesc pentru țările terțe; restricționarea exporturilor de produse și tehnologii cu dublă utilizare; interdicția de a pune portofele de criptomonede la dispoziția resortisanților ruși; interzicerea comerțului cu arme, arme de foc pentru uz civil, muniție, vehicule militare și echipamente paramilitare; interzicerea importurilor de produse siderurgice din Rusia; interdicția de a furniza Rusiei servicii de arhitectură și inginerie, precum și servicii de consultanță în domeniul informatic și servicii de consultanță juridică; sancțiuni împotriva a 30 de persoane și 7 entități.

Al nouălea pachet de sancțiuni (16 decembrie 2022): interzicerea exporturilor de motoare de drone; restricționarea exporturilor de produse și tehnologii cu dublă utilizare; interzicerea investițiilor în sectorul minier; interzicerea tranzacțiilor cu Banca Rusă de Dezvoltare Regională; interzicerea furnizării de servicii de publicitate, de cercetare de piață și de sondare a opiniei publice; suspendarea licențelor de difuzare a încă patru canale mass-media rusești; sancțiuni împotriva altor 141 de persoane și 49 de entități.

Al zecelea pachet de sancțiuni (25 februarie 2023): interzicerea exporturilor de tehnologii critice și de produse industriale; interzicerea importurilor de asfalt și cauciuc sintetic; interzicerea furnizării de capacități de înmagazinare a gazelor către ruși; suspendarea licențelor de emisie ale RT Arabic și Sputnik Arabic; restricții impuse resortisanților ruși de a deține orice funcție în cadrul organelor de conducere ale infrastructurilor și entităților critice ale UE; obligații de raportare pentru a asigura eficacitatea sancțiunilor; sancțiuni suplimentare împotriva a 87 de persoane și 34 de entități.

Încălcarea sancțiunilor este adăugată pe lista infracțiunilor prevăzute de legislația UE. În prezent, statele membre au definiții diferite pentru ceea ce constituie o încălcare a măsurilor restrictive și pentru sancțiunile care ar trebui aplicate în cazul încălcării acestora. Iată de ce, la 28 noiembrie, Consiliul a adoptat în unanimitate o decizie prin care se adaugă încălcarea măsurilor restrictive pe lista infracțiunilor prevăzute de legislația UE inclusă în Tratatul privind funcționarea UE. Decizia: 1) va asigura aplicarea armonizată a sancțiunilor în întreaga UE; 2) va descuraja tentativele de eludare sau de încălcare a sancțiunilor. În urma acestei decizii, Comisia Europeană va prezenta o propunere de directivă care va stabili norme minime privind definirea infracțiunii constând în încălcarea măsurilor restrictive ale UE și a sancțiunilor aferente.

În **concluzie**, acțiunea de politică externă a Uniunii Europene după invazia militară a Rusiei în Ucraina în anul 2022 a constat într-un răspuns ferm și unitar la provocările din regiune. UE a impus sancțiuni economice asupra Rusiei, a acordat asistență financiară și umanitară Ucrainei și a consolidat cooperarea cu statele vecine și partenerere. Toate aceste măsuri au avut ca scop protejarea suveranității și integrității teritoriale a Ucrainei și menținerea stabilității în regiune.

BIBLIOGRAFIE:

1. BBC News. *How many Ukrainians have fled their homes and where have they gone?* 07 May 2022. [online]. Disponibil: <https://www.bbc.com/news/world-60555472> (accessed: 11 May 2022).
2. The UN Refugee Agency. *Ukraine refugee situation. (since 24 February 2022).* [online]. Disponibil: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine> (accessed: 11 May 2022).
3. SOMER, Marie De. *Unseen unity in the EU's migration policies, but how long will it last?* Brussels: European Policy Centre, 2022. [online]. Disponibil: <https://www.epc.eu/en/Publications/Unseen-unity-in-the-EUs-migration-policies-but-how-long-will-it-last~46fbe0> (accessed 11 May 2022).
4. Council of the European Union. *Ukraine: EU countries to receive €3.5 billion in additional pre-financing for hosting refugees.* 12 April 2022. [online]. Disponibil: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/04/12/ukraine-increased-financing/>
5. KRASTEVA, Ivan, LEONARD Mark. *The crisis of European security: What Europeans think about the war in Ukraine.* European Council on Foreign Relations, 2022. [online]. Disponibil: <https://ecfr.eu/publication/the-crisis-of-european-security-what-europeans-think-about-the-war-in-ukraine/> (accessed 11 May 2022).

FACILITATEA EUROPEANĂ PENTRU PACE, CA INSTRUMENT EXTRABUGETAR AL UE

EUROPEAN PEACE FACILITY AS AN EU EXTRA-BUDGETARY INSTRUMENT

CZU: 327.57:061.1 UE

Vasilii GALBEN

masterand, Facultatea Științe
Economice, Universitatea de Stat
din Moldova

e-mail: galbensvasilii66@gmail.com

Rezumat: Scopul articolului este de a arăta cum instrumentul european pentru pace finanțează acțiunile externe, care au implicații militare sau în domeniul apărării și permite UE să ofere asistența țărilor partenere în cadrul operațiilor militare în sprijinul păcii. Uniunea Europeană (UE) a instituit Instrumentul European pentru Pace (IEP) în efortul de a îmbunătăți capacitatea sa de prevenire a conflictelor și de consolidare a securității internaționale. Adoptată la 22 martie 2021, decizia Consiliului privind IEP a creat un instrument extrabugetar pentru consolidarea capacității UE de a preveni conflictele, de a promova pacea și de a consolida securitatea internațională. Acesta permite, de asemenea, finanțarea acțiunilor cu implicații militare sau în domeniul apărării în cadrul politicii externe și de securitate comune (PESC). IEP înlocuiește și extinde instrumentele financiare anterioare din acest domeniu, iar plafonul financiar al acestuia a fost majorat la 7,979 miliarde EUR până în 2027. IEP are trei piloni principali: operații militare, măsuri de asistență și guvernantă. Operațiile IEP contribuie la costurile operațiilor militare ale UE, iar măsurile de asistență sprijină capacitățile militare ale statelor terțe și aspectele militare ale operațiilor de menținere a păcii. IEP funcționează sub autoritatea unui comitet, iar accesul la documentele sale este gestionat în funcție de pilonul relevant. Acest instrument marchează angajamentul UE de a contribui la pace și securitate la nivel global.

Cuvinte-cheie: Uniunea Europeană, Instrumentul European pentru Pace, operații militare, măsuri de asistență, securitate internațională, capacitate de prevenire a conflictelor.

Abstract: The purpose of the article is to demonstrate how the European Instrument for Peace funds external actions with military or *Défense* implications, enabling the EU to provide assistance to partner countries in peace-supporting military operations. The European Union (EU) established the European Instrument for Peace (EIP) in an effort to enhance its capacity for conflict prevention and the strengthening of international security. Adopted on March 22, 2021, the Council's decision on the EIP created

an extra-budgetary instrument to reinforce the EU's ability to prevent conflicts, promote peace, and consolidate international security. It also allows for the funding of actions with military or Défense implications within the framework of the Common Foreign and Security Policy (CFSP). The EIP replaces and expands upon previous financial instruments in this domain, and its financial ceiling was increased to 7.979 billion EUR by 2027. The EIP has three main pillars: military operations, assistance measures, and governance. EIP operations contribute to the costs of EU military operations, while assistance measures support the military capabilities of third countries and the military aspects of peacekeeping operations. The EIP operates under the authority of a committee, and access to its documents is managed according to the relevant pillar. This instrument signifies the EU's commitment to contributing to global peace and security.

Keywords: *European Union, European Instrument for Peace, military operations, assistance measures, international security, conflict prevention capacity.*

Instrumentul european pentru pace. Pentru a-și îmbunătăți capacitatea de prevenire a conflictelor, de promovare a păcii și de consolidare a securității internaționale, UE a instituit un nou fond extrabugetar: Instrumentul european pentru pace. La 22 martie 2021, Consiliul a adoptat o decizie de instituire a Instrumentului european pentru pace (IEP), care este un instrument extrabugetar menit să consolideze capacitatea UE: de a preveni conflictele; de a promova pacea; de a consolida securitatea internațională. Acesta permite, de asemenea, finanțarea unor acțiuni operaționale cu implicații militare sau în domeniul apărării în cadrul politicii externe și de securitate comune (PESC). IEP înlocuiește și extinde, începând cu 2021, fostele instrumente financiare din acest domeniu, și anume mecanismul Athena și Instrumentul financiar pentru pace în Africa. Plafonul financiar inițial al IEP se ridică la 5,692 miliarde EUR în prețuri curente (5 miliarde EUR la prețurile din 2018) pentru perioada 2021-2027, plafoanele anuale crescând progresiv. Contribuțiile din partea statelor membre urmează să fie stabilite conform unei chei de repartizare bazate pe venitul național brut (VNB). La 12 decembrie 2022, Consiliul a convenit asupra majorării plafonului financiar al Instrumentului european pentru pace cu 2,287 miliarde EUR în prețuri curente (2 miliarde EUR la prețurile din 2018). Consiliul a convenit totodată că, la nevoie, plafonul poate fi majorat cu încă 3,5 miliarde EUR până în 2027. La 13 martie 2023, Consiliul a adoptat o decizie prin care această majorare a devenit operațională, plafonul financiar al IEP ajungând la 7,979 miliarde EUR (în prețuri curente sau 7 miliarde EUR la prețurile din 2018) până în 2027, garantându-se astfel posibilitatea de a satisface nevoi financiare suplimentare.

La 20 martie 2023, în cadrul unei sesiuni comune care a reunit miniștrii afacerilor externe și ai apărării din UE, Consiliul a convenit asupra propunerii axate

pe trei direcții, prezentată de Înalțul Reprezentant și de comisarul Breton. Această propunere prezintă modul în care se poate furniza de urgență Ucrainei muniție de artilerie, fie provenind din stocurile existente, fie achiziționată în comun. Pe lângă Decizia privind IEP, Consiliul a adoptat Orientările generale și prioritățile propuse pentru măsurile de asistență pe parcursul perioadei inițiale (2021-2023), precum și documentul privind garanțiile IEP, care stabilesc principiile de bază pentru conformitate și control pe care UE le va aplica atunci când va furniza tehnologie și echipamente militare în cadrul IEP.

2. Pilonul „măsurile de asistență”. Pilonul „măsurile de asistență” finanțează acțiunea Uniunii în favoarea statelor terțe, a organizațiilor regionale sau internaționale, în conformitate cu articolele 28 și 30 din Tratatul privind Uniunea Europeană, care vizează: consolidarea capacităților militare și de apărare; sprijinirea aspectelor militare ale operațiilor în sprijinul păcii.

3. Guvernanță. IEP funcționează sub autoritatea și conducerea unui comitet al instrumentului, compus din reprezentanți ai fiecărui stat membru al UE, prezidat de un reprezentant al președinției Consiliului. Comitetul s-a reunit pentru prima dată la 21 aprilie 2021 și este responsabil de adoptarea bugetului anual al instrumentului, precum și de normele de aplicare care reglementează cheltuielile din cadrul IEP, gestionat de un administrator pentru operații; comandantul operației pentru fiecare operație și misiune; un administrator pentru măsurile de asistență; contabilii corespunzători pentru ambii piloni. În urma instituirii IEP, comitetul instrumentului a convenit, la 20 octombrie 2021, asupra regulamentului său de procedură

4. Operații. Toate statele membre ale UE contribuie la finanțarea operațiilor militare PSAC ale UE. Există 9 operații militare active ale UE care beneficiază în prezent de finanțare din partea IEP, precum și 2 măsuri de asistență care sunt puse în aplicare în cadrul unei operații (EUMAM Ucraina).

Domeniul de aplicare al operațiilor IEP. Un procent ridicat din costurile aferente operațiilor militare din cadrul politicii de securitate și apărare comune (PSAC) ar trebui să fie suportat de statele membre ale UE (și de țările terțe) care participă la o operație, pe baza principiului „*costs lie where they fall*” (un stat suportă exclusiv costurile aferente propriilor operații). O serie de costuri sunt finanțate în comun de țările UE prin pilonul „operații” al IEP (costuri comune). Lista completă a costurilor comune este cuprinsă în anexele II-V la Decizia Consiliului privind IEP. Există doar modificări minore ale domeniului de aplicare, în comparație cu instrumentul precedent, mecanismul Athena. Spre exemplu, următoarele costuri sunt întotdeauna finanțate în comun: costurile de instalare și de funcționare ale comandamentului, inclusiv deplasările, sistemele

informatică, administrația, informarea publicului, personalul recrutat pe plan local, desfășurarea și cazarea comandamentului forței; în ceea ce privește forțele în ansamblu, infrastructura, serviciile medicale (în teatrul de operații), evacuarea medicală, identificarea, obținerea de informații (imagini prin satelit); rambursările efectuate către/de către NATO și alte organizații (de exemplu, ONU); costuri specifice pentru desfășurarea sau redesfășurarea unui grup tactic de luptă al UE.

În cazul unei decizii a Consiliului în acest sens, IEP poate finanța și costuri legate de transportul și cazarea forțelor, precum și de comandamentele multinaționale aflate sub nivelul comandamentului forței. De asemenea, Consiliul poate stabili, în deciziile de instituire sau de prelungire a operațiilor, că anumite costuri suplimentare, în plus față de cele care se califică drept costuri comune la momentul respectiv, sunt considerate costuri comune pentru o anumită operație.

La solicitarea comandantului operației și în urma aprobării de către comitetul instrumentului, IEP poate de asemenea finanța următoarele: încazarmarea și cazarea/infrastructura, echipamente suplimentare esențiale, servicii medicale, obținerea de informații (informații, recunoaștere și supraveghere la nivelul teatrului de operații, inclusiv supraveghere și recunoaștere aer-sol și informații obținute cu resurse umane); alte capacități esențiale la nivelul teatrului de operații [deminarea, protecția chimică, biologică, radiologică și nucleară (CBRN), depozitarea și distrugerea armelor]. Operațiile IEP pot, de asemenea, să prefinanțeze și să gestioneze anumite cheltuieli legate de o operație („costuri suportate la nivel național”), acestea rămânând în același timp responsabilitatea statului membru respectiv. Costurile suportate la nivel național pot include cazarea, combustibilul și alte costuri similare legate de contingentele naționale. Ulterior, acestea sunt rambursate de către statele membre beneficiare.

5. Norme de aplicare. În urma instituirii IEP, comitetul instrumentului a adoptat, la 30 iunie 2021, normele pentru execuția cheltuielilor finanțate în cadrul Instrumentului european pentru pace. Normele au fost modificate parțial la 20 iulie 2022 și la 30 noiembrie 2022.

Accesul la documentele deținute de Instrumentul european pentru pace. Atunci când solicitați accesul la documentele deținute de Instrumentul european pentru pace (IEP), vă rugăm să țineți seama de faptul că există doi piloni: 1) **pilonul „operații”**: gestionarea anumitor costuri ale operațiilor UE care au implicații militare sau în domeniul apărării; 2) **pilonul „măsuri de asistență”**: gestionarea acțiunilor de consolidare a capacităților statelor terțe, ale organizațiilor regionale și internaționale în ceea ce privește chestiuni militare și de apărare, precum și sprijinirea aspectelor militare ale operațiilor de menținere a păcii conduse de o organizație regională sau internațională sau de către state terțe. Comisia Eu-

ropeană acționează în calitate de administrator pentru măsurile de asistență prin intermediul Serviciului Instrumente de Politică Externă.

BIBLIOGRAFIE:

1. *Instrumentul european pentru pace*. [online]. Disponibil: <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/european-peace-facility/> (accesat: 04 aprilie 2023)
2. *Instrumentul european pentru pace: Consiliul va oferi asistență pentru Republica Moldova, Georgia și Ucraina*. [online]. Disponibil: <https://euneighbourseast.eu/ro/news/latest-news/instrumentul-european-pentru-pace-consiliul-va-oferi-asistenta-pentru-republica-moldova-georgia-si-ucraina/> (accesat: 04 aprilie 2023)
3. *Facilitatea Europeană pentru Pace: Consiliul UE majorează plafonul financiar la aproape 7,98 miliarde de euro până în 2027*. [online]. Disponibil: <https://euneighbourseast.eu/ro/news/latest-news/facilitatea-europeana-pentru-pace-consiliul-ue-majoreaza-plafonul-financiar-la-aproape-798-miliarde-de-euro-pana-in-2027/> (accesat: 04 aprilie 2023)
4. *Facilitatea Europeană pentru Pace: UE adoptă măsuri de asistență pentru sprijinirea sectorului de apărare al Republicii Moldova și Georgia*. [online]. Disponibil: <https://euneighbourseast.eu/ro/news/latest-news/facilitatea-europeana-pentru-pace-ue-adopta-masuri-de-asistenta-pentru-sprrijinirea-sectorului-de-aparare-al-republicii-moldova-si-georgia/> (accesat: 04 aprilie 2023)

POLITICA UE PRIVIND LIBIA

EU POLICY TOWARDS LIBYA

CZU: 32:061.1 UE:327(612)

Nichita VEREJAN

student, Facultatea Relații
Internaționale, Științe Politice
Și Administrative

Universitatea de Stat din Moldova

Orhid: 0009-0002-8424-6851

Email: masternic010602@gmail.com

Rezumat: *Articolul examinează una dintre temele actuale din politica internațională - politica Uniunii Europene în legătură cu Libia. Situația din Libia după căderea regimului lui Muammar Gaddafi în 2011 a rămas complexă, iar UE a preluat rolul unuia dintre principalii actori internaționali implicați în asigurarea unui viitor pașnic și stabil pentru Libia. În acest studiu, sunt analizate principalele direcții ale politicii UE în legătură cu Libia și se evaluează eficacitatea acesteia.*

Cuvinte cheie: *Uniunea Europeană, Libia, Acordul de Asociere între UE și Libia, Consiliul de Asociere UE-Libia, procesul ONU pentru soluționarea conflictului din Libia, Consiliul de Securitate al ONU.*

Abstract: *The article examines one of the current topics in international politics - the European Union's policy towards Libya. The situation in Libya after the fall of Muammar Gaddafi's regime in 2011 remained complex, and the EU assumed the role of one of the main international actors involved in ensuring a peaceful and stable future for Libya. This study analyzes the main directions of the EU's policy towards Libya and evaluates its effectiveness.*

Keywords: *European Union, Libya, Association Agreement between the EU and Libya, EU-Libya Association Council, UN process for resolving the conflict in Libya, UN Security Council.*

Аннотация. *Статья рассматривает одну из актуальных тем международной политики - политику Европейского союза в отношении Ливии. Ситуация в Ливии после свержения Муаммара Каддафи в 2011 году оставалась непростой, и ЕС принял на себя роль одного из главных международных акторов, работающих на мирное и стабильное будущее Ливии. В этой работе рассмотрены основные направления политики ЕС в отношении Ливии и проанализируем ее эффективность.*

Ключевые слова: *Европейский Союз, Ливия, Соглашение об ассоциации между ЕС и Ливией, Совет по ассоциации ЕС-Ливия, процесс ООН по решению конфликта в Ливии, Совет Безопасности ООН.*

История отношений ЕС и Ливии. Отношения между Ливией и ЕС начались в 1970-х годах, когда Ливия была под руководством Муаммара Каддафи. В 1973 году Ливия ввела эмбарго на поставки нефти в Европу в ответ на поддержку Европой Израиля в ходе Шестидневной войны. Однако в 1980 году Ливия снова начала поставки нефти в Европу, и экономические отношения между Ливией и ЕС начали развиваться [2].

В 1999 году было подписано Соглашение об ассоциации между ЕС и Ливией, которое стало основой для дальнейшего сотрудничества в области экономики, торговли, энергетики, науки и технологий, культуры и т.д. В рамках этого соглашения ЕС и Ливия создали Совет по ассоциации, который занимался координацией отношений между двумя сторонами.

Отношения Европейского союза и Ливии до 2011 года можно охарактеризовать как сотрудничество в сфере экономики и энергетики. В рамках этого сотрудничества Ливия экспортировала нефть и газ в Европу, а европейские компании, в свою очередь, инвестировали в ливийские нефтяные и газовые проекты. Также стоит отметить, что Ливия была одним из ключевых партнеров ЕС в борьбе с нелегальной миграцией. Ливийское правительство сотрудничало с ЕС в обмен на помощь в области безопасности и экономики.

Отношения между ЕС и Ливией достигли своего пика в 2004 году, когда Ливия присоединилась к Барселонскому процессу - инициативе ЕС по сотрудничеству со странами Средиземноморья в области экономики, культуры и политики. Однако в 2011 году отношения между ЕС и Ливией резко изменились в связи с восстанием против режима Муаммара Каддафи [4].

2011 год и смена режима. Падение режима Муаммара Каддафи началось в феврале 2011 года, когда в Ливии начались протесты против правительства и режима Каддафи, которые были частью [1] широкой волны арабских весен. Протесты были жестоко подавлены, и в ответ на это, международное сообщество начало вводить санкции против Ливии и поддерживать оппозицию.

В марте 2011 года Совет Безопасности ООН принял резолюцию, которая разрешила введение зоны исключения полетов над Ливией и ограничение возможностей правительства использовать силу против своих граждан. Франция, Великобритания и США начали воздушные удары против ливийской армии, и силы оппозиции смогли занять контроль над несколькими городами и районами.

В октябре 2011 года силы оппозиции, получившие поддержку от западных стран, захватили столицу страны Триполи. Муаммар Каддафи бежал

из столицы и прячется в заброшенном здании в Сирте. В октябре 2011 года Каддафи был убит, когда он пытался бежать из Сирты в конвое.

Падение режима Каддафи привело к политическому и экономическому хаосу в Ливии. Различные группы оппозиции и боевые группировки, которые боролись с правительством, начали бороться друг с другом за контроль над территориями и ресурсами. Это привело к ухудшению положения в стране и усилило миграционные потоки в Европу через Ливию.

Отношение ЕС и Ливии на данном этапе. Политика Европейского союза в отношении Ливии направлена на поддержку мира, безопасности и стабильности в стране, а также на укрепление демократических институтов и развитие экономики [2]. Основными направлениями политики ЕС в отношении Ливии являются:

Поддержка политического процесса: ЕС поддерживает процесс ООН по решению конфликта в Ливии, в том числе путем оказания финансовой помощи и организацией международных конференций.

Обеспечение безопасности и борьба с терроризмом: ЕС предоставляет финансовую и техническую помощь ливийским органам безопасности и полиции, а также участвует в миссиях по обеспечению безопасности на границах Ливии.

Развитие экономики и общественных институтов: ЕС оказывает поддержку ливийской экономике и общественным институтам, например, через финансирование проектов по содействию развитию малого и среднего бизнеса, здравоохранению и образованию [3/1].

Помощь беженцам и мигрантам: ЕС оказывает помощь беженцам и мигрантам, которые пересекают Ливию в попытке достичь Европы, включая финансовую и гуманитарную помощь, а также организацию операций по спасению на море [5/1]. Однако, несмотря на усилия ЕС, ситуация в Ливии остается непростой, и многие вызовы, такие как раскол в стране, наличие множества вооруженных группировок и миграционный кризис, остаются нерешенными [5].

Выводы. ЕС активно вовлечен в региональные проблемы и борьбу за установление мира и стабильности в Ливии. ЕС сотрудничает с другими странами и международными организациями, такими как ООН и Африканский Союз, для обеспечения безопасности и решения конфликта в Ливии. Однако, хаос, который возник в Ливии после падения режима Каддафи, показал сложность управления кризисом в слабо институциональных странах и трудность достижения устойчивого мира без широкой политической и социальной поддержки. Кроме того, миграционный поток через Ливию в

Европу привел к тому, что ЕС сталкивается с дополнительными вызовами, такими как борьба с незаконной миграцией и защита прав беженцев. Целом, политика ЕС в отношении Ливии является сложным процессом, требующим широкого сотрудничества и ресурсов, но ее цель - обеспечить мир и стабильность Ливии.

БИБЛИОГРАФИЯ:

1. *EU-Libya relations*. European External Action Service. 2022. 30 March
2. *The EU and Libya: a challenging partnership*. European Parliament. 2019. 3 July
3. *EU-Libya relations*. European Council on Foreign Relations. 2021. 11 May.
4. *Libya: EU imposes sanctions for human rights abuses and arms embargo violations*. European Council. 2021. 22 March
5. *Libya*. European Union External Action. 2022. 30 March.

**ACȚIUNEA DE POLITICĂ EXTERNĂ A UNIUNII
EUROPENE:
DIRECȚII, REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE**

*Materialele Mesei Rotunde
cu participare internațională, organizată în cadrul proiectului
620069 Modulul Academic Jean Monnet
„EU Economic Diplomacy as an Instrument of Foreign Policy
Action”
12 aprilie 2023*

Asistență computerizată – *Maria Bondari*

Bun de tipar 2023. Formatul 70x100 $\frac{1}{12}$.
Coli de tipar 16,3. Coli editoriale 13,0.
Comanda. Tirajul ex.

Centrul Editorial-Poligrafic al USM
str. Al. Mateevici, 60, Chișinău, MD 2009